UNIVERSITATEA CREȘTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”

STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURIATE

UNIVERS STRATEGIC

REVISTĂ UNIVERSITARĂ DE STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURITATE

Anul IX, Nr. 1(33)
Ianuarie-Martie 2018

- Editorial
- Management strategic educațional
- Univers economico-social
- Univers juridic
- Univers științific
- Politici și strategii de securitate
- Geopolitica Mării Negre
- Securitate și apărare în secolul XXI
- Eveniment strategic
- Puncte de vedere
- Note de lectură

București, 2018

Revista se află în baza internațională de date EBSCO

UNIVERSITATEA CREŞTINA „DIMITRIE CANTEMIR”
STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ŞI DE SECURITATE

UNIVERS STRATEGIC

REVISTĂ UNIVERSITARĂ DE STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ŞI DE SECURITATE

Anul IX Nr. 1 (33)
Ianuarie-Martie 2018

ISSN 2068 - 1682 Online
ISSN 2067-7464 Print

EDITOR: UNIVERSITATEA CREŞTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”

Bucureşti, 2018

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”
STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ŞI DE SECURITATE

CONSILIUL EDITORIAL

Prof. univ. dr. Momcilo Luburici, preşedintele Universităţii Creştine „Dimitrie Cantemir”
Prof. univ. dr. Corina-Adriana Dumitrescu, preşedintele Senatului Universităţii Creştine „Dimitrie Cantemir”
Prof. univ. dr. Cristiana Cristureanu, rectorul Universităţii Creştine „Dimitrie Cantemir”
Prof. univ. dr. Victor Munteanu, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”
Prof. univ. dr. Florence Benoît-Rohmer, preşedinte al Universităţii „Robert Shuman” din Strasbourg, Franţa
Dr. Richard Sousa, director adjunct al Institutului Hoover, SUA
Yossef Bodansky, Senior Editor, GIS/Defense & Foreign Affairs, SUA
Prof. univ. dr. Teodor Frunzeti, preşedintele Secţiei Militare a Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România
Prof. univ. dr. Gheorghe Toma, secretar general al Academiei de Ştiinţe ale Securităţii Naţionale
Prof. univ. dr. Cristian Dumitrescu, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”
Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”
Conf. univ. dr. Agata Mihaela Popescu, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”
Conf. univ. dr. Nicoleta Buzatu, Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”
Prof. univ. dr. Nicolae Radu, Academia de Poliţie „Alexandru Ioan Cuza”
Conf. univ. dr. Luminița Kohalmi, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
Lector univ. drd. Marian Covlea, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

REFERENŢI ŞTIINŢIFICI

Conf. univ. dr. Gabriel I. Năstase; Conf. univ. dr. Agata Popescu;
Prof. univ. dr. Constanța Călinoiu, Conf. univ. dr. Nicoleta Buzatu

COLEGIUL DE REDACŢIE

Redactor şef: Cercetător științific gr. I dr. Gheorghe Văduva
Redactor șef adjunct: Conf. univ. dr. Agata Mihaela Popescu
Secretar general de redacție: Conf. univ. dr. Gabriel I. Năstase

Responsabilitatea privind conţinutul studiilor şi articolelor revine în totalitate autorilor, în conformitate cu prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare la buna conduită în cercetarea ştiinţifică.

Copyright © All rights reserved

CUPRINS - CONTENTS

EDITORIAL – EDITORIAL

Puterile puterii
Les pouvoirs de la puissance
Gheorghe VĂDUVA……..……...…….. 9

UNIVERS EDUCAȚIONAL –EDUCATIONAL UNIVERSE

Influențe ale tehnologiilor de acces asupra personalității utilizatorului cu deficiențe de vedere
Des influences des technologies d'accès sur la personnalité d'utilisateur avec des déficiences visuelles
Lector universitar dr. Mihaela STERIAN……..…….……... 43

UNIVERS ECONOMICO-SOCIAL – ECONOMIC AND SOCIAL UNIVERSE

Analiza sectorului de minereuri neferoase şi a metalurgiei de metale neferoase din România în perioada 1990-1995 comparativ cu anul 1989
Analysis of ohe Non-Ferrous Minerals And Metallurgy of Non-Ferrous Metals of Romania Sector on 1990-1995 Period Comparative With 1989
Conf. univ. dr. Gabriel I. NĂSTASE
Lector univ. dr. Irina ALBĂSTROIU…….…… 54

Mecanismul de funcționare a trezoreriei statului
The state treasure operation mechanism
Conf. univ. dr. Gabriel I. NĂSTASE
Masterand Diana Marina A. BRATZI…….……... 67

Analiza fluxurilor financiare pe baza bilanțului . la s.c. Electroexpert 96 Construct SRL
Flow financial analysis of based on the balance sheet at the s.c. Electroexpert 96 construct srl company
Conf.univ.dr. Gabriel I. NĂSTASE
Masterand Corina I. PANĂ…… 88

Analiza performanțelor întreprinderii la SC Crișana SRL
Performance analysis of enterprise at SC Crișana SRL
Conf. univ. dr. Gabriel I. NĂSTASE
Licențiat Andreea Ioana I. ARSENE……..…….. 127

UNIVERS JURIDIC – THE WORLD LAW

Pacea și importanța principiului cooperării inter-statale pentru pace, la începutul sec. XXI
The Peace and Importance of the Principle of Interstat for Peace Cooperation in the 21st Century
Madalina Virginia ANTONESCU……..…….. 148
Prevenirea și combaterea corupției în Europa. Elveția .
Prevention and fight against corruption in Europe. Switzerland
Av. Drd. Alexandru PEICEA
Drd. Daniel Constantin BOSÎNCEANU…….. 162

DOCTRINE, POLITICI ȘI STRATEGII DE SECURITATE

DOCTRINE, POLITICI ȘI STRATEGII DE SECURITATE

Paradigma «Secolului Pacificului». Pacificul, centrul de putere globală în lumea secolului XXI
The paradigm of the "Second Pacific". The pacific, the global power center in the world of the 21st century
Mădălina Virginia ANTONESCU……..……. 166
Realități ale unor bătălii care pot distruge România
Réalités des batailles qui peuvent en détruire la Roumanie
Paul STAN……..……. 173

GEOPOLITICA MĂRII NEGRE

BLACK SEA GEOPOLITICS

O pată și mai neagră decât Marea Neagră
Une tache plus noire que la Mer Noire
Agata POPESCU……..…… 184

SECURITATE ȘI APĂRARE ÎN SECOLUL XXI

SECURITY AND DEFENCE IN THE 21st CENTURY

Spațiul Schengen, mit sau realitate
The Schengen area, myth or reality
General (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU…… …… 189
O perspectivă euristică asupra proceselor de elaborare a deciziei politico-militare
Une perspective euristique sur les processus d'élaboration des décisions politique-militaires
Col. (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU……..…… 195

Unele aspecte ale războiului hibrid din Republica Moldova (1990-1992)
Des aspects de la guerre hybride de République Moldavie (1990-1992)
Col. (r) conf. univ. dr. Anatol MUNTEANU……...……. 201

EVENIMENT STRATEGIC – STRATEGIC EVENT
Rusia e Rusia și atât!
La Russie c'est la Russie et ça suffit !
General de brigadă CS I dr. Gheorghe VĂDUVA…… 210

PUNCTE DE VEDERE – POINTS OF VIEW
Sociogenia comunicarii actualizari in interpretarea nonformală specifică mediului de securitate
Comunication Sociogenetic – Updates Nonformal Interpretation in Security Environment
Nicolae RADU…….. 225

UNIVERS ȘTIINȚIFIC – SCIENTIFIC UNIVERSE
O sută de ani de creativitate şi progres a elitei oamenilor de ştiinţă şi cultură români (1 dec. 1918 - 1 dec. 2018)
One Hundred Years of Creativity and Progress of Elite Romanian Scientists and Culture (1 dec. 1918 - 1 dec. 2018)
Conf. univ. dr. Gabriel I. NĂSTASE……. 237

NOTE DE LECTURĂ - REVIEWS
Spaţiul Schengen - mit sau realitate?
L'espace Schengen – mythe ou réalité ?
Redacția……..…….. 256

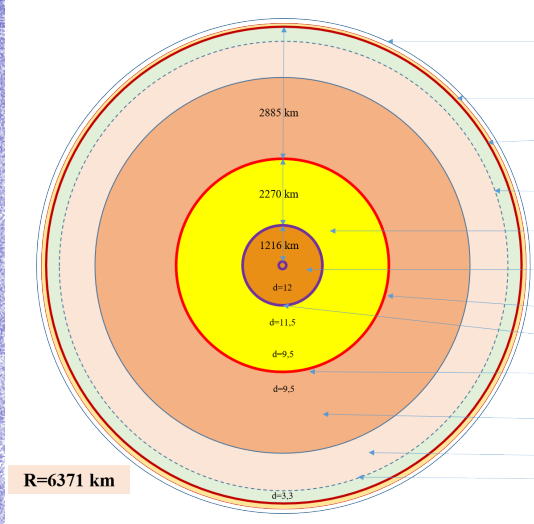

Terra -
planeta furtunilor albastre

EDITORIAL

PUTERILE PUTERII

O posibilă configurație a noii politici mai mult sau mai puțin vizibile a sferelor de influență în Uniunea Europeană

LES POUVOIRS DE LA PUISSANCE

Une possible configuration de la nouvelle politique plus ou moins visible de sphères d'influence dans l'Union Européenne

Gheorghe VĂDUVA[1]

Rezumat

În această etapă a globalizării intempestive și interesate, dar și necesare și obiective, a economiilor, finanțelor, culturii, s-ar părea că politica sferelor de influenţă nu mai este de actualitate. Totuşi, din comportamentul efectiv al marilor puteri economice şi militare, al Alianței Nord-Atlantice, precum şi din numeroase lucrări şi studii pe teme ale relațiilor internaționale, rezultă că politica sferelor de influenţă de azi nu s-a schimbat aproape cu nimic, în esența ei, față de cea de ieri.

Cuvinte-cheie: politică, mari puteri, sfere de influenţă, realitate

Résumé

Dans cette étape de la globalisation intempestive et intéressée, mais, tout à fait, nécessaire et objective, de l'économies, de la finance, de la culture, il semblerait que la politique des sphères d'influence ne soit d'actualité non plus. Mais, quand-même, on résulte, de comportement effectif des grandes puissance économiques et militaires, de l'Alliance North-Atlantique et même-

[1] General de brigadă (r) CS I dr. Gheorghe Văduva, membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România, vaduvageorge@yahoo.fr

ci de nombreuses études sur les thèmes des relations internationales, que la politique des sphères d'influence, aujourd'hui, en son essence, n'est pas changé pas du tout, vis-à-vis de celle d'hier.

Mots-clefs : politique, grandes puissances, sphères d'influence, réalité

Prima şi cea mai concludentă dovadă în emergenţa continuă şi tenace a puterilor puterii o reprezintă chiar conceptele strategice NATO din 1991 încoace, potrivit cărora, între altele, Alianţa poate interveni şi în afara ariei sale de cuprindere. Cu alte cuvinte, este vorba de extinderea sferei de influenţă a NATO într-o arie nedelimitată strict, tocmai datorită puterilor puterii sale. Oricum, însăţi existenţa Alianţei şi implicarea ei, cu sau fără acordul întregii lumi, în managementul mediului de securitate global sau de areal constituie o modalitate de influenţare a lumii, în primul rând, prin consonanţa şi rezonanţa unor raporturi de putere.

Fiind cea mai puternică forţă militară şi politico-militară care a existat vreodată pe Terra, este foarte clar că influenţa ei în lume este colosală. Şi este foarte bine că şi noi, românii, facem parte din această Alianţă, chiar dacă, cel puţin până în acest moment, cei care diriguiesc azi treburile ţării au folosit această condiţie, deopotrivă, pentru a distruge aproape complet capacitatea de apărare a ţării noastre, mai ales industria de apărare românească, pe motiv că, oricum, ne apără NATO, şi pentru a prădui ţara mai sălbatic decât în oricare altă epocă din multimilenara istorie a neamului românesc.

Conducerea României din ultimele trei decenii s-a comportat mai degrabă ca un inamic feroce al ţării, decât ca un patriot sau măcar ca un cetăţean onest, cu minim bun-simţ, asemănător celui al omului de rând. Această conducere nu a înţeles niciodată (sau nu a vrut să înţeleagă) că România este un stat suveran, iar apărarea naţională este esenţială pentru supravieţuirea ţării.

Apărarea colectivă, concept specific NATO şi apărarea comună, concept specific Uniunii Europene, n-ar trebui să contravină prevederilor Cartei ONU şi, oricum, ele nu substituie apărarea naţională, ci doar o fac posibilă, o operaţionalizează, o ajută, o pun în operă. Pentru că, azi, niciun stat de pe lume, oricât ar fi el de puternic, nu se mai poate apăra de unul singur. Cel puţin potrivit previziunilor belicoase din această etapă a înarmării fără precedent a marilor puteri ale lumii.

Dar, neputinţa unui stat în faţa unei agresiuni uriaşe – aşa cum se prezintă astăzi agresiunea globalizării şi a corporaţiilor împotriva identităţilor statale naţionale – nu se compensează şi nu se soluţionează prin abandonarea sau cedarea, de către conducerea acelui stat, a suveranităţii în favoarea multinaţionalelor, corporaţiilor, instituţiilor şi organizaţiilor internaţionale, în folosul altui stat sau în beneficiul celor care vor să-l distrugă. O astfel de atitudine nu este conformă dreptului internaţional, ci, dimpotrivă, este

complet potrivnică acestuia.

Toată românimea ar trebui să ştie şi să înţeleagă profund că, în caz de război, pentru apărarea şi păstrarea pământului sfânt al ţării, tot ostaşul român îşi va da sângele şi viaţa. Şi tot el va fi, după ce războiul se va fi încheiat, dacă a supravieţuit dezastrului, umilit şi batjocorit de ticăloasa politichie românească. Aşa a fost mereu pe acest pământ dumnezeiesc, sfinţit de sângele soldaţilor şi murdărit de lăcomia, şiretenia, oportunismul şi nepatriotismul majorităţii politicienilor care s-au perindat prin marile fotolii ale naţiunii.

2 În cartea sa *Ciocnirea civilizaţiilor şi refacerea ordinii mondiale*[2], Samuel P. Huntington împarte lumea în 7 sau 8 civilizaţii (Occidentală, Ortodoxă, Sinică, Japoneză, Hindusă, Islamică, Africană şi, eventual Latino-americană, dar aceasta din urmă poate fi integrată în Civilizaţia occidentală), care se vor război între ele în viitor, după cum spune ilustrul profesor. Dar nu atât între ele, cât mai ales împotriva civilizaţiei occidentale pe care profesorul de la Harvard, ca şi Thierry P. Millemann, în *Faţa ascunsă a lumii occidentale*, o consideră agresivă. O parte dintre aceste civilizaţii au un stat-nucleu (China, pentru civilizaţia sinică, India pentru civilizaţia hindusă, Turcia, Egiptul sau Arabia Saudită, în luptă pentru a deveni stat-nucleu al civilizaţiei islamice, Rusia, pentru civilizaţia ortodoxă), iar acest nucleu este cel care influenţează, cel care diriguieşte, cel care determină principalele coordonate de mişcare ale acestor civilizaţii. Cu alte cuvinte, într-o astfel de concepţie, *în sfera de influenţă a statului-nucleu intră toate statele înrudite prin religie, cultură, practici, obiceiuri etc.*

Această înrudire influenţează desigur şi schimburile economice. Este şi motivul pentru care Huntington împarte Europa în două, Estul aparţinând civilizaţiei ortodoxe, iar Vestul civilizaţiei occidentale. Linia care separă tranşant cele două civilizaţii trece pe la est de Ţările Baltice, pe la Vest de Belarus, pe la est de ceea ce se numeşte Ucraina subcarpatică, adică Ucraina catolică, pe linia Carpaţilor, despărţind Transilvania de România, pe graniţa dintre Croaţia şi Iugoslavia şi aproximativ pe o linie care desparte teritoriile locuite de croaţii din Bosnia (care sunt catolici) de celelalte teritorii ale Bosniei unde se află bosniaci sârbi şi musulmani.

Profesorul de la Harvard evită să se pronunţe asupra statului sau statelor-nucleu din civilizaţia occidentală. Acestea sunt sau pot fi, desigur, mai multe: Marea Britanie, Germania, Franţa şi, bineînţeles, SUA.

Cu alte cuvinte, Huntington sugerează că sfera de influenţă a Rusiei ar cuprinde toate ţările ortodoxe. Deci, potrivit acestei afirmaţii, Republica Belarus, Ucraina, România (fără Transilvania şi Banat), Serbia, Bulgaria şi, în oarecare măsură, Grecia s-au aflat, se află şi s-ar afla şi în viitor în sfera de influenţă a Rusiei. Iar Civilizaţia occidentală, dacă doreşte o bună convieţuire în acest spaţiu, trebuie să ţină seama de această linie trasă încă de la 1500 şi consolidată într-un fel prin pacea de la Westfalia din 1648.

[2] **S**amuel P. Huntington, 1997, *The Clash of Civilizations the Remaking of World Order*. Simon & Schuster

3 Un al doilea spaţiu de confruntare, după Huntington (a se vedea articolul **„Puterea solitară“**, apărut în „Foreign Affairs“ şi preluat de „La revue internationale et strategique“, din vara anului 1999), este *cel al puterii, al luptei pentru putere*. Huntington distinge trei niveluri ale acestei lupte după cel al bipolarismului:

- cel al superputerii mondiale unice, deci al *unipolarismului;*
- cel al *uni-multipolarismului;*
- cel al *multipolarismului*.

În timpul bipolarismului, SUA exercita influenţă asupra unei părţi din ţările globului, iar URSS asupra celeilalte părţi. Exista, desigur, şi o categorie a ţărilor neangajate, nealiniate, dar şi ele se aflau sub influenţa uneia sau alteia dintre cele două superputeri nucleare şi a civilizaţilor pe care le reprezentau (a se citi: le dominau).

Datele problemei s-au schimbat, într-o vreme (din 1991 şi până în 1993), SUA rămânând singura superputere mondială. În acest interval de timp, lumea a fost *unipolară*. Soarele răsărea şi apunea acolo, în America, pentru că America era peste tot. Şi, desigur, tot am peste tot este şi acum. Ca o uriaşă putere, ca o conştiinţă, ca o democraţie mai pură chiar decât cea din vremea celor care au inventat-o – vechii greci –, ca un spirit şi, mai ales, ca o imensă teamă generată şi întreţinută de o uriaşă forţă multivectorială şi de zecile de baze militare dislocate în punctele-cheie ale lumii.

După această perioadă, urmează o etapă de tranziţie pe care profesorul american o numeşte *uni-multipolară*, unde SUA este singura superputere, dar lumea nu mai este *unipolară,* deşi Statele Unite se comportă ca şi cum ar fi, şi, în final, lumea va fi din nou *multipolară*.

Deja câteva puteri au zvâcnit în forţă, intrând tranşant în competiţia multipolarităţii: Rusia şi-a reluat locul de mare putere strategică nucleară mondială, China a devenit una dintre cele mai mari puteri economice şi militare mondiale, cu şanse de a trece rapid la supremaţia economică şi chiar militară a lumii, India, Brazilia şi, mai ales, Turcia au intrat în elita puterilor militare, iar lumea islamică, deşi supusă unor presiuni uriaşe, a generat Statul Islamic, iniţial, ca punct de sprijin cameleonic al Occidentului în războiul său de diversiunea dus zona cu cele mai ieftine resurse de petrol, apoi, în interes propriu, ca detaşament înaintat în revigorarea marelui Califat...

Uniunea Europeană geme sub presiunea invaziei intempestive a lumii musulmane alungate de acasă de crize şi războaie îngrozitoare – războaie din războiul continuu al omenirii –, iar terorismul, o realitate deopotrivă periculoasă şi mincinoasă, efect şi, în acelaşi timp, instrument al ticăloşiei unora dintre oameni, înnoadă minţile fără creiere şi scoate creierii din minţi, desigur, în folosul corporaţiilor şi al unor inşi care, cred ei, sunt stăpânii lumii, aşa cum unii lideri ai clanurilor de ţigani din România se cred stăpânii unor oraşe întregi sau unor cartiere importante din marile oraşe ale ţării. Dar asta-i epoca în care trăim. Nu onoarea, dreptatea, valoarea sunt triumfătoare,

ci opusul lor, îmbrăcat, mai exact, fardat sau camuflat în haina lor...

Ne aflăm în *etapa reaşezării sferelor de influenţă,* în funcţie de rezultatele luptei pentru putere care se desfăşoară la ora actuală între marii actori ai lumii.

Care sunt aceşti mari actori?

Aceştia sunt, după Huntington, la rândul lor, de trei categorii:

a. *Superputere mondială* - SUA

b. *Puteri regionale principale* - Rusia, China, Europa Unită, Brazilia, Iran, India.

c. *Puteri regionale secundare*, care se opun puterilor regionale importante. În anii care au urmat, aceste puteri regionale secundare, „fabricate", încurajate, susţinute şi întreţinute de interesul puterii dominante – unele chiar fără identitate, cum se dovedeşte a fi, azi, Statul Islamic – au proliferat şi au creat falii strategice colosale: falia strategică musulmană, falia strategică a Golfului, falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică, falia strategică balcanică etc. Aceste zone de ruptură arată care este de fapt situaţia lumii în ultimul decenu al secolului al XX-lea.

Astfel, după Huntington, Statele Unite şi puterile regionale secundare au un interes comun, acela de a limita dominaţia marilor state, adică a puterilor regionale principale, în diferite regiuni:

- SUA şi Japonia, contra Chinei;
- SUA şi Marea Britanie, contra Europei Unite (a se analiza fenomenul Brexit);
- SUA şi Argentina, contra Braziliei;
- SUA şi Arabia Saudită, contra puterii iraniene în Golf;
- SUA şi Pakistan, contra Indiei în Asia de Sud-Est (dar, până acum, fără prea mult succes).

Am adăuga: SUA şi Ucraina, împotriva Rusiei, dar răspunsul preemptiv şi chiar preventiv al Rusiei, în urma summit-ului de la Vilnius al Parteneriatului estic, a generat falia strategică de care vorbeam, cea mai periculoasă din lume, cumulată cu falia geopolitică în mozaic, de factură hibridă, generată de migraţia musulmană masivă în ţările bogate ale Uniunii Europene.

Acest fenomen migraţionist îşi are cauzele lui speciale şi realităţile lui obiective, dintre care cele mai importante sunt, credem noi, următoarele:

- reacţia ţărilor din Orientul Mijlociu la politica şi strategiile Vestului de *divide et impera*;
- atracţia de facto a populaţiilor din fostele colonii de către marile metropole de odinioară, cele care au făcut, practic, ce au vrut şi ce le-a plăcut în Orientul Mijlociu, în Orientul Apropiat, în Africa, în America de Nord şi în cea de Sud, în Asia, adică oriunde în lume.

În cartea sa *Faţa ascunsă a lumii occidentale*, Thierry P. Millemann, a arătat şi a demonstrat, prin analiza pertinentă pe care a făcut-o, că politica

strategică pe care au adoptat-o ţările occidentale la nivelul planetei nu este altceva decât un răspuns la următoarele patru chestiuni fundamentale[3]:

a) Păstrarea, într-o lume care evoluează constant, a supremaţiei actuale, pentru menţinerea supremaţiei occidentale actuale, a libestăţii sale şi a modului său de viaţă;

b) Asigurarea, în continuare, a controlul producţiei şi al aprovizionării cu materii prime, îndeosebi energetice, vitale pentru dezvoltarea propriilor economii;

c) Însuşirea beneficiilor comercializării materiilor prime, în aşa fel încât costurile lor să fie cât mai mici, să nu influenţeze creşterea şi să nu permită ţărilor producătoare o posibilă industrializare, care ar deveni concurentă şi, deci, periculoasă;

d) Controlul creşterii demografice exponenţiale din Lumea a Treia, care le ameninţă, într-un viitor apropiat, echilibrul, suporturile puterii discreţionare şi chiar existenţa.

Aceste patru chestiuni sunt departe de a fi rezolvate, dar punerea în operă a politicilor şi strategiilor occidentale pe aceste patru obiective nu a făcut altceva decât să genereze Primăvara Arabă soldată cu dezechilibre şi evoluţii haotice, recrudescenţa extremismului musulman, apariţia Statului Islamic, războiul distrugător din Siria, redeschiderea unor falii strategice care ar putea declanşa fulgerător un nou război mondial şi, în fine, migraţia musulmană masivă în Occident.

Cu alte cuvinte, politica de forţă, arogantă sau de subtilităţi perverse şi efecte greu controlabile a afectat foarte grav ţările din aşa-zisa Lume a treia, dar şi România. Astfel, într-un sfert de veac, România a devenit, dintr-o ţară industrializată şi cu un potenţial economic remarcabil[4], o ţară complet subjugată economic, cu resursele naturale cedate necondiţional Occidentului, cu un sistem educaţional bulversat în fiecare an, care produce cei mai numeroşi analfabeţi din Europa, un furnizor de creiere şi de potenţial intelectual pentru străinătate şi un uzurpator de cultură naţională, de înstrăinare, umilire şi distrugere a patrimoniului naţional etc.

4 În Europa, lucrurile sunt însă mult mai complicate, întrucât aici se confruntă, pe de o parte, interesele globale ale SUA şi Uniunii Europene, ale ţărilor puternice, dominante din Uniunea Europeană (cele care au tranşat Uniunea exclusiv în favoarea lor) şi, pe de altă parte, cele regionale.

În acest sens, se constituie, dinamic şi complex, următoarele grupări de forţe:

a. SUA şi UE, împotriva Rusiei şi pentru dominarea pieţelor lumii în

[3] Thierry Millemann, *Faţa ascunsă a lumii occidentale*, Pro Editură şi Tipografie, Bucureşti, 2008, p. 13

[4] Spre exemplu, România era, înainte de 1990, o mare putere în ceea ce priveşte industria petroliferă, care extrăgea, rafina, prelucra şi folosea, în interes propriu, 14 milioane de tone de petrol pe an, plus ceea ce încasa din activităţile industriale desfăşurate în afara frontierelor. În 2008, din pământul României se mai extrăgeau doar cinci milioane de tone de petrol, dar nu pentru România, ci pentru... Austria. Această conversie nu reprezintă în nici un caz un progres, nici un regretabil regres, ci un act de trădare naţională.

dauna islamismului, Chinei, Indiei, dar şi pentru generarea şi aplicarea unei noi strategii de îndiguire a puterii colosului din Est;

b. SUA şi Marea Britanie, împotriva axei Paris-Berlin, pentru menţinerea influenţei anglo-saxone în întreaga Europă şi, mai exact, pentru consolidarea puterii anglo-saxone în lume,

c. UE, adică axa Paris-Berlin împotriva influenţei SUA şi Japoniei în Europa şi a dominării acestora pe piaţa mondială.

Reacţiile SUA în acest ultim caz sunt deja evidente:

- un parteneriat strategic cu Rusia (bruiat de criza ucraineană, dar menţinut printr-un bypass geopolitic şi geostrategic nuclear);

- crearea şi menţinerea unei puternice prezenţe americane în Balcani şi Carpaţi, pe falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică);

- menţinerea sub un anumit control (prin NATO, prin Parteneriatul pentru Pace şi prin mijloace financiare, economice sau politice) a Ungariei, Poloniei, Cehiei, Croaţiei, Sloveniei şi a altor ţări care se află sub influenţă tradiţională germană;

- menţinerea unei colaborări a Statelor Unite cu Germania, pentru a contrabalansa în favoarea SUA bătălia pro-anti americană care se duce în Europa (centrul anti-americanismului s-ar afla în Franţa şi centrul pro-americanismului, în Marea Britanie); există însă şi opinii, mai ales în Franţa, care arată că, de fapt, puterea cvasidiscreţionară a SUA se bazează nu doar pe Marea Britanie, ci pe un triunghi (SUA-Franţa-Marea Britanie) care funcţionează încă de la finalul celui de-Al Doilea Război Mondial, iar relaţia americană cu Germania este de fapt, un mod de a controla puterea germană şi de a o menţine în parametri comozi pentru SUA şi neimportanţi pentru restul lumii;

- realizarea unor parteneriate strategice cu anumite ţări din zonă, între care se află şi cel cu România;

- menţinerea unui parteneriat special cu Turcia (chiar şi după recenta dezamorsare de către Erdogan a ultimei lovituri militare de stat din această ţară şi crearea unei oportunităţăi de întoarcere la valorile otomanismului de altădată, Turcia rămâne cel mai puternic aliat al NATO în Mediterana de Est şi în zona Mării Negre);

- prezenţa economică masivă în zona petrolieră din Marea Caspică;

- consolidarea relaţiilor cu toate ţările de pe falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică, dar mai ales cu Ţările Baltice, cu Polonia, cu România şi cu Ucraina;

- o prezenţă militară remarcabilă în Kosovo, unde se află cea mai puternică bază militară americană din Europa, dar şi în Albania, Macedonia şi Bosnia etc.

Atitudinea mai ponderată a Bruxellesului faţă de Rusia, în timpul crizei ucrainene, dar şi în prezent, coroborată cu ieşirea intempestivă a Rusiei pe culoarul strategic mediteraneean şi pe cel al Mării Caspice, Orientul Apropiat, pe breteaua strategică Marea Caspică, Iran, Irak, Golful Persic, relevă o altă

ecuaţie de putere, prin care Rusia implantează un pilon geostrategic nu doar la Tartus şi Latakia, ci în zona cea mai sensibilă a Orientului Apropiat, la graniţa cu acea regiune mediană foarte extinsă, pe care George Bush, cel care a declanşat războiul împotriva terorismului, o numea Marele Orient Mijlociu Democratic şi Prosper. Nu numai că s-a ales praful de acest proiect, dar toate ţările care au suportat efectele războaielor din Golf şi cele generate de Primăvara arabă, au trecut prin urgia crizelor şi conflictelor armate sângeroase şi au ajuns printre furnizorii cei mai temuţi de insecuritate, de conflictualitate şi de migraţie ilegală în fosta mare metropolă a Lumii – Europa Occidentală.

Şi chiar dacă firmele americane s-au implantat masiv în Golf, în Caspica, în Libia şi mai peste tot pe unde a pus piciorul soldatul american, iar prezenţa acestei mari puteri mondiale în Irak, în Arabia Saudită, în Kuweit, în Afganistan şi în alte ţări importante, ca şi parteneriatul cu India, relaţia cu Pakistanul şi cu unele ţări din Asia Centrală şi din Caucaz se constituie într-o realitate specifică acestei epoci, iar mediul strategic de securitate este departe de a accepta vreo premisă cât de mică de optimizare, ci, dimpotrivă, a ajuns deja pe muchie de cuţit, mai ales după escaladarea ostilităţilor din Siria, un nou Babilon al războiului fără limite.

Pentru că, aceasta-i realitatea. Ceea ce s-a realizat în perioada post Război Rece de care vorbea Huntington, nu este altceva decât regenerarea războiului continuu al lumii şi ajungerea strategiilor influenţei la stadiul de dezechilibru generalizat, cu desfăşurări imprevizibile şi chiar haotice.

5 În Europa, se distingeau, cu câţiva ani în urmă, următoarele niveluri ale configuraţiei politicilor şi strategiilor mai mult sau mai puţin vizibile ale influenţei:

a. Nivelul NATO - Federaţia Rusă.

b. Nivelul vest-european - est-european.

c. Nivelul endogen

a. La nivelul NATO - Federaţia Rusă, s-a dus o bătălie foarte grea, pe linia de fractură huntingtoniană. Rezultatele acestei confruntări păreau, pe vremea candidaturii României la acces în Alianţă, imprevizibile, chiar dacă NATO dispunea şi dispune şi la ora actuală de toate atu-urile pentru a câştiga (putere economică şi militară, opţiunea clară pro-NATO a ţărilor implicate şi integrarea efectivă a celor mai multe dintre ele în această Alianţă: Polonia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Bulgaria, România, Albania, Croaţia, Slovenia, Muntenegru) etc.

Linia de fractură Est-Vest s-a mutat un pic mai la Est. Ea nu mai trece, acum, pe creasta Munţilor Carpaţi, rupând Maramureşul, Transilvania şi Banatul de România, ci, în urma extensiei NATO spre Est până la Est de ţările Baltice şi de ţara noastră, se identifică esenţialmente cu falia strategică Marea Baltică- Marea Neagră, trecând pe la Est de ţările Baltice, pe la Vest de Belarus, pe la Est de România (Republica Moldova şi Ucraina rămân pe falie

şi prin miezul Mării Negre.

Cu prilejul crizei ucrainene, marele colos din Est a adoptat o atitudine strategică dinamică foarte rapidă şi fermă, a reanexat Crimeea, şi-a modernizat Forţele Strategice Nucleare şi restul armatei şi a demonstrat, prin intervenţia din Siria, că dispune de un potenţial ofensiv de nivel macrostrategic şi de noi mijloace de luptă moderne şi performante: rachete de croazieră, sisteme de arme noi la bordul aviaţiei de bombardament şi de bombardament strategic, al submarinelor şi navelor de război de suprafaţă, tehnologie eficientă de protecţie a blindatelor şi sistemele eficiente de război electronic etc.

Dispunerea comandamentelor strategice la Petersburg, cel de Nord-Vest (pe culoarul strategic maritim baltic şi nu departe de originea culoarului strategic central european: Galiţia, nordul lanţului muntos european, Normandia), la Rostok pe Don (cel de la originea culoarului strategic Marea Neagră – Marea Mediterană şi a culoarului strategic al Dunării), la Ecaterinburg (cel central) şi la Habarovsk (cel Estic), numărul foarte mare de exerciţii şi aplicaţii desfăşurate îndeosebi în Marea Baltică, în Marea Neagră, în Nord, dar şi pe restul teritoriului Rusiei, arată că Rusia nu se mai lasă impresionată de puterea discreţionară a Vestului şi revine semnificativ în elita puterii discreţionare cu pretenţii deja probate prin acţiunile din cadrul Consiliului de Securitate al ONU şi, pe teren, în războiul din Siria, la influenţarea sistemelor de guvernare a lumii.

Crearea forumului BRICS (Brazilia, Rusia, India, China, Africa de Sud), forum la care se pare că va candida şi Turcia, ţara cu a cincea armată din lume ca potenţial şi valoare strategică, recompune şi pe alte criterii bătălia coloşilor planatei Terra pentru putere şi influenţă.

Desigur, este foarte greu de schimbat ordinea existentă până în acest moment, oricât de bulversată şi de haotică ar fi ea, dar ţările emergente, mai ales China, dovedesc a fi capabile de un ritm de dezvoltare extrem de mare şi de o altă filozofie decât cea extrem de conflictuală de până acum.

Şi chiar dacă şi-a pierdut, în cea mai mare măsură – în unele cazuri, chiar semnificativ sau chiar definitiv – puterea de influenţă asupra ţărilor din Estul Europei, Rusia revine puternic pe platforma marilor puteri decizionale (chiar dictatoriale) asupra securităţii lumii şi chiar asupra condiţiei umane. Ceea ce, de altfel, se pare că îşi şi doreşte.

Diferenţa de potenţial dintre NATO şi Rusia este uriaşă (de la peste 38.590 de miliarde de dolari, cât este PIB-ul american însumat cu cel al Uniunii Europene, potrivit estimării făcute de CIA pentru 2016, la 3.862, cât era, tot în 2016, PIB-ul Rusiei).

Dar Rusia deţine o armată extrem de puternică – a doua din lume după cea a SUA –, iar forţa sa strategică nucleară numără deja, potrivit unor estimări, un potenţial de 8500 de vectori.

Potrivit aceloraşi estimări, SUA dispun de 7700 de vectori nucleari.

Dar iată cum se prezintă situaţia armelor nucleare strategice din lume,

potrivit a trei surse:

ȚARA	POPULAȚIE	Sursa 1		Sursa 2		Sursa 3	
		VECTORI	LOC	VECTORI	LOC	VECTORI	LOC
Rusia	142.257.519	8500	1	8500	1	8000	1
SUA	326.625.791	7200-7400	2	7700	2	7400	2
Franţa	67.106.161	300	3	300	3	300	3
China	1.379.302.271	250	4	250	4	250	4
Marea Britanie	64.769.462	225	5	225	5	225	5
Pakistan	204.984.861	120	6	120	6	100-120	6
India	1.281.935.911	100	7	90-110	7	90-110	7
Israel	8.299.706	80	8	80	8	80	8
Coreea de Nord	25.248.140	10	9	10	9	10	9
Iran	82.021.564		10		10		10
TOTAL	3.582.551.386	16.755-16.955		17.275-17.295		16.455-16495	

Cu peste 16.00 de vectori nucleari, fiecare purtător de zeci de focoase, este clar cam la ce grad de ameninţare a ajuns civilizaţia hominienilor pe planeta Pământ. Iar influenţa acestui arsenal (ca să nu spunem ameninţarea) este atât de mare încât omenirea refuză chiar să o mai perceapă sau să mai creadă că există cu adevărat.

b. Nivelul european se află, de asemenea, într-o situaţie extrem de greu de evaluat, datorită, în principal, condiţiei cu totul speciale în care se află ţările continentului nostru în urma spargerii bipolarităţii, extinderii Uniunii Europene şi crizelor de sistem şi de proces care tot bântuie lumea post-bipolară de la finele secolului al XX-lea şi începutul secolului al XXI-lea. Printre aceste condiţii se află, în opinia noastră, şi următoarele:

NATO s-a înfiinţat la 4 aprilie 1949, membrii fondatori fiind, în ordine alfabetică, următoarele 12 ţări:

1. Belgia;
2. Canada;
3. Danemarca;
4. Statele Unite ale Americii;
5. Franţa;
6. Islanda;
7. Italia;
8. Luxemburg;
9. Norvegia;
10. Ţările de Jos (Olanda);
11. Portugalia;
12. Regatul Unit;

Prima extindere a NATO are loc la 18 februarie 1952 şi include următoarele două ţări rivale:

13. Grecia;
14. Turcia;

A doua extindere are lor la 9 mai 1955 şi include o singură ţară, constituind, pentru Germania, chiar şi prin data respectivă, 9 mai, un fel de final al efectului final al celui de-Al Doilea război Mondial:

15. Germania (Republica Federală a Germaniei, cum se numea atunci, adică din 1955 până la unificarea din 1990 cu Republica Democrată Germană);

Cea de a treia extindere a avut loc la 20 mai 1982 şi a inclus, de asemenea, o singură ţară:

16. Spania;

În această formulă se afla NATO, până la imploziile ţărilor est-europene socialiste, desfiinţarea Tratatului de la Varşovia şi orientarea lor spre un nou sistem de securitate sub influenţa şi auspiciile NATO. A început astfel un fel de competiţie a fostelor ţări socialiste din tabăra estică pentru intrarea cât mai rapidă în NATO, iar Vestul a înfiinţat aşa-numitul Parteneriat pentru Pace, prin care se urmărea tocmai deschiderea unei noi oferte de securitate şi colaborare, foarte atractivă pentru toate ţările est-europene şi nu numai. Era, de fapt, o continuare a unei strategii reuşite – cea de îndiguire a Rusiei şi de distrugere a comunismului –, soluţie agreată de toată lumea, inclusiv de Rusia, care a renunţat şi ea, în 1991, la regimul comunist, dar cu o miză uriaşă de reconfigurare, în folos occidental, a structurii puterii şi influenţei.

Se intrase deja în epoca uni-polarismului, de care vorbea, Statele Unite asumându-şi deopotrivă un fel de orizont discreţionar de dominanţă strategică, fiind unica superputere cu forţe şi mijloace dislocate în toată lumea, cu politici şi strategii mondialiste, dar şi o uriaşă responsabilitate de securitate a Planetei, desigur, împreună cu Europa Occidentală.

Primul obiectiv era extinderea NATO şi, mai târziu, a Uniunii Europene, pe seama ţărilor foste socialiste din Europa de Est. În acest sens, prima extindere NATO a avut în vedere ţările de la limita sa estică imediată, după un concept strategic care generase, la vremea respectivă, un război mondial. Dar civilizaţia dominantă are totdeauna memorie scurtă. Aşadar, cea de a patra extindere, care a urmat după autodesfiinţarea Tratatului de la Varşovia, din 1991, a fost una de proximitate şi a inclus, prudent şi semnificativ, la 12 martie 1999, doar trei ţări:

17. Ungaria;
18. Polonia;
19. Cehia;

Douăsprezece zile mai târziu, pe 24 martie 1999, NATO declanşa, fără aprobarea Consiliului de Securitate al ONU, cea mai mare operaţie militară din istoria sa de până atunci: 1200 de avioane NATO şi mii de rachete de croazieră Tomahawk loveau năprasnic Serbia.

Cea de a cincea extindere a Alianţei – şi cea mai masivă – a cuprins, la grămadă, şi restul, adică cele şapte ţări candidate, între care şi România, a şaptea ţară ca suprafaţă, populaţie şi potenţial din Europa, dar, probabil,

nu suficient de utilă pentru interesele imediate ale Vestului. Cele şapte ţări admise prin generozitatea Washingtonului şi utilitatea lor marginală în războiul din Balcani, sunt, în ordine alfabetică, următoarele:

20 Bulgaria;
21 Slovacia;
22. Slovenia;
23. Estonia;
24. Letonia;
25. Lituania;
26. România;

Cea de a şasea extindere s-a efectuat la 1 aprilie 2009, a fost orientată spre Balcanii de Vest, şi a inclus următoarele două ţări: care închid ieşirea continentală la Marea Adriatică şi asigură controlul strategic semnificativ, de către NATO. al culoarului geostrategic maritim Marea Neagă – Marea Mediterană. Această extindere a inclus două ţări cu ieşire la Marea Adriatică:

27. Croaţia;
28. Albania.

A şaptea extindere a Alianţei s-a efectuat la 5 iunie 2017, tot pe seama Balcanilor de Vest şi a asigurat, pe de o parte, controlul complet al Mării Adriatice, şi a inclus o singură ţară:

29. Muntenegru

Simpla analiză a cronologiei extinderii NATO relevă interesele celor care diriguiesc lumea, ale marilor puteri vestice şi ale unor cercuri de interese, probabil cele care, actualmente, au dus la redeschiderea faliei strategice Marea Neagră – Marea Baltică şi la provocarea unei crize geopolitice şi geostrategice, cu o miză uriaşă. Extinderea NATO, până la această oră, a asigurat îndiguirea completă a Serbiei şi, pe cât posibil, interzicerea transformării ei într-un aliat bază strategic al Rusiei în viitorul apropiat. Macedonia, deşi nu a fost inclusă în Alianţă datorită votului negativ al Greciei, se află esenţialmente sun influenţa NTO şi sub cea a Uniunii Europene.

Amplasarea unor elemente ale dispozitivului geopolitic şi geostrategic ale NATO în Ţările Baltice, în România, Turcia şi Polonia reprezintă, pe de o parte, un avertisment strategic categoric adresat Rusiei şi, pe de altă parte, o presiune pentru schimbarea unor politici şi strategii de influenţă într-o zonă de ruptură, tocmai în momentul în care Uniunea Europeană se confruntă cu una dintre cele mai teribile crize – criza generată de migraţia musulmană masivă în Vestul Europei – şi cu efectele acesteia, deopotrivă, pe termen scurt, pe termen mediu şi chiar pe termen lung.

Uniunea Europeană are, în prezent, 28 de state membre. Ea a fost însă fondată, în 1951, de şase ţări vest-europene, din raţiuni politice, economice, strategice, consonante la euro-atlantism şi puternic ancorate în europenism. Cele şase ţări, în ordine alfabetică, sunt următoarele:

1. Franţa;

2. Germania;
3. Italia;
4. Olanda (Ţările de Jos);
5. Belgia;
6. Luxemburg;

În 1973, a avut loc prima extindere, aderând la UE trei ţări:

7. Irlanda;
8. Regatul Unit (n-a făcut parte dintre membrii fondatori, pentru că nu voia să fie condusă de francezi. După ce s-a semnat tratatul de prietenie franco-german din 1963, Charles de Gaule se opune aderării Marii Britanii la Uniunea Europeană. Însă, în 1973, Marea Britanie, Irlanda şi Danemarca devin membri ai CE;
9. Danemarca;

Cea de a doua extindere a inclus o singură ţară, Grecia, care era membră NATO din 1952. Devine membră a UE în 1981:

10. Grecia;

În 1986, are loc cea de a treia extindere şi include două ţări, care ceruseră, de fapt, încă din 1962, asocierea la comunitatea europeană:

11. Spania;
12. Portugalia;

În continuare, au mai depus aplicaţii pentru includerea în UE: Turcia, în 1987, Austria, în 1989, Cipru şi Malta în 1990.

Cea de a patra extindere are loc în 1995 şi cuprinde trei ţări bogate, cu un PIB mai mare decât cel al mediei ţărilor comunităţii de la acea dată:

13. Finlanda;
14. Suedia;
15. Austria;

A urmat cel mai mare val al extinderii, cel de la 1 mai 2004, care a cuprins nu mai puţin de 10 ţări:

16. Polonia;
17. Slovenia;
18. Ungaria;
19. Malta;
20. Cipru;
21. Letonia;
22. Estonia;
23. Lituania;
24. Cehia;
25. Slovacia;

La 1 ianuarie 2007 au fost acceptate încă două state:

26. România;
27. Bulgaria.

La 1 iulie 2013, a aderat la Uniunea Europeană încă o ţară:

28. Croaţia.

Dacă se face o paralelă între cronologia aderării ţărilor din Europa şi America la NATO şi aderarea ţărilor europene la Uniunea Europeană, se desprind clar câteva caracteristici foarte importante:

- aderarea a fost efectiv un proces politic, geopolitic şi geostrategic, de interes esenţial pentru Statele Unite ale Americii şi, evident, pentru marile puteri de pe continentul european;
- aderarea a urmărit, în afara unor criterii de progres şi prosperitate economică şi de securitate de areal, formarea unui front închegat împotriva Rusiei (considerată agresivă de către întregul Occident) şi a altor mari puteri de pe marile platforme geoeconomice şi geostrategice;
- fiecare val de extindere reprezintă, dincolo de o anumită eşalonare criterială şi de performanţă, o ierarhizare, în ordinea importanţei pentru Vest, şi, în acelaşi timp, o expresie a unor relaţii de influenţă şi de consonanţă create de-a lungul istoriei.

Deşi oficialii de la Bruxelles neagă în mod categoric orice ierarhizare privind ţările şi popoarele europene, culturile şi civilizaţiile din Europa, în fapt, aceste ierarhizări există şi se dovedesc a fi foarte importante.

În acest sens, România a fost tratată ca o ţară de periferie, încurajată şi chiar obligată să-şi înstrăineze resursele naturale, să-şi distrugă industria sub pretextul necesităţii stridente a privatizării marilor coloşi şi a oricărei alte unităţi economice, să-şi distrugă finanţele şi să creeze, în tot acest timp, dependenţe categorice de marile interese occidentale.

Niciuna dintre reformele care s-au derulat în România începând din anul 1990 încoace nu a fost favorabilă în nici un fel ţării, ci, dimpotrivă, a dus la distrugerea sistemului său financiar, a capitalului românesc, la înstrăinarea tuturor resurselor, la dezindustrializarea rapidă şi intempestivă, la externalizarea serviciilor, la bulversare sistemului educaţional şi, mai ales, la migraţia masivă în Vest atât a forţei de muncă înalte calificate (medici, ingineri, cercetători, specialişti în diferite domenii etc.), cât şi a celei necalificate, milioane de români părăsindu-şi căminele în căutarea unui loc de muncă, oricare ar fi acesta, prin ţările vestice.

Turcia a optat pentru integrarea în UE încă de la Acordurile de la Ankara din 1963, dar în permanenţă s-a lovit de opoziţia guvernelor conservatoare din Franţa, Germania, Austria, Grecia, Slovenia şi Cipru. În ultimul timp, mai ales după înăbuşirea, de către preşedintele Erdogan, a loviturii de stat a generalilor, Turcia nu mai pare atât de interesată de integrarea în UE. Mai mult, Turcia, fiind o ţară islamică, este foarte posibil, aşa cum afirmam mai sus, să devină un fel de lider al populaţiilor turcice, al căror areal se întinde, din Asia Centrală, până în zona uigură din China.

6 În interiorul Europei a reînceput să se materializeze efectiv, odată cu destrămarea Iugoslaviei şi dezmembrarea Uniunii Sovietice, lupta pentru reconstruirea vechilor sfere de influenţă, chiar dacă noua lor configuraţie va aduce, probabil, şi unele schimbări. Singurele care frânează

în oarecare măsură desfăşurarea acestui proces sau îi dau o anumită turnură sunt prezenţa americană şi existenţa NATO. Desigur, în acest moment, Europa Occidentală nu este atât de puternică încât să se lipsească complet de prezenţa americană, dar există numeroase semne – unele tranşante – prin care se arată că o astfel de prezenţă nu mai este încă pentru multă vreme de dorit. Şi nici americanii nu mai sunt atât de interesaţi să participe la apărarea Occidentului European împotriva noilor ameninţări care se conturează din ce în ce mai mult în acest început de secol şi de mileniu şi nici să suporte, fără un folos clar pentru ei, o mare parte din costurile securităţii şi apărării occidentale europene.

Oricum, lupta pentru sfere de influenţă în Europa are mai multe componente care nu sunt toate necontradictorii:

a. Componenta NATO, în următoarele variante:

- extinderea NATO într-o arie nedefinită;

- extinderea operaţională (de dispozitiv) a NATO doar până la „graniţia" huntingtoniană estică a Occidentului, care pare a fi, în viziunea unora, şi primul aliniament de apărare strategică împotriva Estului (dar şi limita dinainte a bazei de plecare la ofensivă a Vestului împotriva Estului) urmând să treacă pe Carpaţi[5];

- limitarea extinderii, dar creşterea influenţei asupra întregii Europe, fără Rusia, şi asupra altor zone de interes pentru Statele Unite şi pentru Europa Occidentală.

Această componentă implică în mod direct controlul american asupra continentului şi limitarea acţiunilor UE şi a altor organisme europene, precum şi a marilor puteri europene. Ea situează, de asemenea, Rusia ca partener cu care NATO ar putea să-şi împartă influenţa în Europa, în sensul înţelegerilor de odinioară de la Teheran, din 1943, şi de la Yalta, din 1945, dar şi unora mai recente. Considerăm că, deşi conducerea Alianţei consideră că Rusia este principalul său inamic, iar Rusia o spune tranşant, în doctrina sa de securitate, că NATO este inamic pentru ea, un parteneriat NATO-Rusia va continua, totuşi, să existe. Nu ştim dacă, la ora actuală, Consiliul NATO-Rusia mai funcţionează (oricum, chiar şi când funcţiona, fiecare parte îşi vedea de treburile şi interesele ei), dar ultimele summit-uri ale NATO, ca şi recentele declaraţii ale Moscovei au pecetluit un front politic şi strategic de aşteptare pe falia Marea Neagră – Marea Baltică.

b. Componenta europeană, în speţă, Uniunea Europeană:

- posibila extindere a UE asupra întregii Europe, inclusiv asupra Rusiei şi realizarea unităţii continentului european, situaţie în care sferele de influenţă ale marilor puteri europene s-ar anula sau s-ar reduce doar la arii restrânse care ţin de tradiţii, de interese nemijlocite şi de unele conjuncturi; există

[5] Dacă, în concepţia strategică a Vestului, primul aliniament de apărare strategică ar trebui să treacă pe Carpaţi, atunci de ce au realizat americanii scutul antirachetă la Devesel, în Câmpia Română, şi nu în Transilvania? Acest scut, ca şi baza militară de la Kogălniceanu, nu sunt făcute pentru război, ci pentru perioada de pace şi pentru cea premergătoare războiului; ele vizează mai degrabă gestionarea crizelor şi conflictelor, decât apărarea strategică a NATO, sau, mă rog, ofensiva strategică a Vestului împotriva Estului, pe linia tradiţiilor deja tezaurizate.

unele teorii în acest sens, Europa cu tehnologiile şi finanţele, imensa Asie cu resursele, dar imediat ce vreun imprudent foloseşte conceptul Eurasia, în înţelesul de mai sus, toate trâmbiţele încep să sune semnalul alertei de gradul zero, în sensul că aşa ceva nu se poate, întrucât Eurasia ar deveni, din toate punctele de vedere, puterea mondială numărul unu, iar marile puteri de pe planeta Pământ, mai ales Statele Unite ale Americii nu ar permite aşa-ceva; desigur, nici diriguitorii UE şi nici marile puteri asiatice sau euro-asiatice nu sunt prea interesante în a se coaliza în acest fel, deşi, în timp, noua civilizaţie bazată pe cunoaştere – cognocivilizaţia – ar ameliora în mod substanţiale nu doar conflictele exogene, ci şi specificităţile şi deosebirile esenţiale;

- extinderea UE asupra întregii Europe, concomitent cu refacerea sferelor de influenţă, în interiorul Uniunii, ale marilor puteri europene (Franţa, Germania, Marea Britanie, Rusia, Spania, Italia);

- transformarea Uniunii Europene într-o uniune a euroregiunilor, prin care să se distrugă vechile tradiţii conflictuale şi războinice şi să se genereze o nouă paradigmă geopolitică europeană.

c. Întărirea rolului Germaniei, care şi-a refăcut deja sfera ei de influenţă, şi al Rusiei, care nu poate renunţa la influenţa sa asupra Balcanilor, Caucazului şi ţărilor rusofone, concomitent cu slăbirea rolului Statelor Unite în Europa.

Pe la începutul anului 1999, a avut loc o dezbatere cu tema *„Amsterdam şi securitatea europeană: progrese şi iluzii“*. La acea dezbatere, au prezentat referate:

- Jean-Marie Guéhenno, preşedintele Consiliului de administraţie IHEDN (Institutul de Înalte Studii de Apărare Naţională);
- Gabriel Robin, ambasadorul Franţei;
- Francois Heisbourg, preşedintele Centrului de politică de securitate de la Geneva.

Deşi e mult de-atunci, iar datele problemei sunt azi cu totul altele, este interesant, totuşi, pentru tema sferelor de infleunţă, ce s-a discutat atunci. Din aceste referate, precum şi din dezbaterile care au urmat, rezultă preocupările de atunci ale marilor puteri din Europa, centrate, pe de o parte, pe definirea şi afirmarea unei identităţi a continentului – inclusiv a unei identităţi de apărare – şi, pe de altă parte, pe identificarea unor posibile evoluţii a raporturilor intraeuropene.

Jean-Marie Guéhenno, în referatul *„O evoluţie care pare să se accelereze“*, se referea îndeosebi la poziţia evolutivă cea mai notabilă a Marii Britanii care s-a concretizat, la acea vreme, în declaraţia comună franco-britanică la 4 decembrie în urma întâlnirii de la Saint-Malo. Autorul cita câteva fraze din textul acestei declaraţii: *„Uniunea Europeană trebuie să aibă o capacitate autonomă de acţiune“* şi *„ întărind solidaritatea între ţările Uniunii Europene pentru ca Europa să poată face să se audă vocea*

sa în afacerile lumii, acţionând în conformitate cu obligaţiile noastre în sânul NATO, noi contribuim la vitalitatea Alianţei atlantice reînnoite.“ Şi, în continuare, autorul remarca: *„acestea sunt afirmaţii cu care nu ne-a obişnuit diplomaţia britanică. Este o evoluţie remarcabilă a Londrei să admită ca, în sânul Uniunii Europene, să se vorbească de apărare. Îmi amintesc de trecerea mea pe la UEO unde a evoca o astfel de chestiune era un tabu absolut pentru britanici: singurul interes al UEO pentru Londra era de a stabili o încuietoare etanşe între problemele de apărare tratate de NATO, şi afacerile Uniunii Europene, UEO nefiind nicicum o pasarelă între cele două organizaţii, ci un soi de zonă de încetare a focului.“*

Autorul cita o frază pronunţată de Joshka Fischer înainte de a deveni ministru de externe, foarte semnificativă pentru un reprezentant al verzilor: *„De asemenea, noi trebuie, ca parte pacifistă într-o lume violentă, să ne comportăm de o manieră care ţine cont de existenţa acestei violenţe şi să reacţionăm cu violenţă la o violenţă care se practică în mod violent.“*

Franţa, de asemenea, şi-a reconsiderat poziţia sa faţă de Alianţă. Faptul că un general francez a fost numit comandant al „Forţei de extracţie“ în Macedonia a fost considerat, la vremea respectivă, nu numai o chestiune militară, ci şi una politică asupra căreia - spunea autorul - trebuie reflectat.

El semnala de asemenea că unii interpretau acele evoluţii ale Marii Britanii, ale Franţei şi ale Germaniei ca o *„reîntoarcere la realităţile politicii de putere“*, fiecare din cele trei mari ţări ale Uniunii Europene sporindu-şi marja sa de manevră în raport cu celelalte două, sau cel puţin căutând să o facă cu scopul de a se situa deasupra lor. După această interpretare, Marea Britanie, care s-a distanţat în mod voluntar faţă de Uniunea Economică şi Monetară (UEM), lansa o operaţie de diversiune şi se străduia să detaşeze Franţa şi Germania pentru a se plasa în domeniul militar în vârful jocului, ţinând seama de poziţia sa privilegiată în NATO. În acelaşi fel, se putea imagina că Germania, nemaifiind reţinută în faţa Europei de sentimentul culpabilităţii sale, era în curs de a-şi crea ea însăşi o marjă de acţiuni vizavi de Franţa, apropiindu-se mai mult de britanici. În această privinţă, sublinia autorul, uniunea între DASA şi BAE ar putea fi văzută ca prefigurare a unei manevre politice. Cât despre Franţa, s-ar putea crede că, fiind deopotrivă în cercul UEM în tandem cu Germania şi în cel al apărării cu Marea Britanie, speră să se plaseze ea în vârful triunghiului fiind mai ofensivă decât celelalte două şi având astfel maximum de spaţiu de manevră.

„Din partea mea, eu cred că dacă acestea ar fi calculele celor trei puteri, ele s-ar situa toate trei în lumea iluziilor. Politica ce consistă în a visa să ai mâinile mai libere decât vecinul conduce la a accepta că şi celălalt le are efectiv, şi aceasta este contrar oricărei logici de integrare europeană urmată cu succes după război. Este o politică descrisă perfect de o fabulă a lui La Fontaine, aceea a greierului care dorea să fie la fel de mare ca un bou. Dacă aceasta ar fi realitatea, ar exista toate raţiunile de a fi pesimişti privind evoluţia apărării europene, pentru că aceasta ar însemna, o dată mai mult,

un joc în care Statele Unite ar putea folosi vanităţile naţionale ale unora şi ale altora, ale diviziunii europene, fiecare fiind flatat de a avea propria sa relaţie privilegiată cu Washingtonul. Dacă fiecare din marile puteri europene încearcă să practice un joc solitar în domeniul apărării, nu suntem departe de o manevră de tipul celei prezentată mai sus.

Eu cred totuşi, şi voi concluziona asupra acestui mesaj, că noi suntem la începuturile unei convergenţe între cele trei principale puteri europene în domeniul apărării. (...)

... Europa de astăzi, faţă de Statele Unite din ce în ce mai mult imprevizibile, nu are interesul să se detaşeze într-o idee de independenţă de dragul independenţei, ci trebuie să încerce să maximizeze influenţa sa. Solidaritatea transatlantică este un fapt politic european şi Europa nu se va afirma opunându-se acestuia. Recunoscând-o, nu înseamnă a admite un leadership infinit, ci *necesitatea de a construi o capacitate de influenţă europeană*."

Gabriel Robin, în referatul *„Sfârşitul politicilor naţionale?"* s-a referit la politica europeană de securitate şi cooperare (PESC). El arăta că, privind PESC, Amsterdamul a complicat şi mai mult lucrurile decât le-a complicat Maastrichtul. „În fine – scria autorul –, ca şi cum toate acestea ar fi prea simple, ansamblul sistemului se va ancora pe de o parte de procedura bugetară a Uniunii şi pe de altă parte, de UEO despre care se ştie că ea însăşi are o geometrie variabilă şi că se înglobează în structurile NATO. Maşinăria era deja complicată; acum avem o uzină cu gaz!"

Iată deci progresul: este spectacular, dar spectacularul constă în complicaţie. După ultimele ştiri, s-ar preconiza suprimarea UEO, ceea ce ar face să dispară un plan întreg din ceea ce tratatul avea cel mai nou, şi acesta chiar atunci când el a fost cu greu ratificat.

Occidentalii sunt de părere că nu se aşteaptă mare lucru de la Amsterdam. Complexitatea acestor mecanisme garantează imobilitatea lor.

„Acum să venim la cel de al doilea aspect, adică la ceea ce Amsterdamul confirmă de la Maastricht. Progresul constă în complicare. Confirmarea este cea a unei iluzii. După câţiva ani de experienţă, s-a dovedit că Maastrichtul a fost o iluzie. Nicăieri PESC, zis «instituit» la Maastricht, nu s-a manifestat. Nici în Orientul Apropiat, nici în Golf, nici la NATO, nici în Africa. Şi când a pretins că a făcut-o, a fost lamentabilul fiasco din Iugoslavia. Peste tot rezultatele au fost derizorii sau dezastruoase.

Eşecul PESC nu este accidental; el este legat de conceptul său, cum se vede clar în exemplul iugoslav.

PESC, mai întâi, nu este o politică: Europa a vrut să menţină unitatea iugoslavă, apoi ea s-a străduit să o distrugă, ea voia o Bosnie unitară şi a sfârşit prin a se resemna cu o Bosnie cu trei entităţi.

PESC nu este europeană. Niciodată Europa n-a fost toată la un loc, în întregul ei, şi niciodată ea nu a fost singură nici pe teren, nici în Grupul de contact. Şi epilogul afacerii a fost de a chema în ajutor NATO şi de a recurge

la America.

În fine, PESC nu priveşte securitatea Europei. Continentul nu a fost agresat; interesele sale de securitate n-au fost puse în joc. Oricare ar fi fost derularea evenimentelor, securitatea sa nu a fost afectată prin aceasta. *Europa nu apăra securitatea sa; ea credea că afirmă puterea sa.*

PESC de la Maastricht nu a fost nimic din ceea ce ea se anunţa. Aceea de la Amsterdam i s-a aseamănat în toate punctele. Ea nu era de fapt o politică. Definea doar mijloacele, nu şi un scopul. Europenii nu au fost şi nu sunt de acord cu nimic, nici asupra problemei nucleare, nici asupra lui NATO, nici asupra inamicului, nici asupra ameninţării. PESC nu a fost şi nu este europeană: ea confirmă doar abandonul Europei în favoarea NATO. Ea nu are nimic de a face cu securitatea. Europa nu are în jurul ei decât amici. Ea nu are deci inamici pe care trebuie să-i învingă; ea doreşte numai să-şi dea subiecte sau clienţi. Rusia nu a fost şi nu este, deci, considerată inamicul Europei, chiar dacă, membrii europeni ai NATO, la toate summiturile care au urmat după criza ucraineană au fost de acord că Rusia constituie o ameninţare pentru Alianţă. De aceea, a şi generat, aprobat şi pus în aplicare sancţiunile aplicate Rusiei în urma crizei ucrainene, anexării Crimeii şi izbucnirii conflictului armat din Donbass şi Lugansk.

Cum zicea Raymond Devos, de trei ori nimic de la Maastricht multiplicat prin de trei ori nimic de la Amsterdam, aceasta nu înseamnă nimic nou.

Destinul Amsterdamului, ca şi cel al Maastrichtului a fost să eşueze. Mai întâi, în sensul obişnuit al cuvântului: eşecul a fost inevitabil. Apoi, şi mai ales, în acel sens în care eşecul este în mod deliberat programat: trebuia ca Amsterdam să eşueze pentru a avea un «super-Amsterdam», pentru a o sfârşi prin aceasta cu politicile naţionale şi pentru a repune securitatea Europei în mâini neeuropene."

Din spusele autorului ar rezulta că UE nu are sens, dacă Europa nu are în jurul ei decât amici. Or UE s-a constituit tocmai pentru a contracara concurenţa economică a SUA şi Japoniei şi a face din continentul european o superputere economică. Dacă ea va fi şi militară, vom vedea.

Problema care se punea tranşant la acea vreme era dacă resursele Europei sunt suficiente pentru a se dezvolta prin mijloacele sale proprii, sau dacă Europa, precum odinioară Vestul marilor imperii portughez, britanic şi francez, trebuie să atace din nou în afara Europei (de data aceasta ca o mare entitate, ca o superputere) pentru a-şi spori influenţa şi a beneficia din nou de bogăţiile planetei. Dar va mai fi oare posibil aşa ceva?

François Heisbourg, în referatul *„Premisele unei convergenţe a obiectivelor"* se referea la aceleaşi confuzii care caracterizau, atunci (ca şi acum, de altfel), Europa. Aceste confuzii nu înseamnă însă neînţelegere, ci fie lipsa curajului de a se afirma şi a se pune mai repede în aplicare viziunea integraţionistă a Europei, fie neîncrederea în această viziune, în această soluţie şi folosirea ei doar ca un pretext *pentru repunerea în operă a noilor*

politici ale sferelor de influenţă de odinioară. Această ultimă idee nu poate fi însă materializată uşor, deoarece nici o ţară din Europa, cu excepţia Germaniei, nu este suficient de puternică pentru a intra într-o competiţie globală. Mai mult, atâta vreme cât integrarea europeană slujea ca bază economică temeinică pentru NATO, ea era susţinută de americani – cel puţin în această dimensiune –, iar din momentul în care UE a devenit potrivnică SUA, ea a început să fie subminată de către SUA. De aceea autorul spunea, cu prilejul acelei dezbateri:

„Cei care înţeleg să plaseze Europa contra americanilor sunt aceiaşi care refuză ca Europa să acţioneze realmente în problemele de securitate care se pot prezenta pe continentul nostru: Bosnia, Kosovo... Observ, în afară de aceasta, că britanicii sunt foarte neliniştiţi de incapacitatea europenilor de a aduce o contribuţie autonomă în situaţii unde nu este normal ca noi să aşteptăm ca americanii să fie în avangardă.“ Ce s-a petrecut ulterior este foarte clar: Kosovo s-a desprins de Serbia şi a devenit ce nu fusese niciodată – o ţară –, creând un precedent pentru intensificarea mişcărilor separatiste de pe continent. Acţiunile separatiste ale Osetiilor, intervenţia militară a Rusii în Georgia, dar şi anexarea Crimeii fiind, în cele din urmă, şi un mod de folosire a momentului oportun sau prilejului favorabil de către Rusia pentru a-şi consolida puterea pe culoarul strategic Marea Neagră, Marea Mediterană.

Un alt domeniu unde tratatul de la Amsterdam nu punea restricţii este cel al armamentelor. S-a creat Organizaţia comună de cooperare în materie de armamente. Desigur, aceasta reprezenta, într-un fel, şi o modalitate europeană de a răspunde provocării americane în domeniul mijloacelor moderne de luptă. Aşa cum UE, în faza ei iniţială, se constituia ca o modalitate de concentrare a eforturilor Occidentului european în vederea contrabalansării dominaţiei economice americane şi japoneze în lume (la urma urmei, pentru afirmarea unei identităţi europene în acest domeniu), şi în ceea priveşte realizarea sistemelor de arme foarte moderne, Europa Unită trebuia să aibă un cuvânt de spus. Cum va fi el spus şi la ce anume va folosi, era, la acea dată, greu de anticipat. Oricum, abia la summitul NATO din Ţara Galilor din timpul crizei ucrainene, ţările europene membre NATO au fost toate de acord să-şi sporească cheltuielile militare, într-un interval de un deceniu, la 2%.

Gabriel Robin spunea că nu există nimic comun între marile puteri europene, iar dacă totuşi există ceva comun aceasta nu este altceva decât modalitatea de a lăsa americanilor mână liberă. Jean-Marie Guéhenno safirma însă că, dimpotrivă, suveranitatea a cam scăpat printre degete şi există o convergenţă posibilă şi cu aceasta se vor construi instituţiile de mâine.

În 1815, la Viena, se gândea asupra concertului european. Acesta a

funcţionat 30 de ani, pentru că nu erau Statele Unite. În zilele noastre acestea au posibilitatea să ofere un alt model de apărare şi de intervenţie în lume. „Chestiunea este simplă: *dacă dorim să avem o apărare europeană care să conteze, trebuie să o facem într-un cadru federal aşa cum s-a făcut moneda unică*. De ce nu se vorbeşte despre aceasta? “

Pactul de Stabilitate privind Europa de Sud-Est părea, atunci, o încercare europeană de a găsi soluţii pentru o zonă care, este limpede pentru toată lumea, se află între Est şi Vest, acolo unde se ciocnesc interese şi civilizaţii. Dar, din structura acestui document, se vede clar că el nu este un document al Balcanilor, ci un document pentru marile ţări europene, pentru SUA şi pentru Rusia în problema Balcanilor.

Europa, care s-a redresat în urma celui de Al Doilea Război Mondial, (mai exact, cele trei mari puteri europene - Franţa, Germania şi, într-un fel, Marea Britanie, la care se adaugă şi Rusia), încearcă să se reunifice şi doreşte să-şi afirme propria-i identitate (economică, politică, culturală şi militară). Deocamdată, Vestul o face în complementaritate cu SUA şi cu NATO, dar şi ca entitate de sine stătătoare. Nu este simplu şi nu poate fi simplu. Pe de o parte, datorită dimensiunii euro-atlantice care are avantajele, dar şi barierele sale, şi, pe de altă parte, datorită, indeciziilor europene, incapacităţii continentului de a soluţiona marile problemele care se pun sau se creează, de a face faţă unei game infinite de subtilităţi strategice. Acordurile de la Maastricht şi de la Amsterdam sunt destul de relevante în acest sens. Dar nici documentele de la Lisabona n-au reuşit, în pofida complexităţii lor, să aşeze lucrurile într-o matcă unitară, cu acelaşi talveg.

Criza ucraineană a dat încă odată cărţile pe faţă. De fapt, summit-ul de la Vilnius, din 29 noiembrie 2013 al Parteneriatului Estic – cel de al treilea – a arătat care este situaţia reală. Cele şase ţări vizate de acest Parteneriat – Belarus, Ucraina, Republica Moldova, Azerbaidjan, Armenia şi Georgia – urmau să semneze, cu acest prilej, un Acord de Asociere şi parteneriat cu UE, considerat ca un fel de pas înainte spre o posibilă extindere a Uniunii Europene spre est, prin includerea, în timp şi a acestor ţări. Acest parteneriat a ofensat însă Rusia, întrucât Moscova privea – atunci, ca şi acum – extinderea NATO şi a Uniunii Europene spre Est, ca o modalitate de apropiere periculoasă de frontierele sale, ceea ce, pentru decidentul politic şi strategic rus, era inadmisibil.

Se ştie, Rusia nu a dus, de-a lungul timpurilor, o politică colonială. Teritoriul ei era suficient de mare pentru a nu-şi propune să se extindă peste mări. Politicile şi strategiile Rusiei au vizat dintotdeauna siguranţa strategică de proximitate, câştigarea bătăliei cu Japonia şi, mai ales, cu Vestul şi ieşirea la oceanul cald, atât prin zona Pacificului, cât mai ales prin cele două culoare strategice maritime europene – cel al Mării Baltice şi cel al Mării Negre – Mării Mediterane. Or, în concepţia (desigur nedeclarată)

a Moscovei, cele şase ţări ale Parteneriatului Estic fac parte din zona sa de siguranţă strategică de proximitate. Probabil că niciodată conducerea Rusiei n-o să spună clar şi distinct aşa ceva (nicio ţară, oricât ar fi ea de mare, de puternică şi de importantă, nu are voie să-şi plaseze, în mod legal, zona de siguranţă strategică în afara teritoriului său, pe spezele altor ţări suverana şi independente. Dar realitatea – confirmată de atâtea ori în istorie – nu ţine totdeauna (a se citi mai niciodată) cont de normele de drept şi este aşa cum vor cei puternici să fie.

Eşecul parţial al summit-ului de la Vilnius se pare că are această explicaţie. Conducerea Rusiei, prin vocea lui Vladimir Putin, a spus-o destul de tranşant.

Ceea ce a urmat se cunoaşte: redeschiderea faliei strategice Marea Neagră – Marea Baltică, re-crearea ostilităţilor Est-Vest, ostilităţi la care Europa Occidentală, în speţă Uniunea Europeană, se aliniază mai de voie, mai de nevoie, iar NATO îşi găseşte astfel un inamic de talie mare şi un obiect al muncii pentru prezent şi pentru viitor.

Conceptul de bază european rămâne, totuşi, ***integrarea***. Şansa Europei este Uniunea Europeană. Acestea sunt deja truisme. Nu se ştie însă dacă Uniunea Europeană va reuşi, în timp util, să-şi găsească un orizont de aşteptare benefic pentru toată lumea sau doar o altfel de dominare asupra ţărilor de mâna a doua şi a treia – pentru că, în pofida Tratatului şi documentelor de la Lisabona, se pare că trendul este nu cel al egalităţii, fraternităţii şi libertăţii, ci unul care a mai fost, cel al interesului marilor puteri europene din toate timpurile – ceea ce, desigur, va duce la o criză extrem de gravă. De fapt, această criză deja a început, prin Brexit. Marea Britanie a părăsit Uniunea Europeană, iar acest act n-ar trebui să fie de natură să-i liniştească pe europeni, ci, dimpotrivă, să-i îngrijoreze profund. Aproape tot ce s-a realizat până acum, începând cu acordurile de la Saint Mallo şi continuând cu emergenţa unei politici europene coerente de securitate şi apărare, consonantă cu cea euro-atlantică, s-a cam năruit. Uniunea Europeană nu reuşeşte să găsească nici un ideal şi nici măcar vreo temă care să-i unească pe europeni în acelaşi concept şi în aceeaşi voinţă. Există, în opinia noastră, o configuraţia a UE, alta decât cea oficială, una pe patru niveluri care sunt din ce în ce mai proeminente:

1. Nivelul marilor puteri europene (Germania şi Franţa);
2. Nivelul ţărilor privilegiate sau cu un stat istoric de vechi componente ale unor foste mari imperii, agreat de marile puteri (Spania, Italia, Belgia, Austria, Danemarca, Finlanda, Grecia, Luxemburg, Olanda, Portugalia, Suedia);
3. Nivelul ţărilor aflate tradiţional sub protecţia sau sub influenţa uneia sau alteia dintre marile puteri (Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Slovenia, Malta, Cipru, Croaţia, Lituania, Estonia, Letonia, Irlanda);
4. Nivelul ţărilor de periferie (România, Bulgaria).

Această clasificare pe niveluri arată de ce Uniunea Europeană pare o maşinărie cu două sau patru viteze. Ţările de periferie, îndeosebi România, au fost obligate să-şi distrugă industria, finanţele, să-şi cedeze resursele naturale unor surate din Uniunea Europeană sau de aiurea, fiind practic aservite total corporaţiilor străine şi intereselor unora dintre marile puteri.

Totuşi, se conturează din ce în ce mai mult şi o altă realitate de care trebuie să se ţină seama. Marile ţări europene îşi au şi ele interesele lor şi obiectivele lor strategice pe termen mediu şi pe termen lung. Umbrela NATO le-a fost şi le este încă extrem de folositoare, chiar dacă, uneori le-a mai şi îngrădit unele tendinţe. Ele au de ales între integrare, adică renunţare la unele prerogative ale suveranităţii reale, şi afirmare proprie. Este însă foarte clară că Germania şi Franţa, nu numai că nu renunţă în nici un fel la vreun miligram din suveranitatea lor absolută asupra a tot ce le aparţine, dar fac în aşa fel încât, sub auspiciile UE, să beneficieze, indirect şi de suveranitatea celorlalte ţări. Oficial, de o jumătate de veac, toate ţările UE au ales integrarea. Uniunea Europeană este o realitate, adică una dintre cele mai mari puteri economice ale lumii. Dar unele voci vorbesc şi de o competiţie între marile puteri europene, în special între Marea Britanie, Franţa şi Germania, privind nu numai vârful piramidei, ci şi influenţa în Europa. Au început să fie aduse în discuţie tradiţii, valori comune, aspecte care ţin de apartenenţa la aceleaşi areal-uri etc. La această competiţia participă, bineînţeles, nu doar Statele Unite ale Americii, ci şi Rusia, şi China. Mai nou, de câţiva ani buni, la divizarea, bulversarea şi schimbarea paradigmei geopolitice şi geostrategice din Uniunea Europeană, contribuie şi migraţia musulmană masivă.

Această competiţie a marilor puteri pentru putere şi influenţă, folosindu-se de organizaţiile şi organismele pe care ele însele le-au creat, de politicile şi strategiile UE, pe care ele însele le-au încurajat sau le-au impus, arată, la o analiză mai amănunţită, cam care este realitatea zilelor noastre privind reconfigurarea puterii şi influenţei pe continentul european şi în lume.

Germania, ţara învinsă în cele două războaie mondiale, renăscută ca pasărea Phoenix, se pare că a renunţat la interesele ei globale, cel puţin deocamdată, dar nu şi la cele regionale. Ea a acţionat cu multă perseverenţă pentru refacerea glacis-ului strategic spre est (Polonia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Croaţia, Slovenia), realizarea unui coridor strategic la Marea Adriatică şi a unei situaţii de unitate şi siguranţă strategică spre Vest (reconcilierea cu Franţa, relaţia deosebită cu Olanda, relaţia foarte bună cu Italia şi cu Israel etc.). Ministrul apărării al Germaniei afirma, la colocviul de la Paris din octombrie 1992 pe teme strategice, că Germania este înconjurată acum numai de prieteni şi că războiul cel puţin pe termen apropiat, este imposibil pentru această ţară.

Germania este, deocamdată singura ţară din Europa care a acţionat tranşant,mai âmntâi pentru unificare, apoi pentru refacerea, pas cu pas, a

sferei sale de influenţă, adică a acelei zone pe care geopoliticienii germani o numeau Mittel Europa. Astfel, în ţările menţionate mai sus, inclusiv în Belgia, Germania are cei mai mulţi investitori, iar valuta forte din aceste ţări, înainte de impunerea euro, era marca germană. Tot marca era valută forte şi în ţările din fosta Iugoslavie.

Apreciem că Germania este singura mare putere de pe continent care şi-a refăcut aproape în întregime sfera ei de influenţă în Europa (Polonia, Cehia, Ungaria, Croaţia, Slovenia, Slovacia, o parte din Bosnia, Olanda şi Belgia). Franţa, care se află la remorca germană privind situaţia economiei, nu este împotriva acestei strategii germane, pentru că, spre deosebire de Germania, această mare putere europeană are interese majore şi în afara continentului european, mai ales în Africa, în Orientul Mijlociu şi chiar şi dincolo de ocean.

Mai mult, Germania, care este cea mai puternică ţară din Uniunea Europeană şi din Europa, a ridicat, la acea vreme de după unificare, şi problema folosirii limbii germane în cadrul acestui organism. Evident, în timp, Uniunea Europeană foloseşte toate cele 23 de limbi care se vorbesc în Uniune ca limbi oficiale ale Uniunii, ceea ce demonstrează respectul faţă de limba oficială a fiecărui stat membru.

Germania este printre cei mai puternici investitori şi în România.

Franţa are interese globale, în domeniile ei de peste mări, altele decât cele ale UE, mai ales în Africa şi în Mediterana, dar şi europene. Aşa se explică prezenţa ei la toate marile acţiuni de menţinere/impunere a păcii. Ea are de asemenea interesul de a-şi reface relaţiile cu ţările francofone sau considerate a fi francofone, dar nu şi cu toate cele care i-au fost aliate în marile conflagraţii mondiale. Franţa menţine o relaţie specială cu România, dar care, în astfel de împrejurări, nu are prea mare valoare, nici pentru Franţa, nici pentru România. Totuşi, Franţa menţine o bună relaţie cu Federaţia Rusă, având în vedere, desigur, atât experienţa celor două războaie, cât şi o anumită proiecţie asupra raporturilor de forţe ale viitorului. Retorica franceză din timpul crizei ucrainene, intervenţia lui Holland şi a Angelei Merkel pentru soluţionarea crizei ucrainene şi încetarea focului între rebeli şi armata ucraineană se înscriu în filozofie politicii de mare putere duse de aceste ţări, în relaţie cu politica de mare putere a Rusiei, iar acest lucru spune iarăşi foarte multe în ceea ce priveşte relaţia putere-influenţă.

Marea Britanie are, de asemenea, interese globale majore, ca putere maritimă, ca fost mare imperiu, ca actual imperiu, ca principal aliat al Statelor Unite. Interesele ei cuprind deopotrivă domeniile de peste mări care-i aparţin (a se vedea intervenţia în insulele Falkland), precum şi lumea arabă, mai ales cea care este deţinătoare de petrol şi a aparţinut cândva de domeniul britanic. Dar interesele britanice se manifestă deopotrivă şi pentru Orientul Mijlociu şi pentru Orientul Apropiat. Concomitent, Marea Britanie încearcă să-şi exercite influenţa în tandem cu Statele Unite, asupra Bazinului Caspic, asupra României şi zonei Balcanilor. Balcanii au prezentat din

totdeauna un interes tradiţional pentru Marea Britanie.

Brexit-ul a arătat adevărata realitate în relaţiile de putere şi influenţă pe continentul european. Este limpede că Marea Britanie nu putea accepta politica germană a Uniunii Europene şi nici nu-şi putea limita puterea şi influenţa la un domeniu dominat deja de alţii. Relaţia specială a Marii Britanii cu Statele Unite, interesele ei peste mări şi pe mări erau mai presus de o închistare tip germanică, limitativă şi non-expansivă, foarte costisitoare pentru neputerile europene şi, de aceea, constrângerilor de acest gen, le-a preferat libertatea de mare putere, o libertate care, în cadrul Uniunii, îi era îngrădită. Două săbii nu încap în aceeaşi teacă. Chiar dacă, se pare, că „inamicul" comun al marilor puteri de pe continent – Franţa şi Germania – şi al Albionului nu sunt baricadele sau ambuscadele ridicate sau întinde de procesul de globalizare, ci migraţia musulmană masivă, cea care, în scurtă vreme, va lovi în punctele vitale ale acestor ţări războinici din Europa de Vest, care au cucerit şi supus, până la această oră, aproape întreaga lume. Atât cu arma, cânt şi cu cohortele lor culturale şi civilizaţionale.

Spania se află în aceeaşi alianţă Nord-Atlantică cu Marea Britanie, inamicul pe mări de odinioară, dar nu a uitat niciodată că visul ei este să recupereze Gibraltarul. Lumea este prea tensionată pentru a se vorbi acum de aşa ceva. Iar Spania are deja probleme interne cu separatiştii cataloni, cu bascii şi cu migraţia musulmană şi intra-europeană. Dar de aici nu rezultă că problema aceasta ar fi rezolvată sau că Spania ar fi renunţat la Gibraltar.

Ţările europene mediteraneene se constituie într-o entitate care le exprimă influenţa atât asupra Mediteranei, cât şi asupra nordului Africii. De aceea, a fost creată şi o forţă specială - EUROMARFOR - care exprimă unitatea europeană a acestor ţări şi apără interesul lor în Mediterana, în cadrul unei identităţi de apărare europene comune.

Criza recentă din Catalonia a fost rezolvată prin intervenţia fermă a guvernului. Desigur politica euroregiunilor pare a fi o cupă de oxigen pentru separatiştii de pretutindeni, dar şi o bombă cu efect greu previzibil, întrucât ea ar putea încuraja separatismul şi un imens val de acţiuni şi revolte care ar putea duce nu la disoluţia statelor de drept, aşa cum rezultă la prima analiză, ci la generarea unor războaie intra-europene care, practic, ar distruge civilizaţia actuală a continentului şi ordinea existentă. De aceea, noile orientări post-westfaliene readuc în prim plan importanţa şi valoarea suveranităţii statelor de drept.

Italia este interesată pentru a-şi spori influenţa în Marea Mediterană, în Adriatica, în zona Albaniei şi în cea a Sloveniei. Aici interesele Italiei se ciocnesc cu cele ale Germaniei. Pentru Italia este foarte important să ţină sub influenţă Slovenia şi chiar o parte din Croaţia, dat fiind culoarul strategic Liubliana, Udine, Câmpia Padului. Dar nu numai din acest motiv strategic militar, ci şi datorită faptului că pe aici se deschid principalele căi comerciale (rocada strategică comercială) cu ţările dunărene. Acţiunile din ultimul deceniu ale Italiei în zonă confirmă această strategie. Şi chiar dacă

Italia, ca şi Grecia, este prima dintre ţările care se confruntă cu valurile de emigranţi musulmani şi nord-africani, ceea ce-i creează probleme deosebite, această ţară nu uită nici disensiunile ei interne dintre Nord şi Sud, problemele economice şi sociale cu care se confruntă, dar şi necesitatea consolidării conceptului de unitate italiană într-un spaţiu încărcat de valorile supreme ale mileniilor sale de istorie şi de civilizaţie.

Turcia este apreciată ca o putere regională relativ sigură, fiabilă şi fortificată, în plină dezvoltare, în mijlocul unei zone de criză. Această zonă de criză cuprinde deopotrivă Balcanii, Caucazul, Orientul Apropiat şi Orientul Mijlociu. În această ţară se dezvoltă deopotrivă două curente care vor defini în viitor şi mai pregnant rolul Turciei: *panturkismul* şi *panturanismul*. *Panturkismul* ţine de unitatea poporului turc, iar *panturanismul* are o sferă de cuprindere ceva mai largă şi se referă la unitatea popoarelor turco-mongole într-un fel de sinteză anti-slavă. Interesul Turciei pentru Asia Centrală este însă mai mic decât cel pentru Caucaz şi Balcani. Statele Unite ale Americii sprijină masiv Turcia în politica ei caucaziană şi balcanică.

Interesul Turciei pentru Balcani este unul cu totul şi cu totul deosebit. Şi s-ar putea ca, prin intermediul americanilor sau independent, ea să-şi poată extinde sfera de influenţă în Albania şi în zona musulmană din Federaţia Croată - Musulmană din cadrul Bosniei. În felul acesta, Turcia ar obţine o poziţie strategică avantajoasă în confruntarea cu Grecia, deci în menţinerea unui status favorabil.

Ofensiva tradiţionalismului a început însă puternic după înăbuşirea, de către Erdogan, a ultimei tentative a loviturii militare de stat. Turcia este tentată să revină la tradiţionalism, la valorile otomanismului, chiar dacă acest lucru ar trece dincolo de valorile kemalismului din vremea lui Atatürk. Influenţa Turciei în Balcani, în Asia Centrală, în Caucaz şi, în general, în rândurile populaţiilor turcice este în creştere. Rusia nu încearcă s-o împiedice, ci se pare că, în pofida incidentului cu doborârea unui bombardier rusesc Suhoi 24 în zona de la frontiera dintre Siria şi Turcia, cultivă o relaţia apropiată cu fostul său inamic din vremea imperiilor, tocmai pentru a nu provoca ostilitate din partea acestei ţării în Marea Neagră.

Influenţa Turciei în spaţiul de odinioară al Imperiului Otoman sau în rândul ţărilor foste vasale, inclusiv în România, este în creştere. Nu ştim ce consecinţe va avea o astfel de realitate, dar, după Primul Război Mondial, deşi Imperiul Otoman s-a desfiinţat, puterea Turciei a crescut continuu. Nu întâmpltor, desigur, modelul de mare Califat pe care-l trâmbiţează Statul Islamic este cel al Imperiului Otoman. Pentru că, desigur, acesta a fost ultimul mare Califat...

Rusia, pe termen lung, este aspirantă la fostul ei statut de superputere mondială. Cu câţiva ani în urmă, acest obiectiv părea imposibil. Nici acum, în anul de graţie 2018, situaţia nu pare prea favorabilă colosului din Est, ci, dimpotrivă, ea se menţine la fel de îngrijorătoare. Rusia nu mai este lipsită însă de putere militară. Rusia, la fel ca toate marile puteri ale

planetei, s-a înarmat şi se înarmează continuu. Falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică s-a accentuat şi, deşi nu este în interesul Europei Centrale şi Europei Occidentale ca o astfel de falie să se menţină, realitatea din ultimul deceniu a complicat teribil relaţiile Est-Vest, adică Rusia – restul Europei. La un moment dat, chiar se credea că ar putea izbucni un război. Scenariştii n-au pierdut ocazia să facă scenarii, să aşeze de o parte şi de cealaltă forţe, mijloace, resurse, politici, strategii şi acţiuni.

Războiul bate totuşi la uşă, iar afirmaţiile lui Zbigniew Brzezinski, potrivit cărora Rusia ar trebui împărţită în trei (partea Europeană să intre în UE, unde-i este locul; partea siberiană să fie luată de americani şi, eventual, dată musulmanilor; iar Extremul Orient dat Chinei), par a fi chiar un suport pentru atitudinea ofensivă a SUA faţă de Rusia, dar şi un pretext pentru ca Rusia să se înarmeze. Pentru că, aşa cum afirmam mai sus, nimeni, nici măcar Statele Unite ale Americii, cea mai teribilă superputere economică şi militară a lumii, nu-şi poate permite să ofenseze sau să se joace în şotron cu un colos care are 8500 de vectori nucleari intercontinentali în silozuri, pe şei în deplasare într-un imens teritoriu de zece mii de kilometri de la Vest la Est, pe submarine, la bordul avioanelor de toate felurile, pe maşini de luptă de tot soiul etc. etc., 15.000 de tancuri, Foarte multe din ultimele generaţii, nave de război performante, dotate cu rachete de croazieră, cu vestitele rachete Bulava etc. etc.

Deocamdată, intrarea Rusiei în competiţia înarmării şi dominării lumii cu Statele Unite nu poate fi benefică pentru Rusia. De aceea, postura de lider al civilizaţiei ortodoxe – impropriu denumită astfel, întrucât o religie nu defineşte o civilizaţie – părea, la un moment dat, mult mai avantajoasă. La un moment dat, chiar să credea că Rusia acceptă şi o astfel de postură, mai ales în schimbul ajutorului financiar substanţial pe care-l aştepta din partea Statelor Unite şi a Occidentului european. De unde şi parteneriatul său strategic cu SUA, acordurile de colaborare şi parteneriat cu UE, participarea le misiuni de menţinere a păcii etc. Mai mult, Rusia şi-a dezvoltat un soi de relaţii speciale cu Grecia interesată în a achiziţiona teribilele S-300 şi alte mijloace ultraperformante (cel puţin până la criza financiară care a pus pe butuci ţara lui Pericle). Dar Rusia este, totuşi, o mare putere mondială. Ea are interese în Pacific, în Marea Nordului, în Oceanul Arctic, ăn Oceanu Atlantic, precum şi în Cosmos. De aceea, sfera ei de influenţă este greu de delimitat cu precizie. În dialogul mondial, ca putere cosmică, Rusia are un cuvânt de spus în relaţia ei cu Statele Unite şi cu China, de unde şi acceptarea unui anumit raport de forţe în Pacific.

Fără îndoială că dialogul ruso-american nu priveşte numai cele două mari putere strategice nucleare, ci şi Europa, Asia, America Latină, iar Rusia, ca ţară europeană, care deţine cea mai mare parte a continentului european precum şi cea mai mare parte a bogăţiilor naturale ale Europei, are, în acest sens, un cuvânt greu de spus.

Deocamdată, bătălia Rusiei se duce pentru acest spaţiu european şi

îndeosebi pentru cel caucazian. Aici, în pofida faptului că Georgia a semnat, la Vilnius, Acordul de colaborare şi parteneriat cu UE, Rusia a câştigat din punct de vedere geopolitic şi geostrategic.

Războiul din Iugoslavia a fost un test al acestei confruntări din care Rusia, chiar dacă n-a câştigat, nici n-a pierdut. Se foloseşte însă la maximum de acea realitate pentru a consolida relaţiile cu Serbia şi chiar pentru a-i oferi o anumită asistenţă militară.

În bătălia pentru Ucraina şi Belarus, Rusia a câştigat, la început, Belarus, apoi... Crimeea şi Estul Ucrainei. Se credea, la un moment dat, mai ales imediat după summit-ul din 2013 de la Vilnius, că Ucraina nu poate fi potrivnică Rusiei. Ulterior, Ucraina s-a auto-sfâşiat. Estul cu Rusia, Vestul Ucrainei cu Vestul European, mai mult cu NATO, adică cu SUA, decât cu marile puteri vest-europene. Retorica, uneori fără sens şi chiar fără logică, a conducerii de la Bucureşti a ofensat în mod gratuit Rusia, iar relaţiile României cu această mare putere s-au răcit. Amplasarea scutului antirachetă american la Deveselu a pus şi mai mult paie pe foc. Iar acum, Rusia este ostilă României, aşa cum este ostilă şi Alianţei Nord-Atlantice, dar nu şi Vestului Europei. Rusia continuă să aibă relaţii amiabile cu Germania şi cu Franţa, cu Grecia, cu Turcia, cu Ungaria şi cu alte ţări europene, chiar dacă, pe falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică, dispozitive ale NATO şi ale Rusiei stau faţă în faţă, cu glonţul pe ţeavă.

7 Ţările europene care fac obiectul zonelor de influenţă sunt îndeosebi cele din Europa centrală şi de Est. Cele din Vestul Europei, fiind vechi metropole colonialiste, deci stăpânitoare, arogante şi cu conştiinţă elitistă, superioară, au deja un alt statut. Totuşi, şi în rândul acestora, există ierarhii şi influenţe, în funcţie de multe criterii: economic, istoric, cultural etc. Deşi, potrivit unui principiu democratic, în majoritatea acestor structuri se foloseşte consensul, se ştie foarte clar cine anume duce frâiele în NATO şi în UE. Chiar şi ipostazele de neutralitate ale Elveţiei şi Austriei au început să fie reconsiderate şi discutate foarte serios în aceste ţări care, iată, doresc să se alinieze valorilor cărora le aparţin, adică Occidentului.

Principalele ţări europene pot fi grupate după diferite criterii. Spre exemplu, după criteriul geografic, geopolitic şi cel al înrudirii putem distinge:

a. Grupul ţărilor nordice:

- Norvegia;
- Suedia;
- Finlanda;
- Danemarca.

b. Grupul ţărilor baltice:

- Estonia;
- Letonia;
- Lituania.

c. Grupul ţărilor anglo-saxone:
- Marea Britanie;
- Irlanda.

d. Grupul ţărilor germanice sau apropiate Germaniei:
- Germania;
- Austria;
- Olanda;
- Elveţia;
- Ungaria.

e. Grupul ţărilor latine:
- Franţa;
- Italia;
- Spania;
- Portugalia;
- România;
- Republica Moldova.

f. Grupul ţărilor slave:
- Rusia (ca ţară euro-asitică);
- Ucraina;
- Belarus;
- Polonia;
- Cehia;
- Slovacia;
- Bulgaria;
- Iugoslavia;
- Croaţia;
- Slovenia;
- Macedonia.

g. Grupul ţărilor musulmane:
- Turcia (ca ţară euro-asiatică);
- Albania;
- Kosovo.

h. Grupul ţărilor multietnice:
- Bosnia-Herţegovina;

Avându-se în vede criteriul religiilor, ţările din Europa se împart în general în patru categorii mari:

a. Ţări catolice sau de religii derivate din catolicism:
- Marea Britanie;
- Irlanda;
- Norvegia;
- Suedia;
- Finlanda;
- Danemarca.

- Estonia;
- Letonia;
- Lituania.
- Germania;
- Austria;
- Olanda;
- Elveţia;
- Ungaria.
- Franţa;
- Italia;
- Spania;
- Portugalia;
- Polonia;
- Cehia;
- Croaţia;
- Slovacia;
- Slovenia.

b. Grupul ţărilor de religie ortodoxă

- Rusia;
- Ucraina;
- Belarus;
- România;
- Republica Moldova;
- Grecia;
- Bulgaria;
- Serbia;
- Muntenegru.

c. Grupul ţărilor musulmane

- Turcia;
- Albania;
- Kosovo

d. Grupul ţărilor cu mai multe religii

- Bosnia Herţegovina

La acestea, s-ar mai putea adăuga şi altele privind apartenenţa la NATO şi la UE etc. Aceste categorisiri ale ţărilor europene nu este identică şi cu împărţirea lor pe sfere de influenţă. De altfel, această împărţire pe sfere de influenţă nu este nicăieri oficializată şi recunoscută. Iar sferele de influenţă pot fi şi ele, la rândul lor, identificate în funcţie de multe criterii (istorice, economice, politice, culturale, religioase, conjuncturale etc.). Pentru că, spre exemplu, o anume importanţă o are influenţa Germaniei asupra ţărilor tradiţional filo-germane şi altă importanţă o are influenţa Greciei şi Turciei asupra Insulei Cipru. Grecia şi Turcia se află de zeci de ani într-o situaţie conflictuală mult mai complexă decât disputarea acestei insule.

Aici este vorba de zonele de influenţă ale marilor puteri.

Postura şi interesele ţărilor europene (cele care sunt supuse influenţei) faţă de configurarea acestor zone sunt de mai multe feluri:

- de acceptare;
- de respingere;
- de obţinere a unor avantaje economice;
- de folosire a noilor conjuncturi pentru refacerea, cu ajutorul marilor puteri, sau în umbra sprijinului acestora, a unor privilegii sau obţinerea unor susţineri în confruntarea cu alte ţări din regiune;
- de aşteptare tensionată, nesigură;
- de obţinere a unui rol mai important în noile relaţii europene;
- de obţinere a favorurilor unor cancelarii occidentale importante;
- de reconfigurare a frontierelor;
- de afirmare sau măcar de păstrare a propriei identităţi.

Şi aici, ca în oricare altă mare grupare de identităţi, de valori, de civilizaţii şi de interese, operează politici, strategii, forţe, mijloace, dispozitive şi comportamente extrem de fluide, în desfăşurarea cărora, se conturează, totuşi, de-a lungul timpului, formaţiuni cvasi-stabile, confluenţa şi crevase.

8 În aceste condiţii, configurarea sferelor de influenţă în zona balcanică poate arăta astfel:

a. In sfera de influenţă temporară americană şi britanică (parteneriate):

- România;
- Bulgaria;
- Macedonia;
- Albania;
- Kosovo;
- Turcia;
- Italia;
- Grecia.

b. În sfera de influenţă germană (asociere la UE etc.)

- Ungaria;
- Croaţia;
- Cehia;
- Slovenia;
- Slovacia.

c. În sfera de influenţă a Rusiei

- Serbia.

d. În sfera de influenţă a Italiei:

- Albania

e. În sfera de influenţă a Turciei (cu sprijinul SUA)

- probabil populaţia musulmană din Bosnia-Herţegovina şi o parte din Albania.

Politica sferelor de influenţă poate fi însă privită mai nuanţat ca odinioară, datorită, în primul rând, noilor determinări ale epocii în care trăim, procesului de globalizare a economiei, a culturii, vieţii sociale şi, bineînţeles, informaţiei. În acest sens, există:

- zone aflate sub influenţa marilor puteri economice şi militare;
- zone aflate sub influenţa marilor state-nucleu ale unităţilor civilizaţionale;
- zone aflate sub influenţa temporară (dar foarte puternică) a unor structuri internaţionale (NATO, UE, CSI, Grupul de la Vişegrad etc.);
- zone de interifluenţă (zonele de parteneriat, de alianţă şi de coaliţie).

Desigur, sferele de influenţă sunt în curs de constituire, sau de reconstituire. Ele sunt fluide şi schimbătoare. Spre exemplu, americanii nu sunt interesaţi în mod direct de România, ci doar în măsura în care, incluzând România în sfera de influenţă americană, obţin un avantaj geopolitic în confruntarea cu Rusia şi UE, în Bazinul Caspic şi în spaţiul Mării Negre. Ei sunt în schimb foarte interesaţi de sprijinirea directă a Turciei pentru a realiza un anumit control strategic asupra ţărilor din Bazinul Caspic, din Estul Mediteranei, din bazinul Mării Negre şi din Caucaz, precum şi de modul cum va fi transportat, în continuare, petrolul din zona Mării Caspice. Este şi unul din motivele pentru care a fot finanţată şi realizată conductei Baku-Ceyhan.

Din acest motiv, România se află, ca întotdeauna, la mijloc şi va trebui să-şi aleagă sau să accepte singură situarea ei în una din următoarele ipostaze:

- în sfera de influenţă vremelnică a americanilor şi aliaţilor lor britanici;
- în sfera de influenţă încă nedefinită a Uniunii Europene, dominată de Germania, (ca membru de mâna a treia sau a patra a acestei complicate identităţi europene, aşa cum s-a dovedit a fi până acum);
- în afara acestor sfere, izolată, sau într-un glacis strategic între Est şi Vest.

După toate probabilităţile, România nu poate rămâne în afara acestor sfere, pentru simplul motiv că nimeni nu va ţine seama de voinţa ei, că nu va fi lăsată, dar şi pentru faptul că este membră a Uniunii Europene şi a NATO. În această situaţie, pentru a evita postura de glacis între Est şi Vest, de graniţă între civilizaţii (o graniţă care, potrivit opiniei formulată de Huntington în celebra sa carte, din 1997, cu privire la ciocnirea civilizaţiilor, trece chiar prin inima ei), este necesar ca ea să-şi re-definească propria-i civilizaţie, propria-i identitate, care trebuie să fie una de sinteză, dar nu o sinteză anti-occidentală, anti-maghiară sau anti-slavă, întrucât noi nu am fost şi nu putem fi împotriva tuturor, ci o sinteză a unei civilizaţii distincte, unificatoare, favorabilă cooperării, schimbului, stabilităţii şi non-confruntării. La urma urmei, România face parte efectivă din Uniunea Europeană, chiar dacă Uniunea Europeană o tratează marginal, şi în ceea ce priveşte alocarea de fonduri, şi în ceea ce priveşte intrarea în spaţiul Shengen şi în ceea ce priveşte cultura şi valorile ei ancestrale.

Există o foarte bogată experienţă românească în sensul afirmării civilizaţiei româneşti, civilizaţie distinctă faţă de cele din jurul ei, de care, din păcate, conducerea din ultimele decenii a României a cam uitat. Diplomaţia românească a obţinut de multe ori rezultate foarte bune, ducând o astfel de politică înţeleaptă, de promovarea unor relaţii bune cu toată lumea, de pe poziţii foarte clare. A trece de o parte sau de alta a unei linii pe care alţii o trag artificial, în necunoştinţă de cauză, chiar prin inima României, ar însemna a admite, în aceste conjuncturi noi, foarte periculoase, ruperea ţării în două sau mai multe părţi. Nu de noi, ci de alţii. Sau, poate, chiar de către noi înşine, ajunşi în pragul maxim al prostiei, dezbinării şi necunoaşterii de sine. De aceea, acceptarea politicii euroregiunilor, nu numai că nu aduce nici un fel de avantaj dezvoltării durabile, motivul aparent pentru care au fost create, dar este foarte posibil să genereze premise pentru o fragmentare a teritoriului naţional, pentru o dezmembrare a României.

E drept că există foarte multe precedente defavorabile unităţii celui mai unitar popor din Europa, în pofida unităţii sale de limbă, cultură ancestrală, obiceiuri şi mod de viaţă. Din vremea dacilor încoace, niciodată ţara noastră nu a fost lăsată să-şi consolideze suveranitatea şi integritatea teritorială. În multimilenara sa existenţă, spaţiul românesc nu a reuşit, de la vremea Daciei unificate încoace, decât abia în ultima sută de ani, să dureze o ţară puternică şi stabilă, deşi au trecut peste ea zeci de invazii migratoare ale populaţiilor nomade războinice, alte zeci de războaie de tot felul, precum şi două războaie mondiale.

Dreptul ancestral natural al românilor asupra propriului lor pământ nu este pe placul niciunuia dintre vecinii noştri, fiecare considerându-se îndreptăţit de a primi sau de a obţine, în situaţii favorabile, anumite zone sau anumite regiuni din ţara noastră. La care se adaugă şi obsesia maghiarilor extremişti din Transilvania şi de aiurea de a rupe Ardealul, inima istorică milenară a statului dac şi a poporului român, de România sau măcar de a crea o regiune autonomă secuiască (sau chiar un stat secuiesc) exact în centrul ţării românilor. S-a mai încercat acest lucru prin dictatul de la Viena, din 1940, iar consecinţele se cunosc. Mai mult, la 1812, ruşii obţin Basarabia românească de la Imperiul Otoman, deşi nu există nici un document semnat în acest sens, schimbă, în timp, compoziţia populaţiei în regiunile Kahul şi Ismail, de la gurile Dunării, în defavoarea elementului românesc, interesaţi de dominarea intrării în culoarul strategic al Dunării, şi pe cea a populaţiei româneşti din Nordul Bucovinei, pentru a crea un suport de acces rapid în culoarul strategic central-european (Galiţia Occidentală, nordul lanţului muntos european, până în Normandia) etc. Era în interesul lor strategic şi geopolitic să o facă. Iar la această făcătură nu s-a opus nimeni. Nici atunci, nici acum.

Interesele geopolitice şi geostrategice ale Rusiei şi ale altor mari puteri din Europa au fost totdeauna mai presus şi mai puternice decât voinţa şi, mai ales, decât puterea românilor de a-şi apăra teritoriul, iar cei interesaţi

n-au scăpat nici un prilej favorabil pentru a transforma România fie într-o zonă de siguranță strategică pentru fiecare dintre cele trei mari imperii de dinaintea Primului Război Mondial (Imperiul Țarist, Imperiul Austro-Ungar, Imperiul Otoman), fie într-un spațiu vasal, pe care l-au exploatat cum au dorit. Exact ca și acum. Sistemul financiar românesc a fost distrus în primii ani de după 1990, resursele naturale ale României, ca și întreaga ei economie, sunt controlate de mari corporații străine și, mai ales, de Rusia, de Austria, de Germania, de Italia și de oricine altcineva, mai puțin de românim valorile sunt estompate, cultura trecută în derizoriu, interesele deturnate sau spulberate.

Cvasitotalitatea întreprinderilor românești au fost distruse, 40 la sută din teritoriul arabil al țării a fost vândut la străini, pădurile au fost, în cea mai mare parte, tăiate, cu acte în regulă, de către o celebră firmă austriacă, iar milioanele de români rămași pe drumuri au luat calea străinătății în căutarea unui loc de muncă, oricare ar fi acela, îndeosebi cel de slugă pe la alții. Rezultatele muncii de un secol (1918-2018) a generațiilor de hei-rup și de sacrificiu pentru țară au fost năruite în mai puțin de 25 de ani, iar România readusă, cu voința, neputința, trădarea și ticăloșia celor care au condus țara în acest ultim sfert de veac, la sapă de lemn, la condiția de țară periferică, de mâna a patra, cu o populație devenită incultă și cu mentalitate de sclav. Aici nu mai este vorba de influență, ci de subjugare, de distrugere, de exterminare. Războiul politic, economic, cultural și social dus de un sfert de veac împotriva României, în primul rând de către cei care au condus și conduc România – Parlament, Guvern, Justiție – a produs mai multe pagube decât s-au produs în toate secolele care au precedat această epocă nenorocită, ce se dorea a fi de libertate, securitate și prosperitate. Ne-a mai rămas doar vrajba, umilința, rugăciunea și plânsul.

Ce ar mai fi de spus?

INFLUENȚE ALE TEHNOLOGIILOR DE ACCES ASUPRA PERSONALITĂȚII UTILIZATORULUI CU DEFICIENȚE DE VEDERE

DES INFLUENCES DES TECHNOLOGIES D'ACCÈS SUR LA PERSONNALITÉ D'UTILISATEUR AVEC DES DÉFICIENCES VISUELLES

***Lector universitar dr. Mihaela STERIAN*[1]**

Rezumat

Interacţiunea persoanele cu deficienţe vizuale cu tehnologiile de acces a oferit posibilitatea structurării unor noi orientări profesionale şi educaţionale, conforme cu cerinţele sistemului social actual. Totuşi, trebuie să luăm în considerare şi factorii de personalitate implicaţi în această interacţiune şi modificările ce survin în urma acestei interacţiuni. În studiu, au fost considerate reprezentative pentru evaluarea structurii personalităţii, următoarele trăsăturile: extroversiune, agreabilitate, conştiinciozitate, nevrotism, deschiderea la experienţă, precum şi interesele profesionale. În ceea ce priveşte aspectele emoţionale ale personalităţii, au fost luate în considerare ca reprezentative atitudinile şi credinţele disfuncţionale şi imaginea de sine (acceptarea necondiţionată a propriei persoane).

Rezultatele obtinute la factorii de personalitate au relevat un grad ridicat de adaptabilitate şi motivaţie din partea utilizatorului cu deficienţe vizuale în interacţiunea cu sistemele informatice specifice.

Cuvinte cheie: tehnologii de acces, personalitate, deficienţă de vedere, compensare

[1] Mihaela Sterian, mihaela.sterian@gmail.com, Facultatea de Ştiinţe ale Educaţiei Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir"

Résumé

L'interaction des personnes avec des déficiences visuelles avec les technologies d'accès a offert la possibilité de la structuration des nouvelles orientation professionnelles et éducationnelles, conformes avec des exigences du système social actuel. Il faut, quand même, prendre en considération des facteurs de personnalité impliques dans cette interaction, et les modifications qui survient à la suite de cette interaction. Dans l'étude, on a considéré comme représentatives pour l'évaluer la personnalité, les traites suivantes : extroversion, agréabilité, consciences, névrotisme, ouverture à l'expérience et les intérêts professionnelles aussi. En ce qui concerne les aspects émotionnels de la personnalité, on a considéré comme représentatives, les attitudes et les croyances dysfonctionnelles et l'image de soi (l'acceptation non conditionnelle de sa propre personne).

Les résultats obtenus aux facteurs de personnalité ont relevé un degré élevé d'adaptabilité et de motivation de la parte d'utilisateur avec de déficiences visuelles dans l'interaction avec des systèmes informatiques spécifiques.

Mots-clefs: technologies d'accès, personnalité, déficience visuelle, compensation

Delimitări conceptuale

Termenul de *tehnologii asistive* se referă la serviciile şi echipamentele utilizate de către persoanele cu dizabilităţi, pentru a compensa limitele impuse de dizabilitate şi pentru a întări şi accentua performanţele în învăţare, comunicare, independenţă, mobilitate şi de a avea un control mai mare asupra mediului, (Assistive Technology Act, 1991, 2004), iar termenul de *tehnologii de acces* (TA) se referă la echipamentele hardware şi aplicaţiile software, cu ajutorul cărora o persoană cu deficienţă, în cazul nostru, deficienţă de vedere, poate utiliza Tehnologia Informaţională şi de Comunicare (TIC), respectiv computer-ul, cu tot ceea ce ţine de acesta, inclusiv internet-ul şi serviciile de comunicare aferente acestuia (CATA, 2004).

Valenţele formative ale TA vizează, în principal, modelările şi modificările aduse personalităţii, stilurilor de învăţare şi stilurilor cognitive, la persoanele cu deficienţă de vedere. TA contribuie la formarea, exersarea, dezvoltarea, schimbarea structurilor cognitive, metacognitive, afective, volitive, atitudinale ale persoanei cu deficienţe de vedere şi, prin aceasta, impactul lor asupra formării şi dezvoltării

personalităţii este covârşitor.

Cecitatea sau ambliopia induc particularități specifice în constituirea şi dezvoltarea personalității. Ca atare, persoana cu deficiență de vedere îşi câştigă echilibrul nu prin „iluzii", ci prin succese reale în activitatea de cunoaştere a realităţii, în muncă şi în învăţare, în relaţiile cu ceilalţi colegi şi cu adulţii. Personalitatea sa devine un *sistem decompensat* când nu sunt puse în funcţiune mecanismele compensatorii adecvate deficienţei sale. Noţiunea de compensare nu trebuie folosită în sensul unei *contrabalansări* iluzorii, ci în cel al neutralizării reale a urmărilor deficienţei, prin căi de compensare capabile să contribuie la recuperarea efectivă, sub aspect cognitiv şi practic, afectiv şi social, a capacităţilor lezate şi să diminueze dificultăţile cu care individul se confruntă. In privinţa căilor de compensare la deficienţii de vedere, ca în orice deficienţă senzorială, funcţia lezată este suplinită prin utilizarea mai intensă şi în raporturi noi a analizatorilor valizi precum şi a proceselor superioare de cunoaştere. Acesta se numeşte *compensare intersistematică şi funcţională*. În cazul ambliopiei, când analizatorul vizual este doar parţial afectat, apar şi mecanisme compensatorii menite să mobilizeze şi să pună în valoare posibilităţile vizuale restante – compensarea organică. Celelalte structuri funcţionale capătă adesea funcţia nu de a înlocui, ci de a sprijini percepţia vizuală. Noţiunea de compensaţie nu se reduce, aşadar, la substituţie sau suplinire ci include, în cazul ambliopiei, şi mijloacele care se adresează funcţiei vizuale. Între compensarea funcţională şi organică se stabilesc raporturi complexe în funcţie de marea varietate a condiţiilor care acţionează într-un context dat.

Modul de compensare este condiţionat de deficienţa primară, adică de natura, gradul, gravitatea şi cauzele deficienţei vizuale, de eventualele deficienţe asociate. Îngustarea câmpului vizual este altfel compensată decât pierderea simţului profunzimii. În felul cum se manifestă compensarea, contează şi vârsta la care a apărut deficienţa vizuală, adică instalarea timpurie a mecanismelor compensării sau formarea lor târzie, în interferenţă cu deprinderile deja existente şi în condiţiile unor stări afective negative. Existenţa frecventă a unor consecinţe secundare negative ale deficienţei complică situaţia. Consecinţele negative pot apărea pe planul dezvoltării fizice, intelectuale, psihomotorii şi afectiv-atitudinale, solicitând forme specifice de compensare. Procesele psihice pot sprijini, dar pot şi contracara bunul mers al compensaţiei. Trăsăturile tipologice şi particularităţile individuale (fire activă sau pasivă, tip extravertit sau introvertit, instalare rapidă sau lentă a reflexelor etc.) îşi au, şi ele, un rol condiţional în procesul compensaţiei.

Ca urmare, compensarea nu angajează numai unul sau altul din procesele psihice, ci întreaga personalitate a copilului deficient vizual, întreaga lui fiinţă. Sunt implicate, în împletire cu fenomenele psihice deja analizate, calităţile voinţei, sfera afectivităţii, trăsăturile caracteriale, atitudinile şi alte elemente ale personalităţii, mobilizate şi manifestate în procesul activităţii şi al relaţiilor sociale ale copilului nevăzător sau ambliop. Din toate acestea se configurează Eul, ca integrator al personalităţii, având drept nucleu conştiinţa de sine, capabilă să inspire, pe măsură

ce se constituie, forme superioare de compensare.

Adaptarea compensatorie înseamnă în cele din urmă stabilirea unei interacțiuni echilibrate cu mediul ambiant și cu activitatea persoanei cu deficiența de vedere. În interacțiunea dintre persoana cu deficienta de vedere si mediu TA au un rol esențial prin faptul că îl solicită, stimulează, orientează, îl determină să diferențieze sau să structureze, îi mobilizează resursele și dinamismul. Prin introducerea TA se facilitează procesul de compensație al deficientei.

O educație timpurie, în sensul utilizării TA de la începutul vieţii deficientului vizual, este necesară pentru a furniza stimulările care nu apar de la sine, prin care să activăm, din timp şi într-o perioadă de maximă receptivitate, mecanisme compensatorii adecvate şi eficiente.

Obiectivul cercetării:

Evaluarea factorilor de personalitate ale utilizatorului din perspectiva utilizării TS

Ipoteza de bază a studiului:

Se prezumă că există o corelaţie semnificativă între modul de structurare a personalitatii persoanei cu deficienţă vizuală şi gradul de participare (capacitatea şi performanţa) la procesul de accesibilizare, prin utilizarea tehnologiei asistive.

Lotul experimental:

Cercetarea s-a efectuat pe un lot experimental din populaţia de persoane cu deficienţă vizuală utilizatoare de tehnologie asistivă, cu vârstă cuprinsă între 18-35 ani. Lotul experimental a fost constituit din 90 de subiecţi, selecţionaţi din cadrul persoanelor cu deficienţă vizuală, utilizatori de computer, conform unor criterii de randomizare. Subiecţii au fost selecţionaţi din următoarele localităţi: Bucureşti, Cluj-Napoca, Braşov, Piteşti, Piatra Neamţ, Ilfov, Râmnicu Vâlcea.

Prezentarea şi descrierea instrumentelor de cercetare utilizate

Din bateria de teste CAS, am selectat o serie de probe, pe care le-am considerat semnificative pentru obiectivele studiul nostru, şi anume:

- scala de atitudini disfuncţionale, Forma A (DAS);
- chestionar de acceptare necondiţionată a propriei persoane (USAQ);
- scala de atitudini disfuncţionale (DAS - Weissman, 1979; Weissman şi Beck, 1978) este un instrument care permite evaluarea atitudinilor ce pot constitui o predispoziţie pentru instalarea depresiei.

Cei 40 de itemi ai scalei sunt formulaţi ca afirmaţii care stau, în general, la baza gândirii idiosincratice tipic depresive. Răspunsul, la fiecare item S oferă informaţii referitoare la atitudinile disfuncţionale ale persoanei, care funcţionează ca scheme prin intermediul cărora persoana îşi construieşte realitatea (Weissman şi Beck, 1978).

Chestionar de acceptare necondiţionată a propriei persoane (USAQ) cuprinde 20 de itemi care măsoară acceptarea necondiţionată a propriei persoane. Acesta a fost conceput în 2001, de către Chamberlain şi Haaga şi se bazează pe teoria lui Albert Ellis asupra acceptării necondiționate. Un număr de 9 itemi sunt astfel formulaţi încât reflectă nivelele crescute de acceptare necondiționată a propriei persoane, iar 11 itemi sunt formulaţi încât să reflecte o acceptare necondiționată scăzută. Cotarea pentru 9 itemi se face direct, iar pentru 11 itemi invers. Scorul total se obţine însumând răspunsurile la fiecare dintre cei 20 de itemi, alocându-se de la 1 la 7 puncte. Scorul total reflectă nivelul de acceptare necondiţionată a propriei persoane. Scorurile mari indică o acceptare necondiţionată, ridicată, a propriei persoane, în timp ce scorurile scăzute indică o acceptare necondiţionată, scazută.

Chestionarul nonverbal de personalitate NPQ se înscrie în cadrul abordării Big Five a personalității, care îmbină o abordare lingvistică şi analiza factorială într-un model de definire în cinci mari superfactori sau dimensiuni ale personalităţii umane.

NPQ este un instrument de 136 de itemi, care a fost construit pentru a măsura un număr de 16 dintre trăsăturile de personalitate descrise de Murray (1936) în teoria sa sistemică dedicată nevoilor umane. Astfel, NPQ se adresează prin itemii săi unor concepte foarte bine delimitate, precum: reusita, afiliere, agresiune, autonomie, dominanţa, rezistenţa, exhibiție, căutarea aventurii, impulsivitate, altruism, ordine, joaca, senzorialitate, recunoaştere socială, nevoia de ajutorare, întelegere. De asemenea, NPQ conţine o scală de validitate denumită Deviere (Deviance), care a fost generată special pentru a detecta răspunsurile aleatorii. NPQ scorează în plus şi pe cei cinci meta-factori de personalitate cunoscuţi sub numele de Big Five:Extraversie ;Agreabilitate ;Constiinciozitate ;Nevrotism ;Deschidere fata de experiente.

Itemii NPQ constau din ilustraţii, asadar din stimuli vizuali. Aceasta înseamnă că respondentul nu trebuie să aibă reacţii spontane la itemi, ci trebuie să îşi selecteze reacţia la fiecare item nonverbal dintr-o serie de alternative sau optiuni de raspuns. Pentru persoanele cu deficienţă de vedere, itemii (imaginele–stimul) au fost modificaţii, în sensul măririi lor, pentru a putea fi mai usor de identificat de subiecti.

Rezultatele cercetării

Rezultatele obţinute în urma aplicării probelor psihologice, mai sus menţionate, au fost prelucrate şi interpretate prin intermediul programului de evaluare CAS.

S-au introdus rezultatele obţinute, în forma creion hârtie la fiecare subiect, într-un program de prelucrare statistică şi am obţinut o medie pentru fiecare dimensiune a testelor la nivelul lotului investigat. Mediile statistice astfel obţinute au fost introduse în programul CAS , rezultând următoarele:

Profilul de grup se poate constitui într-un profil psihologic de referință pentru persoanele cu dizabilităţi de vedere, utilizatoare de computer.

Rezultatele obţinute pentru DAS - scor brut : 136 (0 - 280; prag : 170)

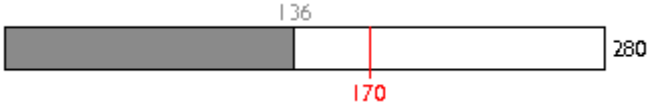

Scorul mediul obţinut (136) reflectă faptul că există un mod optim de a găsi soluţii la probleme socio-profesionale, putând să se concentreze suficient de bine în rezolvarea unor dificultăţi ce pot apărea în viaţa socială.

Scala de acceptare necondiţionată a propriei persoane (USAQ) - scor brut **:** 86 (0 - 140; prag : 105)

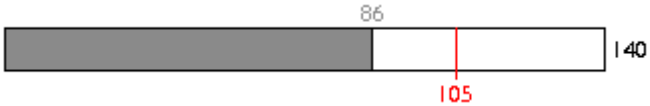

Conform literaturii de specialitate, acceptarea necondiţionată a propriei persoane poate constitui un factor protectiv care previne declanșarea anumitor forme de psihopatologie la contactul cu situaţiile negative de viaţă. Totodată acceptarea necondiționată a propriei persoane se asociază pozitiv cu credințele raționale. Conform teoriei raţional-emotive şi comportamentale, acceptarea necondiționată este un concept care se referă atât la aspectul funcţional al evaluării globale negative, cât şi la o atitudine generală faţă de sine, lume şi viaţă. Acceptarea necondiționată a propriei persoane corelează cu credințele dezadaptative şi cu emoţiile disfuncţionale.

Rezultatele obținute la testul de personalitate le-am introdus in aplicația NPQ și am obținut un profil de personalitate pentru fiecare subiect. Pentru a ușura procesul de interpretare al rezultatelor am făcut o medie a scorurilor obținute de subiecți pentru fiecare scala în parte. Acest lucru a fost posibil dat fiind faptul că, din analiza profilurilor individuale, nu am remarcat deferențe marcante între ele, aspect ce denotă un grup uniform. Apoi, scorurile obținute pe fiecare scală a profilului de grup au fost împărțite teoretic în trei clase de răspuns şi anume: scoruri scăzute (sub percentila 40) scoruri medii (între percentilele 40 şi 60 şi scorurile înalte (peste percentila 60). Astfel, am considerat performanța foarte slabă scorurile sub 30; slabă –scoruri între 30-40; medii-scoruri între 40-55, buna-scoruri între 55-65 și foarte bună pentru scoruri peste 65.

Astfel, profilul de grup NPQ a fost obținut prin media răspunsurilor subiecţilor la cei 136 de itemi. Am introdus rezultatele obținute în aplicația NPQ şi am obţinut profilul pe care îl anexam în adenda. Scorurile profilului pot fi împărțite teoretic în

trei clase de răspuns şi anume: scoruri scăzute (sub percentila 40) scoruri medii (între percentilele 40 şi 60 şi scorurile înalte (peste percentila 60). Scorurile cu relevanţă pentru interpretare sunt cele ***sub*** sau ***peste medie.*** Acestea sunt scoruri care ne dau informaţii relevante despre personalitatea grupului nostru de referință.

Cele 17 scale sunt grupate, după cum se poate observa, în şase categorii distincte, astfel: scalele af (afiliere), ex (exibiţie) şi pl (joacă) sunt arondate dimensiunii E (extraversie); scalele nu (altruism), ag (agresivitate) şi do (dominanţa) sunt incluse în factorul A (agreabilitate); scalele ac (reuşita), en (rezistenţa), or (ordine) şi im (impulsivitate) sunt incluşi factorului C (constiinciozitate); scalele r (recunoaştere socială), su (nevoie de ajutorare) sunt incluse în factorul N (nevrotism); scalele au (autonomie), şi ts (căutarea aventurii) se (senzorialiate), un (intelegere sunt arondate factorului O (deschiderea către experienţă). Scala d (devianţa) este reprezentată separat, semnificaţia ei psihologică fiind aceea de detecţie a validităţii protocolului.

Profilul grupului nostru pe nivelul dimensiunilor Big-Five este E-, A=, C+, N-, O-. Aceasta înseamnă că tendinţa psihologică este ambiverta cu o fluență verbală, se simt bine în colectivitate şi cu un nivel superior al agreabilitatii. Sunt caracterizaţi de conştiinciozitate înaltă, fiind eficienţi şi bine orentaţi spre obiective bine planificate. Sunt persoane echilibrate emoţional, sunt optimiste, ambiţioase manifestând activism şi rezistență la efort. Făcând apel şi la scorurile scalelor componente, putem completa profilul de personalitate cu aspecte semnificative. Scorul mediu obţinut la extraversiune poate semnifica faptul că persoanele cu deficienţă vizuală sunt sociabile, comunicative, stabilesc cu ușurință relaţii interpersonale (scor mediu pe scala afiliere), însă au puternice mecanisme de apărare şi autocontrol în ceea ce priveşte comportamentele care l-ar pune în centrul atenţiei (scor mic pe scara exhibitionism). Şi scorurile mici obţinute la scala sr (recunoaştere socială) şi impulsivitate, confirmă acelaşi aspect, adică un comportament prudent şi controlat şi nu sunt motivati sa-i impresioneze pe ceilalti sau să demonstreze un statut social elevat. Pentru dimensiunea de agreabilitate, subiecţii eşantionului nostru sunt persoane neagresive fără tendinţe de dominare dar nu manifestă nici o propensiune către altruism (scorul mediu pe scala altruism). În acest sens nivelul ridicat la variabila agreabilitate poate fi determinat şi dintr-o tendinţă de evitare a conflictelor decât din comportamente pro-sociale active. Agreabilitatea în general corelează cu un grad mai mare de acceptare atât a sinelui cât şi a celorlalţi şi se consideră persoane relativ mai puţin competitive decât ceilalţi. Persoanele cu un nivel înalt de agreabilitate sunt predispuse la dependenţă în relaţiile sociale (aspect validat şi de scorul mic la autonomie). Au o capacitate ridicată de a lucra în grup. Conștiinciozitatea ridicată este determinată de scorul foarte mic la variabila impulsivitate şi scor mare la variabila reuşită, subiecţii depunând efort pentru a atinge obiective profesionale înalte, şi având capacitate de a finaliza proiecte dificile în care sunt implicaţi (scor 50 la scala rezistenţă). Aceste caracteristici relevă o atitudine fundamental ordonată şi o gândire riguroasă şi bine structurată în plan cognitiv. Scorul mic la variabila deschiderea spre experienţă

semnifică o evitare a comportamentelor cu un anumit grad de risc precum şi un grad diminuat de autonomie. Ei au tendinţa de a se conforma normelor sociale, preferând securitatea pe care le-o oferă grupul în schimbul unor comportamente individuale cu un grad mare de imprevizibilitate. Deschiderea lor la experienţă se manifestă prin interese de plan artistic şi intelectual, reprezentând astfel o bună premisă pentru integrare socio-profesională pe diferite domenii.

Din analiza datelor obtinute la cele trei probe de evaluare s-au desprins urmatoarele aspecte:

Persoanele cu deficienţă de vedere au un grad mediu sociabilitate, se apropie de alţii respectuos şi cu sprijin şi pot empatiza cu aceştia când este cazul. Au abilitatea de a vorbi direct, deschis cu ceilalţi. Când apar confruntări cu alţii, ei tind să fie orientaţi spre soluţie, nu spre blamare, sunt introspecti, rezervați, se concentrează pe sarcină și încearcă să performeze cât mai bine în limita deficientei lor. Într-un grup de lucru, ei sunt percepuți de ceilalți ca buni ascultători, de ajutor şi eficienţi. Se simt mai confortabil în mediile de lucru cu proceduri standardizate în care cunosc expectațiile celor din jur în ceea ce privește prestația lor. Ei vor fi indivizi cu valori morale puternice, pe care le păstrează rigid. Sunt foarte sensibili la critică, iar percepția lor că ar putea fi criticați poate declanșa o reacție defensivă. Au un nivel mediu în ceea ce privește atitudinile disfuncționale și acceptarea de sine. Aceste particularități ale personalității sunt valoroase în modul de orientarea a TA în activitatea deficientului de vedere pentru a avea acces la o gama cat mai largă și variata de informaţii.

Concluzii

Prin demersul pe care l-am întreprins, am urmărit să subliniem nivelul de interacțiune al utilizatorului cu deficiențe de vedere cu TA, axându-ne pe particularități ale personalității persoanelor cu deficienţe de vedere şi pe problematica situaţiilor apărute. Restabilirea componentelor afectate ale personalităţii deficientului impune cu necesitate restructurarea integrativă – unitară în acest proces a factorilor biologic, fizic, biochimic, psihologic, moral etc.

Personalitatea deficientului de vedere în întregul ei influenţează procesul compensării, proces prin care însăşi această personalitate se adaptează, se modelează, se dezvoltă unitar. Dezvoltarea și starea sa de bine nu depind direct de parametrii funcției vizuale, ci de gândirea, voinţa şi atitudinile sale, de interrelaţiile sale, de trăsăturile personalităţii sale în ansamblu.

Aceste noi tehnologii (de acces), în aria handicapului de vedere, introduse în clasicele metode de învăţare şi compensare creează o revoluţie în eficienţa practică a compensării şi recuperării.

Astfel, prin transpunerea formatului tipărit în format electronic, dar şi prin facilităţile de căutare accesibile, oferite de internet, calculatorul permite accesul la informaţii din domenii diverse, dar şi datorită faptului că formatul electronic oferă avantajul unei gestionări flexibile, acces la domenii diverse, contribuind totodată şi la o mai bună relaţionare cu mediul. Accesul la informaţiile disponibile oferite de internet reviste, ziare, jurnale, biblioteci publice (în acest caz, este necesară scanarea cărţilor sau transformarea acestora în format digital audio) sau virtuale, aria domeniilor de interes la persoanele cu deficienţe vizuale s-a lărgit. Aceştia pot avea acces la informaţii de ultimă oră din domenii care, până în momentul apariţiei TA, nu le erau accesibile sau necesitau adaptări foarte anevoioase. TA au facilitat accesul persoanelor cu deficienţe de vedere şi spre creaţie, fie ea de nuanţă artistică sau recreativă. În domeniul muzical, utilizând computerul adaptat corespunzător cu TA, la care se conectează un instrument muzical accesibil şi un microfon profesional, pot fi dezvoltate creaţii artistice muzicale. Creaţia artistică, îmbinată cu cunoştinţe de programare, au dus la interesul crescut al nevăzătorilor către crearea şi administrarea de programe complexe integrate într-un site sau chiar construcţia şi administrarea unui site în întregime.

Alături de accesul efectiv la informaţie, comunicarea prin intermediul serviciilor oferite de internet (poştă electronică, mesagerie instant, telefonie, forumuri şi liste de discuţii pe diverse teme) a permis dezvoltarea şi conturarea unei relaţii mai strânse între persoanele fără deficienţă şi cele cu deficienţă vizuală.

*

Prin acest studiu am urmărit să evidenţiem care este nivelul de interacţiune dintre TA şi persoana cu deficienţă de vedere, care sunt factorii care modelează această interacţiune şi care sunt modificările pe care această interacţiune le are asupra factorilor de personalitate. Viitoare cercetări ar putea elucida care sunt modificările care se pot observa la nivel cognitiv, pe care noile alternative de informare le au asupra nevăzătorilor sau dacă apar modificări la nivelul stilurilor cognitive şi de învăţare ale acestora. Trebuiesc proiectate şi implementate politici educaţionale care să prezinte instituţiilor publice şi private avantajele utilizării TA de către persoanele cu deficienţe de vedere şi să le ofere asistenţă în procesul educaţional şi de formare profesională. TIC coroborate cu TA devin instrumente indispensabile în orice domeniu de activitate, iar acest lucru a permis şi va permite în continuare accesul tuturor persoanelor cu dizabilităţi la educaţie, informare şi calificare profesională.

Bibliografie

1. *** Atelier de lucru: „Interfeţe utilizator pentru persoane cu handicap”, 21 Septembrie 2006, organizat în cadrul *Conferinţei Naţionale de Interacţiune Om-Calculator, Bucureşti* 21-22 Septembrie 2006. Organizatori: Virginia Creţu (INPCESPH), Marian Dârdală (ASE) şi Costin Pribeanu (ICI).

2. *** Atelier de lucru: „Pro-Inclusiv 2006” 27-29 Septembrie 2006, Focşani, organizat pentru diseminarea rezultatelor studiilor, elaborarea şi prezentarea strategiei de promovare a tehnologiilor inclusive. Organizatori: Cătălin Bucinschi (INPCESPH).

3. Adelson, E., Fraiberg, S. (1975), Gross motor development in infants blind from birth, în: B.Z. Friedlander and al., *Exceptional infant*, vol. 3, Assessment and intervention, Brunner/Mazel, New York.

4. Aguttes P., Van Der Straten-Cravattte, A. (1981), Etude des définitions d'enfants non voyants de 6 à12 ans, et Etude des définitions d'enfants non voyants et d'enfants voyants d'environ 9 ans, Rapports de recherche, CNRS, ERA 853, p. 67-72.

5. Andersen, E., Dunlea A., Kekelis, L. (1993), *The impact of input: language acquisition in the visually impaired,* "First language", 13, p. 23-49.

6. Bastien, J.M.C., Scapin, D.J. (1993). *Evaluating a User Interface with Ergonomic Criteria*. INRIA Report, Roquencourt.

7. Carroll, J.M. (ed.) Designing Interaction – Psychology at the Human-Computer Interface, Cambridge University Press.1991.

8. CATA (2004). Centrul de Asistenţă în Domeniul Tehnologiilor de Acces pentru Persoane cu Deficienţe de vedere. Cluj Napoca. http://cata.ubbcluj.ro

9. Creţu, V., Marian Dârdală şi Costin Pribeanu: Tehnologii informatice inclusive pentru persoane cu handicap vizual. *Conferinţa Naţională de Interacţiune Om-Calculator - RoCHI 2006*, 21-22 Septembrie. Editura INFOREC, Bucureşti. 179-180.

10. Creţu, V.: Integrarea tehnologiilor de acces în serviciile sociale specializate – condiţia egalizării şanselor pentru nevăzători. *Conferinţa Naţională de Interacţiune Om-Calculator - RoCHI 2006*, 21-22 Septembrie. Editura INFOREC, Bucureşti. 183-184.

11. Fraiberg, S. (1977), Insights from the Blind: Comparative Studies of Blind and Sighted Infants, Paul Chapman, London.

12. Gojgar, G., Silviu Ghioc: Tehnologiile asistive din comunitatea locală şi egalizarea şanselor. *Conferinţa Naţională de Interacţiune Om-Calculator - RoCHI 2006*, 21-22 Septembrie. Editura INFOREC, Bucureşti. 187-188.

13. Golu, M. (1975). *Principii de psihologie cibernetică*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.

14. Hatwell, Y. (1966), Privation sensorielle et intelligence, PUF, Paris.

15. Lewi-Dumont, N. (2000), Remarques sur le sens des mots chez les enfants aveugles, handicaps et langagees, Editions du CNEFEI, nr. 9, Suresnes.

16. Lyndon, W., Graw, L.M. (1973), Concept Development for Visually Handicapped Children, A.F.B., New York.

17. Markowits, H. (1989), Langage et cécité, în: J.A. Rondal (édit.), *Troubles du langage. Diagnostic et rééducation*, Edit. Mardaga, Liège.

18. Mellier, D., Jouen, Fr. (1986), Remarques à propos des déplacements chez le bébé aveugle, Espace et cognition chez l'enfant (coord. Y. Hatwell), *Psychologie Française*, 31, 1, p. 43-47.

19. Miclea, M. (1994). *Psihologie Cognitivă*, Editura Gloria, Cluj-Napoca

20. Pădure, M. (2006). Implicaţii ale tehnologiei informaţionale şi de acces în educaţia elevilor cu deficienţe de vedere. în *Anuarul Institutului de Pregătire Universitară*, Universitatea "Babeş-Bolyai" Cluj-Napoca. Editura Presa Universitară Clujeană, nr. 1 – 2006.

21. Plop, A., Mircea Bucur: Nevoile de tehnologie de acces ale persoanelor cu handicap vizual. *Conferinţa Naţională de Interacţiune Om-Calculator - RoCHI 2006*, 21-22 Septembrie. Editura INFOREC, Bucureşti. 191-192.

22. Preda V. (1999). Reeducarea funcţională – Premisă a orientării şcolare şi profesionale a deficienţilor vizuali. în *Societate şi Handicap* nr. 1 p 53 – 61.

23. Preda, V. (1993), *Psihologia deficienţilor vizuali*, Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj Napoca.

24. Preda, V. (1998). Modele ale educaţiei precoce privind copiii cu cerinţe speciale, în *Educaţia integrată a copiilor cu handicap*, UNICEF, Bucureşti.

25. Preda, V. (coord.) (1999), *Intervenţia precoce în educarea copiilor deficienţi vizuali*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.

26. Rosch, E. (1980), Classification of real world objects: origin and representation in cognition, în: *Thinking, Reading in Cognitive Science*, P.N. Johnson-Laird, D.C. Wason (eds.), Cambridge University Press, Cambridge.

27. Roth.W. (1964), Unele probleme psihologice ale tiflografiei, în *Probleme de defectologie*, IV, E.D.P., Bucureşti.

28. Scapin, D. Ergonomic requirements, methods and standards for user centred software systems. *Conferinţa Naţională de Interacţiune Om-Calculator - RoCHI 2006*, 21-22 Septembrie ASE Bucureşti.

ANALIZA SECTORULUI DE MINEREURI NEFEROASE ŞI A METALURGIEI DE METALE NEFEROASE DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 1990-1995 COMPARATIV CU ANUL 1989

ANALYSIS OF THE NON-FERROUS MINERALS AND METALLURGY OF NON-FERROUS METALS OF ROMANIA SECTOR IN 1990-1995 PERIOD COMPARATIVE WITH 1989

Conf.univ.dr. Gabriel I. NĂSTASE[1]
Lector univ.dr. Irina ALBĂSTROIU[2]

Rezumat

România, la 31 decembrie 1989 nu numai că nu avea datorii externe, dar era și în posesia unui disponibil de aproximativ 1,8 miliarde de dolari și credite externe de încasat de peste 2 miliarde de dolari, precum și o recoltă de cereale boabe de 18,3 milioane tone ș.a.m.d. România a intrat în democrație în anul 1990 prin sângeroasele evenimente din decembrie 1989. A fost tributul de sânge pe care l-a plătit poporul român, sperând într-un viitor prosper. Din păcate nu avea să se întâmple nimic din ceea ce a sperat. Cu fiecare an care a trecut, visul său s-a spulberat.

Avantajul economic și financiar cu care România a intrat în anul 1990, și care i-ar fi permis acesteia să realizeze o reformă economică de succes, s-a năruit.

Cuvinte cheie: minereuri neferoase (minereuri de cupru, de plumb si zinc, minereuri argentifere), distrugerea economiei

[1] Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
[2] Academia de Studii Economice, Facultatea de Business și Turism

Summary

Romania, on December 31 1989 not only did not have external debts, but was also in possession of a $ 1.8 billion available and external $ 2 billion in cash receipts, as well as a a harvest of grain cereals of 18,3 million tons, and so on. Romania has entered in democracy in 1990 in the bloody events of December 1989. It was the blood tribute that the Romanian people paid, hoping for a prosperous future. Unfortunately, nothing was going to happen from what he hoped. With each year that passed his dream was shattered.

The economic and financial advantage with that Romania entered in 1990 and which would have enabled it to achieve a successful economic reform, has come to fruition.

Keywords: non-ferrous minerals (copper, lead and zinc, argentiferous minerals), destruction of the economy

Introducere

România, la 31 decembrie 1989, nu numai că nu avea datorii externe, dar era și în posesia unui disponibil de aproximativ 1,8 miliarde de dolari și credite externe de încasat de peste 2 miliarde de dolari, precum și o recoltă de cereale boabe de 18,3 milioane tone ș.a.m.d.

România a intrat în democrație în anul 1990 în urma sângeroaselor evenimente din decembrie 1989. A fost tributul de sânge pe care l-a plătit poporul român, sperând într-un viitor prosper. Din păcate, nu avea să se întâmple nimic din ceea ce a sperat. Cu fiecare an care a trecut, visul său s-a spulberat.

Avantajul economic și financiar cu care România a intrat în anul 1990 și care i-ar fi permis acesteia să realizeze o reformă economică de succes, s-a năruit.

Concepută și gestionată responsabil, starea economiei României ar fi fost alta decât cea pe care populația României a trăit-o în cei 28 de ani. Perfectul condițional „ar fi fost" lasă, mai degrabă, un gust amar… Și un gol imens în viața noastră…

Prin aplicarea unor politici și strategii care să susțină și să promoveze interesul național, direcția dezvoltării economice și sociale a României ar fi fost una către propsperitate și nu spre pauperizare (sărăcire).

Unda de șoc a distrugerii economiei României s-a resimțit și asupra salariilor.

Dacă, în anul 1989, salariul minim pe economie era de aproximativ 2000 lei, ulterior, an de an, acesta s-a prăbușit înfiorător.

De exemplu, în anul 1993, câștigul real al salariaților era cu 55,9% mai mic decât cel din 1989, iar veniturile reale provenite din muncă, ale țărănimii, au fost în

1993, față de 1989, doar de 64,9%.

Din decembrie 1989, moneda națională (leul) s-a „rostogolit" cu repeziciune spre devalorizare, ajungând într-o situație deplorabilă față de dolar. Din această cauză, blocajul financiar a dezorganizat și a degradat economia națională. Efectele acestor derapaje economico-financiare nu au întârziat să apară: datoria externă a început să crească cu repeziciune, iar împrumuturile scadente și dobânzile aferente să fie achitate cu dificultate.

În perioada 1990-1996 (în cele două administrații, ale lui Ion Iliescu, cu trei premieri: Petre Roman, Teodor Stolojan și Nicolae Văcăroiu, avându-l ca Guvernator al Băncii Naționale pe Mugur Isărescu), costurile economico-sociale ale tranziției au fost mai mari decât totalul pierderilor pe care România le-a suportat în timpul celui de-Al Doilea război Mondial!

Acestea au fost consecințele sfârșitului Războiului Rece și începutul democrației originale în România, care, an de an, a căpătat cele mai păguboase și grotești forme de manifestare.

Datorită cauzelor prezentate și a multor altora, an de an România a ajuns pe ultimele locuri ale clasamentelor care se referă la indicatorii dezvoltării economico-sociale din Uniunea Europeană și chiar din lume.

Dezastrul produs în economie nu a ocolit nici sectoarele de minereuri neferoase și metalurgie neferoasă.

Articolul prezintă în sinteză analiza premiselor distrugerii acestor domenii extrem de importante și cu tradiție ale economiei românești, anterior invocate, în perioada 1990-1996, comparativ cu anul 1989.

Sectorul de minereuri neferoase era constituit din minele care exploatau şi valorificau minereurile de cupru, de plumb şi zinc şi auro-argentifere, grupate în două regii autonome şi anume:

1. Regia Autonomă a Cuprului Deva (RAC) care coordona activitatea minelor de minereuri neferoase din judeţele Alba, Hunedoara, Harghita, Caraş-Severin şi Tulcea. RAC deţinea următoarea pondere a metalelor în concentratele miniere ale ţării: Cupru cca. 70%, Pb şi Zn cca. 30%, Au cca. 55% şi Ag cca. 40%. Exprimate valoric sau în echivalent metal, RAC deţinea o pondere de cca. 55% din sectorul de neferoase.

2. Regia Autonomă a Plumbului şi Zincului Baia Mare (R.A.P.Z.) coordona activitatea minelor din judeţele Maramureş, Satu Mare, Suceava şi Bistriţa Năsăud. R.A.P.Z. deţinea următoarea pondere a concentratelor miniere din producţia ţării: Pb şi Zn cca. 70%, Cupru cca. 30%, Au cca. 45% şi Ag cca. 60%. Exprimată valoric sau în echivalent metal, o ponderea era de cca. 45%. Producţia de metale neferoase în concentrate miniere pe total ţară în anul 1989 s-a situat la următoarele nivele:

- **Cupru** în concentrate 46.900 t.;
- **Zinc** în concentrate 54.500 t.;
- **Plumb** în concentrate 37.700 t.;

- **Aur** în concentrate 4.630 kg.;
- **Argint** în concentrate 74.300 kg.

Involuţia sectorului de minereuri neferoase şi a metalurgiei neferoase

După producţia de minereuri, respectiv de metale în concentrate a scăzut sistematic până la nivel de 54% în anul 1994 faţă de realizările din 1989.

Cauzele principale ale reducerii drastice a nivelului de producţie după 1989 l-au constituit:

- Scăderea accentuată a productivităţii muncii influenţată de reducerea timpului de lucru;

- Lipsa motivaţiei încasării salariului după rezultatele muncii prestate. S-au acordat sporuri exagerate care la unele mine echivalau cu salariul tarifar. Acest lucru a fost posibil deoarece alocaţiile bugetare destinate realizării producţiei aveau un nivel exagerat de mare. În anul 1990 subvenţiile de la buget, destinate consumului în producţie, depăşeau 75% din volumul costurilor;

- Reducerea alocațiilor bugetare destinate investițiilor atât în subteran, pentru executarea lucrărilor miniere magistrale, cât, mai ales, în marile cariere de cupru de la Roşia Poeni şi Moldova Nouă, necesare activităţii de descopertă şi dotării cu utilaje, în special, pentru transport şi foraj. În anul 1995, în cele două mari cariere de cupru numărul utilajelor în funcţiune era sub 50% faţă de cele existente în 1989, iar uzura acestora era mult mai avansată după cei cinci ani de funcţionare. Având în vedere volumul deosebit de mare al rezervelor geologice de minereuri de cupru cu conţinut scăzut din zăcămintele Roşia Poeni şi Moldova Nouă se impunea dotarea urgentă cu utilaje cu fiabilitate ridicată a celor două cariere, dotare care putea asigura dublarea producţiei în cca. doi ani.

Sectorul metalurgic de minereuri neferoase avea în structura sa patru uzine din care două pentru cupru, una pentru plumb şi zinc şi una numai pentru plumb, aparţinând de societăţile comerciale Phoenix-Baia Mare, Ampelum-Zlatna, Sometra-Copşa Mică şi Romplumb-Baia Mare.

1. Uzina de cupru Phoenix-Baia Mare avea o capacitate de topire a concentratelor miniere pentru o producţie de 30.000 t Cu/an. Nivelul maxim atins a fost de 27.000t Cu/an. Pe parcursul anilor din perioada de dinainte de 1990, când erau asigurate concentratele de cupru, producţia nu a oscilat mult faţă de nivelul maxim atins, în schimb s-a deteriorat foarte mult din punct de vedere ecologic.

Din motive de poluare, după 1989 uzina Phoenix, ca de fapt şi celelalte trei uzine, a fost la un pas de închiedere. Graţie fondurilor primite de la buget după 1989, precum şi eforturilor proprii, s-a reuşit, în cea mai mare parte, eliminarea factorilor poluanţi. Pentru finalizarea lucrărilor de depoluare generală, uzina a fost oprită în

perioada august-septembrie 1995.

La începutul lunii octombrie, după reintrarea în funcţiune a uzinei Phoenix, s-a mizat pe o funcţionare din punct de vedere ecologic în limitele normelor admise.

2. **S.C. Ampelum-Zlatna** avea în componenţa sa două uzine de cupru în aceeaşi incintă.

Uzina Nr. 1 care funcţiona de peste şaizeci de ani având o tehnologie veche dar eficientă. Putea să realizeze o producţie de cca. 10.000 t Cu/an. Un mare avantaj al tehnologiei acestei uzine îl reprezenta faptul că putea prelucra şi concentrate cu multe impurităţi. Până în 1995 nu s-au executat lucrări deosebite pentru depoluare. Depoluarea acestei uzine a fost programată începând cu anul 1996.

Uzina Nr. 2 din Zlatna a fost dată în funcţiune în anul 1988. A fost proiectată similar cu cea din Baia Mare pentru o capacitate de 30.000 t Cu/an. Nivelul maxim al producţiei realizate a fost de numai 12.000 t în anul 1989. În scurta perioadă de funcţionare, s-a constatat că utilajele asimilate după tehnologia Qutocumpp şi fabricate în ţară aveau fiabilitate foarte scăzută. Din punct de vedere al poluării emanaţiile depăşeau substanţial normele admise.

În perioada 1990-1992, din lipsă de concentrate miniere de cupru uzina a funcţionat numai 3-4 luni pe an. În anul 1993, a fost oprită definitiv în vederea adaptării utilajelor neperformante şi a ecologizării.

În baza studiului de fezabilitate, s-a aprobat pentru depoluare şi retehnologizare parţială suma de 6,5 miliarde lei. Lucrările prevăzute în studiu s-au realizat, dar uzina nu a intrat în funcţiune nici în anul 1995 din lipsă de concentrate miniere.

3. **S.C. Sometra-Copşa Mică** dispunea de o uzină de producere a zincului şi plumbului prin prelucrarea concentratelor plumbo-zincoase obţinute în sectorul minier.

Până în 1989 au funcţionat două furnale de topire a concentratelor plumbo-zincoase şi anume:

- Furnalul nr. 1 construit după licenţă engleză I.S.P. şi în cooperare cu această firmă şi furnalul nr. 2 inspirat după aceeaşi licenţă;

- Înainte de 1990 uzina a funcţionat mult sub parametri proiectaţi, în special furnalul nr. 2, iar în privinţa poluării, emanaţiile poluante depăşeau de zeci de ori normele admise;

- Ca nivel de producţie, în 1989 s-au obţinut, prin funcţionarea ambelor furnale, 29.849 tone Zn şi 24.908 tone Pb, nivel mult inferior potenţialului sectorului minier;

- Funcţionarea cu mult sub capacitate a uzinei, paralel cu forţarea producţiei, în sectorul minier s-a generat o producţie pe stoc de concentrate miniere;

- În perioada 1980-1989 s-au acumulat cantităţi însemnate de concentrate de plumb şi zinc denumite **concentrate colective**.

La data de 31 decembrie1989, se aflau depozitate pe stoc cca. 65.000 tone la sectorul minier şi 12.700 tone în incinta uzinei Copşa Mică. În acest stoc de concentrate, existau următoarele cantităţi de metale: Zn-53.700 tone, Pb-26.800

tone, Au-800 kg, Ag-50.000 kg.

Majoritatea acestor concentrate colective de plumb şi zinc existente în stoc la 31 decembrie1989, în condiţiile de funcţionare defectuoasă a uzinei, erau neagreate la consum din cauza conţinutului ridicat de cupru care favoriza blocarea furnalelor, reducând capacitatea de topire a acestora.

În perioada 1990-1991, uzina a oprit pentru revizie furnalul nr. 1 şi a funcţionat numai cu furnalul nr. 2. După pornirea furnalului nr.1, s-a oprit furnalul nr. 2. Iniţial, s-a dorit temporar, dar pe parcurs oprirea a devenit definitivă. În anul 1995, datorită stării în care se găsea furnalul nr. 2, acesta nu mai putea fi pus în funcțiune.

În perioada 1990-1991, cât a funcţionat uzina numai cu furnalul nr. 2, s-a realizat o producţie foarte mică, în medie 10.100 tone Zn/an şi 11.400 tone Pb/an. Scăderea extraordinară a nivelului de prelucrare a concentratelor în perioada 1990-1991 a influenţat preluarea producţiei de concentrate colective şi concentrate zincoase de la sectorul minier, producând îngrijorarea justificată privind valorificarea producţiei de concentrate miniere.

De această situație au profitat, cu ajutorul unor conducători din sectorul minier, unele firme străine care s-au oferit să valorifice surplusul de concentrate în mare avantaj pentru ele şi în dezavantaj flagrant pentru partea română.

Pentru redresarea situaţiei uzinei din Copşa Mică, s-a întocmit, în prima fază, în 1992, studiul de fezabilitate. Studiul a evidenţiat faptul că uzina putea funcţiona rentabil cu un singur furnal şi că existau căi de realizare a depoluării. Studiul a convins şi s-a aprobat investiţia necesară la nivel guvernamental. Lucrările efectuate până în 1995 au facilitat reducerea substanţială a noxelor poluante şi au permis creşterea deosebită a producţiei şi, implicit, rentabilizarea societăţii.

În anul 1994 s-a obţinut o producţie de 21.550 tone Zn şi 15.213 tone Pb, iar în semestrul I al anului 1995, o producţie de 13.020 tone Zn şi 10.833 tone Pb, superioară mediei anuale realizate de uzină. Sectorul minier putea să asigure materia primă din producţia curentă numai în proporţie de cca. 70%, diferenţa fiind acoperită pentru anul 2015 din stocurile perioadelor anterioare, existente în uzină.

4. S.C Romblumb-Baia Mare este cea mai veche uzină metalurgică de metale neferoase din ţară. În această uzină s-au prelucrat şi se prelucrează numai concentrate plumboase. Nu reclamă pretenţii tehnologice privind calitatea concentratelor plumboase, calitatea acestora influenţând numai eficienţa economică şi randamentele de recuperare. Capacitatea uzinei era 20.000 tone Pb decuprat/an.

Prin construirea, la Copşa Mică, a celor două furnale de prelucrare în amestec a concentraţiilor de zinc şi plumb şi a concentratelor colective, a căror capacitate trebuia să absoarbă întreaga producţie realizată în sectorul minier pentru acest gen de concentrate, s-a hotărât ca uzina Romplumb să fie închisă. Întrucât cele două furnale construite la Copşa Mică nu au realizat capacităţile de topire proiectate, s-a funcţionat în continuare cu uzina de plumb din Baia Mare, dar i s-a dezafectat secţia de electroliză a plumbului, existând capacităţi suficiente de electroliză la Copşa Mică.

Pentru considerentele de mai sus, în ultimii zece ani înainte de 1990, pentru această uzină nu s-au mai alocat fonduri pentru depoluare sau retehnologizare.

După 1989 a devenit uzina cea mai contestată de ecologişti şi nu numai, în cea mai mare parte motivat, având în vedere efectul poluant deosebit. Printr-un efort deosebit al conducerii uzinei, care a reuşit să convingă factorii de decizie de necesitatea menţinerii în funcţiune a acestei uzine, s-a admis elaborarea studiului de fezabilitate în baza căruia s-au aprobat fondurile necesare de la buget pentru realizarea depoluării. Fondurile aprobate au fost judicios şi operativ folosite.

În luna iunie 1995, au fost date în funcţiune ultimele instalaţii destinate depoluării generale, astfel că uzina Romplumb a devenit prima uzină din metalurgia neferoasă românească care a eliminat poluarea generală a mediului înconjurător.

Seriozitatea demonstrată de conducerea uzinei pe linia ecologizării, constatată de experţii_elveţieni în domeniu, a determinat Guvernul Elveţiei să acorde, pentru retehnologizare şi crearea condiţiilor de mediu în uzină, un credit nerambursabil de peste 2 milioane franci elveţieni, constând din utilaje şi aparatură performante, care au fost primite de uzina Romplumb încă din anul 1995.

Paradoxal, deşi această uzină era prima uzină din metalurgia neferoasă care şi-a rezolvat problemele majore de poluare, funcționând, în acelaşi timp, cu parametri buni de recuperare a metalelor din concentrate, în special aur şi argint, în raport cu uzina din Copşa Mică, în timp, după 1996, a fost pe cale de a fi închisă din lipsă de concentrate din plumb, ca urmare a scăderii producţiei în sectorul minier, dar şi a exportului mascat făcut de conducerea Regiei Autonome Pb-Zn Baia Mare, în detrimentul uzinei. Uzina, după ultima revizie, putea să prelucreze minimum 30.000 tone concentrate plumboase/an şi să obţină cca. 18.000 t de plumb şi metale preţioase (Au, Ag) aferente concentratelor prelucrate.

În semestrul I al anului 1995, uzina a primit de la sectorul minier numai 4.400 t concentrate plumboase din care au rezultat 2.600 t Pb decuprat care a fost livrat pentru a fi rafinat la electroliza uzinei din Copşa Mică. Uzina a încheiat activitatea economică a semestrului I al anului 1995 cu un profit simbolic de 0,9 milioane lei.

Pentru semestrul II al anului 1995, situaţia a devenit dramatică. Uzina a fost pe punctul de a-şi sista activitatea din lipsă de concentrate. Singura salvare a reprezentat-o sistarea imediată a exportului ilegal de concentrate, de către conducerea Regiei Autonome Pb-Zn Baia Mare şi livrarea în totalitate a concentratelor plumboase la uzina Romplumb.

Întrucât operațiunea de export de concentrate miniere a generat efecte negative deosebite, atât în plan economic cât şi în plan strategic, în prezentul articol, pentru înțelegerea fenomenului „export de concentrate”, se vor detalia acțiunile derulate şi mecanismul acestora.

După cum s-a menționat în prima parte a articolului, uzina producătoare de Zn şi Pb de la Copşa Mică a fost dimensionată prin cele două furnale, construite să prelucreze întreaga producţie de concentrate plumbo-zincoase realizate în sectorul

minier.

Din cauza nerealizării capacității proiectate şi a greutăţilor deosebite în exploatare, în perioada 1980-1989 nu s-a putut prelua întreaga cantitate de concentrate plumb-zincoase produse în sectorul minier.

La data de 31 decembrie1989 se aflau în stoc 192.000 tone concentrate colective de Pb şi Zn din care 65.000 tone la sectorul minier, respectiv la unităţile R.A. Pb-Zn Baia Mare şi 127.000 tone în incinta uzinei din Copşa Mică. Cea mai mare parte din aceste concentrate aveau conţinutul ridicat de cupru și constituiau un impediment în faza de topire.

Întrucât uzina din Copşa Mică şi-a redus activitatea drastic în 1990, prin oprirea unui furnal, conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare a intrat în alertă, pentru că nu-și putea vinde producţia şi, ca urmare, a solicitat Guvernului să-i aprobe să exporte în condiţii de eficienţă concentratele plumbo-zincoase cu conţinut ridicat de cupru existente în stoc.

Primul Ministru Petre Roman, din acea perioadă postrevoluționară, a aprobat propunerea de export, condiționând-o de eficienţă, calitate și dificultatea de prelucrare în țară.

În semestrul I al anului 1990, s-a negociat exportul cu mai multe firme prin intermediul firmei de export „Geomin”. Licitația a fost câștigată de firma Marc-Rich. Aceasta a oferit 230 dolari USA/tonă concentrat şi s-a angajat că va cumpăra întreaga cantitate de concentrate colective de plumb şi zinc greu prelucrabile de la Copşa Mică, existente în stoc. A preluat cca. 5.000 t, după care a anunțat că nu mai poate prelua și restul cantității, deoarece piaţa externă refuză asemenea concentrate!

În anul 1995, Departamentul Minelor organizează o nouă licitație pentru export de concentrate colective. De data aceasta nu sunt oferite la export numai concentrate greu prelucrabile la uzina din Copşa Mică, ci şi concentrate foarte bune cu conţinut redus în cupru, dar foarte ridicat în aur şi argint. Licitația este şi de data aceasta câştigată de firma Marc-Rich, însă la preţuri mult mai mici faţă de cele oferite în 1990.

Pentru concentrate cu conţinut ridicat în cupru oferă 36 $/t, iar pentru concentrate foarte bune cu conţinut scăzut în cupru, dar ridicat în aur şi argint, oferă 149$/t. Se scceptă la export numai concentrate foarte bune. Preţul oferit fiind mult inferior costurilor de producţie, exportul s-a făcut în pierdere. După livrarea a cca. 5.000 tone, a fost sesizată conducerea Ministerului Industriei, că se exportau cele mai bune concentrate colective de Pb şi Zn produse în România, foarte necesare uzinei din Copşa Mică și la un preţ mult inferior costurilor, subvenţionând asfel de la bugetul de stat firma Marc-Rich. În urma sesizării, în mod tacit, se sistează exportul.

Din considerente economice, concentratele colective de plumb şi zinc cu conţinut ridicat în cupru mai greu prelucrabile pentru care la negocierile din 1991 s-a oferit la export preţul de 36$/t existente în stoc la exploatările miniere, dar şi pentru cele similare existente în stoc la uzina din Copşa Mică. Pentru a nu greva situaţia

economico-financiară a R.A. Pb-Zn Baia Mare şi a societăţii Sometra Copşa Mică, s-a propus scoaterea din inventarul acestora şi trecerea lor în Rezerva Naţională asimilată cu rezervele geologice, trecere realizată prin H.G. 544/1991.

S-au trecut în Rezerva Naţională: 75.800 tone de la R.A. Pb-Zn Baia Mare; 127.000 tone de la Sometra Copşa Mică, cu regim de păstrare în custodie la mineri şi la Copşa Mică.

Prin H.G. 544/1991 se prevedea ca, în timp, aceste stocuri să fie valorificate prin:

- prelucrare la uzina Copşa Mică în amestec cu concentrate bune când va spori capacitatea de prelucrare a uzinei;
- reprelucrarea concentratelor prin noi tehnologii în vederea reducerii conţinutului de cupru;
- exportarea acestor concentrate în condiţii de eficienţă economică.

La începutul anului 1992, firma Marc-Rich pătrunde şi pe piaţa uzinei din Copşa Mică. Cumpără de la această uzină, în prima fază, 5.000 tone subproduse metalurgice scoarţe plumbo-cuproase care până în 1990 au constituit materia primă pentru uzina Romplumb din Baia Mare, foarte bogate în aur şi argint.

În acelaşi timp, firma Marc-Rich determină conducerea uzinei, să prelucreze concentrate trecute în Rezerva Naţională, pentru a se putea stopa preluarea de concentrate de la sectorul minier din producţia curentă.

În perioada 1992-1993 s-au prelucrat peste30.000 t de concentrate din stocul Rezervei Naţionale.

Întrucât concentratele din producţia curentă erau subvenţionate masiv de la bugetul de stat (în anul 1995 erau subvenționate cu peste 75%), exportul lor a fost condiţionat de returnarea integrală şi anticipată a contravalorii subvenţiei. Ca urmare, s-a căutat de către conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare găsirea unor soluţii de export care să eludeze legislaţia şi să exporte prin procedee mascate concentrate miniere. Prima tentativă a avut în vedere înţelegerea cu conducerea uzinei Sometra Copşa Mică. Înţelegerea prevedea ca regia minieră să vândă concentratele la S.C. Sometra Copşa Mică și să-și încaseze subvenţia, iar societatea din Copşa Mică să le exporte prin firma Marc-Rich, nefiind obligate să restituie contravaloarea subvenţiilor. Deşi afacerea a fost tratată în secret, Consiliul de Administraţie de la Copşa Mică s-a sesizat şi a stopat acțiunea. Conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare nu a renunţat la ideea exportului de concentrate și printr-o notă foarte detaliată a propus conducerii Ministerului Industriilor procesarea în străinătate în condiţii avantajoase a 50.000 t concentrate de zinc şi colective de plumb şi zinc existente în stoc la unităţile regiei, care nu puteau fi prelucrate în următorii ani la Copşa Mică, altele decât cele aflate în custodie şi cuprinse în Rezerva Naţională şi, care, din punct de vedere calitativ, au conţinuturi mari de impurităţi şi se prelucrează greu în ţară.

Nota detaliat fundamentată a fost analizată în şedinţa de Colegiul Ministerului Industriilor şi, ca urmare, s-a acceptat promovarea unei Hotărâri de Guvern (H.G.).

În acest sens, s-a redactat proiectul de H.G., iar nota de fundamentare a fost avizată de ministrul Industriilor.

Având asigurată prima semnătură pe nota de fundamentare a H.G., conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare a inițiat oferta de procesare a 30.000 t concentrate zincoase şi 10.000 t concentrate colective prin firma Geomin.

Pe parcurs, s-a constatat că, în fapt, conducerea regiei miniere dorea H.G.-ul numai pentru a masca afacerea. În realitate, nu se procesau, ci se exportau concentrate, iar cele colective erau de o calitate deosebită, conţineau puţin cupru, iar conţinutul de aur şi argint depăşea de peste 3 ori media acestui gen de concentrate (conţinutul în aur era de peste 14g/t, iar argint de 449g/t), fiind cele mai bune concentrate pe care le produceau minele din Maramureş.

Descoperindu-se realitatea, proiectul de H.G. nu a mai fost înaintat spre aprobare.

Pentru clarificarea situației producției şi stocurilor de concentrate din sectorul minier şi a necesarului de concentrate în sectorul metalurgic, ministrul Industriilor a dispus o analiză aprofundată a acestei situații. Analiza a fost convocată pentru data de 10 ianuarie 1994 la care au participat şefii departamentelor minelor şi metalurgiei, respectiv secretarii de stat şi directorii generali ai celor două regii miniere, directorii generali ai societății comerciale de metalurgie neferoasă, specialişti din cele două departamente din regiile miniere şi unitățile metalurgice, din institutele de cercetări.

Analiza a scos în evidenţă următoarele:

-Sectorul minier nu poate să asigure concentrate de cupru şi concentrate de plumb ale sectorului metalurgic decât în proporţie de 70% şi respectiv 45%;

-Asigură necesarul de concentrate colective de plumb şi zinc prin epuizarea întregii cantităţi existente în stoc la sectorul minier, la data de 31.12.1993;

-Preia întreaga producţie de concentrate zincoase, programată a se realiza în anul 1994, şi rămâne pe stoc cantitatea de 46.000 tone, stoc creat în anii anteriori;

-Nu s-a pus în discuţie valorificarea concentratelor colective trecute în Rezerva Naţională, păstrate în custodie la unităţile miniere şi metalurgice, deoarece acestea nu afectau economic şi nici în alt mod activitatea celor două sectoare.

Asupra modului de valorificare a cantităţii de 46.000 tone concentrate zincoase existente în stoc şi care nu puteau fi preluate şi prelucrate de sectorul metalurgic în anul 1994, s-au emis două posibile soluții:

a) Conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare a propus şi a insistat ca surplusul de concentrate zincoase să fie exportat de producător, respectiv regie, fără a putea să demonstreze că acestea nu sunt subvenţionate de la buget.

b) Conducerile unităţilor metalurgice şi Departamentul Metalurgiei au propus ca acest surplus de concentrate să fie cumpărat de unităţile metalurgice şi exportat în contra partidă cu concentrate de plumb şi concentrate de cupru pentru care sectorul minier nu poate să ofere la nivelul solicitat de sectorul metalurgic, sector care se confruntă cu mari greutăţi în realizarea programelor, din cauza lipsei concentratelor

menţionate mai sus. În final, nu s-a adoptat nicio decizie. Conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare a demarat exportul acestora fără să restituie contravaloarea subvenţiilor înglobate.

Conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare le-a prezentat ca produse subvenţionate, iar pentru acoperire a încasat ilegal subvenţie de la buget de peste treizeci de miliarde lei, utilizând următoarele artificii:

- A facturat ca vândute la uzina din Copşa Mică peste 30.000 tone de concentrate colective şi concentrate zincoase pentru care a încasat subvenţia aferentă, fără să le expedieze, iar pentru echilibrare financiară între unităţi, a cumpărat de la Copşa Mică subproduse metalurgice (scoarţe plumbo-zincoase şi pulberi albastre), tot în regim de custodie. În felul acesta a subvenţionat firmele străine cu peste trei zeci de miliarde lei.

După efectuarea exportului de concentrate zincoase, conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare a iniţiat o nouă afacere, care viza concentratele colective din Rezerva Naţională. Cele 75.800 tone concentrate colective, preluate la Rezerva Naţională prin H.G. 544/1991, au fost evaluate la o valoare de cca. 1,5 miliarde lei.

Conducerea R.A. Pb-Zn Baia Mare le-a recuperat la nivelul valorii înregistrate în H.G. 544/1991 şi le-a lansat la export ca produse nesubvenţionate.

După preluarea în fapt, nu acestea au fost exportate, ci concentrate bune cu conţinuturi ridicate în aur şi argint din producţia curentă, iar la uzina din Copşa Mică au fost livrate concentrate preluate din rezervă cu adaos de subproduse metalurgice cu care se facilitează reducerea conţinutului în cupru (subprodusele metalurgice denumite scoarţe plumbo-zincoase şi pulberi albastre cu conţinuturi foarte scăzute în cupru – sub 0,5% – şi foarte ridicate în plumb şi zinc. Nu erau agreate la export deoarece conţin foarte puţine metale preţioase).

Prin operaţia de amestec a concentratelor miniere cu subproduse metalurgice, se putea obţine o subvenţie suplimentară rezultată din statutul de concentrat minier atribuit suproduselor metalurgice, lucru ilegal, dar practicat.

În loc de concluzii

Exportul de concentrate miniere, în condiţiile realizate de R.A. Pb-Zn Baia Mare, a generat efecte cu consecinţe foarte grave din punct de vedere economic şi al interesului naţional, dintre care menţionăm:

- Pierderi importante de fonduri de la bugetul de stat înglobate în cota de subvenţionare a concentratelor exportate, fonduri cu care în fapt sunt subvenţionate firmele străine prin care se derulează exportul. Cifra depăşea nivelul de 30 miliarde lei;

- Înstrăinarea unor cantităţi însemnate de metale preţioase (aur şi argint). Prin exportul de concentrate miniere şi subproduse metalurgice (în perioada 1992-1995 s-au înstrăinat peste 2.500 kg aur şi peste 50.000 kg argint);

- Lichidarea nejustificată, în favoarea firmelor străine, a stocurilor de concentrate miniere trecute în Rezerva Naţională, stocuri ce conţineau metale strategice (Pb, Zn şi Cu).

Acţiunea (s-au exportat concentrate cuprinse în rezervă) nu se poate motiva sub nicio formă, nici tehnic şi nici economic, atâta timp cât capacitatea de prelucrare a uzinei din Copşa Mică s-a dublat faţă de perioada în care stocurile de concentrate au fost trecute la Rezerva Naţională şi în condiţiile în care sectorul minier producea mult mai puţin decât putea prelucra actualmente şi în viitor uzina din Copşa Mică.

Din punct de vedere economic, existenţa stocurilor de concentrate în custodia regiei miniere nu împiedica activitatea acesteia.

Nici din punct de vedere al calităţii concentratelor, exportul nu se justifica atâta timp cât uzina din Copşa Mică a prelucrat în perioada 1992-1994 cca. 50.000 tone din concentrate similare pe care le deţinea în custodie.

Acest lucru demonstrează că, în condiţii de criză de concentrate, acestea puteau fi prelucrate în ţară fără probleme deosebite.

Acest export a influenţat şi nivelul de producţie al uzinelor metalurgice, care s-a confruntat cu o criză acută de concentrate plumboase şi cuproase, criză care putea fi ameliorată prin efectuarea exportului de concentrate zincoase devenite pe parcurs excedentare în contrapartidă cu concentrate deficitare.

O primă măsură care ar fi trebuit luată faţă de exportul de concentrate ar fi fost sistarea imediată a exportului pentru a se putea proteja ceea ce eventual a mai rămas, dat fiind producţia scăzută a sectorului minier în raport cu necesităţile sectorului metalurgic.

Din păcate nu s-a întreprins nimic.

Au urmat și alte etape (sub alte administrații prezidențiale și guvernări succesive, dar cu același guvernator în fruntea Băncii Naționale a României) ale distrugerii sectorului de minereuri neferoase și a metalurgiei de metale neferoase, care au atins apogeul începând cu anul 2007 (al integrării României în Uniunea Europeană).

Bibliografie

1. BULIGA, Gheorghe, FODOR, Dumitru, DÎȚĂ, Stelian, *Enciclopedia economiei resurselor minerale din România.* Editura Asociației "SOCIETATEA INGINERILOR DE PETROL ȘI GAZE", București, 2016.

2. CONSTANTINESCU, N., N., *Reformă și redresare economică*. Editura ECONOMICĂ, București, 1995.

3. PREDA, Gheorghe (coordonator tratat), PUIU, Alexandru (coordonatorul volumului), RÂPEANU, N., S., ZAMFIR, Alexandru, ENACHE, Elena, MARINESCU, Mihai, **NĂSTASE, I., G.,** TURCU, Liana, PREDA, V., EFODIE, M. (controlul științific al volumului), *Valorificarea resurselor naturale. Managementul*

creșterii eficienței valorificării resurselor naturale, volumul III. INTERNATIONAL UNIVERSITY PRESS, București, 2005.

4. PREDA, Gheorghe (coordonator tratat), BRĂTIANU, Constantin, SOCOLESCU, Ana, Maria, Tulia (coordonatori ai volumului), RÂPEANU, N., S., **NĂSTASE, I., G.,** (controlul științific al volumului), *Valorificarea resurselor naturale. Managementul creșterii eficienței valorificării resurselor naturale*, volumul II. INTERNATIONAL UNIVERSITY PRESS, București, 2005.

5. PREDA, Gheorghe (coordonator tratat), MARINESCU, Mihai, și **NĂSTASE, I., Gabriel (**coordonatori ai volumului), *Valorificarea resurselor naturale. Managementul creșterii eficienței valorificării resurselor naturale*, volumul I. INTERNATIONAL UNIVERSITY PRESS, București, 2004.

6. PREDA, Gheorghe, *Risipa de resurse naturale.* INTERNATIONAL UNIVERSITY PRESS, București, 2006.

7. PREDA, Gheorghe, *Eficiența maximă și alternative în valorificarea resurselor naturale.* INTERNATIONAL UNIVERSITY PRESS, București, 2006.

MECANISMUL DE FUNCȚIONARE A TREZORERIEI STATULUI

LOCUL ȘI ROLUL TREZORERIEI MUNICIPIULUI TÂRGU-JIU ÎN DERULAREA FLUXURILOR FINANCIARE

THE STATE TREASURE OPERATION MECHANISM

PLACE AND ROLE OF TARGU-JIU TREASURY IN PERFORMANCE OF FINANCIAL FLOWS

Conf. univ. dr. Gabriel I. NĂSTASE[1]
Masterand Diana Marina A. BRATZI

Rezumat

Centralizarea operațiunilor derulate prin sistemul trezoreriei se realizează atât periodic, cât și la sfârșitul anului, finalizându-se prin elaborarea bilanțului general și a contului de execuție a bugetului Trezoreriei Statului.

Cuvinte cheie: Întreprindere, trezorerie, stat, cont curent, bilanț

Summary

The centralization of the operations performed through the treasury system is carried out both periodically and at the end of the year, finalizing by drawing up the general balance sheet and the State Treasury budget execution account.

Keywords: Enterprise, Treasury, State, Current Account, Balance Sheet

[1] Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Argument

În lucrarea ***„Mecanismul de funcţionare a Trezoreriei Statului”*** am prezentat înființarea Trezoreriei Statului, insistând asupra prezentării necesităţii acesteia. De asemenea, am evidenţiat sistemul organizării centrale şi teritoriale ale Trezoreriei Statului, desemând atribuţiile fiecărei unităţi. Ulterior am prezentat funcţiile trezoreriei, atât cele clasice, cât şi cele moderne dobândite de trezorerie ca urmare a importanţei operaţiilor derulate prin sistemul Trezoreriei Statului.

În cadrul lucrării, s-a prezentat și mecanismul funcționării Trezoreriei Statului, analizându-se în acest scop activitățiile desfățurate de fiecare unitate de trezorerie atât la nivel central, cât și în teritoriu. Centralizarea operațiunilor derulate prin sistemul trezoreriei se realizează atât periodic, cât și la sfârșitul anului și finalizându-se prin elaborarea bilanțului general și a contului de execuție a bugetului Trezoreriei Statului. Având în vedere faptul că operaţiunile prin sistemul trezoreriei se derulează atât în numerar, cât şi prin virament, am considerat necesară, în special, clarificarea relaţiilor dintre Trezoreria Statului şi Banca Naţională a României. În acest scop, am caracterizat funcționarea contului curent general al Trezoreriei Statului, respectiv a conturilor curente ale trezoreriilor județene, încheind cu analiza sistemului de plăţi.

Prezentarea generală a trezoreriei județene Gorj

Trezoreria județeană Gorj este organizată ca direcție distinctă în cadrul Direcției Generale a Finanțelor Publice Gorj, fiind acea verigă specializată în activitatea de coordonare și sintetizare a fluxurilor financiare ale trezoreriilor de pe întreg județul și poartă denumirea de **Activitatea de Trezorerie și Contabilitate Publică**. Organismul central coordonator al Activității de Trezorerie și Contabilitate Publică Gorj este Ministerul Finanțelor Publice prin Direcția Generală a Contabilității Publice și a Sistemului de Decontări în Sectorul Public, iar trezoreriile operative organizate la nivelul administrațiilor finanţelor publice municipale şi orăşeneşti sunt în subordine directă, pe linie metodologică şi coordonare.

Activitatea de Trezorerie şi Contabilitate Gorj ca instituţie financiară prin care sectorul public îşi efectuează operaţiunile de încasări şi plăţi, înfiinţată în baza Hotărârii Guvernului nr. 78/15.02.1992 privind organizarea şi funcţionarea trezoreriei finanţelor publice şi organizată conform prevederilor Ordinului 1029/1992 pentru aprobarea Normelor metodologice nr. 5318/1992 privind organizare şi funcţionarea trezoreriilor finanţelor publice, a pornit activitatea la data de l aprilie 1994, fiind coordonată de un trezorier şef şi are, conform ultimei organigrame aprobate, patru compartimente (servicii, birouri) şi anume:

- compartiment buget şi contabilitate publică;
- serviciul administrarea şi contabilitatea contului curent al trezoreriei;
- compartimentul urmărirea activității de vânzare și gestiune a titlurilor de stat și certificatelor de trezorerie;
- biroul îndrumarea și verificarea activității trezoreriilor locale.

Trezoreria județeană Gorj are în subordine directă, pe linie metodologică şi coordonare, cinci trezorerii operative organizate în cadrul administraţiilor finanţelor publice:

- Trezoreria municipală Târgu Jiu;
- Trezoreria municipală Motru;
- Trezoreria orășenească Târgu Cărbunești;
- Trezoreria orășenească Novaci;
- Trezoreria orășenească Rovinari.

Trezoreria municipală Târgu Jiu este organizată în cadrul administraţiei finanţelor publice sub denumirea de activitate de trezorerie şi contabilitate publică, fiind coordonată de un şef adjunct administraţie și are în structură cinci compartimente:

- serviciul încasarea şi evidenţa veniturilor;
- serviciul verificarea şi decontarea cheltuielilor instituţiilor publice;
- compartimentul de administrare a conturilor agenţilor economici;
- serviciul de administrare şi contabilitate a contului curent al trezoreriei statului;
- serviciul casierie-tezaur, vânzare şi gestionarea titlurilor de stat şi certificate de trezorerie.

În baza datelor din documentele „Veniturile şi cheltuielile bugetelor locale pe unităţi administrativ teritoriale” pe anii 2009, 2010 şi 2011 am efectuat următoarea analiză în cadrul Trezoreriei municipale Târgu Jiu. Analiza respectivă are în vedere determinarea următoarelor probleme:

- structura veniturilor totale ale bugetelor locale pe perioada 2009 - 2011;
- dinamica veniturilor bugetelor locale și reprezentarea lor grafică în perioada de referință;
- analiza soldului bugetelor locale în comparație cu veniturile și cheltuielile bugetelor locale în perioada 2009-2011.

Analiza Trezoreriei municipale Târgu Jiu

1. În prima parte a acestei analize vom determina structura veniturilor totale, respectiv cât la sută din veniturile totale reprezintă veniturile proprii; cât la sută din veniturile totale reprezintă sumele defalcate din impozitul pe venit pentru bugetele locale; cât la sută din veniturile totale reprezintă sumele defalcate din taxa pe valoare adăugată; cât la sută din veniturile totale reprezintă subvenţiile primite de la bugetul de stat; cât la sută din veniturile totale reprezintă subvenţiile primite de la alte bugete;

cât la sută din veniturile totale reprezintă donaţiile şi sponsorizările, se bazează pe efectuarea următoarelor calcule.

Valorile veniturilor totale în anul 2009, „Veniturile şi cheltuielile bugetelor locale pe unităţi administrativ-teritoriale”, sunt prezentate în tabelul nr. 1:

Tabelul nr. 1
Valorile veniturilor totale in anul 2009

INDICATORI	VALORI	PONDERILE	Unitate de măsură
Venituri totale	82.253		mii. lei
Venituri proprii	39.506,41	48,03%	mii. lei
Sume defalcate din impozitul pe venit pentru bugetele locale	5.617,37	6,83%	mii. lei
Sumele defalcate din TVA pentru instituțiile de învățământ preuniversitar de stat, creșe, centre județene și locale de consultanță agricolă precum și pentru susținerea sistemului de protecție a copilului	32.238,76	39,2%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru subvenționarea energiei termice livrate populației	2.806,13	3,41%	mii. lei
Subvenții primite din bugetul de stat	1.552,00	1,89%	mii. lei
Subvenții primite de la alte bugete	81,71	0,1%	mii. lei
Donații și sponsorizări	20,56	0,03%	mii. lei
Sume din fondul de rulment pentru acoperirea golurilor temporare de casă	430,00	0,52%	mii. lei

Structura veniturilor totale pe anul 2009 având în vedere ponderile veniturilor proprii; sume defalcate din impozitul pe venit pentru bugetele locale; sumele defalcate din TVA pentru instituțiile de învățământ preuniversitar de stat, creșe, centre județene și locale de consultanță agricolă precum și pentru susținerea sistemului de protecție a copilului; sume defalcate din TVA pentru subvenționarea energiei termice livrate populației; subvenții primite din bugetul de stat; subvenții primite de la alte bugete; donații și sponsorizări; sume din fondul de rulment pentru acoperirea golurilor temporare de casă, în totalul veniturilor bugetului local se determină astfel:

pVpr/VT = Vpr/VT x 100 = 39.506,41/82.253 x 100 = 48,03%

pSdf.lv/VT = Sdf.lv/VT x 100 = 5.617,37/82.253 x 100 = 6,83%

pSdf.TVAînv./VT = Sdf.TVAînv./VT x 100 = 32.238,76/82.253 x 100 = 39,2%
pSdf.TVAsubv./VT = Sdf.TVAsubv./VT x 100 = 2.806,13/82.253 x 100 = 3,41%
pSbs./VT = Sbs./VT x 100 = 1.522,00/82.253 x 100 = 1,89%
pSab./VT = Sab./VT x 100 = 81,71/82.253 x 100 = 0,1%
pDs/VT = Ds/VT x 100 = 20,56/82.253 x 100 = 0,03%
pSfr./VT = Sfr./VT x 100 = 430,00/82.253 x 100 = 0,52%

Astfel, structura veniturilor totale se prezintă în felul următor: 48,03% venituri proprii, 6,83% sume defalcate din impozitul pe venit pentru bugetele locale; 39,2% sume defalcate pentru instituţiile de învăţământ preuniversitar de stat, creşe, centre judeţene şi locale de consultanţă agricolă precum şi pentru susţinerea sistemului de protecţie a copilului; 3,41% sume defalcate din TVA pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei; 1,89% subvenţii primite din bugetul de stat; 0,1% subvenţii primite de la alte bugete; 0,03% donaţii şi sponsorizări; 0,52% sume din fondul de rulment pentru acoperirea golurilor temporare de casă.

Valorile veniturilor totale în anul 2010, „Veniturile şi cheltuielile bugetelor locale pe unităţi administrativ teritoriale", sunt prezentate în tabelul nr. 2:

Tabelul nr. 2
Valorile veniturilor totale în anul 2010

INDICATORI	VALORI	PONDERILE	Unitate de măsură
Venituri totale	9.518		mii. lei
Venituri proprii	4.788,66	50,31%	mii. lei
Sumele defalcate din TVA pentru instituțiile de învățământ preuniversitar de stat, creșe, centre județene și locale de consultanță agricolă precum și pentru susținerea sistemului de protecție a copilului	4.073,26	42,8%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru subvenționarea energiei termice livrate populației	197,87	22,80%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru retehnologizarea, modernizarea și dezvoltarea sistemelor centralizate de producere și distribuție a energiei termice	100,00	1,05%	mii. lei

INDICATORI	VALORI	PONDERILE	Unitate de măsură
Sume defalcate din TVA pentru drumurile județene și comunale	6,45	0,07%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru susținerea sistemului de protecție a persoanelor cu handicap, cultură, culte și echilibrarea bugetelor locale	208,61	2,20%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru ajutor social și ajutor pentru încălzirea locuinței cu lemne, cărbuni și combustibili petrolieri	116,13	1,22%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru finanțarea serviciilor comunitare de evidență a persoanelor	11,00	0,12%	mii. lei
Subvenții primite din bugetul de stat	3,00	0,03%	mii. lei
Subvenții primite de la alte bugete	11,71	0,12%	mii. lei
Donații și sponsorizări	1,31	0,01%	mii. lei

Structura veniturilor totale pe anul 2010 având în vedere ponderile veniturilor proprii; sume defalcate din TVA pentru instituţiile de învăţământ preuniversitar de stat, creşe, centre judeţene şi locale de consultanţă agricolă precum şi pentru susţinerea sistemului de protecţie a copilului; sume defalcate pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei; sume defalcate din TVA pentru retehnologizarea, modernizarea şi dezvoltarea sistemelor centralizate de producere şi distribuţie a energiei termice; sume defalcate din TVA pentru susţinerea sistemului de protecţie a persoanelor cu handicap, cultură, culte şi echilibrarea bugetelor locale; sume defalcate din TVA pentru ajutor social şi ajutor pentru încălzirea locuinţei cu lemne, cărbuni şi combustibili petrolieri; sume defalcate din TVA pentru finanţarea serviciilor comunitare de evidenţă a persoanelor; subvenţii primite din bugetul de stat; subvenţii primite de la alte bugete; donaţii şi sponsorizări, în totalul veniturilor bugetului local se efectuează în felul următor:

pVpr/VT = Vpr/VT x 100 = 4.788,66/9.518 x 100 = 50,31%
pSdf.TVA înv./VT = Sdf.TVAînv./VT x 100 = 4.073,26/9.518 x 100 = 42,8%
pSdf.TVA subv./VT = Sdf.TVAsubv./VT x 100 = 197,87/9.518 x 100 = 22,80%
pSdf.TVA reteh./VT = Sdf.TVA reteh./VT x 100 = 100,00/9.518 x 100 = 1,05%
pSdf.TVA dru.jud./VT = Sdf. dru. jud./VT x 100 = 6,48/9.518 x 100 = 0,07%
pSdf.TVA sist./VT = Sdf.TVA sist./VT x 100 = 208,61/9.518 x 100 = 2,20%

pSdf.TVA aj.soci./VT = Sdf.TVA aj.soci./VT x 100 = 116,13/9.518 x 100 = 1,22%

pSdf.TVA finanț./VT = Sdf.TVA finanț./VT x 100 = 11,00/9.518 x 100 = 0,12%

pSbs./VT = Sbs./VT x 100 = 3,00/9.518 x 100 = 0,03%

pSab./VT = Sab./VT x 100 = 11,71/9.518 x 100 = 0,12%

pDs./VT = Ds./VT x 100 = 1,31/9.518 x 100 = 0,01%

Prin urmare, structura veniturilor totale se prezintă în felul următor: 50,31% venituri proprii; 42,8% sume defalcate din TVA pentru instituţiile de învăţământ preuniversitar de stat, creşe, centre județene și locale de consultanţă agricolă precum şi pentru susţinerea sistemului de protecţie a copilului; 22,80% sume defalcate pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei; 1,05% sume defalcate din TVA defalcate din TVA pentru retehnologizare modernizarea şi dezvoltarea sistemelor centralizate de producere şi distribuţie a energiei termice; 0,07% sume defalcate din TVA pentru drumurile județene și comunale; 2,20% sume defalcate din TVA pentru susţinerea sistemului de protecţie a persoanelor cu handicap, cultură, culte şi echilibrarea bugetelor locale; 1,22% sume defalcate din TVA pentru ajutor social şi ajutor pentru încălzirea locuinţei cu lemne, cărbuni şi combustibili petrolieri; 0,12% sume defalcate din TVA pentru finanţarea serviciilor comunitare de evidenţă a persoanelor; 0,03% subvenţii primite din bugetul de stat; 0,12% subvenţii primite de la alte bugete; 0,01% donaţii şi sponsorizări.

Valorile veniturilor totale în anul 2011, „Veniturile şi cheltuielile bugetelor locale pe unităţi administrativ - teritoriale”, sunt prezentate în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3
Valorile veniturilor totale in anul 2011

INDICATORI	VALORI	PONDERILE	Unitate de măsură
Venituri totale	13.691		mii. lei
Venituri proprii	6.486,35	47,38%	mii. lei
Sumele defalcate din TVA pentru finanțarea cheltuielilor centralizate la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor Municipiului București	6.343,54	46.33%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru subvenționarea energiei termice livrate populației	402,87	2,94%	mii. lei

INDICATORI	VALORI	PONDERILE	Unitate de măsură
Sume defalcate din TVA pentru retehnologizarea, modernizarea și dezvoltarea sistemelor centralizate de producere și distribuție a energiei termice	100,00	0,73%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru drumurile județene și comunale	6,48	0,05%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru susținerea sistemului de protecție a persoanelor cu handicap, cultură, culte și echilibrarea bugetelor locale	207,61	1,52%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru ajutor social și ajutor pentru încălzirea locuinței cu lemne, cărbuni și combustibili petrolieri	116,13	0,85%	mii. lei
Sume defalcate din TVA pentru finanțarea serviciilor comunitare de evidență a persoanelor	11,00	0,08%	mii. lei
Subvenții primite din bugetul de stat	4,00	0,03%	mii. lei
Subvenții primite de la alte bugete	5,71	0,04%	mii. lei
Donații și sponsorizări	1,31	0,01%	mii. lei

Structura veniturilor totale pe anul 2011 având în vedere ponderile veniturilor proprii; sume defalcate din TVA pentru finanţarea cheltuielilor centralizate la nivelul comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor Municipiului Bucureşti; sume defalcate pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei; sume defalcate din TVA pentru sistemele centralizate de producere şi distribuţie a energiei termice; sume defalcate din TVA pentru drumurile; sume defalcate din TVA pentru echilibrarea bugetelor locale; sume defalcate din TVA pentru programul de dezvoltare a infrastructurii din spaţiul rural; transferuri voluntare, altele decât subvenţiile din donaţii şi sponsorizări; subvenţii primite de la bugetul de stat; subvenţii primite de la administraţii, în totalul veniturilor bugetului local se bazează pe următoarele calcule:

pVpr/VT = Vpr/VT x 100 = 6.486,35/13.691 x 100 = 47,38%

pSdf.TVA finanț.che./VT = Sdf.TVA finanț.ch./VT x 100 = 6.343,54/13.691 x 100 = 46,33%

pSdf.TVA subv./VT = Sdf.TVAsubv./VT x 100 = 402,87/13.691 x 100 = 2,94%
pSdf.TVA reteh./VT = Sdf.TVA reteh./VT x 100 = 100,00/13.691 x 100 = 0,73%
pSdf.TVA dru.jud./VT = Sdf. dru. jud./VT x 100 = 6,48/13.691 x 100 = 0,05%
pSdf.TVA sist./VT = Sdf.TVA sist./VT x 100 = 207,61/13.691 x 100 = 1,52%
pSdf.TVA aj.soci./VT = Sdf.TVA aj.soci./VT x 100 = 116,13/13.691 x 100 = 0,85%
pSdf.TVA finanț./VT = Sdf.TVA finanț./VT x 100 = 11,00/13.691 x 100 = 0,08%
pSbs./VT = Sbs./VT x 100 = 4,00/13.691 x 100 = 0,03%
pSab./VT = Sab./VT x 100 = 5,71/13.691 x 100 = 0,04%
pDs./VT = Ds./VT x 100 = 1,31/13.691 x 100 = 0,01%

Astfel, structura veniturilor totale se prezintă în felul următor: 47,38% venituri proprii; 46,33% sume defalcate din TVA pentru finanţarea cheltuielilor centralizate la nivelul comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor Municipiului Bucureşti; 2,94%sume defalcate pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei; 0,73% sume defalcate din TVA pentru sistemele centralizate de producere şi distribuţie a energiei termice; 0,05% sume defalcate din TVA pentru drumuri; 1,52%sume defalcate din TVA pentru susținerea sistemului de protecție a persoanelor cu handicap, cultură, culte și echilibrarea bugetelor locale; 0,85% sume defalcate din TVA pentru ajutor social și ajutor pentru încălzirea locuinței cu lemne, cărbuni și combustibili petrolieri;0,08% sume defalcate din TVA pentru finanțarea serviciilor comunitare de evidență a persoanelor; 0,03% subvenții primite din bugetul de stat; 0,04% subvenții primite de la alte bugete și 0,01% subvenții din donații și sponsorizări.

Unde:

pVpr /VT = ponderea veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă veniturile proprii;

pSdf.Iv /VT = ponderea sumelor defalcate din impozitul pe venit pentru bugetele locale în totalul veniturilor bugetului local arată, în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totatale o reprezintă sume defalcate din impozitul pe venit pentru bugetele locale;

pSdf.TVA înv. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru instituţiile de învăţământ preuniversitar de stat, creşe, centre județene și locale de consultanţă agricolă precum şi pentru susţinerea sistemului de protecţie a copilului în totalul veniturilor bugetului local arată, în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sume defalcate din TVA pentru instituţiile de învăţământ preuniversitar de stat, creșe, centre de consultanță agricolă precum și pentru susținerea sistemului de protecție a copilului pentru bugetele locale;

pSdf.TVA subv. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă

suma defalcată din TVA pentru subvenţionarea energiei termice livrate populaţiei;

pSdf.TVA reteh. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru retehnologizarea, modernizarea şi dezvoltarea sistemelor centralizate de producere şi distribuţie a energiei termice în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sumele defalcate din TVA pentru retehnologizarea, modernizarea şi dezvoltarea sistemelor centralizate de producere şi distribuţie a energiei termice;

pSdf.TVA dru.jud. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru drumurile judeţene şi comunale în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sumele defalcate din TVA pentru drumurile judeţene şi comunale din bugetul de stat;

pSdf.TVA sist. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru susţinerea sistemului de protecţie a persoanelor cu handicap, cultură, culte şi echilibrarea bugetelor locale în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sumele defalcate din TVA pentru susţinerea sistemului de protecţie a persoanelor cu handicap, cultură, culte şi echilibrarea bugetelor locale;

pSdf.TVA aj.soci. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru ajutor social şi ajutor pentru încălzirea locuinţei cu lemne, cărbuni şi combustibili petrolieri în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sumele defalcate din TVA pentru ajutor social şi ajutor pentru încălzirea locuinţei cu lemne, cărbuni şi combustibili petrolieri;

pSdf.TVA finanţ. /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru finanţarea serviciilor comunitare de evidenţă a persoanelor în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sumele defalcate din TVA pentru finanţarea serviciilor comunitare de evidenţă a persoanelor;

pSdf.TVA finanţ.ch /VT = ponderea sumelor defalcate din TVA pentru finanţarea cheltuielilor centralizate la nivelul comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor Municipiului Bucureşti în totalul veniturilor bugetului local arată, în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sumele defalcate din TVA pentru finanţarea cheltuielilor centralizate la nivelul comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor Municipiului Bucureşti pentru bugetele locale;

pSbs. /VT = ponderea subvenţiilor primite din bugetul de stat în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă subvenţii primite din bugetul de stat;

pSab. /VT = ponderea subvenţiilor primite de la alte bugete în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă subvenţii primite de la alte bugete;

pDs /VT = ponderea donaţiilor şi sponsorizărilor în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă

donaţii şi sponsorizări;

pSfr /VT = ponderea sumelor din fondul de rulment pentru acoperirea golurilor temporare de casă în totalul veniturilor bugetului local arată în expresie procentuală, cât din suma totală a veniturilor totale o reprezintă sume din fondul de rulment pentru acoperirea golurilor temporare de casă.

2. În parte a doua a analizei, vom studia dinamica veniturilor ale bugetelor locale în perioada de referinţă. Valorile nominale ale veniturilor totale bugetelor locale pe perioada 2009-2011 sunt prezentate în tabelul nr. 4:

Tabelul nr. 4
Valorile nominale ale veniturilor totale bugetelor locale pe perioada 2009-2011

INDICATORI	2009	2010	2011
Venituri totale (mii. lei)	82.235	9.518	13.691

Pe baza calculelor efectuate la punctul anterior, se poate constata că în anul 2010 valoarea veniturilor totale este de 9.518 mii lei., ceea ce reprezintă o scădere semnificativă faţă de anul 2009, când s-a înregistrat o valoare de 82.253 mii lei. De asemenea, se constată o creştere a veniturilor totale în anul 2011, respectiv de 13.691mii.lei, în comparaţie cu anul 2010 când veniturile totale sunt de 9.518 mii lei.

Dinamica veniturilor totale ale bugetelor locale pe perioada 2009 - 2011 poate fi redată grafic astfel:

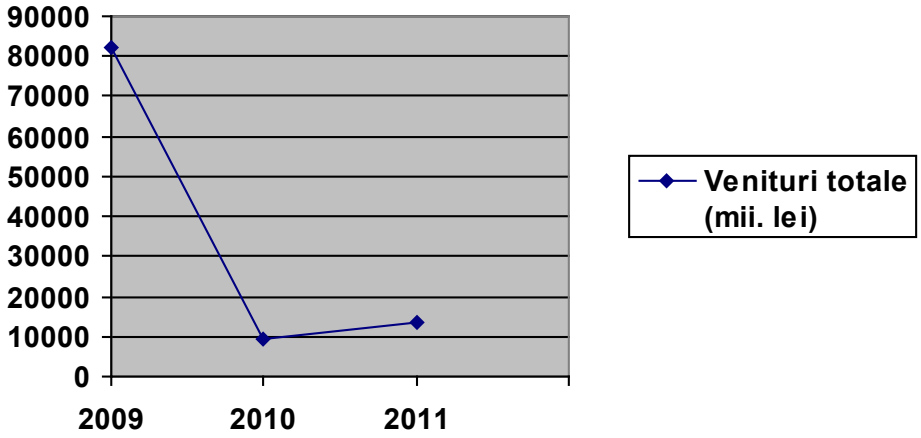

Figura nr. 1 Dinamica veniturilor totale în perioada 2009 - 2011

Valorile nominale ale veniturilor proprii bugetelor locale pe perioada 2009 - 2011, sunt prezentate în tabelul nr. 5:

Tabelul nr. 5
Valorile nominale ale veniturilor proprii bugetelor locale în perioada 2009-2011

INDICATORI	2009	2010	2011
Venituri proprii (mii. lei)	39.506	4.788	6.486

Având în vedere datele din tabel, putem spune că veniturile proprii în expresie nominală au înregistrat o scădere accentuată în anul 2010, cu valoare de 4.788 mii lei faţă de anul 2009 când veniturile proprii erau de 39.506 mii lei., fiind urmată de o creştere în anul 2011 respectiv 6.486 mii lei. în raport cu anul 2010.

Dinamica nominală a veniturilor proprii ale bugetelor pe perioada 2009 - 2011, este reprezentată grafic astfel:

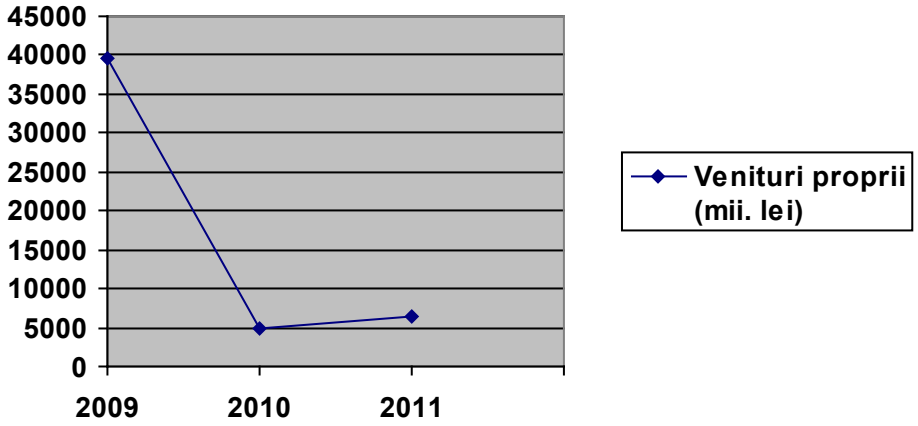

Figura nr. 2 Dinamica veniturilor proprii în perioada 2009 – 2011

Valorile nominale ale sumelor defalcate din taxa pe valoare adăugată bugetelor locale pe perioada 2009 - 2011, sunt prezentate în tabelul nr. 6:

Tabelul nr. 6

Valorile nominale ale sumelor defalcate din TVA bugetelor locale în perioada 2009-2011

INDICATORI	2009	2010	2011
Sume defalcate din TVA (mii lei)	35.045	4.713	7.194

Pe baza datelor din tabelul nr. 6, putem spune că sumele defalcate din taxa pe valoare adăugată în expresie nominală au înregistrat o scădere accentuată în anul 2010 faţă de anul 2009, fiind urmată de o creştere în anul 2011 în raport de anul 2010.

Dinamica nominală a sumelor defalcate din taxa pe valoare adăugată ale bugetelor locale pe perioada 2009 - 2011, se reflectă grafic astfel:

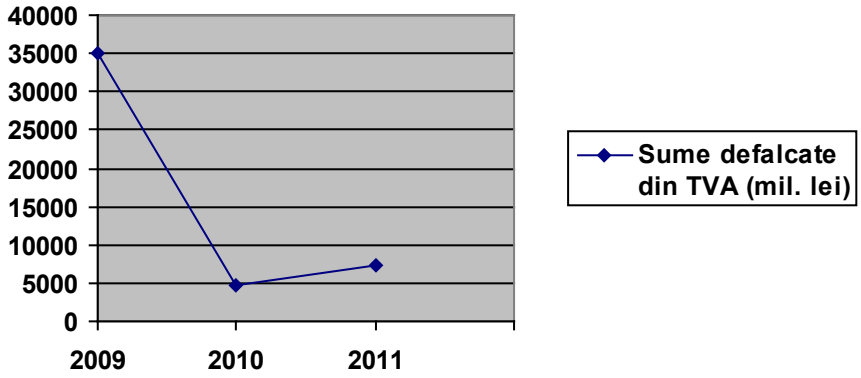

Figura nr. 3 Dinamica sumelor defalcate din taxa pe valoarea adăugată în perioada 2009-2011

Din graficul prezentat se poate observa faptul că sumele defalcate din taxa pe valoare adăugată înregistrează valori asemănătoare cu valorile veniturilor proprii, respectiv au scăzut în anul 2010 cu valoarea de 4.713 mii lei., faţă de anul 2009 cu valoarea de 35.045 mii lei şi au înregistrat o creştere în anul 2011 în raport cu anul 2010 şi o scădere a aceluiaşi an faţă de anul 2009 (respectiv 7.194 mii lei în anul 2011 - 4.713 mii lei în anul 2010 şi 7.194 mii lei în anul 2011 -35.045 mii lei în anul 2009).

Valorile nominale ale subvențiilor primite din bugetul de stat pe perioada 2009 - 2011, sunt prezentate în tabelul nr.7:

Tabelul nr. 7

Valorile nominale ale subvenţiilor primite din bugetul de stat în perioada 2009-2011

INDICATORI	2009	2010	2011
Subvenţii primite din bugetul de stat (mii lei)	1.552	3	4

Pe baza datelor din tabelul nr. 7, dinamica nominală a subvenţiilor primite din bugetul de stat, este reflectată astfel:

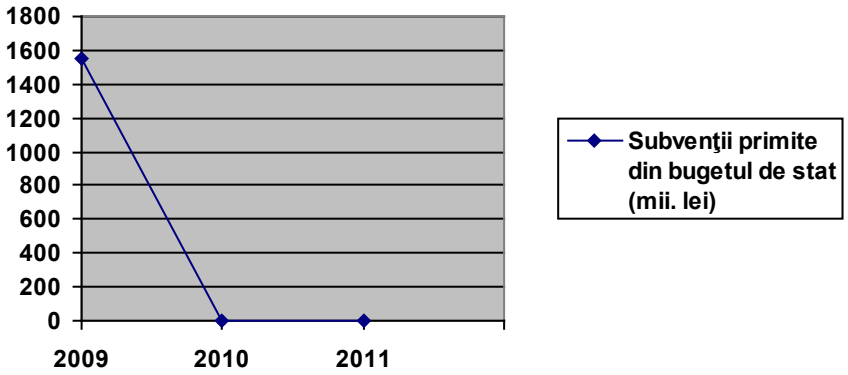

Figura nr. 4 Dinamica subvenţiilor primite din bugetul de stat în perioada 2009 - 2011

Se constată o tendinţă de scăderea a subvenţiilor primite din bugetul de stat de la 1.552 mil.lei în anul 2009 la 3 mii lei. în anul 2010, iar în anul următor cu o valoarea de 4 mii lei. se înregistrază o creştere faţă de anul 2010, când s-a înregistrat valoarea de 3 mii lei.

Valorile nominale ale subvenţiilor primite de la alte bugete pe perioada 2009 -2011, sunt prezentate în tabelul nr. 8:

Tabelul nr. 7

Valorile nominale ale subvenţiilor primite de la alte bugete în perioada 2009-2011

INDICATORI	2009	2010	2011
Subvenţii primite de la alte bugete (mii. lei)	81	11	5

Pe baza datelor din tabelul nr. 8, dinamica nominală a subvenţiilor primite din bugetul de stat, este redată astfel:

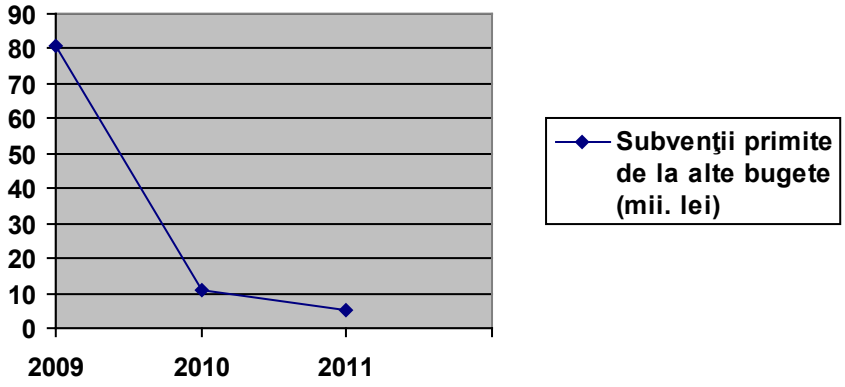

Figura nr. 5 Dinamica subvenţiilor primite de la alte bugete în perioada 2009 - 2011

Din graficul prezentat mai sus se observă că subvenţiile primite de la alte bugete reflectă o scădere continuă în perioada de referinţă, cu următoarele valori: 81 mii lei în anul 2009, 11 mii lei în anul 2010 şi 5 mii lei în anul 2011.

În concluzie, putem preciza că veniturile bugetelor locale prezentate anterior, cu excepţia subvenţiilor primite de la alte bugete, au înregistrat o tendinţă asemănătoare în graficele evidenţiate mai sus, respectiv mai întâi valoarea veniturilor bugetelor locale a crescut, fiind urmată apoi de o scădere semnificativă.

3. În ultima etapă a acestei analize vom trece la determinarea soldului bugetelor locale în comparaţie cu veniturile şi cheltuielile bugetelor locale pe perioada 2009 - 2011.

- Calculul soldului bugetelor locale în anul 2009

Valorile totale ale veniturilor şi cheltuielilor bugetelor locale în anul 2009 sunt evidenţiate în tabelul nr. 9:

Tabelul nr. 9

INDICATORI	VALORI
Veniturile totale ale bugetelor locale (mii. lei)	82.253
Cheltuielile totale ale bugetelor locale (mii. lei)	82.236

Soldul bugetelor locale se determină după următoarea relaţie de calcul:

S = V – Ch
unde S = soldul bugetelor locale

V = veniturile totale ale bugetelor locale
Ch = cheltuielile totale ale bugetelor locale

S = 82.253 - 82.236 = 17 mii. Lei

Ponderea soldului bugetelor locale în cheltuielile bugetelor locale are următoarea forrmulă de calcul:

pS/Ch = S/Ch x 100

unde pS /Ch = ponderea soldului bugetelor locale în cheltuielile bugetelor locale.
pS/Ch = S/Ch x 100 = 17/82.236 x 100 = 0,0002 x 100 = 0,02%

- Calcului soldului bugetelor locale în anul 2010

Valorile totale ale veniturilor şi cheltuielilor bugetelor locale în anul 2010 sunt prezente în tabelul nr. 10:

Tabelul nr. 10

INDICATORI	VALORI
Veniturile totale ale bugetelor locale (mii. lei)	9.518
Cheltuielile totale ale bugetelor locale (mii. lei)	9.512

Soldul bugetelor locale şi ponderea soldului bugetelor locale în cheltuielile bugetelor locale în anul 2010 se calculează astfel:

S = 9.518 – 9.512 = 6 mii. lei
p S/Ch = S/Ch x 100 = 6/9.512 x 100 = 0,0006 x 100 = 0,06%

- Calcului soldului bugetelor locale în anul 2011

Valorile totale ale veniturilor şi cheltuielilor bugetelor locale în anul 2011 sunt prezente în tabelul nr. 11:

Tabelul nr. 11

INDICATORI	VALORI
Veniturile totale ale bugetelor locale (mii. lei)	13.691
Cheltuielile totale ale bugetelor locale (mii. lei)	13.506

Soldul bugetelor locale şi ponderea soldului bugetelor locale în cheltuielile bugetelor locale în anul 2011 se calculează astfel:

S = 13.691 – 13.506 = 185 mii. lei

p S/Ch = S/Ch x 100 = 185/13.506 x 100 = 0,0137 x 100 = 1,37%

Prin urmare, se constată că în anul 2009 soldul bugetelor locale reprezenta 0,02% din cheltuielile totale ale bugetelor locale, în anul 2010 era de 0,06% iar în anul 2011 de 1,37%, ceea ce semnifică înregistrarea unui excedent faţă de anii precedenţi.

Valorile soldului bugetelor locale sunt evidenţiate sub formă de grafic în cadrul tabelului nr. 12 prezentat mai jos:

Tabelul nr. 12

INDICATORI	2009	2010	2011
Soldul bugetelor locale (mii. lei)	17	6	185

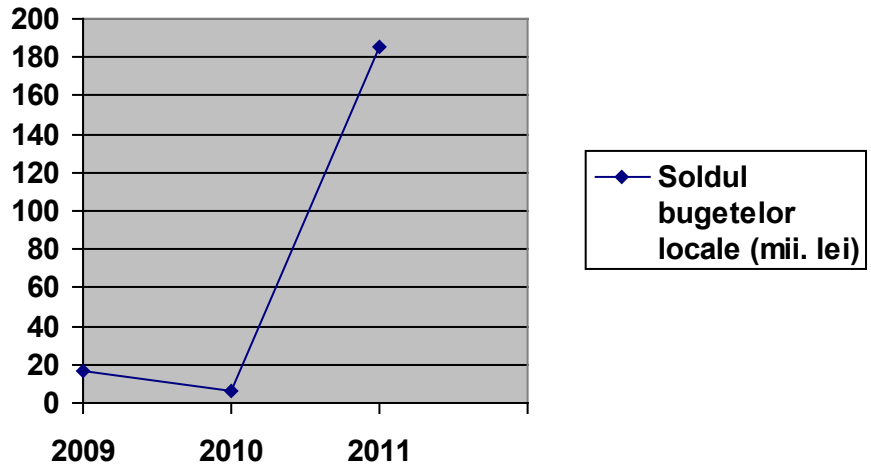

Figura nr. 6 Valorile soldului bugetelor locale în perioada 2009 - 2011

Concluzii şi propuneri

Una din coordonatele reformei sistemului financiar în România a constituit-o înfiinţarea Trezoreriei Statului în anul 1992, care prin sistemul trezoreriilor locale a preluat atribuţiile execuţiei de casă a bugetului public de la Banca Comercială, la care s-au adăugat noi atribuţii rezultate din reorganizarea finanţelor publice, fapt ce a creat condiţiile necesare ca organele abilitate ale statului să supravegheze în mai bune condiţii constituirea resurselor financiare publice şi utilizarea acestora în scopul pentru care au fost alocate.

Termenul de trezorerie a apărut în cadrul unei lungi evoluţii istorice, care a condus, pentru început, la identificarea cu noţiunea de bani publici, iar mai târziu, la crearea şi centralizarea unei instituţii sub o autoritate unică desemnată să asigure respectarea ansamblului de reguli specifice casieriei şi contabilităţi publice. Prin înfiinţarea trezoreriei finanţelor publice s-a completat cadrul instituţional din ţara noastră prin care statul (prin Ministerul Finanţelor Publice) poate să-şi organizeze activitatea financiară atât la nivel central cât şi în teritoriu, şi-a creat posibilitatea de a stabili şi aplica politica de venituri şi cheltuieli cu caracter public. Totodată a devenit posibilă creşterea răspunderii în utilizarea banilor publici şi asigurarea finanţării obiectivelor şi acţiunilor aprobate de interes public.

Trezoreria finanţelor publice înlesneşte folosirea de către Ministerul Finanţelor Publice, a instrumentelor de analiză fundamentală şi de supraveghere a realizării echilibrului financiar, monetar şi valutar şi a datoriei publice pe ansamblul economiei, cu ocazia întocmirii, aprobării şi folosirii bugetelor autonome publice centrale şi locale. În scopul realizării operaţiunilor financiare ale sectorului public, Trezoreria Statului este organizată într-un sistem unitar atât la nivel central, cât şi la nivelul unităţilor teritoriale ale Ministerului Finanţelor Publice, având atribuţii distincte pe fiecare nivel de organizare prin care se asigură execuţia de casă a bugetului public precum şi urmărirea acestuia. Trezoreria finanţelor publice a fost concepută ca o instituţie financiară prin care sectorul public îşi efectuează operaţiunile de încasări şi plăţi, asupra cărora Ministerul Finanţelor Publice exercită controlul fiscal şi financiar preventiv. Funcţiile trezoreriei, atât cele clasice, cât şi cele moderne, au fost dobândite ca urmare a importanţei operaţiunilor derulate prin sistemul Trezoreriei Statului.

Implementarea Sistemului Electronic de Plăţi de către Banca Naţională a României este un pas important în vederea integrării în Uniunea Europeană. Implementarea Sistemului Naţional Electronic de Plăţi permite efectuarea unui număr mare de plăţi, de mare şi mică valoare în timp foarte scurt, la costuri reduse, precum şi înregistrarea şi decontarea titlurilor de stat.

Organizarea trezoreriei în condiţiile introduceri sistemului electronic de plăţi la nivelul Trezoreriei judeţului Gorj a determinat înlocuirea circuitelor de preluare a încasărilor şi de transmitere a plăţilor prin virament pe suport de hârtie cu înregistrări electronice, preluate o singură dată în sistem, fapt care a dus la modificarea şi

completarea atribuţiilor tuturor serviciilor implicate în efectuarea operaţiunilor de decontări între trezorerii şi cu sistemul bancar.

Pentru efectuarea de plăţi către şi de la trezoreria statului a fost reglementată introducerea unui nou model de ordin de plată precum şi elementele obligatorii care însoţesc o plată electronică iniţiată. Dintre acestea, de o importanţă deosebită este introducerea Codului IBAN ca răspuns la iniţiativa Comisiei Europene şi a băncilor din Europa pentru a asigura o mai facilă derulare a decontărilor internaţionale, în paralel cu codul bancar de identificare (BIC) care a fost elaborat şi standardizat de SWIFT. Pentru urmărirea debitelor de către organele fiscale a fost introdus ca element obligatoriu pentru plăţile electronice, numărul de evidenţă a plăţii care asigură o cuplare automată între suma declarată şi plata efectuată.

Bugetul de trezorerie este documentul de planificare a încasărilor şi a plăţilor în funcţie de veniturile şi cheltuielile planificate a fi încasate, respectiv plătite în anul viitor. Proiectul bugetului trezoreriei statului se elaborează de către Ministerul Finanţelor Publice prin Direcţia generală a contabilităţii publice, pe baza propunerilor direcţiilor de specialitate implicate din cadrul Ministerului Finanţelor Publice, precum şi ale direcţiilor generale ale finanţelor publice judeţene, a Municipiului Bucureşti şi ale administraţiilor finanţelor publice ale sectoarelor Municipiului Bucureşti. Elaborarea bugetului de trezorerie se face pe baza datelor din bilanţul şi contul de profit şi pierdere previzionale pentru anul viitor, care furnizează informaţii privind veniturile şi cheltuielile planificate, precum şi soldurile previzionate ale creanţelor şi datoriilor de la sfârşitul anului viitor. Bugetul trezoreriei statului se prezintă spre aprobare Guvernului odată cu proiectul legii bugetului de stat, în structura stabilită de Ministerul Finanţelor Publice. Bugetul trezoreriei statului se poate modifica prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Finanţelor Publice.

Sistemul de încasare a veniturilor pe tipuri de bugete este prezentat prin prisma modalităţilor de încasare a veniturilor de la agenţi economici, instituţii publice şi persoane fizice, atât în numerar cât şi prin virament.

Fluxul finanţării cheltuielilor din bugetul public prin trezoreria statului se evidenţiază prin prisma celor două faze: deschiderea creditelor bugetare şi utilizarea creditelor bugetare.

Creditele bugetare aprobate se utilizează pentru finanţarea funcţiilor administraţiei publice centrale şi locale, programelor, acţiunilor, obiectivelor şi sarcinilor prioritare, potrivit scopurilor prevăzute în legi şi alte reglementări, şi sunt angajate şi folosite în strictă corelare cu gradul previzionat de încasare a veniturilor bugetare.

Implementarea Sistemului Electronic de Plăţi a determinat adoptarea unui cadru legal şi contractual clar definit cu privire la participarea la sistemul interbancar de plăţi precum şi completarea cadrului legal cu prevederi referitoare la transferurile electronice de fonduri, în special prin adoptarea cerinţelor legale din Uniunea Europeană în domeniul sistemelor de plăţi şi de decontare a valorilor mobiliare.

În vederea îmbunătățirii performanțelor Trezoreriei Statului consider că trebuie să se acționeze în următoarele direcții:

- dezvoltarea activităţilor trezoreriei pe linia urmăririi la încasare a veniturilor prin corelarea ce trebuie să existe între determinarea creanţelor statului şi urmărirea la încasare a acestora

Cu toate că există un sistem informațional bine stabilit între trezorerii şi compartimentele fiscale, se înregistrează o discontinuitate în urmărirea încasării integrale a creanţelor statului, întrucât în baza evidențelor, compartimentele fiscale determină restanțele de încasat şi procedează la urmărirea silită prin trezorerie pe calea titlurilor executorii. Pentru a se elimina această discontinuitate şi pentru a elibera compartimentele fiscale de operațiuni de birou, se poate prelua, la nivelul trezoreriilor, pe lângă evidența încasărilor, şi debitele constatate de inspectorii fiscali sau declarate de contribuabili. Astfel, în conturile actuale, deschise pe plătitori se pot evidenția sumele datorate şi cele vărsate de către agenții economici, pentru fiecare venit prin „declarația - ordin de plată privind obligațiile la bugetul general consolidat", încât, prin comparare, să rezulte restanțele şi perioada de întârziere la plată, pentru calculul penalităţilor de întârziere şi să ofere posibilitatea personalului trezoreriei să întocmească formele de executare silită privind încasarea debitelor restante din conturile de disponibil deschise pe seama agenților economici la trezorerie sau bancă;

- crearea unei rețele integral computerizată. Pe lângă legătura permanentă ce există între Trezoreria centrală şi BNR, precum şi cu Trezoreriile judeţene şi trezoreriile operative, ar putea fi conectate şi unităţile beneficiare de fonduri prin legătura permanentă cu trezoreriile operative unde îşi au deschise conturile. Prin acest sistem unitățile beneficiare de fonduri ar putea efectua toate operaţiunile privind deschiderile de credite, plăţile prin virament precum şi urmărirea execuţiei bugetare.

Bibliografie

1. ANGHELACHE, Gabriela, *„Finanțe publice ale României".* Editura ECONOMICĂ, București, 2003.

2. BISTRICEANU, D., GHEORGHE, POPESCU, H., GHEORGHE, *"Bugetul de stat al României".* Editura UNIVERSITARĂ, București, 2007.

3. GEORGESCU, Andrada, Maria, *„Administrarea finanțelor publice și a bugetului",* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Editura PRO UNIVERSITARIA, București, 2009.

4. MANOLESCU, Gheorghe, *„Buget abordare, economică și financiară".* Editura ECONOMICĂ, București, 1997.

5. MANOLESCU, Gheorghe, *„Moneda și ipostazele ei".* Editura ECONOMICĂ, București, 1997.

6. MOȘTANU, Roxana, Narcisa, *„Finanțe publice".* Editura ECONOMICĂ, București, 2004.

7. MOȘTEANU, Tatiana (coordonator), *„Buget și trezorerie publică”,* (ediția a III-a revizuită). Editura UNIVERSITARĂ, București, 2008.

8. MOȘTEANU, Tatiana (coordonator), *Finanțe. Buget. Sinteze teoretice și aplicații practice.* Editura ECONOMICĂ, București, 2001.

9. MOȘTEANU, Tatiana, *„Buget și trezorerie publică”.* Editura DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, București, 1997.

10. MOȘTEANU, Tatiana, *„Buget și trezorerie publică”.* Editura UNIVERSITARĂ, București, 2005.

11. STANCU, Ion, *„Finanțe”.* Editura ECONOMICĂ, București, 2004.

12. UNGUREANU, Aristotel, Mihai, *„Organizarea și conducerea trezoreriei Finanțelor Publice în condițiile economiei de piață în România”.* Editura CONPHYS, Râmnicu Vâlcea, 1996.

13. UNGUREANU, Aristotel, Mihai, *„Finanțe publice”,* Universitatea Romano- Americană. Editura CONPHYS, Râmnicu Vâlcea, 2003.

14. VĂCĂREL, Iulian, *„Finanțe publice”,* (ediția a IV-a). Editura DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, București, 2003.

15. VĂCĂREL, Iulian, BISTRICEANU, GH., D., ANGHELACHE, Gabriela, BODNAR, Maria, BERCEA, Florian, MOȘTEANU, Tatiana, GEORGESCU, Florin, *„Finanțe publice”,* (ediția a VI-a). Editura DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, R.A., 2007.

16. *** Legea nr.82(r3)/24.12.1991, privind contabilitatea republicată în Monitorul Oficial Partea I, nr.48/14 ianuarie 2005.

17. *** Ordinul Ministrului Finanțelor publice 1253/2003 pentru aprobarea Normelor Metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului 146/2002.

18. *** Ordonanța de urgență nr.146/2002, privind formarea și utilizarea resurselor derulate prin Trezoreria Statului (Monitorul Oficial, Partea I nr.824 din 14 noiembrie 2002).

19. *** Legea nr.500/2002, privind finanțele publice publicată în Monitorul Oficial nr.597/13 august 2002.

20. *** Dicționar Explicativ al Limbii Române, (ediția a II-a), Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

21. *** Dicționar Enciclopedic Român, volumul IV, Editura Politică, București, 1996.

22. *** Hotărârea Guvernului nr.78/15.02.1992, privind organizarea și funcționarea trezoreriei finanțelor publice publicată în Monitorul Oficial nr.30/28 februarie 1992, cu modificările ulterioare.

23. *** Hotărârea Guvernului nr.78/1992, privind înființarea trezoreriei finanțelor, Monitorul Oficial nr.30/1992.

24. *** Dicționar Explicativ al Limbii Române, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.

ANALIZA FLUXURILOR FINANCIARE PE BAZA BILANȚULUI LA S.C. ELECTROEXPERT 96 CONSTRUCT SRL

FLOW FINANCIAL ANALYSIS OF BASED ON THE BALANCE SHEET AT THE S.C. ELECTROEXPERT 96 CONSTRUCT SRL COMPANY

Conf.univ.dr. Gabriel I. NĂSTASE
Masterand Corina I. PANĂ

Rezumat

Contabilitatea, în calitate de disciplină ştiinţifică cu caracter independentă, îşi are originile undeva, în trectul îndepărtat al activităţii umane. Amploarea vieţii economice, evoluţia generală a ştiinţei şi tehnicii au determinat, de-a lungul timpului, schimbări majore în domeniul contabilităţii, tocmai pentru a răspunde cât mai bine nevoilor utilizatorului de informaţie contabilă.

Cuvinte cheie: Întreprindere, analiză, fluxuri financiare, bilanț

Summary

Accounting, as an independent scientific discipline, has its origins since ancient times. The magnitude of economic life, the general evolution of science and technology has, over time, led to major changes in accounting, precisely to respond as well to the needs of the user of accounting information.

Keywords: Enterprise, analysis, financial flows, balance sheet.

Introducere

Contabilitatea, în calitatea ei fundamentală de disciplină ştiinţifică independentă, îşi are originile în trecutul îndepărtat al activităţii uamne eficiente. Amploarea vieţii economice, evoluţia generală a ştiinţei şi tehnicii au determinat, de-a lungul timpului, schimbări majore în domeniul contabilităţii, tocmai pentru a răspunde cât mai bine nevoilor utilizatorului de informaţie contabilă.

Ştiinţă a ordinii şi controlului economic, născută din necesităţile vieţii practice, contabilitatea reprezintă un puternic mijloc de ordonare a efortului social. Cifrele nu guvernează lumea dar ele exprimă maniera în care aceasta este guvernată. Iată un postulat care străbate istoria umanităţii de multe milenii încoace.

Contabilitatea trezoreriei întreprinderii este necesar să fie organizată, desfăşurată şi condusă în aşa fel încât să asigure înfăptuirea obiectivelor privind reflectarea, urmărirea şi controlul existenţei şi gestionării concrete a elementelor de trezorerie, respectarea disciplinei financiare privind operaţiile ce ţin de încasări şi, evident, de plăţi fără numerar prin conturile deschise la bănci, urmărirea modificărilor ce intervin în componenţa sa, volumul elementelor de trezorerie şi nu în ultimul rând, asigurarea promptă şi corectă a tuturor informaţiilor privind elementele de trezorerie necesare factorilor de decizie din unităţile economice.

Situaţia tuturor fluxurilor de trezorerie se constituie într-o o parte componentă a situaţiilor financiare anuale şi reprezintă un instrument important în aprecierea echilibrului financiar al entităţii. Această componentă trebuie să prezinte fluxurile de numerar ale entităţii din cursul perioadei clasificate pe activităţi de exploatare, de investiţie şi de finanţare.

Lucrarea „*Analiza fluxurilor financiare ale întreprinderii*," evidenţiază elementele trezoreriei întreprinderii. Prin intermediul acestei lucrări ne-am propus să realizăm trecerea din plan teoretic în plan practic cu ajutorul analizei economico-financiare pe baza bilanţului contabil.

Fundamentarea teoretică-aplicativă este argumentată ştiinţific corespunzător cerinţelor impuse de reglementările contabile dibn ţara noastră, în consonanţă cu prevederile Directivelor Europene şi puse în acord cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară.

Prezentarea generală a societăţii

S.C. ELECTROEXPERT 96 CONSTRUCT S.R.L. intră în categoria societăților comerciale cu capital social privat integral. Sub aspect juridic, firma face parte din categoria societăților cu cu răspundere limitată. Are calitatea de persoană

juridică română și activează potrivit prevederilor legilor române şi cerințelor actului constitutiv. Are o durată de funcţionare nelimitată, care începe din momentul înmatriculării în Registrul Comerţului. Număsul său de înregistrare, în Registrul Comerțului este: **J40/6132/2003,** iar codul unic de înregistrare **RO 15413158**, sediul social în Bucureşti, sector 1, str. Bruxelles, nr. 23 şi punctul de lucru la Bucureşti. Managementul de vârf al firmei este format din specialişti în domeniul electroenergetic cu experienţa, 20 - 40 ani vechime, cu lucrări de proiectare şi execuţie de interes naţional şi sunt autorizaţi de către S.C. Electrica S.A. *Activitate principală:* Cod CAEN 4531 - Lucrări de instalaţii electrice; printre nenumaratele activitati secundare se afla si Cod CAEN 7112 - Activităţi de arhitectura, inginerie şi servicii de consultanţă tehnică legate de acestea;

Capitalul social total subscris al societăţii este de 500 lei, în numerar.

Cotele de participare stabilite pentru fiecare asociat sunt următoarele:

- *Neagu Eugenia :* de 440 lei în numerar, adică 88% din capitalul social;
- *Krubl Robert :* 30 lei în numerar, reprezentând 6% din capitalul social;
- *Dinu Ionel :* 30 lei în numerar, respectiv 6% din capitalul social.

Organul de conducere al societăţii este Adunarea Generală a Asociaţilor. Aceasta se se întruneşte anual în sesiune ordinară şi ori de câte ori este nevoie, în sesiune extraordinară.

Analiza rezultatelor înregistrate de S.C. ELECTROEXPERT 96 CONSTRUCT SRL în perioada 2009-2011

Realizarea unei analize economico-financiare necesită utilizarea mai multor indicatori care să ajute la înţelegerea relaţiilor cauză-efect şi la identificarea simptomelor semnificative ale activităţii firmei.

Pentru a permite evidenţierea mai clară a dinamicii activităţii firmei şi a surprinde modificările de ordin structural intervenite, examinarea datelor şi diferitelor informaţii trebuie făcută pe un interval de timp suficient de concludent de minimum 3 ani.

Având libertatea să desfăşoare orice activitate economică legală care să conducă la scopul pentru care a fost înfiinţată, firma concentrează o complexitate de acţiuni economice şi financiare.

Contul de rezultat este documentul care preia ansamblul cheltuielilor şi veniturilor exerciţiului în vederea determinării fluxului de rezultate pe **trei niveluri de activitate**: de exploatare, financiară şi extraordinară, de unde rezultă profitul sau pierderea pe fiecare nivel.

Analiza rezultatului brut si net al exercițiului financiar

Analiza rezultatului din exploatare

Rezultatul exploatării priveşte activitatea curentă a întreprinderii. Rezultatul exploatării este indicatorul prin care se exprimă, în mărime absolută, rentabilitatea activităţii de exploatare care se obţine, prin deducerea cheltuielilor calculate și plătibile din veniturile realizate.

În cadrul Societăţii comerciale S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L., se cunosc informaţii referitoare la volumul veniturilor şi a cheltuielilor din exploatare, se regăsec in tabelul nr. 4.1.

Modalitatea de calcul a rezultatului din exploatare este: $\mathbf{R_{expl} = V_{expl} - Ch_{expl}}$.

Din tabelul nr. 1.reiese faptul că rezultatele din exploatare ale firmei au înregistrat valori pozitive pe toţi anii supuşi analizei, ceea ce demonstrează faptul că entitatea a desfăşurat o activitate de exploatare bună, în urma căreia a obţinut profit în fiecare an analizat (109613 lei în 2009, 18001 lei în 2010 şi 225111 lei în 2011). Rezultatul din exploatare măsoară performanţa comercială şi industrială a entităţii şi este independent de politica financiară şi fiscală, dar ţine cont de amortizare şi provizioane. Se constată o scădere a *rezultatului din exploatare* al companiei în anul 2010 comparativ cu anul 2009 cu **-83,58%**

(-91612 lei) şi o creştere în 2011 faţă de 2009 cu +1150,55% (207110 lei).

Rezultatele din exploatare şi rezultatele financiar înregistrează valori pozitive pe toţi trei ani analizaţi, datorită faptului că veniturile din exploatare sunt superioare cheltuielilor din exploatare. Astfel, indicele de creştere a cheltuielilor din exploatare (+37,66%) este în devans față de indicele de creştere a veniturilor din activitatea de exploatare (33,22%) în anul 2010 comparativ cu 2009, de unde rezultă și diminuarea rezultatului din exploatare în acest interval (-83,58%). În 2011m comparativ cu 2010, rezultatul din exploatare a crescut cu un procent extrem de mult: de 1150,55%.

Tabelul nr. 1
Analiza în dinamică a rezultatului din exploatare

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluție (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Cifra de afaceri	2830656	3700806	3981275	870150	280469	30,74	7,58
Variatia producţiei stocate	163409	282710	-138024	119301	-420734	73,01	-120,49
Alte venituri din exploatare	2204	8157	56570	5953	48413	270,10	593,51
Total venituri din exploatare (V_{expl})	***2996269***	***3991673***	***3899821***	***995404***	***-91852***	***33,22***	***-2,30***
Cheltuieli materiale	1449254	2124394	1641624	675140	-482770	46,59	-22,73

Cheltuieli cu energia şi apa	6382	12364	12877	5982	513	93,73	4,15
Cheltuieli privind mărfurile	31800	313939	0	282139	-313939	897,23	-100
Cheltuieli cu personalul	1036112	1069623	949477	33511	-120146	3,23	-11,23
Ajustări	35466	53464	110642	17998	57178	50,75	106,95
Alte cheltuieli de exploatare	327642	399888	960090	72246	560202	22,05	140,09
Total cheltuieli din exploatare (Ch_{expl})	***2886656***	***3973672***	***3674710***	***1087016***	***-298962***	***37,66***	***-7,52***
Rezultatul din exploatare (R_{expl})	**109613**	**18001**	**225111**	**-91612**	**207110**	**-83,58**	**1150,55**

Cheltuielile materiale au cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor de exploatare, iar creştrea acestora în 2010 faţă de 2009 cu +46,59% este justificată de extinderea activităţii firmei. Cifra de afaceri înregistrează o creştere de +30,74% în anul 2010 faţă de anul 2009, iar în 2011 comparativ cu 2010 cu doar +7,58% după cum reiese din figura nr. 1. de mai jos. Aceste creşteri a cifrei de afaceri se datorează în cea mai mare parte producţiei vândute, ca urmare a extinderii activităţii cu caracter strict comercial, având efect pozitiv asupra indicatorului supus analizei.

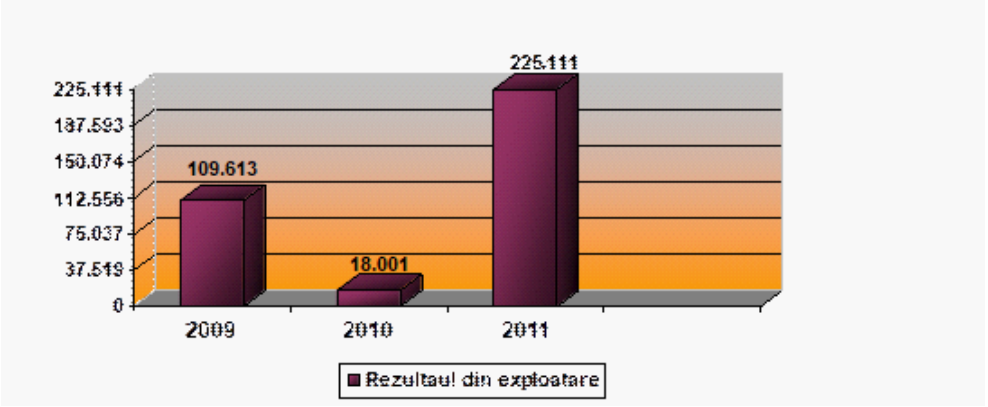

Figura nr. 1 – ***Evoluţia rezultatului din exploatre***

Analiza rezultatului financiar

Rezultatul financiar este rezultatul din activitatea financiară. El cuprinde elemente de fluxuri financiare şi elemente ce corespund riscurilor ataşate, fiind unul intermediar între rezultatul din exploatare şi cel curent. El este dat de diferenţa dintre veniturile financiare şi cheltuielile financiare, potrivit formulei: $\mathbf{R_{fin} = V_{fin} - Ch_{fin}}$, unde: R_{fin} reprezintă rezultatul financiar; V_{fin} ,veniturile financiare și Ch_{fin} , cheltuielile financiare.

La sociertaea comercială S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. se cunosc următoarele informaţii privind la volumul veniturilor şi a cheltuielilor financiare, ce se regăsesc în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2
Analiza în dinamică a rezultatului finamciar

Indicatori	Valori			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Venituri din dobânzi	67	685	2322	618	1637	922,39	238,98
Alte venituri financiare	1777	301	0	-1476	-301	-83,06	-100
Total venituri financiare (V_{fin})	***1844***	***986***	***2322***	***-858***	***1336***	***-46,53***	***135,50***
Cheltuieli privind dobânzile	15080	5186	28262	-9894	23076	-65,61	444,97
Alte cheltuieli financiare	-1646	-715	569	931	1284	56,56	79,58
Total cheltuieli financiare (Ch_{fin})	***13434***	***4471***	***28831***	***-8963***	***24360***	***-66,72***	***544,84***
Rezultatul financiar (R_{fin})	**-11590**	**-3485**	**-198602**	**8105**	**-202087**	**-69,93**	**-5698,77**

Veniturile financiare ale societăţii provin din dobânzile la disponibilităţile băneşti şi din alte tipuri de venituri financiare. Acestea au înregistrat o scădere în 2010 faţă de 2009 cu -46,53% (adică 858 lei), iar în 2011 comparativ cu 2010 au crescut cu +135,50% (1336 lei), date ce reies din tabelul nr. 2.

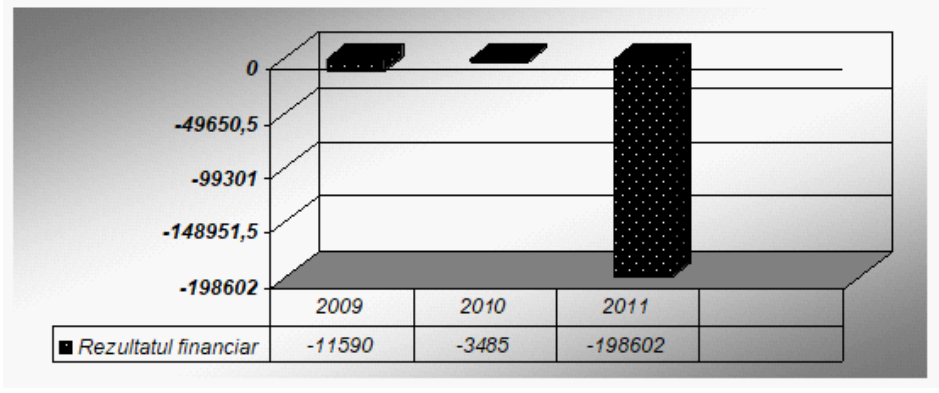

Figura nr. 2 – *Evoluţia rezultatului financiar*

Cheltuielile financiare sunt rezultatul dobânzilor pentru credite bancare contractate şi diferenţele nefavorabile de curs valutar înregistrate de societate la plata datoriilor către furnizorii externi. Acestea au înregistrat o scădere în 2010 faţă de 2009 cu -66,72% (-8963 lei), iar în 2011 comparativ cu 2010 au crescut cu +544,84% (24360 lei).

În anul 2009 şi 2010, cheltuielile financiare cresc într-un ritm mai rapid decât veniturile financiare, fapt ce determină valoarea negativă a rezulatului financiar de -11590 lei în 2009 şi respectiv, -3485 lei în 2010.

Rezultatul financiar aferent anului 2011 înregistrează o valoare negativă de -198602 lei, ca urmare a faptului că veniturile financiare sunt mai mici decât cheltuielile financiare acest lucru se evidenţiază in figura nr. 2.

Rezultatul financiar înregistrează scăderi de la an la an: de -69,93% (8105 lei) în 2010 faţă de 2009; iar în 2011 comparativ cu 2010 scade cu -5698,77% (-202087 lei).

Analiza rezultatului curent

Rezultatul curent ţine cont de politica de finanţare a societăţii, nu este influenţat de elemente extraordinare sau fiscale pure şi se determină astfel[1]:

$\mathbf{R_{crt} = R_{expl} + R_{fin}}$ Unde: R_{crt} = Rezultatul curent; R_{expl} = Rezultatul din exploatre; R_{fin} = Rezultatul financiar.

In tabelul nr. 3. se regăsesc informaţii referitoare la analiza rezultatului curent.

Rezultatul curent al firmei Electroexpert 96 Construct înregistrează valori pozitive pe toată perioada analizată, astfel: în anul 2009 cumulează valoarea de 98023 lei, în 2010 de 14516 lei şi în 2011 cea mai mare valoare de 198602 lei.

Valorile rezultatului curent se datorează în exclusivitate creşterii rezultatului din exploatare, compensând influenţa negativă de diminuare a acestuia pe seama scăderii rezultatului financiar.

Indicele de evoluţie a Rezultatului curent înregistrează o scădere de -85,19% (-83507 lei) în 2010 faţă de 2009; iar în 2011 comparativ cu 2010 creşte cu 1268,16% (184086 lei).

[1] **ILIE, Victor**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura METEOR PRESS, 2006, p. 328

Tabelul nr. 3
Analiza în dinamică a rezultatului curent

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Rezultatul din exploatare (R_{expl})	109613	18001	225111	-91612	207110	-83,58	1150,55
Rezultatul financiar (R_{fin})	-11590	-3485	-26509	8105	29994	-69,93	760,66
Rezultatul curent (R_{crt})	**98023**	**14516**	**198602**	**-83507**	**184086**	**-85,19**	**1268,16**

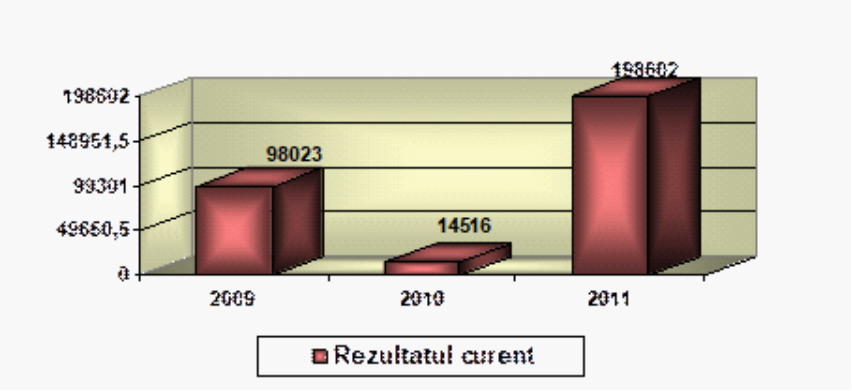

Figura nr. 3 – ***Evoluţia rezultatului curent***

Analiza rezultatului brut al exerciţiului

Rezultatul brut ala exerciţiului constituie soldul rezidual între veniturile totale şi cheltuielile totale şi se determină ca diferenţă[2]: $\mathbf{R_b = V_t - Ch_t}$ Unde: R_b = Rezultatul brut; V_t = Venituri totale; Ch_t = cheltuieli totale.

La nivelul societăţii comerciale S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. se cunosc informaţii referitoare la rezultatul brut extrase din bilantul contabil acestea se regăsesc in tabelul nr. 4.

Rezultatul brut al exerciţiului este egal cu rezultatul curent, deoarece firma nu înregistrează rezultate excepţionale. Indicele de evoluţie a Rezultatului brut al exerciţiului scădere cu -85,19% (-83507 lei) în 2010 faţă de 2009; iar în 2011 faţă cu 2010 creşte cu 1268,16% (184086 lei).

[2] **PETRESCU, Silvia, MIRONIUC, Marinela**, *Diagnostic economico-financiară.* Editura TIPARUL, Iaşi, 2002, p. 209

Tabelul nr. 4.
Analiza în dinamică a rezultatului brut al exercițiului

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluție (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Venituri totale (V_t)	2998113	3992659	3902143	994546	-90516	33,17	-12,27
Cheltuieli totale (Ch_t)	2900090	3978143	3703541	1078053	-274602	37,17	-16,90
Rezultatul brut (R_b)	**98023**	**14516**	**198602**	**-83507**	**184086**	**-85,19**	**1268,16**

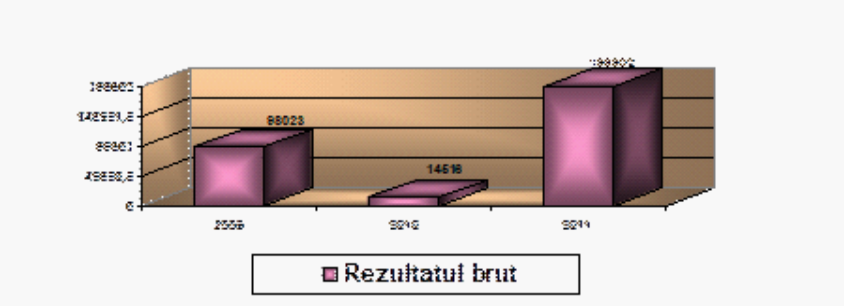

Figura nr. 4 – *Evoluția rezultatului brut*

Rezultatul brut al firmei înregistrează valori pozitive pe toată perioada analizată, astfel: în anul 2009 cumulează valoarea de 98023 lei, în 2010 de 14516 lei și în 2011 cea mai mare valoare de 198602 lei, după cum reiese si din figura nr. 4.4. Valorile rezultatului brut se datorează în exclusivitate faptului că veniturile totale sunt superioare cheltuielilor totale.

Veniturile cresc în 2010 cu +33,17% față de 2009, iar în 2011 față cu 2010 scad cu 12,27%. Cheltuielile cresc cu 37,17% în 2010 față de 2009, iar în 2011 față de 2010 scad cu 16,90%.

Analiza rezultatului net al exercițiului

Rezultatul net al exercițiului financiar al unei societăți se determină scăzând din rezultatul brut al exercițiului impozitul pe profit. Formula de calcul a rezultatului net al exercițiului este[3]: $\mathbf{R_n = R_{br} - I_{pr}}$ unde: R_n = Rezultatul net; R_{br} = Rezultatul brut; I_{pr} = Impozitul pe profit.

La nivelul firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. se cunosc date cu privire la determinarea rezultatului net al exercițiului acestea fiind sintetizate în

[3] **VASILESCU, Constantin**, *Analiză economico – financiară*. Editura ECONOMICA, București, 2002, pg. 283

tabelul nr. 5.

Tabel nr. 5
Analiza în dinamică a rezultatului net al exerciţiului

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Rezultatul brut (R_{br})	98023	14516	198602	-83507	184086	-85,19	1268,16
Impozitul pe profit (I_{pr})	17250	4731	41068	-12519	36337	-82,57	768,06
Rezultatul net (R_{net})	**80773**	**9785**	**157534**	**-70988**	**147749**	**-87,89**	**1509,95**

Figura nr. 5 – *Evoluţia rezultatului net*

În urma efectuării analizei, se constată la nivelul companiei Electroexpert 96 Construct un rezultat net pozitiv pe parcursul tuturor celor trei ani analizaţi. În 2010 faţă de 2009, rezultatul net scade cu 87,89%, iar în 2011 comparativ cu 2010, acesta creşte cu 1509,954%. Acestă creştere se datorează în exclusivitate creşterii *rezultatului brut*, compensând influenţa de diminuare a rezultatului net pe seama creşterii impozitului pe profit.

Impozitul pe profit în 2009 este de 17250 lei, în 200107 scade cu 82,57%, iar în 2011 comparativ cu 2010 creşte cu 768,06%.

Analiza pragului de rentabilitate

Pragul de rentabilitate (calculat pe baza datelor din tabelul nr. 6.), adică nivelul de activitate (cifra de afaceri) absoarbe în totalitate cheltuielile de exploatare ale unei perioade, iar rezultatul este nul. În anul 2011 faţă de 2010, pragul de rentabilitate a scăzut cu -3,32%, iar în 2010 comparativ cu 2009 acesta a înregistrat o creştere mai bine de jumătate, adică de 50,58%. După cum se vede cifra de afaceri este inferioară pragului de rentabilitate, ceea ce confirmă faptul că firma a obţinut profit aferent activităţii de exploatare de-a lungul întregii perioade supuse analizei. Cheltuielile fixe ale firmei Electroexpert 96 Construct sunt superioare cheltuielilor variabile.

Tabel nr. 6
Analiza în dinamică a rezultatului net al exerciţiului

Indicatori	Valori ale perioadei			Indicele de evoluţie (I%)	
	2006	2007	2008	07/06	08/07
Cheltuieli fixe					

Chelt.privind.mărfurile	31800	313939	0	887,23	-100
Chelt.cu lucr.servicii	297969	313882	918308	5,34	192,56
Chelt.cu imp.,taxe,vărs.	17688	15142	15187	-14,59	0,30
Chelt.cu personalul	1036112	1069623	949477	3,23	-11,23
Alte chelt.de exploatare	327642	399888	960090	22,05	140,09
Chelt.cu amortiz.și prov.	35466	53464	48820	50,75	-8,69
Total cheltuieli fixe-F	**1746677**	**2165938**	**2891882**	**24**	**33,52**
Cheltuieli variabile					
Chelt.cu materii prime	1424720	2102682	1610587	47,59	-23,40
Chelt.cu energia și apa	6382	12364	12877	93,73	4,15
Alte chelt.materiale	24534	21712	31037	-11,50	42,95
Total cheltuieli variabile-V	**1455636**	**2136758**	**1654501**	**46,79**	**-22,57**
Cifra de afaceri-CA	**2830656**	**3700806**	**3981275**	**30,74**	**7,58**
Pragul de rentabilitate- Q Q=F/(1-V/CA)	*3424856,86*	*5156995,24*	*4986003,45*	*50,58*	*-3,32*

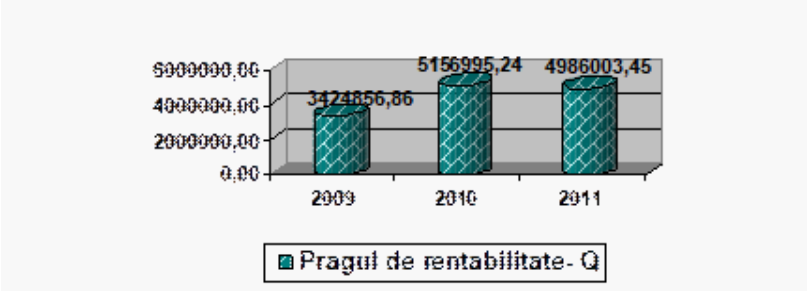

Figura nr. 6 – *Evoluţia pragului de rentabilitate*

Analiza economico - financiară

Pornind de la înţelegerea analizei economico-financiare ca disciplină a cunoaşterii ştiinţifice, se poate afirma că aceasta constituie *un instrument opţional de urmărire şi verificare* a funcţionării sistemului economic, în scopul descoperirii disfuncţionalităţilor apărute în subsistemele acestuia, al cauzelor acestuia şi a posibilităţilor de eliminare a lor[4].

Apariţia unor semnale de dereglare a funcţionării sistemului pe baza unor informaţii de stare din sistem impune adoptarea unor decizii de corecţie, pornind de la cauze. Aici intervine rolul analizei-diagnostic de *depistare* a

[4] **VÂLCEANU Gheorghe**, *Analiză economico – financiară*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005, pg. 389

cauzelor perturbatoare ale stării de normalitate, în vederea iniţierii măsurilor de redresare.

Analiza structurii financiare a întreprinderii

Analiza structurii financiare a întreprinderii se realizează în dinamică prin intermediul ratelor de structură ale elementelor activului bilanţier şi pasivului bilanţier.

Pe baza informaţiilor furnizate de bilanţul contabil se pot calcula principalele rate de structură ale activului şi pasivului pe cei doi trei ani luaţi în analiză.

RATELE DE STRUCTURĂ ALE ACTIVULUI

Ratele de structură a bilanţului se obţin în urma analizei pe *verticală* şi se determină prin raportarea posturilor de active şi a posturilor de capitaluri ale bilanţului la totalul acestora. Aceste rate pun în evidenţă caracteristicile financiare ale întreprinderii, cum ar fi: capacitatea activelor de a se transforma în lichidităţi, autonomia şi independenţa financiară a întreprinderii, calitatea echilibrului financiar pe termen scurt sau structura financiară (de finanţare) a întreprinderii.

Aceste rate reflectă apartenenţa sectorială a întreprinderii, sunt în concordanţă cu *natura* activităţii acesteia şi vizează următoarele aspecte:

$$\text{Rata activelor imobilizate } (R_{AI}) = \frac{Active\ imobilizate}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata imobilizărilor necorporale } (R_{IN}) = \frac{Imobilizari\ necorporale}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata imobilizărilor corporale } (R_{IC}) = \frac{Imobilizari\ corporale}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata imobilizărilor financiare } (R_{IF}) = \frac{Imobilizari\ financiare}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata activelor circulante } (R_{AC}) = \frac{Active\ circulante}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata stocurilor } (R_S) = \frac{Stocuri}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata creanţelor } (R_C) = \frac{Creante}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata disponibilit. băneşti şi creditelor } (R_{DBC}) = \frac{Casa\ si\ banca + Inv\ S}{Total\ activ} x100$$

$$\text{Rata cheltuielilor în avans } (R_{CHa}) = \frac{Cheltuieli\ in\ avans}{Total\ activ} x100$$

RATELE DE STRUCTURĂ ALE PASIVULUI

Structura pasivelor (capitalurilor) degajă politica de finanţare a întreprinderii şi evidenţiază gradul de stabilitate a finanţării şi autonomia financiară pe care le asigură combinaţia de resurse având maturităţi şi origini diverse (capitaluri proprii, datorii pe termen lung, mediu şi scurt). Acestea sunt:

$$\text{Rata stabilităţii financiare } (R_{SF}) = \frac{Capital\ permanent\ (Kp)}{Total\ pasiv} x100$$

Capitalul permanent (Kp) = Capitalul propriu (Kp) + Datorii > 1 an

$$\text{Rata autonomiei financiare globale } (R_{AFG}) = \frac{Capital\ propriu\ (Kpr)}{Total\ pasiv} x100$$

$$\text{Rata autonomiei financiare la termen } (R_{AFT}) = \frac{Capital\ propriu\ (Kpr)}{Capital\ permanent\ (Kp)} x100$$

$$R_{AFT} = \frac{Capital\ propriu\ (Kpr)}{Datorii\ pe\ termen\ mediu\ si\ lung\ (DTML)} x100$$

$$\text{Rata de îndatorare globală } (R_{IG}) = \frac{Datorii\ totale\ (D)}{Total\ pasiv} x100$$

$$\text{Rata de îndatorare la termen } (R_{IT}) = \frac{DTML}{Kpr} x100$$

$$R_{IT} = \frac{DTML}{Kp} x100$$

În tabelul nr. 7 am prezentat un model de extras de bilanţ pe baza căruia poate fi efectuată analiza patrimonială a firmei Electroexpert 96 Construct pe anii 2009, 2010 şi 2011. Ratele de structură ale activului şi pasivului bilanţier al nivelul firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. se prezintă în tabelul nr. 7.

Din informaţiile furnizate de tabelul menţionat mai jos se pot desprinde unele concluzii privitoare la evoluţia structurii financiare a companiei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L.

Tabel nr. 7

Situaţia bilanţieră a firmei Electroexpert 96 Construct pe 2006, 2007 şi 2008

Indicatori	Sume			Indicatori	Sume		
	2009	2010	2011		2009	2010	2011
Active imobilizate (Ai)	176941	152911	128680	Capitalul propriu (Kpr)	207258	216796	374330
Active circulante (Ac)	1590774	1786161	1667838	DATORII < 1an	1513850	1649578	1395724
Cheltuieli în avans (Ch_a)	9931	7211	4266	DATORII > 1an	49640	73011	30730
				Venituri în avans (V_a)	6898	6898	0
Total activ	**1777646**	**1946283**	**1800784**	**Total pasiv**	**1777646**	**1946283**	**1800784**

- Structura activului reflectă ponderea în scădere cu 21,01% a activelor imobilizate în 2010 faţă de 2009 şi cu 9,03% în 2011 comparativ cu 2010.

- Imobilizările corporale deţin cea mai mare pondere din totalul activelor imobilizate, respectiv: 9,72% în exerciţiul financiar 2009, 7,68% în 2010 şi 6,96% în 2011.

- Din categoria activelor circulante ponderea cea mai mare o deţin creanţele (47,63% în 2009; 32,66 în 2010 şi 53,85% în 2011), ce sunt în scădere cu 30,11% în 2010 faţă de anul precedent şi în creştere în 2011 comparativ cu 2010 cu un procent de 64,88%. Ponderea creanţelor creşte ca urmare a modificării valorii lor într-o proporţie mai mare decât cea a activelor curente, situaţie favorabilă care este dată de realizarea unei cifre de afaceri într-o proporţie superioară.

- Din analiza structurii activelor circulante, se constată o pondere a stocurilor ce se încadrează în nivelul maxim al normalităţii (33,09% în 2009, 39,63% în 2010 şi 31,22% în 2011). Putem observa o diminuare a nivelului stocurilor cu -21,22% pe seama creşterii creanţelor în anul 2011 faţă de 2010, în timp ce disponibilităţile băneşti scad de la 19,48 în 2010 la 7,55 în 2011 ceea ce denotă că firma dispune

de lichidităţi suficiente. Această situaţie are ca şi consecinţe creşterea gradului de lichiditate şi implicit posibilitatea de a-şi onora în întregime şi la termen obligaţiile de plată faţă de terţi.

- Cheltuielile în avans deţin ponderi nesemnificative, subunitare în totalul activului pe parcursul perioadei analizate (0,56% în 2009; 0,37 în 2010 şi 0,23 în 2011);

- Ponderea datoriilor totale în pasivul bilanţier are valori foarte mari pe toată perioada analizată (754,37% în 2009; 794,57% în 2010 şi 381,08% în 2011), ceea ce demonstrează dependenţa de creanţierii săi (împrumuturi pe termen lung şi scurt). Scăderea valorii acestui indicator determină o diminuare a capacităţii de autofinanţare a firmei pe termen scurt, mediu, lung.

Tabel nr. 8
Analiza în dinamică a ratelor de structură ale bilanţului contabil

Nr. crt.	Indicatori	Valori ale perioadei			Indicele de evoluţie (I%)	
		2009	2010	2011	10/09	11/10
I.	**Ratele de structură ale activului**					
1.	**R_{AI}**	**9,95**	**7,86**	**7,15**	**-21,01**	**-9,03**
1.1.	R_{IN}	0,23	0,18	0,19	-21,74	5,56
1.2.	R_{IC}	9,72	7,68	6,96	-20,99	-9,37
1.3.	R_{IF}	0	0	0	-	-
2.	**R_{AC}**	**89,49**	**91,77**	**92,62**	**2,55**	**0,93**
2.1.	R_{S}	33,09	39,63	31,22	19,76	-21,22
2.2.	R_{C}	46,73	32,66	53,85	-30,11	64,88
2.3.	R_{DBC}	9,67	19,48	7,55	101,45	-61,24
3.	**R_{CHa}**	**0,56**	**0,37**	**0,23**	**-33,93**	**-37,84**
II.	**Ratele de structură ale pasivului**					
1.	**R_{SF}**	**14,45**	**14,89**	**22,49**	**3,04**	**51,04**
2.	**R_{AFG}**	**11,66**	**11,14**	**20,79**	**-4,56**	**86,62**
2.1.	R_{AFT}	80,68	74,81	92,41	-7,28	23,53
2.2.	R_{AFT}	417,52	296,94	1218,13	-28,88	310,23
3.	**$R_{\hat{I}G}$**	**85,16**	**88,51**	**79,21**	**3,93**	**-10,51**
3.1.	$R_{\hat{I}T}$	754,37	794,57	381,07	5,33	-52,04
3.2.	$R_{\hat{I}T}$	608,60	594,39	352,16	-2,33	-40,75

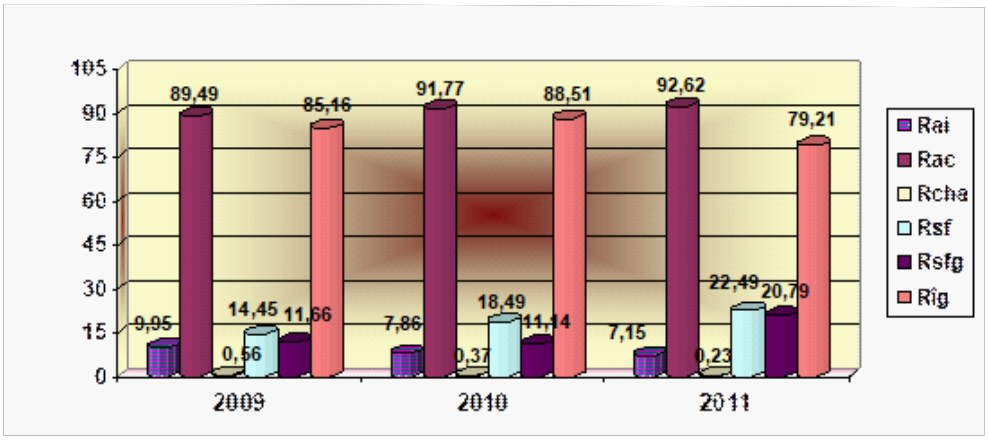

Figura nr. 8. – ***Ratele de structură ale bilanţului contabili***

- De remarcat este tendinţa descrescătoare a acestui indicator, în 2011 faţă de 2010 peste 50%, nivel de la care băncile acorda credite în condiţii de garanţie sigură.

- Rata autonomiei financiare la termen se menţine aproximativ aceeaşi pe întreaga perioadă analizată, scăzând de la 80,68% în 2009 la 74,81% în 2010; iar în 2011 comparativ cu 2010 creşte cu un procent de 23,53%.

- Rata stabilităţii financiare înregistrează creşteri pe întreaga perioadă analizată: de 3,04% în 2010 faţă de 2009 şi de 51,04% în 2011 comparativ cu anul precedent.

- Ratele privind structura activului şi pasivului sunt dependente de specificul activităţii fiecărei societăţi, precum şi de caracteristicile tehnice ale acesteia. O analiză a acestor indicatori se poate face prin compararea rezultatelor firmei analizate cu firme cu acelaşi profil de activitate din economia noastră.

Analiza situaţiei financiare a companiei

Analiza situaţiei financiare a întreprinderii trebuie să se înscrie pe coordonata neutralităţii şi a adevărului, furnizând o informaţie fidelă asupra situaţiei patrimoniale şi financiare, precum şi asupra rezultatului. Toate interesele informaţionale ale protagoniştilor sociali trebuie onorate în mod egal, fără discriminări[5].

Informaţiile necesare calculului şi analizei indicatorilor analizei financiare se preiau din bilanţul contabil şi contul de profit şi pierdere încheiate de entitatea economică S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. Datele suplimentare necesare calculului indicatorilor sunt redate în tabelul nr. 4.9.

[5] **VÂLCEANU, Gheorghe**, *Analiză economico-financiară*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005, pg. 409

Analiza lichidităţii firmei

Lichiditatea o definim ca fiind capacitatea unor active de a fi transformate la un moment dat în bani. Lichiditatea poate fi înţeleasă şi ca o însuşire ce permite efectuarea plăţilor şi prin urmare schimbul comercial de bunuri, ori caracterul de a dispune imediat sau într-un timp foarte scurt de mijloace băneşti, de disponibil[6].

În aprecierea lichidităţii voi utilizează urătoarele rate:

$$a)\ Rata\ lichidităţii\ curente\ (Rlc) = \frac{Active\ curente}{Datorii\ curente\ (Datorii < 1\ \boldsymbol{a}\ )}$$

$$b)\ Rata\ lichidităţii\ imediate\ (Rli) = \frac{Active\ curente - Stocuri}{Datorii < 1\ \boldsymbol{a}}$$

Ratele de lichiditate ale firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. pe anii 2009, 2010 şi 2011 sunt prezentate mai jos

Tabel nr. 9.
Analiza în dinamică a ratelor de lichiditate

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Rlc	1,05	1,08	1,19	0,03	0,11	2,86	10,19
Rli	0,66	0,62	0,79	-0,04	0,17	-6,06	27,42

Valoarea ratei lichidităţii curente pe toţi anii analizaţi este supraunitară (1,05 în 2009, 1,08 în 2010 şi 1,19 în 2011), redate în tabelul 4.7. ca urmare a îmbunătăţirii situaţiei financiare, dovedind în acelaşi timp că pe termen scurt societatea are capacitatea de a-şi achita datoriile exigibile.

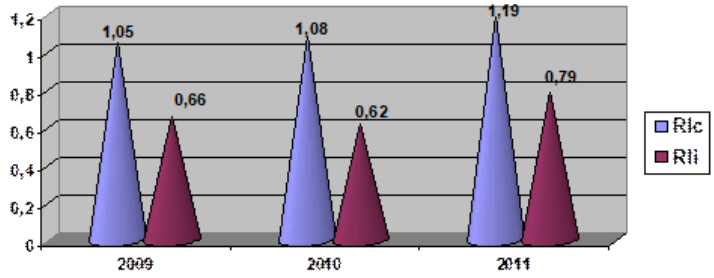

Figura nr. 9 – *Ratele de lichiditate ale companiei*

[6] **CIBOTARIU, Irina Ştefania**., *Finanţele întreprinderii*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 2008, pg. 325

Rata lichidităţii curente înregistrează creşteri de la an la an: aceasta creşte cu 2,86% în 2010 faţă de 2009 şi cu 10,19% în 2011 comparativ cu 2010. Valoarea ratei lichidităţii imediate este mai mare decât 0,3 (0,66 în 2009, 0,62 în 2010 şi 0,79 în 2011) pe întreaga perioadă analizată, de unde rezultă că societatea *Electroexpert 96 Construct* reflectă o garanţie a lichidităţii, asigurându-se achitarea datoriilor pe termen scurt (mai mici de un an).

Analiza solvabilităţii companiei

Solvabilitatea exprimă capacitatea și atitudinea întreprinderii de a-și îndeplini angajamentele sale în caz de lichidare, ceea ce înseamnă încetarea exploatării şi punerea în vânzare a activelor sale[7]. În aprecierea solvabilităţii voi utilizeaza următoarele rate de solvabilitate:

a) Rata solvabilităţii generale (Rsg) = $\frac{Activ\ total}{Datorii\ totale}$

b)Rata solvabilităţii financiare (Rsf) =

$$\frac{Activ\ total}{Datorii\ \ financiare\ totale\ (Datorii > 1\ \boldsymbol{a}\ )}$$

c) Rata solvabilităţii patrimoniale (Rsp) = $\frac{Capital\ \ propriu}{Total\ \ pasiv}$

Ratele de solvabilitate ale firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. pe anii 2009, 2010 şi 2011 sunt prezentate în tabelul nr. 10.

Valorile ratei solvabilităţii generale se situează sub valoarea normală de 2, ceea ce rezultă că activele firmei nu poate acoperii datoriile totale ale acesteia. Valorile ratei solvabilităţii financiare depăşesc valoarea minimă de 2, ceea ce evidenţiază că firma se situează în afara pericolului de incapacitate de plată.

Solvabilitatea financiară a companiei a crescut îm 2011 faţă de 2010 cu 119,80%, pe când în 2010 comparativ cu 2009 a înregistrat o scădere de -25,55%.

[7] **SANDU, Gheorghe**, *Finanţarea întreprinderii*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005, pg. 189

Tabel nr. 10
Analiza în dinamică a ratelor de solvabilitate

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Rsg	1,14	1,13	1,26	-0,01	0,13	-0,88	11,50
Rsf	35,81	26,66	58,60	-9,15	31,94	-25,55	119,80
Rsp	0,12	0,11	0,21	-0,01	0,10	-8,33	90,91

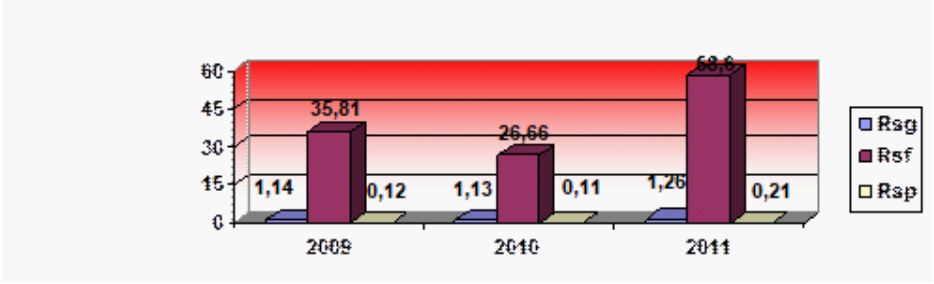

Figura nr. 10 – *Ratele de solvabilitate*

Rata solvabilităţii patrimoniale înregistrează valori subunitare pe întreaga perioadă analizată: 0,12 în 2009, 0,11 în 2010 şi 0,21 în 2011, rezultate din figura 10.

Solvabilitatea este dată de o activitate eficientă a firmei, iar lipsa capacităţii de plată şi lichidităţii poate avea un caracter temporar dacă entitatea se bazează pe o solvabilitate generală. Această rată exprimă în termeni relativi un indicator echivalent cu valoarea absolută corespunzătoare activului neangajat în datorii.

Analiza profitabilităţii societăţii

Pe lângă studiul amănunţit al profitabilităţii întreprinderii, subsisitemului managerial îi sunt necesare o serie de date care trebuie să fie comparabile şi pe care trebuie să le utilizeze fie în interiorul întreprinderii, pentru a face comparaţii între diferite centre de profit, fie în exteriorul acesteia, pentru a se referi la alte firme sau la medii de ramură, naţionale, internaţionale, etc[8]. În funcţie de indicatorii utilizaţi la numărătorul raportului, rentabilitatea financiară a unei societăţi comerciale este[9]:

[8] **SPĂTARU, Liviu**, *Analiza economico-financiară. Instrument al managementului întreprinderilor*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2004, pg. 385

[9] **DOVAL, Elena**, *Managementul investiţiilor***.** Editura FUNDAŢIA ROMÂNIA DE MÂINE, Bucureşti, 2008, pg. 293

a) Rata rentabilităţii capitalului propriu (Rrcpr) $= \frac{\text{Profit brut}}{\text{Capital propriu}} x100$;

b) Rata rentabilităţii capitalului permanent (Rrcp) $= \frac{\text{Profit brut}}{\text{Capital permanent}} x100$;

c) Acoperirea dobânzii din profit (Ad) $= \frac{\text{Cheltuieli cu dobanzile}}{\text{Profit brut}} x100$.

Ratele de rentabilitate ale firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. pe anii 2009, 2010 şi 2011 sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 11
Analiza în dinamică a ratelor de rentabilitate

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Rrcpr	47,30	6,70	53,06	-40,60	46,36	-85,84	691,94
Rrcp	38,16	5,01	49,03	-33,15	44,02	-86,87	878,64
Ad	15,38	35,73	14,23	20,35	-21,50	132,31	-60,17

Profitabilitatea poate fi apreciată că înregistrează valori normale.

Rentabilitatea capitalului propriu înregistrează o evoluţie pozitivă de aproape 691,94% în 2011 comparativ cu 2010, pe când în 2010 faţă de 2009 este în scădere cu 85,84%, date ce se regăsesc în tabelul nr. 11.

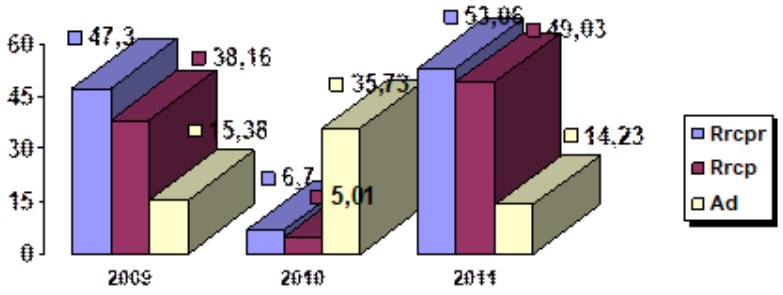

Figura nr. 11 – ***Ratele de rentabilitate***

Rata capitalului permanent înregistrează diferenţe mari de la un an la celălat: în 2009 este de 38,16%, anul următor a scăzut cu -86,87% atingând valoarea de 5,01%, iar în 2011 faţă de 2010 înregistrează o creştere de +878,64% afungând la valoarea de 49,03%.

Dobânda poate fi acoperită din profitul înregistrat de societate într-o 15,38% în 2009, 35,73% pentru anul următor şi 14,23% pentru 2011.

Analiza indicatorilor de activitate

Principalele rate de gestiune (numărul şi durata) privind accelerarea ***vitezei de rotaţie a posturilor de activ şi de pasiv*** sunt următoarele:

a) Numărul de rotaţii ale activelor circulante (Nac) = $\frac{Cifra\ d\ \ afaceri\ (\mathcal{C}\ )}{Active\ circulante}$ (rotaţii);

b) Viteza de rotaţie a debitelor-clienţi (Vrd-c) = $\frac{Stoc\ mediu\ clienti}{\mathcal{C}} x365$ (rotaţii);

c) Viteza de rotaţie a creditelor-furnizori (Vrc-f) = $\frac{Stoc\ mediu\ \ furnizori}{\mathcal{C}} x365$ (rotaţii);

d) Numărul de rotaţii ale activelor imobilizate (Nai) = $\frac{\mathcal{C}}{Active\ imobilizate}$ (rotaţii);

e) Numărul de rotaţii ale activelor totale (Nat) = $\frac{\mathcal{C}}{Total\ activ}$ (rotaţii).

Datele necesare calculului indicatorilor de activitate sunt redate în tabelul de mai jos.

Idicatorii de activitate ai companiei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. pe anii 2009, 2010 şi 2011 sunt prezentate în tabelul nr. 12.

Analzia vitezei de rotaţie a stocurilor este foarte importantă deoarece un volum prea mare a acestora din urmă poate duce la un blocaj financiar.

Din analiza efectuată se poate constata faptul că la nivelul firmei valorile indicatorilor de activitate înregistrează numai creşteri de la un la altul.

Tabelul nr. 12
Date necesare calculului indicatorilor de activitate

Indicatori	Valori ale perioadei		
	2009	2010	2011
Cifra de afaceri (Ca)	2830656	3700806	3981275
Active circulante	1590774	1786161	1667838
Stoc mediu clienţi	157846,20	232168,43	586200
Stoc mediu furnizori	568450,01	809140,67	995662,35
Active imobilizate	176941	152911	128680
Total activ	1777646	1946283	1800784

Durata de încasare a clienţilor releve intervalul exprimat în zile până s-au încasat banii de la clienţi, de la emiterea facturii. Durata de încasare a clienţilor este de aproape 20 de zile în anul 2009, 23 de zile în

2010 şi 54 de zile în 2011 ceea ce arată politica de creditare a clienţilor dusă de conducerea societăţii. S-a apelat la aceasta ca soluţie de atragere a clienţilor cu volum mare de activitate. Î

n anii 2010 faţă de 2009, durata de încasare s-a majorat cu 3 zile (15%) ajungând la 23 de zile. Pe fondul unei redresări a activităţii societatea nu a mai fost constrânsă în negocierea contractelor de plată cu clienţii.

În anul 2011 comparativ cu 2010, durata de încasare a crescut cu 31 de zile, ajungându-se la 54 de zile.

Durata de plată a furnizorilor aşa cum reiese din tabelul nr. 7., în anul 2009 a fost mai mică decât în 2010, de 73 de zile ca urmare a disponibilităţilor de lichidităţi, societatea dispunând de capacitate de plată, situatie evidenţiată şi în rezultatele financiare ale anului 2009. În 2010, acestă durată s-a majorat cu 7 zile, ajungând la valoarea de 80 de zile, iar în 2011 faţă de 2010 a mai crescut încă 11 zile.

Analizând comparativ anii, duratele de încasare ale clienţilor cu cele de plată ale furnizorilor, constatăm că acestea din urmă au fost mai mari, ceea ce demonstrează că societatea a avut resurse atrase pe care le-a folosit în activitatea de exploatare.

Rotaţia activelor în creştere de la un an la altul, poate fi considerată normală pentru o întreprindere cu activitate productivă ceea ce denotă o utilizare eficientă a stocurilor şi a activelor în general.

Tabel nr. 13
Analiza în dinamică a indicatorilor de activitate

Indicatori	Valori ale perioadei			Modificarea absolută (D)		Indicele de evoluție (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Nac	1,78	2,07	2,39	0,29	0,32	16,29	15,46
Vrd-c	20	23	54	3	31	15	134,78
Vrc-f	73	80	91	7	11	9,59	13,75
Nai	15,99	24,20	30,94	8,21	6,74	51,34	27,85
Nat	1,59	1,90	2,21	0,31	0,31	19,50	16,32

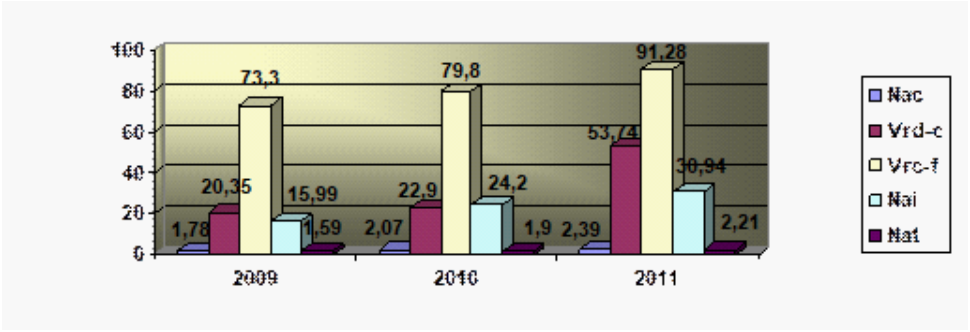

Figura nr. 13 – *Indicatorii de activitate*

Analiza şi diagnosticarea echilibrului financiar

Echilibrul financiar este legat de veniturile şi cheltuielile întreprinderii, de încasările şi plăţile întreprinderii, de alocări şi utilizări. Existenţa echilibrului între încasările şi plăţile întreprinderii este dovada că întregul circuit economic se desfăşoară normal, că fluxul fondurilor şi mijloacelor nu reprezintă stagnări, încetiniri[10].

Analiza echilibrului financiar se determină cu ajutorul următorilor indicatori[11]:

a) Fondul de rulment (FR)
b) Necesarul de fond de rulment (NFR)
c) Trezoreria netă (TN)

[10] **CIBOTARIU, Irina Ştefania**, *Finanţele întreprinderii*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 2008, pg. 324.
[11] **BÎRSAN, Marian**, *Analiză economico – financiară. Note de curs.* Universitatea din Suceava, 2008, pg. 74.

Analiza echilibrului financiar pe baza corelaţiei: fondul de rulment – necesar de fond de rulment – trezorerie netă

Echilibrul financiar al întreprinderii se relevă din confruntarea maselor mari ale bilanţului: *fondul de rulment* (FR) cu *necesarul de fond de rulment* (NFR), din care rezultă *trezoreria netă* (TN).Acest echilibru este determinat, conform concepţiilor de prezentare a bilanţului: optica financiară şi optica funcţională[12].

a) Fondul de rulment (FR)

Fondul de rulmenr este expresia realizării echilibrului financiar pe termen lung şi a contribuţiei acestuia la înfăptuirea echilibrului financiar pe termen scurt[13].

Partea *inferioară* a bilanţului financiar permite determinarea fondului de rulment financiar în modul următor: **FR = (Active circulante + Ch în avans) - (Datorii pe termen scurt + Venituri în avans)**[14]

Analiza datelor din Tabelul nr. 14. conduce la următoarele concluzii:

- Fondul de rulment pozitiv al firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. a avut o dinamică ascendentă de la an la an, care reflectă creşterea marjei de securitate financiară a firmei, atât pe termen lung, cât şi pe termen scurt.

- Partea superioară a bilanţului contabil reflectă creşterea activelor circulante în anul 2010 cu 12,28% faţă de 2009 şi scăderea acestora în 2011 cu 6,62% comparativ cu 2010, finanţate din resurse durabile după finanţarea activelor imobilizate, fiind asigurat echilibrul financiar pe termen lung.

- Datoriile mai mici de un an sunt în creştere cu 8,97% în 2010 faţă de 2009, iar în 2011 comparativ cu 2010 scad cu um procent de 15,39%.

- Fondul de rulment înregistrează valori pozitive pe toţi anii supuşi analizei, astfel: în anul 2009 înregistrează valoarea de 79957 lei, în 2010 de 136896 lei, iar în 2011 de 276380 lei, fapt ce ne sugerează că se acoperă integral activele imobilizate din toate resursele proprii; aceste sume pot fi acestea pot fi folosite pentru finanţarea activelor curente.

Când fondul de rulment înregistrează valori pozitive se poate afirma ca societatea are o "situaţie favorabilă în termeni financiari"[15], iar când fondul de rulment atinge valori negative înseamnă că firma are "dificultăţi în termeni de solvabilitate şi se impun măsuri corective în vederea ameliorării stabilităţii financiare"[16]. Societatea comercială S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. a înregistrat numai valori pozitive pentru fondul de rulment, ceea ce ne sugerează faptul că entitatea desfăşoară o activitate benefică, situaţia fiind favorabilă pentru întreprindere.

---

[12] **PETRESCU, Silvia**, *Diagnostic economic-financiar*. Editura SEDCOM LIBRIS, Iaşi, 2004, pg. 206.
[13] **HADA, T.,** *Finanţele agenţilor economici din România.* Editura INTELCREDO, Deva, 1999.
[14] **EROS, Stark**, *Evaluarea întreprinderii.Teorie şi studii de caz*. Editura MARINEASA, Timişoara, 2001,pg. 89
[15] **ARITON, Doiniţa**, *Gestiunea financiară a întreprinderii.* Editura PAX AURA MUNDI, Galaţi, 2006, pg. 66
[16] **CABARIU Liviu**, *Analiza şi evaluarea societăţilor comerciale*. Editura EXPERT, Bucureşti, 2002, pg. 123

Tabelul nr. 14
Determinarea fondului de rulment al firmei

ELEMENTE	Valori ale perioadei			Abaterea absolută		Indicele de evoluţie	
	2009	2010	2011	10/09	11/10	10/09	11/10
Active circulante	1590774	1786161	1667838	195387	-118323	12,28	-6,62
Cheltuieli în avans	9931	7211	4266	-2720	-2945	-27,39	-40,84
Datorii < 1 an	1513850	1649578	1395724	135728	-253854	8,97	-15,39
Venituri în avans	6898	6898	0	0	-6898	-	-100
FR	**79957**	**136896**	**276380**	**56939**	**139484**	**71,21**	**101,89**

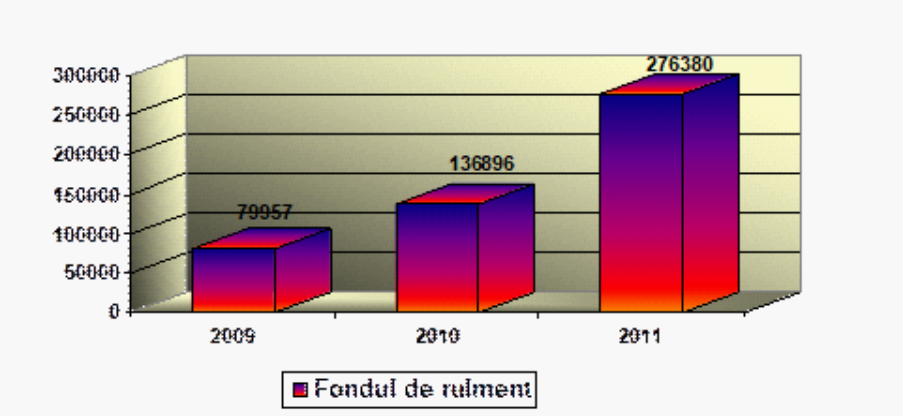

Figura nr. 14 – *Fondul de rulment al firmei*

b) Necesarul de fond de rulment (NFR)

Necesarul de fond de rulment se determină ca diferenţă între *necesităţile ciclice* (activele circulante mai puţin disponibilităţile) şi *resursele ciclice* (datoriile sub 1 an mai puţin creditele bancare curente)[17]: *NFR = Necesităţile ciclice - Resursele ciclice*

Necesităţile ciclice = Activele circulante - Casa şi conturi la bănci + Cheltuielile în avans;

Resursele ciclice = Datoriile mai mici de 1 an - Creditele bancare curente + Veniturile înregistrate în avans.

Rezultă că structura necesarului de fond de rulment cuprinde pe de o parte *stocurile* (de materii prime, produse finite, semifabricate) a căror valoare încorporează pe de o parte cheltuielile de fabricaţie şi pe de altă parte *creanţele,* din care se scad *datoriile* (de exploatare şi în afara exploatării), care corespund *decalajelor* între

[17] **SANDU, Gheorghe**, *Finanţarea întreprinderii*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005, pg. 189

încasări şi plăţi[18]:

NFR = (Active circulante + Cheltuieli în avans - Casa şi conturi la bănci) - (Datoriile pe termen scurt + Veniturile înregistrate în avans - Creditele bancare curente)

Modul de determinare a necesarului de fond de rulment la dispoziţia companiei Electroexpert 96 Construct este reflectată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 15
Calculul necesarului de fond de rulment

ELEMENTE	Valori ale perioadei			Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10
Active circulante	1590774	1786161	1667838	12,28	-6,62
Cheltuieli în avans	9931	7211	4266	-27,39	-40,84
Casa şi conturi la bănci	171889	379204	135841	120,61	-64,18
Datorii < 1 an	1513850	1649578	1395724	8,97	-15,39
Venituri în avans	6898	6898	0	-	-100
Credite curente	83946,85	26940,38	11580,42	-67,91	-57,01
NFR	**-7985,15**	**30024,42**	**152119,42**	**-276**	**406,65**

Figura nr. 15 – Necesarul de f*ond de rulment al firmei*

Din Tabelul nr. 15., referitor la activitatea firmei, rezultă următoarele concluzii:

- Necesarul de fond de rulment înregistrează valori pozitive în anul 2010 (30024,42 lei) şi în anul 2011 (152119,42 lei), pe când în anul 2009, înregistrând o valoare negativă (-7985,15 lei). Valorile pozitive ale NFR sugerează faptul există un surplus de necesar temporar faţă de resursele temporare care pot fi mobilizate, așa cum rezultă din tabelul nr. 15.

- În 2010 şi 2011, necesarul de fond de rulment a fost pozitiv, întrucât în politica firmei a avut loc o modificare esențială. Societatea şi-a reconcentrat efortul spre atragerea de clienţi puternici, asigurând creditarea acestora pentru o perioadă mai mare, încetinidu-se astfel încasările şi o urgentându-se a plăţile. Ca atare, finanţarea activităţii de exploatare nu s-a făcut prin creşterea datoriilor către furnizori, ci prin credite bancare. Dar o astfel de politică, dacă s-ar prelungi, ar putea să aibă drept urmare un decalaj între lichiditatea stocurilor şi creanţelor, pe de o parte, şi exigibilitatea datoriilor de exploatare, pe de altă parte.

[18] **ILIE, Vasile**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura METEOR PRESS, Bucureşti, 2004, pg. 134

- NFR pozitiv şi în creştere în anul 2011 cu 406,65% faţă de 2010, confirmă dinamica ascendentă a surplusului de necesar temporar faţă de resursele temporare care s-au redus.

- În consecinţă, necesităţile ciclice au crescut, iar resursele ciclice s-au redus, astfel explicându-se majorarea necesarului de fond de rulment.

c) Trezoreria netă (TN)

Trezoreria netă este un rezultat al confruntării dintre mijloacele şi resursele cecorespund operaţiilor financiare pe termen scurt. Dacă fondul de rulment, la un moment (al încheierii exerciţiului contabil) este superior nevoii de fond de rulment, atunci excedentul de finanţare se regăseşte sub forma unei trezorerii nete (TN), concretizată în disponibilităţi băneşti, în conturi bancare şi în casă[19]. Trezoreria netă se determină conform formulei următoare[20]:

TN = FR – NFR Modalitatea de calcul a trezoreriei nete a firmei Electroexpert 96 Construct se prezintă astfel

Tabelul nr. 16
Calculul trezoreriei nete

ELEMENTE	Valori ale perioadei			Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10
FR	79957	136896	276380	71,21	101,89
NFR	-7985,15	30024,42	152119,42	-276	406,65
TN	**87942,15**	**106871,58**	**124260,58**	**21,52**	**16,27**

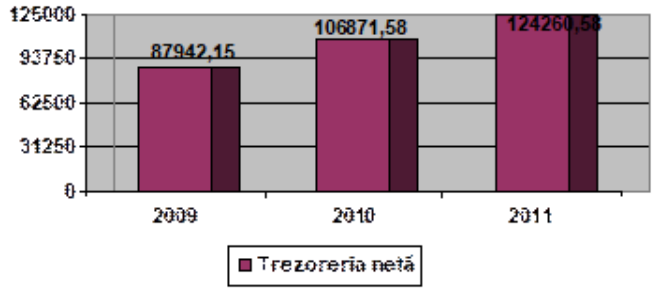

Figura nr. 16. – ***Trezoreia netă***

[19] **DOVAL, Elena**, *Iniţiere în evaluarea întreprinderilor*. Editura FUNDAŢIEI ROMÂNIA DE MÂINE, Bucureşti, 2008, pg. 251

[20] **PETRESCU, Steluta**, *Diagnosticul financiar-contabil privind performanţa întreprinderii. Aspecte teoretice şi aplicative de contabilitate şi analiză financiară*. Editura UNIVERSITĂŢII, Suceava, 2006, pg. 394

Din datele tabelului nr. 16 se constată următoarele:

- Valoarea trezoreriei nete este pozitivă pe toţi anii supuşi analizei, ca urmare a faptului că necesarul de fond de rulment se situează sub fondul de rulment. Valorile trezoreriei nete se regăseşte sub forma disponibilităţilor băneşti în conturile bancare şi în casă. Această situaţie este favorabilă şi se poate vorbi chiar de o autonomie financiară pe termen scurt.

- Trezoreria netă a crescut în 2010 faţă de 2009 cu 21,52%, iar în 2011 comparativ cu 2010 cu 16,27%.

- Trezoreria netă înregistrează valori pozitive în anul 2009 (87942,15 lei), în 2010 (106871,58 lei) şi în 2011 (124260,58 lei). Valoarea acesteia a crescut în anul 2010 faţă de 2009 cu un procent foarte mare, comparativ cu 2011 faţă de 2010, ca urmare a decalajului dintre ritmul de creştere a fondului de rulment şi ritmul de creştere a necesarului de fond de rulment.

- Valoarea pozitivă a trezoreriei nete atestă echilibrul financiar pe termen lung şi pe termen scurt favorabil desfăşurării activităţii în condiţii de siguranţă.

Analiza creantelor, datoriilor şi ratelor de echilibru financiar

În vederea realizării echilibrului financiar întreprinderea trebuie să urmărească evoluţia raportului creanţe-obligaţii şi modificările pe care variaţia nivelului activităţii le aduce acestui raport[21].

La nivelul societăţii, confor bilanţurilor contabil se deţin următoarele informaţii referitoare la creanţe şi datorii (sunt prezentate în tabelul nr.17.):

Din figurii 4.17. de mai jos se poate evidenţia următorul fapt: creanţele firmei Electroexpert 96 Construct au înregistrat creşteri în anul 2011, valoarea acestora majorându-se cu un procent de 52,57% comparativ cu anul 2010, situaţie considerată ca fiind favorabilă, deoarece majorarea creanţelor are drept consecinţă, creşterea profitului societăţii.

Creanţele firmei sunt în creştere în anul 2011 faţă de anul 2010, pe când datoriile totale ale companiei sunt în scădere cu 17,19%.

Acest aspect influenţează pozitiv activitatea firmei, pentru că prin acestă modalitate de micşorare a datoriilor de la an la an se va ajunge la capabilitatea de a putea desfăşura o activitate profitabilă.

Ceea ce este de remarcat totuşi, este faptul că valoarea datoriilor firmei pe toţi anii analizaţi devansează valoarea creanţelor, deci firma se îndatorează mai mult decât ar avea posibilitatea de a recupera.

[21] **HLACIUC, Emil**, *Organizarea contabilităţii financiare a entităţilor economice. Abordări teoretice şi aplicative în conformitate cu prevederile OMFP 2374/2007 şi Standardele Internaţionale de Contabilitate*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 2008, pg. 758.

Tabelul nr. 17
Analiza în dinamică a creanţelor şi datoriilor societăţii comerciale

ELEMENTE	Valori ale perioadei			Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10
Cifra de afaceri (Ca)	2830656	3700806	3981275	30,74	7,58
Creanţe	830627	635603	969708	-23,48	52,57
Datorii	1563490	1722589	1426454	10,18	-17,19
Raportul Creanţe/ Datorii	**0,53**	**0,37**	**0,68**	**-30,19**	**83,78**

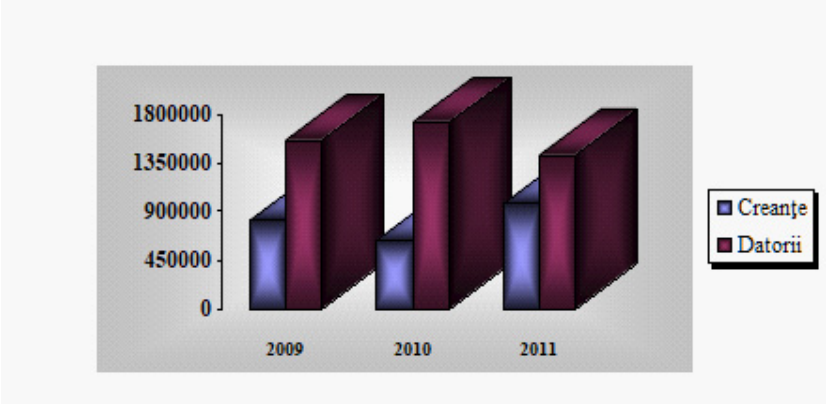

Figura nr. 17 – *Evoluţia creanţelor şi datoriilor firmei*

Se constată că în cei trei ani supuşi analizei, raportul creanţe-obligaţii este subunitar, ceea ce atestă că întreprinderea nu a avut posibilitatea să-şi acopere în întregime datoriile din creanţele pe care le avea de încasat (numai în proporţie de 53,13% în anul 2009, 36,90% în 2010 şi respectiv de 67,98% în anul 2011).

În schimb se constată că indicele de creştere al datoriilor în 2011 comparativ cu 2010 este net inferior (-17,19%) celui înregistrat de creanţe (52,57%), iar pe de altă parte indicii de creştere înregistraţi de cifra de afaceri în perioada analizată sunt de 30,74% şi respectiv 7,58% ceea ce denotă o creştere a volumului vânzărilor şi creanţelor pe fondul diminuării datoriilor.

Ratele de echilibru financiar

Ratele de echilibru financiar sunt expresia realizării echilibrului financiar pe termen lung şi scurt al întreprinderii, evidenţiind existenţa sau insuficienţa fondului

de rulment, necesarului de fond de rulment şi a trezoreriei nete[22].

Ratele de echilibru financiar calculate pentru întreprindere sunt[23]:

$$\textit{Rata de finanţare a activelor imobilizate } (Rf_{ai}) = \frac{\textit{Capital permanent}}{\textit{Active imobilizate}};$$

$$\textit{Rata de finanţare a capitalurilor proprii } (Rf_{cpr}) = \frac{\textit{Capital propriu}}{\textit{Active imobilizate}};$$

$$\textit{Rata de finanţare a activelor curente } (Rf_{ac}) = \frac{\textit{Fond de rulment}}{\textit{Active curente}};$$

$$\textit{Rata de finanţare a stocurilor } (Rf_{s}) = \frac{\textit{Fond de rulment}}{\textit{Stocuri}};$$

$$\textit{Rata autonomiei financiare } (Ra_{f}) = \frac{\textit{Capital propriu}}{\textit{Capital permanent}}.$$

Ratele de echilibru financiar calculate pentru întreprinderea Electroexpert 96 Construct sunt redate în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 18
Analiza în dinamică a ratelor de echilibru financiar

ELEMENTE	Valori ale perioadei			Indicele de evoluţie (I%)	
	2009	2010	2011	10/09	11/10
Rf_{ai}	1,45	1,90	3,15	31,03	65,79
Rf_{cpr}	1,17	1,42	2,91	21,37	4,93
Rf_{ac}	0,05	0,08	0,17	60	12,50
Rf_{s}	0,14	0,18	0,49	28,57	172,22
Ra_{f}	0,81	0,75	0,92	-7,41	22,67

Se constată că în cei trei ani supuşi analizei este asigurat echilibrul pe termen lung (atât rata de finanţare a activelor imobilizate cât şi cea a capitalurilor proprii fiind supraunitare), în timp ce pentru celelalte tipuri de rate, în toţi anii aceşti indicatori sunt subunitari. Ansamblul imobilizărilor este finanţat din resursele durabile. Creşterea valorii raportului ratei de finanţare a activelor imobilizate indică o ameliorare a structurii de finanţare a firmei. Rata de finanţare a activelor curente înregistrează valori foarte mici: în 2006 de 0,05, în 2010 de 0,08 şi în 2011 de 0,17.

[22] **DEACONU, Adela**, *Diagnosticul şi evaluarea întreprinderii*.. Editura INTELCREDO, Deva, 2000, pg. 45
[23] **SANDU, Gheorghe**, *Finanţarea întreprinderii*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005, pg. 142

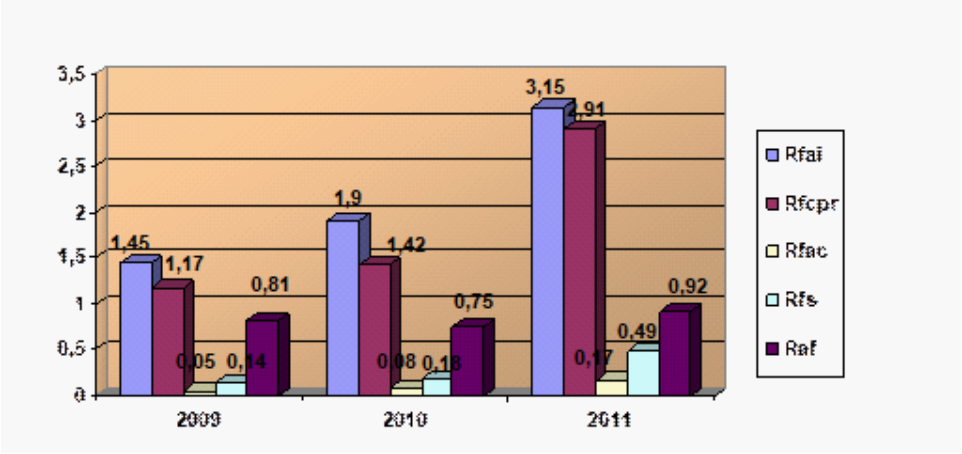

Figura nr. 18 – ***Evoluţia ratelor de echilibru financiar***

Rata de finanţare a stocurilor înregistrează o creştere de 28,57% în 2010 faţă de 2009 şi de 172,22% în 2008 comparativ cu 2007. În ce priveşte rata autonomiei financiare, aceasta înregistrează valori ridicate pe parcursul perioadei analizate, firma având datorii pe termen lung mici, rata fiind aproape egală cu 1, situându-se mult peste limita considerată normală (0,5), ceea ce înseamnă că întreprinderea dispune de o autonomie financiară ridicată.

Diagnosticul riscului

Riscul economic (din exploatare)

Riscul economic evaluează capacitatea firmei de a se adapta la timp şi cu cel mai mic cost posibil la variaţiile mediului în care activează, respectiv exprimă flexibilitatea rezultatului de exploatare[24].

Efectul de levier de exploatare (operaţional) **– ELo,** numit în general coeficient de elasticitate, măsoară variabilitatea rezultatului de exploatare în raport cu cifra de afaceri, fiind determinat pe baza relaţiei[25]:

$$Elo = \frac{\frac{\Delta RE}{RE_0}}{\frac{\Delta CA}{CA_0}} = \frac{CA_0}{CA_0 - CA_{PR}}$$

[24] **PETRESCU, Steluta**, *Analiza economico-financiară. Teorie şi aplicaţii*. Editura TIPARUL, Bârlad, 2002, pg. 142

[25] **DRAGOTĂ, Vlad**, *Evaluarea întreprinderilor*. Editura ECONOMICĂ Bucureşti, 2002, pg. 125

Unde:

CA_0 = cifra de afaceri iniţială (sau anterioară creşterii înregistrate);

RE_0 = rezultatul din exploatare corespunzător nivelului CA_0;

ΔCA = variaţia absolută a mărimii cifrei de afaceri;

ΔRE = variaţia absolută a rezultatului din exploatare ca efect al modificării cifrei de afaceri;

CA_{PR} = cifra de afaceri pentru care rezultatul din exploatare realizat de firmă este nul.

Maniera de determinare a efectului de levier din exploatare pentru firma Electroexpert 96 Construct pe anul 2010 faţă de 2009 este redată în tabelul nr.19:

Tabelul nr.19
Determinarea efectului de levier din exploatare pentru 2010/2009

INDICATORI	VALOARE
CA_0 cifra de afaceri iniţială (Ca_{2009})	2830656
CA_1 cifra de afaceri ulterioară creşterii (Ca_{2010})	3700806
RE_0 rezultatul din exploatare corespunzător nivelului Ca_0 (RE_{2009})	109613
RE_1 rezultatul din exploatare corespunzător nivelului CA_1 (RE_{2010})	18001
ΔCA variaţia absolută a mărimii cifrei de afaceri ($CA_{2010} – CA_{2009}$)	870150
ΔRE variaţia absolută a RE ca efect al modificării CA ($RE_{2010} – RE_{2009}$)	-91612
Efectul de levier de exploatare Elo (2010/2009)	***-2,72***

Se constată faptul că efectul de levier din exploatare al firmei Electroexpert 96 Construct în anul 2010 faţă de 2009 are o valoare negativă (de -2,72), ceea ce înseamnă că odată cu creşterea cifrei de afaceri s-a înregistrat descreşterea rezultatului din exploatare.

Modalitatea de determinare a efectului de levier din exploatare pentru firma Electroexpert 96 Construct pe anul 2011 în comparaţie cu 2010 este redată în tabelul de mai jos. Se constată faptul că efectul de levier din exploatare al firmei Electroexpert 96 Construct în anul 2011 faţă de 2010 are o valoare pozitivă (de 153,40), ceea ce înseamnă că odată cu creşterea cifrei de afaceri s-a înregistrat creşterea rezultatului din exploatare.

Tabelul nr.19
Determinarea efectului de levier din exploatare pentru 2011/2010

INDICATORI	VALOARE
CA_0 cifra de afaceri iniţială (Ca_{2010})	3700806
CA_1 cifra de afaceri ulterioară creşterii (Ca_{2011})	3981275
RE_0 rezultatul din exploatare corespunzător nivelului Ca_0 (RE_{2010})	18001
RE_1 rezultatul din exploatare corespunzător nivelului CA_1 (RE_{2011})	225111
ΔCA variaţia absolută a mărimii cifrei de afaceri ($CA_{2011} - CA_{2010}$)	280469
ΔRE variaţia absolută a RE ca efect al modificării CA ($RE_{2011} - RE_{2010}$)	207110
Efectul de levier de exploatare Elo (2011/2010)	***153,40***

Riscul financiar (de capital)

Riscul financiar sau de capital priveşte structura financiară şi depinde de modul de finanţare a activităţii: dacă aceasta este finanţată exclusiv din capitaluri proprii, nu comportă nici un risc financiar. Acest risc apare în cazul finanţării din surse împrumutate, care implică cheltuieli financiare pentru remunerarea datoriilor (dobânzi) şi influenţează rentabilitatea întreprinderii[26].

Riscul financiar caracterizează variabilitatea indicatorilor de rezultate, sub influenţa structurii financiare a întreprinderii, respectiv a gradului de îndatorare, în sensul de a şti dacă afacerea propusă oferă un risc bun şi dacă beneficiile posibile justifică volumul capitalurile ce trebuie angajate.

Levierul financiar arată gradul în care sunt utilizate de către firmă surse de finanţare cu costuri fixe (împrumuturi, leasing şi acţiuni preferenţiale).

El descrie influenţa favorabilă sau nefavorabilă pe care o are utilizarea fondurilor împrumutate asupra rentabilităţii capitalurilor proprii ale firmei, prin utilizarea levierului financiar (datorii şi acţiuni preferenţiale) firma concentrează riscul afacerilor sale asupra deţinătorilor de acţiuni comune.

Efectul de levier financiar - $\mathbf{El_f}$ se calculează după formula [27]:

[26] **CABARIU, Laura,** *Analiza şi evaluarea societăţilor comerciale*. Editura EXPERT, Bucureşti, 2002, pg. 141
[27] **STAN, Sorin**, *Ghid practic de evaluare.* Editura IROVAL, Bucureşti, 2003, pg. 56

$$El_f = \frac{\frac{\Delta RC}{RC_0}}{\frac{\Delta CA}{CA_0}} = \frac{CA_0}{CA_0 - CA'_{PR}}$$

Modalitatea de determinare a efectului de levier financiar pentru firma Electroexpert 96 Construct pe anul 2010 în comparaţie cu 2009 este redată în tabelul nr. 20.

Tabelul nr.20
Determinarea efectului de levier financiar pentru 2010/2009

INDICATORI	VALOARE
Cifra de afaceri iniţială CA_0 (Ca_{2009})	2830656
Cifra de afaceri ulterioară creşterii CA_1 (Ca_{2010})	3700806
RC_0 rezultatul curent corespunzător nivelului CA_0 (RC_{2009})	98023
RC_1 rezultatul curent corespunzător nivelului CA_1 (RC_{2010})	14516
ΔCA variaţia absolută a mărimii cifrei de afaceri ($CA_{2010} - CA_{2009}$)	870150
ΔRC variaţia absolută a rezultatului curent ($RC_{2010} - RC_{2009}$)	-83507
Efectul de levier financiar El_f (2010/2009)	***-2,77***

Se constată faptul că la nivelul firmei Electroexpert 96 Construct în anul 2010 faţă de

2009, efectul de levier financiar are valoare negativă, respectiv -2,77; ceea ce înseamnă că la o creştere a cifrei de afaceri s-a înregistrat o scădere a rezultatului curent.

Modalitatea de determinare a efectului de levier financiar pentru firma Electroexpert 96 Construct pe anul 2011 în comparaţie cu 2010 este redată în cadrul tabelului următor

Tabelul nr. 21
Determinarea efectului de levier financiar pentru 2011/2010

INDICATORI	VALOARE
Cifra de afaceri iniţială CA_0 (Ca_{2010})	3700806
Cifra de afaceri ulterioară creşterii CA_1 (Ca_{2011})	3981275
RC_0 rezultatul curent corespunzător nivelului CA_0 (RC_{2010})	14516
RC_1 rezultatul curent corespunzător nivelului CA_1 (RC_{2011})	198602
ΔCA variaţia absolută a mărimii cifrei de afaceri ($CA_{2011} - CA_{2010}$)	280469
ΔRC variaţia absolută a rezultatului curent ($RC_{2011} - RC_{2010}$)	184086
Efectul de levier financiar El_f (2011/2010)	***169,07***

Se constată faptul că la nivelul firmei Electroexpert 96 Construct în anul 2011 faţă de 2010, efectul de levier financiar are valoare pozitivă, respectiv 169,07; ceea ce înseamnă că la o creştere a cifrei de afaceri s-a înregistrat o creştere a rezultatului curent.

Concluzii şi propuneri

În prezenta lucrare am realizat o analiză a activităţii firmei S.C. Electroexpert 96 Construct S.R.L. ce are ca obiect principal de activitate: realizarea de instalaţii electrice, proiectare a statiilor electrice si centrale eoliene , pe anii 2009, 2010 şi 2011. Am analizat activitatea din punt de vedere economico-financiar.

Din studiul de caz efectuat se pot formula mai multe concluzii asupra activităţii desfăşurată de către companie. Rezultatele activităţii de exploatare sunt pozitive, ca urmare a folosirii unui management corespunzător al producţiei, respectarea normelor de consum, diminuarea cheltuielilor indirecte;

Cifra de afaceri a entităţii depăşeşte pragul de rentabilitate şi asigură un nivel bun al vitezei de rotaţie a stocurilor; Începând cu anul 2010 societatea şi-a îmbunătăţit portofoliul de clienţi (concretizat în durata de încasare a clienţilor mai mică). A scăzut durata de achitare a furnizorilor firmei prin negocierea de contracte mai avantajoase în ceea ce priveşte termenul de plată (ne mai plătind penalizări).

Rezultatele financiare ale societăţii au înregistrat valori negative ca urmare a faptului că veniturile financiare sunt inferioare cheltuielilor financiare. Rezultatul

curent al firmei Electroexpert 96 Construct înregistrează valori pozitive pe toată perioada analizată. Rezultatul brut al exerciţiului este egal cu rezultatul curent, deoarece firma nu înregistrează rezultate excepţionale. În urma efectuării analizei, se constată la nivelul companiei un rezultat net pozitiv pe parcursul tuturor celor trei ani analizaţi. Cifra de afaceri este inferioară pragului de rentabilitate, ceea ce confirmă faptul că firma a obţinut profit aferent activităţii de exploatare de-a lungul întregii perioade supuse analizei.

Valorile indicatorilor de activitate înregistrează numai creşteri de la an la an. *Rotaţia activelor* în creştere de la un an la altul, poate fi considerată normală pentru o întreprindere cu activitate productivă ceea ce denotă o utilizare eficientă a stocurilor şi a activelor în general.

Valoarea trezoreriei nete este pozitivă pe toţi anii supuşi analizei, ca urmare a faptului că necesarul de fond de rulment se situează sub fondul de rulment. Valorile trezoreriei nete se regăseşte sub forma disponibilităţilor băneşti în conturile bancare şi în casă. Această situaţie este favorabilă şi se poate vorbi chiar de o autonomie financiară pe termen scurt.

Ceea ce este de remarcat totuşi, este faptul că valoarea datoriilor firmei pe toţi anii analizaţi devansează valoarea creanţelor, deci firma se îndatorează mai mult decât ar avea posibilitatea de a recupera.

Se constată că în cei trei ani supuşi analizei este asigurat echilibrul pe termen lung (atât rata de finanţare a activelor imobilizate cât şi cea a capitalurilor proprii fiind suprauniatare). Ansamblul imobilizărilor este finanţat din resursele durabile. Creşterea valorii raportului ratei de finanţare a activelor imobilizate indică o ameliorare a structurii de finanţare a firmei.

Pe exerciţiile financiare 2009 şi 2010 societatea se află într-o situaţie financiară *grea, deficitară* sau *dificilă*, cu performanţe vizibil diminuate, dar îşi poate relansa activitatea adoptând o strategie corespunzătoare. Entitatea este in*solvabilă*, riscul de faliment fiind prezent, prin intermediul acestei analize.

Pe anul 2011, entitatea se află într-o situaţie financiară *bună*. Entitatea este *solvabilă*, riscul de faliment nefiind prezent.

Propuneri pentru eficientizarea activităţii companiei

Pentru creşterea eficienţei activităţii firmei Electroexpert 96 Construct, rolul echipei manageriale este hotărâtor. Pentru aceasta firma are nevoie de personal calificat care să facă faţă tuturor schimbărilor ce intervin pe piaţă şi să acţioneze în conformitate cu acestea.

Obiectivele care trebuie urmărite sunt:

Previzionarea situaţiei financiare a firmei

Analiza ratelor financiare cel puţin o dată la 6 luni, odată cu întocmirea unui bilanţ, reprezintă punctul de plecare pentru planificarea acţiunilor viitoare şi

compararea valorilor obţinute de firmă cu realizările altor firme cu acelaşi obiect de activitate, pentru a şti care este poziţia societăţii în raport cu firmele concurente.

Principalele lucrări de previziune care trebuie întocmite în cadrul firmei:

- bugetele – prin care se planifică veniturile, cheltuielile şi rezultatele; ele sunt un excelent instrument de planificare financiară pe termen scurt, permiţând permanent compararea indicatorilor planificaţi cu cei obţinuti;

- planurile financiare, pe termen mediu şi lung, care au caracter strategic, orientează activitatea firmei pe termen mai lung şi fundamentează deciziile de finanţare;

- studiile de fezabilitate şi planurile de afaceri–lucrări complexe conţinând importante analize şi previziuni financiare;

- fluxurile de numerar (cash-flow-urile) lucrări de planificare a încasărilor şi plăţilor efective, întocmite pe perioade scurte (1- 6 luni).

Îmbunătăţirea capacităţii firmei de a-şi onora obligaţiile de plată în viitor

Pentru îmbunătăţirea lichidităţii firmei trebuie să se urmărească:

- creşterea şi diversificarea portofoliului de clienţi;

- încheierea de contracte ferme care să prevadă data limită de plată a facturilor şi penalităţile ce se vor aplica în cazul neachitării;

- scăderea datoriilor către furnizori, de preferinţă prin operaţiuni de compensare;

- prioritate la plata datoriilor către bugetul de stat pentru evitarea penalităţilor;

- reducerea împrumuturilor bancare pentru evitarea cheltuielilor financiare (cu dobânzile).

Utilizarea cât mai eficientă a activelor de care dispune societatea

Trebuie avut în vedere existenţa unui anumit echilibru între cifra de afaceri (a cărei valoare este exprimată la preţul pieţei) şi activele curente (stocuri – exprimate la valoarea lor istorică). Pentru evaluarea stocurilor se pot folosi mai multe metode (FIFO, metoda costului mediu ponderat) care pot conduce la interpretări diferite.

Acestor obiective li se pot adăuga o serie de sugestii legate de activitatea de exploatare

- reducerea cheltuielilor de producţie prin:
  - reducerea cheltuielilor cu materiile prime şi materialele auxiliare;
  - reducerea consumurilor energetice;
  - creşterea productivităţii muncii prin restructurarea forţei de muncă.

- creşterea capacităţii zilnice de prelucrare prin îmbunătăţirea schemelor tehnologice de prelucrare şi prin repararea şi întreţinerea mai bună a utilajelor;

- îmbunătăţirea calităţii resurselor umane prin iniţierea unor cursuri de pregătire profesională la nivelul fiecărei categorii de salariaţi;

- realizarea de investiţii necesare planului de conformare impus de Inspectoratul Teritorial de Mediu.

Bibliografie

1. ARITON, Doiniţa, *Gestiunea financiară a întreprinderii.* Editura PAX AURA MUNDI, Galaţi, 2006

2. BOJIAN, Octavian, *Contabilitatea întreprinderilor*. Editura EFICIENT, Bucureşti,1996

3. BÎRSAN, Marian, *Analză economico – financiară. Note de curs*. Universitatea din Suceava, 2008

4. CABARIU Liviu, *Analiza şi evaluarea societăţilor comerciale*. Editura EXPERT, Bucureşti, 2002

5. CIBOTARIU, Irina Ştefania., *Finanţele întreprinderii*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 2008

6. DEACONU, Adela, *Diagnosticul şi evaluarea întreprinderii.* Editura INTELCREDO, Deva, 2000

7. DUMITREAN, Emilian, SCORŢESCU, Gheorghe, *Contabilitate financiară*, Volumul 1. Editura SEDCOM LIBRIS, Iaşi, 2002

8. DRAGOTĂ, Vlad, *Evaluarea întreprinderilor*. Editura ECONOMICĂ Bucureşti, 2002

9. DOVAL, Elena, *Managementul investiţiilor***.** Editura FUNDAŢIA ROMÂNIA DE MÂINE, Bucureşti, 2008

10. EROS, Stark, *Evaluarea întreprinderii.Teorie şi studii de caz*. Editura MARINEASA, Timişoara, 2001

11. FELEAGĂ, Nicolae, Ionaşcu Ion, Contabilitate financiară. Editura ECONOMICA, Bucureşti, 1993, vol. 3

12. HADA, T., *Finanţele agenţilor economici din România***.** Editura INTELCREDO, Deva, 1999

13. HLACIUC, Elena – *Contabilitatea financiară armonizată cu directivele contabile europene şi cu standardele internaţionale de contabilitate*,. Editura UNIVERSITARĂ Suceava, 2002

14. ILIE, Victor, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura METEOR PRESS, 2006

standardele internaţionale de contabilitate. Editura UNIVERSITARA Suceava, 2002

15. LUNGU, Codrut, *Teorie şi practici privind întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare*. Editura CECCAR, Bucureşti, 2007

16. MUNTEANU, Victor, *Contabilitatea financiară a întreprinderilor*. Editura BUCURESTI, 2003

17. MIHALCIUC, David, *Diagnosticul financiar-contabil privind performanţa întreprinderii*. Editura UNIVERSITATII din Suceava, 2006

18. MOROŞAN, Ioan, *Contabilitatea financiară şi de gestiune a firmei armonizată cu directivele contabile europene şi standardele internaţionale de*

contabilitate. Editura ECOVONT CONSULTING, Suceava, 2003, vol. 1.

19. PÂNTEA, Iacob, Petru, *Contabilitatea financiară românească conformă cu directivele europene, Ediţia a II-a revizuită şi actualizată*. Editura INTELCREDO, Deva, 2007

20. PETRESCU, Silvia, MIRONIUC, Marinela, *Diagnostic economico-financiară.* Editura TIPARUL, Iaşi, 2002

21. PETRIŞ, Rusalim, HALCIUC, Elena., *Bazele contabilităţii*. Editura DIDACTICA SI PEDAGOGICA, Bucureşti, 2006

22. RISTEA, Marin, *Noul sistem contabil al agenţilor economici*. CECCAR, Bucureşti, 2007

23. *Standardele Internaţionale de Contabilitate 2000*. Editura ECONOMICA, Bucureşti, 2000

24. STROE, Radu, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura ECONOMICA, Bucureşti, 2003

25. SANDU, Gheorghe, *Finanţarea întreprinderii*. Editura ECONIMICĂ, Bucureşti, 2005

26. SPĂTARU, Liviu, *Analiza economico-financiară. Instrument al managementului întreprinderilor*. Editura ECONIMICĂ, Bucureşti, 2004

27. TOMA, Mihai, *Finanţe şi gestiune financiară*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 1994

28. ŢUGUI, Iuliana, *Contabilitatea fluxurilor de trezorerie*. Editura ECONOMICA, Bucureşti, 2002

29. VASILESCU, Constantin, *Analiză economico – financiară*. Editura ECONOMICA, Bucureşti, 2002

30. VÂLCEANU Gheorghe, *Analiză economico – financiară*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005

ANALIZA PERFORMANȚELOR ÎNTREPRINDERII LA SC CRIȘANA SRL

PERFORMANCE ANALYSIS OF ENTERPRISE AT SC CRIȘANA SRL

Conf. univ. dr. Gabriel I. NĂSTASE
Licențiat Andreea Ioana I. ARSENE

Rezumat

Analiza performaţnei economico-financiare ale întreprinderii permite, prin metodologia sa, alcătuirea şi formularea aprecierilor asupra rezultatelor activităţii întreprinderii şi a relaţiei lor cu structura financiară şi cu solvabilitatea. Conceptul de performanţă, cu referire la activitatea unei întreprindei are semnificaţia unei bune reuşite sau a unui succes, care constă, de fapt, în rezultatul gestiunii activităţii întreprinderii. El poate fi definit şi cuantificat cu ajutorul mai multor indicatori sau/şi criterii de natură calitativă (profit, rentabilitate, rata de creştere, climat social, imagine de marcă etc.).

Cuvinte cheie: Întreprindere, performanță economică, performanță financiară, buget, venituri, cheltuieli, pierderi, profit.

Summary

The analysis of the economic and financial performances of the enterprise, through its methodology, allows the elaboration and appraisal of the results of the enterprise activity and their correlation with the financial structure and its solvency. The concept of performance, corresponding to the activity of the enterprise, has the meaning of good success or ***success****,*

which is the result of the enterprise's business management. It can be defined and quantified using several indicators and / or qualitative criteria (profit, profitability, growth rate, social climate, brand image, etc.).

Keywords: Enterprise, economic performance, financial performance, budget, revenue, expense, loss, profit.

Introducere

Sfera de cuprindere a indicatorilor care pot caracteriza performanţele întreprinderii pune în dificultate pe orice analist economico-financiar care trebuie să realizeze o ierarhizare a indicatorilor de performanţă, astfel încât aceasta să reflecte cât mai fidel rezultatele activitaţii întreprinderii. Din multitudinea acestor indicatori, în prezentul studiu vor fi selectaţi şi analizaţi indicatorii care sunt cunoscuţi sub numele de **soldurile intermediare de gestiune**.

Lumea contemporană devine, tot mai mult, o realitate de neconceput fără preocuparea pentru performanţă, reuşită şi succes. Aceste elemente au devenit motivaţia, aproape obsedantă, a oricărei întreprinderi care încearcă să se înscrie în exigenţele economiei de pe piaţă şi în competiţia mondială.

Importanţa acordată analizei performanţelor întreprinderii rezultă şi din precizările Standardelor Internaţionale de Contabilitate (IAS), în care se subliniază că întreprinderile care aplică Reglementările contabile de armonizare cu Directiva a IV –a, a CEE şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate sunt încurajate să prezinte, pe langă situaţiile financiare (bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţii care să reflecte modificările capitalului propriu, situaţia fluxurilor de numerar, politicile contabile şi notele explicative) şi o analiză financiară care să descrie şi să explice performanţele financiare, principalii factori şi influenţele care determină performanţa.

Analiza performanţelor economico–financiare ale întreprinderii foloseşte drept sursă principală de informaţii contul de profit şi pierdere şi se concentrează cu precădere spre evidenţierea formării rezultatului întreprinderii, respectiv pe studierea structurii lui, tinând seama de interdependenţele dintre elementele constitutive şi factorii care au influenţă asupra nivelului acestor perfomanţe.

Rezultatul favorabil sau nefavorabil (profit sau pierdere), ca expresie a ajustărilor parţiale sau globale între diferite tipuri de venituri şi cheltuielile generate de complexitatea acţiunilor economice şi financiare care au loc în întreprindere, pe durata unui anumit orizont temporar, este redat de contul profit şi pierdere.

Analiza financiară are la bază documentele contabile de sinteză; ea evidenţiază performanţa întreprinderii în termeni de rentabilitate şi de risc, performanţa cu care s-a încheiat exerciţiul anterior şi cu care va incepe celălalt. Neexistând un criteriu unic de apreciere a performanţei financiare, în spaţii mai largi sau mai restrânse, cu accentele corespunzătoare, se aduc în discuţia celui interesat trei aspecte esenţiale ale

acesteia: performanţa rezultatelor întreprinderii evaluate prin soldurile intermediare de gestiune, capacitatea de autofinanţare şi riscul economic; aprecierea structurii financiare actuale prin analiza statică şi dinamică; constatarea şi explicarea evoluţie, în timp şi/sau spaţiu sectorial, a performanţelor întepriderii, prin intermediul unui sistem de rate de eficienţă considerate cele mai semnificative pentru gestiunea financiară şi în final evaluarea sintetică a riscului de faliment.

Întreprinderea nu este numai un centru de profit, ea este şi o creatoare de bunăstare pentru cei care acţionează în legătură cu ea: investitori (acţionari, asociaţi), salariaţi, creditiori, furnizori, clienţi, statul. În cazul în care obiectivele sale sunt orientate spre profit şi bunăstare, întreprinderea are şanse să respecte un principiu major al său, cel al continuităţii activităţii.

Când fluxurile încetează, structura economică a întreprinderii intră în zona degradării acesteia, ceea ce are ca finalitate diminuarea activităţii sau chiar falimentul entităţii.

Analiza performanţelor la S.C. CRIŞANA CONS S.R.L.

Prezentarea generală

Firma a fost înfiinţată în anul 2001, în luna mai, pe baza Legii 31/1990.

S.C. CRIŞANA CONS S.R.L. are sediul în Judeţul Bihor pe Strada Arieş Nr.20, Sc. A, Ap. 3, iar punctul de lucru unde îşi desfăşoară activitatea este pe Str. Făgăraş, Nr. 16, Timişoara, fiind înregistrat la Registrul Comerţului din Judeţul Bihor sub numărul J35/526/02.05.2001, cod unic de înregistrare RO 13867188, înregistrare făcută în baza actului constitutiv şi a sentinţei judecătoreşti.

Capitalul social al societăţii la înfiinţare era de 200 RON, capital integral privat şi autohton, iar procentele deţinute de asociaţi sunt următoarele: 70%, respectiv 30%. Societatea este coordonată de dl. Strelet Radu, managerul şi administratorul firmei.

S.C. CRIŞANA CONS S.R.L. este persoană juridică română, având formă juridică de societate cu răspundere limitată.

Profilul de bază al societăţii constă în comercializarea aparaturii de măsură şu control şi consultanţă în domeniu, cod CAEN: 4614 (intermedieri în comerţul cu maşini, echipamente industriale, nave şi avioane).

Resursele umane sunt un alt segment important al societăţii prin previzionarea necesarului de personal cantitativ şi calitativ în structura socio-profesională.

Personalul angajat pe domenii de activitate este structurat astfel:

- Manager + administrator;
- Secretariat;
- Tehnic;
-Financiar-contabil.

Durata de funcţionare a societăţii este nelimitată, începând cu data de 02.05.2001 când firma a fost înregistrată la Registrul Comerţului.

Obiectul de activitate al societăţii este comerţul cu ridicata al altor produse. Firma cumpără aparatură de măsură şi control de la furnizori străini, pe care le vinde ulterior clienţilor din România. În conceptul de distribuţie a mărfurilor, comerţul cu ridicata include toate activităţile implicate în vânzarea de bunuri sau servicii către cei care le cumpără pentru a le revinde sau pentru a le folosi în scopuri comerciale.

Obiectul de activitate al societăţii

S.C. CRIŞANA CONS S.R.L. are ca principală activitate furnizarea unei game largi de soluţii şi echipamente electrice, electronice, medicale, împachetare-ambalare, cosmetice, farmaceutice, plastic, textile, sănătate, siguranţă şi cercetare.

Firma CRIŞANA CONS are contract de colaborare serviciile societăţii STREBAU, care includ de asemenea consultanţă de specialitate, instalare şi punere în funcţiune, întreţinere periodică şi reparaţii.

Activitatea principală trecută în certificatul de înregistrare la Registrul Comerţului este: intermediari în comerţul cu maşini, echipamente industriale, nave şi avioane – cod CAEN: 4614.

Firma STREBAU este reprezentant exclusiv în România a mai multor firme, una din Anglia, una din SUA şi dealer autorizat a unei firme din Japonia şi 3 din Germania.

S.C. CRIŞANA CONS S.R.L. funcţionează după un sistem foarte simplu, preţurile pe care le practică fiind din lista furnizorilor din străinătate, iar firma STREBAU are decontări diferite la preţurile de listă, diferite de fiecare furnizor.

Piaţa firmei

Piaţa reprezintă terenul valorificării activităţii unui cerc larg şi eterogen de întreprinderi; fiecare în parte urmăreşte ocuparea unei anumite poziţii în ansamblul pieţei, care să-i asigure realizarea eficientă a produselor (serviciilor) oferite spre vânzare.

O definiţie mai completă a pieţei o reprezintă drept, sfera economică în care producţia (de bunuri şi servicii) apar sub formă de cerere de mărfuri; piaţa reprezintă sfera manifestării şi confruntării ofertei şi cererii, a realizării lor prin intermediul actelor de vânzare-cumpărare.

Acest lucru se întâmplă şi la STREBAU, clienţii interesaţi solicită cerere de preţ pentru produsele comercializate de această firmă, iar firma trimite o ofertă de preţ înapoi. Deseori se întâmplă să fie şi invers, firma CRIŞANA CONS trimite oferte, iar clienţii răspund direct cu o comandă cu oferta.

Principalii clienţi

Clienţii alcătuiesc cercul firmelor, instituţiilor şi al persoanelor individuale cărora le sunt adresate bunurile (serviciile) întreprinderii. Reprezentând cea mai importantă componentă a micromediului întreprinderii, clienţii ocupă un loc central în tematica studiilor de marketing, acestea fiind axate pe cunoaşterea nevoilor, a cererii, a comportamentului de cumpărare şi de consum. În funcţie de statutul lor, natura solicitărilor faţă de produsele (serviciile) întreprinderii, clienţii se pot grupa astfel: consumatori, utilizatori industriali, întreprinderi distribuitoare (comerciale), agenţii guvernamentale etc.

Principalii clienţi pe care firma STREBAU îi vizează sunt în general marile fabrici, fie din domeniul automobile, fie de produse plastice, electrice, electronice şi chiar fabricile de ape, bere, sucuri, gen Coca-Cola etc.

Printre cei mai importanţi clienţi ai firmei se numără firma Delphi din Iaşi, S.C. Alcoa Fujikuta S.R.L., S.C. Leoni Wiring Systems S.R.L. din Arad, S.C. Kromberg & Schubert S.R.L. (Timişoara, Mediaş), S.C. Continental S.R.L., S.C. Coca-Cola S.R.L. etc.

Furnizorii firmei CRIŞANA CONS S.R.L.

Furnizorii de mărfuri (mijloace materiale) reprezentaţi de diverse firme sau persoane particulare, care, în baza unor relaţii de vânzare-cumpărare, asigură întreprinderii resursele necesare de materii prime, materiale, echipamente, maşini şi utilaje.

Furnizorii firmei sunt toţi străini, reprezentând firme mari şi cu renume pe piaţa din întreaga lume.

S.C. STREBAU S.R.L. este reprezentant exclusiv în România, a firmelor: MECMESIN din Anglia şi a firmei X-RITE din SUA, de asemenea firma Strebau mai este şi dealer autorizat a firmelor MITUTOYO din Japonia, SARTORIUS, KERN şi DOSTMANN din Germania.

Sortimentele produselor firmei şi modul de distribuţie

Firma AYATO furnizează o gamă largă de produse, echipamente de control al calităţii în domeniile: mecanic, automobile, electric, electronic, medical, împachetare-ambalare, farmaceutic, plastic, textile, sănătate, siguranţă, cercetare.

Firma MECMESIN furnizează aparate digitale de măsurare a forţei (tracţiune, compresiune, torsiune), indicatoare avansate de măsurarea a forţei şi torsiunii, timbre (doze) tensiometrice, traducător de tensiune statici, chei, şurubelniţe de torsiune,

dinamometre.

Firma X-RITE furnizează light cabinete, spectrafotometre, analizatoare de culoare.

Firma MITUTOYO furnizează instrumente de măsură şi control, şublere de interior şi exterior, de adâncime, micrometre, comparatoare, trasatoare. Rigle, nivele, calibre etc.

Firma SARTORIUS furnizează burghie, tarozi, filiere, freze, cuţit strung, plăcuţe, vidia, menghine, platouri magnetice etc.

Firma KERN furnizează balanţe la laborator, cu numărare de piese, analitice, industriale, termobalanţe, cântare de macara, greutăţi etc.

Firma DOSTMANN furnizează termometre digitale, cu infraroşu, termoghigrometre, calibratoare, anemometre.

Toate produsele centralizate de firma CRIŞANA CONS sunt calibrate şi deţin certificate de calibrare şi conformitate. De asemenea firma deţine certificări de acreditare şi autorizări ale furnizorilor externi (vezi copii anexate).

Marfa comandată de la furnizori este trimisă în general cu firma de curierat UPS, cu plata la destinatar. Odată sosită marfa în Timişoara la S.C. CRIŞANA CONS S.R.L., trebuie sortată şi pregătită din nou pentru expediere, de data aceasta clienţii firmei Strebau din România. Daca clienţii sunt din Timişoara, livrarea o va face managerul firmei, dl. Strelet Radu personal. La restul clienţilor, care nu sunt din oraş, marfa se trimite cu firme de curierat colaboratoare cu firmele respective, cu plata la destinatar.

Firma oferă discount pentru transportul de la firmele furnizoare străine până în România.

Firma nu deţine stocuri.

Situaţia comercială a firmei

În continuare vom analiza situaţia economică şi indicatorii comerciali ai firmei S.C. CRIŞANA CONS S.R.L. din Bihor pe ultimii 3 ani.

Soldurile intermediare de gestiune:

Principalele intermediare de gestiune sunt:

- Marja comercială;
- Producţia exerciţiului;
- Valoarea adăugată;
- Excedent, respectiv deficit brut din exploatare;
- Rezultat al exploatării;
- Rezultatul curent;

- Rezultatul net al exerciţiului.

Soldurile intermediare de gestiune se calculează în baza contului de profit şi pierdere (anexa 1).

A. Determinarea marjei comerciale:

Marja comercială este un indicator de rentabilitate a activității comerciale.
Marja comercială = 707 „Venituri din vânzarea mărfurilor''
- 607 „Cheltuieli privind mărfurile''

Indicatori (rate):

Rata marjei comerciale = $\frac{Marja\ comercială}{vânzări\ de\ mărfuri}$

Rata comercială a cheltuielilor = $\frac{Marja\ comercială}{Cost\ de\ cumpărare\ mărfuri}$

Rata rotirii stocurilor = $\frac{Cost\ mărfuri\ vândute}{Stoc\ mărfuri}$

Marja comercială are o valoare semnificativă, ceea ce denotă faptul că activitatea comercială a societăţii nu poate fi neglijată. În anul 2009 nivelul creşte faţă de 2003, datorită creşterii mai rapide a veniturilor din vânzarea mărfurilor, faţă de creşterea cheltuielilor privind mărfurile.

Marja comercială a înregistrat o evoluţie ascendentă pe durata perioadei analizate, o creştere de 59,61%, în anul 2009 faţă de anul anterior. Ea reflectă un flux global al activităţii comerciale, pozitiv, contribuind în mod favorabil la formarea rezultatului net al întreprinderii analizate (tabelul nr. 1. şi graficul nr. 1.).

Tabelul nr. 1
Marja comercială

Denumire indicator	2008	2009	2010
Venituri din vânzarea mărfurilor	7 776 173	25 072 515	1 202 961
Cheltuieli privind mărfurile	7 105 441	24 001 945	1 108 855
MARJA COMERCIALĂ	607 732	1 070 570	94 106
Rata marjei comerciale	8,63%	4,27%	7,82%
Rata comercială a cheltuielilor	9,44%	4,46%	8,49%
Rata rotirii stocurilor	3,38	7,14	-4,87
Indice de creştere a veniturilor din vânzările de mărfuri	100 %	322,43%	84,53%
Indice de creştere a cheltuielilor	100%	337,80%	84,39%
Indice de creştere a marjei comerciale	100%	159,61%	85,97%

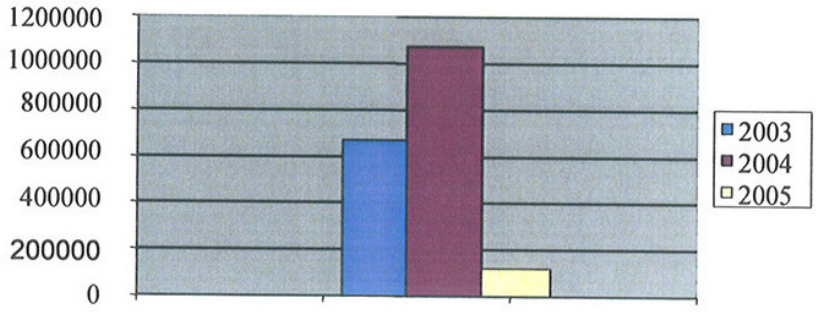

Graficul nr. 1. Evoluţia marjei comerciale

B. Determinarea producţiei exerciţiului:

Producţia exerciţiului reprezintă producţia vândută, stocată dar nu şi producţia imobilizată.

Se calculează prin însumarea producţiilor realizate de întreprindere:

Producţia exerciţiului = Producţia vândută Variaţia stocurilor + Producţia imobilizată.

Tabelul nr. 2
Producţia exerciţiului

Denumire indicator	2008	2009	2010
Producţia vândută (Qv)	7 428 258	18 092 895	19 857 089
Producţia stocată (Qs)	210 369	336 382	-227 881
Producţia imobilizată (Qi)	0	0	0
PRODUCŢIA EXERCIŢIULUI (Qex)	7 638 626	18 429 277	19 629 208
Indice de creştere a Qv	100%	243,57%	267,32%
Indice de creştere a Qs	100%	159,90%	8,32%
Indice de creştere a Qi	0	0%	0%
Indice de creştere a Qex	100%	241,26%	256,97%

Producţia exerciţiului prezintă faţă de anul 2008 o creştere însemnată atât în anul 2009, cât şi în anul 2010 cu toate că în anul 2010 producţia stocată are valoare negativă, dar nu putem să ştim dacă producţia a crescut şi în unităţi fizice. Nu se

poate evalua ca pozitiv sau negativ acest fenomen pentru că producţia vândută este exprimată în preţ de vânzare, iar producţia stocată – la cost de producţie (tabelul nr. 2. şi graficul nr. 2.).

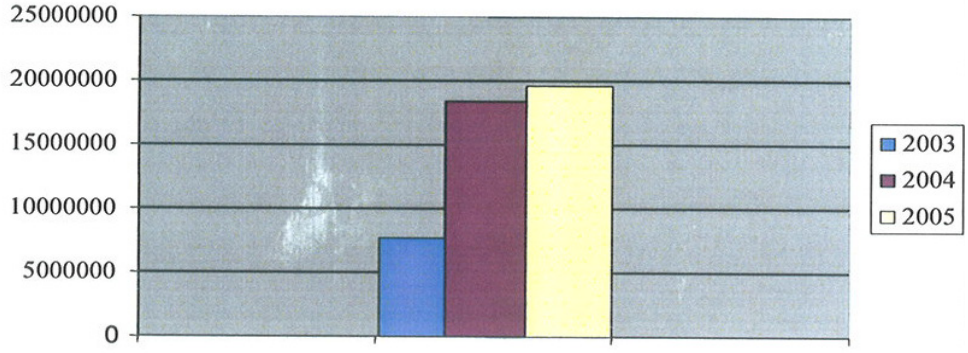

Graficul nr. 2. Evoluţia producţiei exerciţiului

În perioada analizată, producţia înregistrează o creştere permanentă datorată în cea mai mare parte creşterii producţiei vândute.

Tabelul nr. 3
Structura producţiei exerciţiului

Structura producţiei exerciţiului	2008	2009	2010
Producţia vândută	97,25%	98,17%	101,16%
Producţia stocată	2,75%	1,83%	-1,16%
Producţia imobilizată	0%	0%	0%
Producţia exerciţiului	100%	100%	100%

Producţia exerciţiului este formată în proporţia cea mai mare din producţia vândută, a cărei pondere înregistrează o uşoară creştere în perioada analizată (tabelul nr. 3.).

C. Determinarea valorii adăugate:

Valoarea adăugată reprezintă crearea sau mărimea valorii pe care întreprinderea, prin activitatea curentă,o aduce bunurilor sau serviciilor achiziţionate de la terţi.

Aceasta se calculează ca diferenţă între marja comercială la care se adaugă producţia exerciţiului şi cheltuielile cu materii prime şi materiale şi cheltuielile cu lucrările şi serviciile executate de terţi.

Valoarea adăugată = *Marja comercială*
+ Producţia exerciţiului'
- 601 Cheltuieli cu materii prime
- 602 Cheltuieli cu materiale consumabile
- 603 Cheltuieli privind obiectele de inventar
- 604 Cheltuieli privind materialele nestocate
- 605 Cheltuieli privind energia şi apa
- 606 Cheltuieli cu animalele şi păsările
- 608 Cheltuieli privind ambalajele
- 61 Cheltuieli cu lucrări şi servicii executate de terţi
- 62 Cheltuieli cu alte servicii executate de terţi

Tabelul nr. 4
Valoarea adăugată

Indicatori	2008	2009	2010
Marja comercială	67 073	107 057	94 106
Producţia exerciţiului	7 638 626	18 429 277	19 629 208
Consumurile intermediare	5 778 369	142 67820	15 647 871
VALOAREA ADĂUGATĂ BRUTĂ	1 927 304	4 268 514	4 075 443
Amortizarea	1 77 676	247 668	305 002
VALOAREA ADĂUGATĂ NETĂ	174 963	402 085	3 770 441
Indice de creştere a marjei comerciale	100%	159,61%	140,30%
Indice de creştere a producţiei exerciţiului	100%	241,92%	256,97%
Indice de creştere a consumurilor intermediare	100%	246,92%	270,80%
Indice de creştere a valorii adăugate	100%	221,48%	211,45%
Randamentul muncii	271 45,12	490 63,37	43 355,78
Rata valorii adăugate	25,23%	23,16%	19,35%
Recompensarea factorilor de producţie: - Personal	31,77%	23,28%	34,52%
- Stat	1,07%	0,87%	0,90%
- credite	1,34%	0,46%	1,17%

În perioada analizată valoarea adăugată creşte, ceea ce denotă un fenomen economic pozitiv, pentru că producţia exerciţiului şi marja comercială cresc mai repede decât creşte consumul de la terţi.

Valoarea adăugată, în perioada analizată, prezintă o creştere însemnată, fenomen economic pozitiv (tabelul nr. 4).

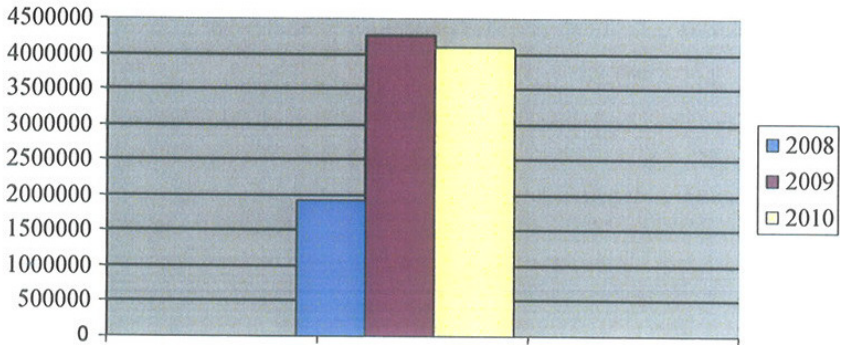

Graficul nr.3. Evoluţia valorii adăugate

Valoarea adăugată înregistrează în perioada analizată o creştere de 121,48%, urmată de o creştere în anul 2010 de 14,70% (graficul nr. 3.).

D. Determinarea excedentului brut din exploatare:

Excedentul brut al exploatării (EBE) sau insuficienţa brută a exploatării (IBE) se calculează ca diferenţă între valoarea adăugată, la care se adaugă subvenţiile primite şi cheltuielile cu impozitele, taxele şi cheltuielile cu personalul.

Excedentul brut al exploatării = Valoarea adăugată
Insuficienţa brută + 741 Venituri din subvenţii de exploatare
- 63 Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate
- 64 Cheltuieli cu personalul

Excedentul brut al exploatării este indicatorul cheie al stării de sănătate a întreprinderii.

Indicatori:

$$\text{Rata repartizării primare} = \frac{\textit{Excedentul brut al exploatării}}{\textit{Valoarea adăugată}}$$

$$\text{Rata rentabilităţii capitalurilor investite} = \frac{\textit{Cheltuieli financiare}}{\textit{Excedentul brut al exploatării}}$$

$$\text{Rata dobânzii} = \frac{\textit{Cheltuieli financiare}}{\textit{Excedentul brut al exploatării}}$$

Tabelul nr. 5
Excedentul brut din exploatare

Indicatori	2008	2009	2010
Valoare adăugată	1 927 304	4 268 514	4 075 443
Subvenţii din exploatare	0	0	0
Cheltuieli cu personalul	6 12 391	996 801	1 406 871
Impozite, taxe vărsăminte similare	20 695	37 329	37 387
Cheltuieli totale	633 086	1 031 130	1 444 258
EXCEDENTUL BRUT DIN EXPLOATARE	1 294 217	3 237 384	2 361 185
Indice de creştere a valorii adăugate	100%	221,48%	211,46%
Indice de creştere a cheltuielilor totale	100%	162,87%	228,13%
Indice de creştere a EBE	100%	250,14%	203,30%
Rata rentabilităţii capitalurilor investite	35,87%	60,64%	41,53%
Rata repartizării primare	67,15%	75,84%	41,53%
Rata dobânzii	2,14%	2,18%	4,10%

Excedentul brut din exploatare are o valoare semnificativă în perioada analizată şi totodată înregistrează o creştere importantă în anul 2009, fapt datorat creşterii mai rapide a producţiei decât creşterea cheltuielilor. În anul 2010 excedentul brut din exploatare înregistrează o scădere faţă de anul precedent datorită calorii adăugate şi creşterii cheltuielilor cu personalul / tabelul nr. 5.).

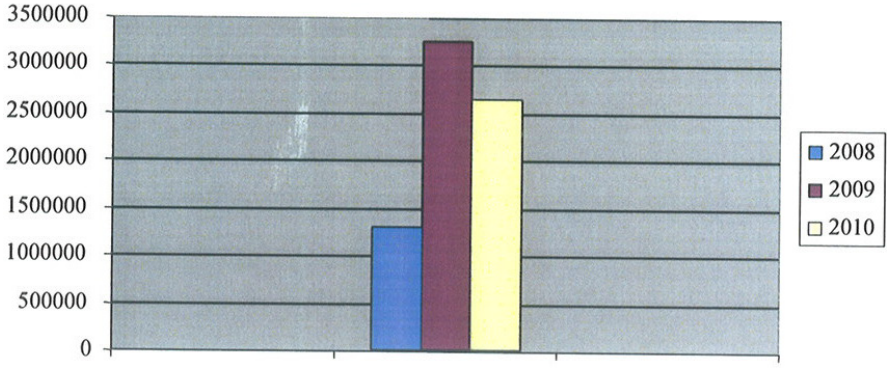

Graficul nr. 4.Evoluţia excedentului brut al exploatării

În perioada analizată, excedentul brut al exploatării are o evoluţie pozitivă pentru, situaţie datorată creşterii elementelor de natura veniturilor mai mult decât creşterea sumei dintre cheltuielile cu personalul şi cele cu impozitele, taxele şi vărsămintele asimilate (graficul nr. 4.).

E. Determinarea rezultatului din exploatare:

Rezultatul din exploatare reprezintă performanţa industrială sau comercială a întreprinderii, fără a ţine seama de politici financiare, fiscale, de investiţii, de distribuţie.

Se calculează ca diferenţă între excedentul brut, al exploatării la care se adaugă veniturile din provizioane şi alte venituri din exploatare şi insuficienţa brută de exploatare, la care se adaugă cheltuielile cu amortizările şi alte cheltuieli de exploatare.

Rezultatul din exploatare: = EBE (IBE)
+ 781 Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare
+ 75 Alte venituri din exploatare
- 681 Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele
- 65 Alte cheltuieli de exploatare

$$\text{Rata rentabilităţii comerciale} = \frac{\textit{Rezultatul din exploatare}}{\textit{Cifra de afaceri}}$$

Tabelul nr. 6
Rezultatul din exploatare

Denumire indicator	2008	2009	2010
Excedentul brut din exploatare	1 294 217	3 237 384	2 631 185
Venituri din provizioane de exploatare	112 078	0	0
Alte venituri din exploatare	66 668	44 496	125 278
Cheltuieli privind amortizările şi Provizioanele	1 776 760 + 52 805	1 476 681+ 2 375 436	305 002 + 380 151
Alte cheltuieli de exploatare	8 040	125 755	355 299
REZULTATUL DIN EXPLOATARE	1 282 967	2 570 913	1 716 011
Rata rentabilităţii comerciale	15,63%	12,48%	8,15%
Ponderea rezultatului din exploatare în EBE	99,13%	19,14%	65,22%

Rezultatul exploatării are valoare însemnată şi evoluţie semnificativă, ceea ce denotă o situaţie economică sănătoasă.

În perioada analizată, rezultatul din exploatare are o evoluţie favorabilă. În 2009 s-a înregistrat o creştere a rezultatului din exploatare de 100,39%, creşterea s-a datorat ritmului mai rapid de creştere a veniturilor din exploatare 147,30%, în raport cu ritmul de creştere al cheltuielilor de exploatare 155,66%. În anul 2010 apare o uşoară tendinţă de scădere (tabelul nr. 6.).

F. Determinarea rezultatului curent al exerciţiului:

Rezultatul curent al exerciţiului reprezintă rezultatul ce provine din activitatea normală, obişnuită a întreprinderii.

Se calculează ca diferenţă dintre rezultatul din exploatare (dacă s-a înregistrat profit), la care se adaugă veniturile financiare şi rezultatul din exploatare (dacă este pierdere), la care se adaugă cheltuielile financiare.

Rezultatul curent = + Rezultatul din exploatare (profit / pierdere)
+ 76 Venituri financiare
+ 786 Venituri financiare din provizioane
- 66 Cheltuieli financiare
- 686 Cheltuieli financiare privind amortizările şi provizioanele

Tabelul nr. 7
Rezultatul curent al exerciţiului

Denumire indicator	2008	2009	2010
Rezultatul din exploatare (Rexpl.)	1 282 967	2 570 913	1 716 011
Venituri financiare (Vfin.)	53 439	217 654	372 939
Cheltuieli financiare (Cfin.)	27 722	70 648	108 021
REZULTATUL CURENT AL EXERCIŢIULUI (Rcurent)	1 308 683	2 717 919	1 980 929
Indice de creştere a Rexpl.	100%	200,39%	133,75%
Indice de creştere a Vfin.	100%	407,30%	697,87%
Indice de creştere a Cfin.	100%	254,84%	389,65%
Indice de creştere a Rcurent	100%	207,68%	151,68%

Rezultatul curent este mai mare decât rezultatul exploatării, datorită veniturilor financiare. Nivelul indicatorului creşte aproape dublu, este o situaţie favorabilă pentru societate (tabelul nr.7. şi graficul nr.5.).

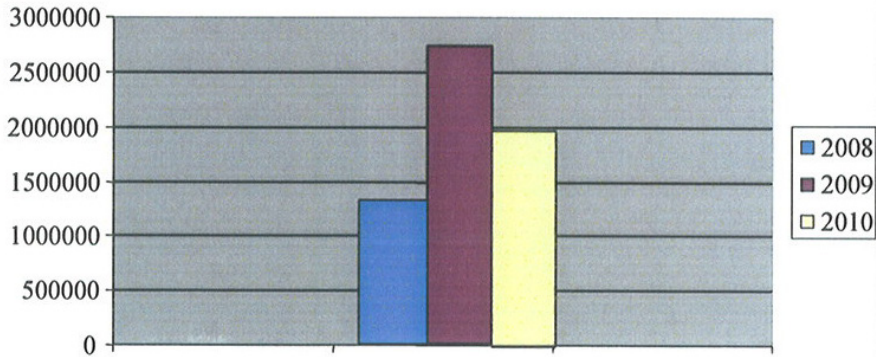

Grafic nr. 5. Evoluţia rezultatului curent al exerciţiului

G. Determinarea rezultatului extraordinar al exerciţiului

Rezultatul extraordinar reprezintă rezultatul ce provine din activităţi extraordinare (întâmplătoare), ce nu fac parte din activitatea de bază a întreprinderii.

Se calculează ca diferenţă între veniturile extraordinare şi cheltuielile extraordinare.

Rezultatul extraordinar = 77 „Venituri extraordinare"
- 67 „Cheltuieli extraordinare"

Nici una dintre societăţile analizate în această lucrare nu prezintă venituri sau cheltuieli extraordinare, ceea ce conduce la un rezultat extraordinar nul în toate cele trei cazuri.

H. Determinarea rezultatului exerciţiului

Rezultatul exerciţiului este de două feluri: brut şi net.

Rezultatul exerciţiului brut este rezultatul activităţii financiare înainte de impozitare, iar rezultatul net al exerciţiului reprezintă profilul net sau pierderea netă cu care se încheie o perioadă de activitate a întreprinderii.

Acest indicator se calculează ca diferenţă intre rezultatul curent, la care se adaugă rezultatul extraordinar (dacă este profit) şi impozitul pe profit, la care se adaugă rezultatul extraordinar (dacă este pierdere).

Rezultatul net al exerciţiului = Rezultatul brut – Impozitul pe profit

Indicatori:

$$\text{Rentabilitatea cheltuielilor} = \frac{\textit{Rezultatul brut al exerciţiului}}{\textit{Cheltuieli totale}}$$

$$\text{Rentabilitatea veniturilor} = \frac{\textit{Rezultatul brut al exercițiului}}{\textit{Venituri totale}}$$

Rezultatul net are nivel semnificativ şi evoluţie importantă, situaţie favorabilă din punct de vedere economic (tabelul nr.8. şi graficul nr.6.).

Tabelul nr. 8
Rezultatul net al exerciţiului

Denumire indicator	2008	2009	2010
Venituri totale	8 537 351	21 198 678	21 330 386
› din exploatare	8 483 912	20 981 025	20 957 447
› financiare	53 439	217 654	372 939
› extraordinare	0	0	0
Cheltuieli totale	7 228 667	18 480 760	19 349 457
› din exploatare	7 200 945	18 410 111	19 241 436
› financiare	27 722	70 648	108 021
› extraordinare	0	0	0
REZULTATUL BRUT AL EXERCIŢIULUI	1 308 683	2 717 919	1 980 929
› rezultatul curent	1 308 683	2 717 919	1 980 929
› rezultatul din exploatare	1 282 967	2 570 913	1 716 011
› rezultatul financiar	25 716	147 005	264 918
› rezultatul extraordinar	0	0	0
Impozit pe profit	329 985	657 936	299 331
REZULTATUL NET AL EXERCIŢIULUI	978 698	2 059 983	1 681 598
Rentabilitatea cheltuielilor	18,10%	14,71%	10,24%
Rentabilitatea veniturilor	15,33%	12,82%	9,28%
Indice de creştere a rezultatului net al exerciţiului	100%	207,68%	171,84%

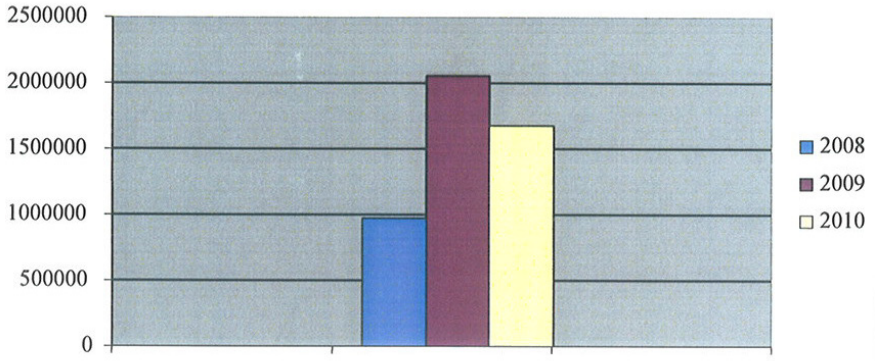

Graficul nr. 6. Evoluţia rezultatului net al exerciţiului

CONCLUZII ŞI PROPUNERI

Structura contului de profit şi pierdere oferă posibilitatea determinării unor indicatori cu o anumită funcţie. Prin intermediul acestor indicatori, se poate aprecia performanţele firmei şi rentabilitatea acestuia.

Pe baza datelor de mai sus, se observă că, pe întreaga perioadă analizată, firma a înregistrat majorări semnificative asupra tuturor indicatorilor.

Producţia exerciţiului a fost într-o continuă creştere, cea mai importantă fiind în anul 2010, datorită schimbării strategiei de piaţă.

Valoarea adăugată a înregistrat şi ea o variaţie pozitivă. Firma utilizează în proporţie semnificativă lucrări şi servicii executate de terţi, care constau în cheltuieli cu:

- Publicitate în reviste, ziare si alte apariţii publicistice;

- Reclame luminoase, bannere, inscripţionări, etc.

Excedentul brut de exploatare s-a majorat pe parcursul intervalului 2008-2010, datorită variaţiei pozitive a valorii adăugate. Deşi numărul personalului a fost în creştere, iar cheltuielile cu salariile, asigurările şi protecţia socială s-au majorat, acestea au pondere relativ scăzută în totalul cheltuielilor, excedentul brut de exploatare fiind diminuat într-o proporţie semnificativă de cheltuielile de exploatare.

Creşterea rentabilităţii ar putea fi determinată de unele modificări cum ar fi:

- Reducerea cheltuielilor fixe. Pe întreaga perioadă analizată s-a înregistrat creşterea acestora, care diminuează flexibilitatea firmei.

- Reducerea lor ar conduce la scăderea riscului de exploatare structural, deoarece, nivelul cheltuielilor fixe este independent de mărimea rezultatului net.

- Promovarea unei politici de piaţă echilibrată, care armonizează relaţia contradictorie dintre rentabilitate şi risc.

- Creşterea capacităţii de autofinanţare. Suma din profitul net care urmează să se repartizeze asociatului unic influenţează direct proporţional mărimea profilului repartizat pentru investiţii. Majorarea capacităţii de autofinanţare conduce la creşterea autonomiei financiare şi îmbunătăţirea structurii capitalurilor proprii. Acestea determină un potenţial financiar superior de susţinere a propriei dezvoltări şi de majorare a valorii firmei.

- Promovarea unei politici de independenţă financiară care să-i permită creşterea rentabilităţii firmei, fără să fie afectată de riscul financiar.

- Creşterea gradului de autonomie faţă de terţi, care ar asigura independenţa desfăşurării activităţii de exploatare şi rentabilitatea firmei, prin tipărirea unei reviste proprii.

În acest fel, firma pe de-o parte şi-ar reduce cheltuielile cu reclamele, anunţurile şi alte apariţii publiciste, iar pe de altă parte, şi-ar putea majora veniturile generate din colaborarea cu alte societăţii din diverse domenii care ar dori să facă reclamă la revista respectivă.

Evaluarea capacităţii financiare a întreprinderii se face în funcţie de capacitatea de îndatorare a firmei, gradul de imobilizare a activelor, gradul de lichiditate, valoarea managerilor.

Concluziile analizei economico-financiară constituie un element calitativ important pentru evaluarea firmei. Analiza financiară şi evaluarea patrimonială vizează determinarea gradului de profitabilitate a firmei. Evaluarea întreprinderii presupune aprecierea acesteia cu ajutorul unui indicator sintetic, valoarea sau preţul.

Biliografie

1. **BĂRBULESCU,C.**, *Economia şi gestiunea întreprinderii*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 1995.
2. **BRAN,P.**, *Finanţele întreprinderii*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 1997.
3. **CHIRILĂ,E.**, *Finanţele întreprinderilor*, Editura UNIVERSITĂŢII DIN ORADEA, Oradea, 2001.
4. **CIOBANU Anamaria**, *Analiza performanţelor întreprinderii*. Editura ASE, Bucureşti, 2006.
5. **CRISTEA,H.**; **ŞTEFĂNESCU,N.**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura MIRON, Timişoara, 1996.
6. **DINCĂ,G.**; **DINCĂ,M.**; **BOTIŞ,S.**, *Finanţe, monedă şi credit*. Editura UNIVERSITĂŢII TRANSILVANIA din Braşov, 2006.
7. **MĂRGULESCU,D.**, *Diagnostic economico-financiar*. Editura ROM-

CART, Bucureşti, 1994.

8. **EŞTER Cornelia**, **LEZEU Dorina**, **PEREŢ Adina**, *Analiza economico-financiară – curs.* Editura UNIVERSITĂŢII DIN ORADEA, Oradea, 2003.

9. **MIHAI,I.**, (coordonator), *Analiza situaţiei financiare a întreprinderii*. Editura MIRTON, Timişoara, 1997.

10. **NĂSTASE,I.G.**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura PROUNIVERSITARIA, Bucureşti, 2010.

11. **NICULESCU Maria**, *Diagnostic financiar*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2005.

12. **PESTE Roire**, *La gestion financière*, Èdition D'ORGANISATION, Paris, 1989.

13. *Revista generală de contabilitate şi expertiză*, numărul 7 din 1995.

14. **ROBU**, **VÂLCEANU**, **GEORGESCU**, *Analiza economico-financiară*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 2006.

15. **SOLNIC,B.**, *Gestion financiere*. Editura NATHAN, Edition 3, Paris, 1980.

16. **STANCU,I.**, *Finanţe*, Editura Economică, Bucureşti, 2006.

17. **STANCU,I.**, *Gestiunea financiară a agenţiilor economici*. Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 1994.

18. **TOMA,M.**, *Finanţe şi gestiune financiară*, Editura ECONOMICĂ, Bucureşti, 1998.

19. **VASILE,I.**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura METEOR PRESS, Bucureşti, 1997.

20. **VINTILĂ,Georgeta.**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 2006.

21. **VINTILĂ,Georgeta.**, *Gestiunea financiară a întreprinderii*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 2000.

22. **VINTILĂ,Georgeta.**, *Diagnosticul financiar şi evaluarea întreprinderilor*. Editura DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, Bucureşti, 1998.

ANEXA 1
CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE

Incheiat la 31.12.2010 (se completează cumulate de la începutul anului).

Denumirea indicatorilor	Nr. rd.	2008	2009	2010
Venituri din vânzarea mărfurilor (ct. 707)	01	7 776 173	25 072 515	1 202 961
Producţia vândută (ct. 701+702+703+704+705+706+707+708)	02	7 428 258	18 092 895	19 857 089
Cifra de afaceri (rd. 01+02)	03			
Venituri din producţia stocată (ct.711) Solduri creditoare	04			
Venituri din producţia stocată (ct. 711) Stocuri debitoare	05			
Venituri din producţia de imobilizări (ct. 721+722)	06			
Producţia exerciţiului (rd. 02+04+05+06)	07	7 638 626	18 429 277	19 629 208
Venituri din subvenţii de exploatare (ct. 741)	08			
Alte venituri din exploatare (ct.754+758)	09			
Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare(ct.781)	10			
I. VENITURI DIN EXPLOATARE-TOTAL (rd.03+04+05+06+08 la 10)	11	8 483 912	20 981 025	20 957 447
Cheltuieli privind mărfurile (ct.607)	12			
Cheltuieli privind materiile prime (ct.600)	13			
Cheltuieli cu materiale consumabile (ct.601)	14			
Cheltuieli cu energie şi apă (ct.605)	15			
Alte cheltuieli materiale (ct.602+603+604+606+608)	16	4.364	7.525	25.725
Cheltuieli materiale-total	17	4.360	7.525	25.725
(rd. 13 la rd. 16)				

Denumirea indicatorilor	Nr. rd.	2008	2009	2010
Cheltuieli cu lucrări şi servicii executate de terti (ct.611+612+613+614+621+622+623+624+625+626+628)	18	13 151	22 674	71 197
Cheltuieli cu impozite, taxe şi vărsăminte asimilate (ct.635)	19	20 695	37 329	37 387
Cheltuieli cu remuneraţiile personalului (ct.621+624)	20	612 391	993 801	1 406 871
Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială (ct.645)	21			
Cheltuieli cu personalul-total (rd.20+21)	22	612 391	993 801	1 406871
Alte cheltuieli de exploatare (ct.645+658)	23	8 040	125 755	355 299
Cheltuieli cu amortizările şi provizioanele (ct.681)	24	1 829 565	5 852 117	685 153
II. CHELTUIELI PENTRU EXPLOATARE-TOTAL (12+17 la 19+22 la 24)	25	22.504.400	38.504.600	112.122.000
REZULTATUL DIN EXPLOATARE (Profit, rd. 11-25)	26	1 282 967	2 570 913	1 716 011
REZULTATUL DIN EXPLOATARE (Pierdere, rd.25-11)	27			
Venituri din participaţii, alte imobilizări financiare şi creanţe imobilizate (ct.761+762+763)	28			
Venituri din titluri de plasament (ct.764)	29	13 400	22 400	32 200
Venituri din diferenţe de curs valutar (ct.765)	30			
Venituri din dobânzi (ct.766)	31			
Alte venituri financiare (ct.767+768)	32			
Venituri din provizioane (ct.786)	33			
III. VENITURI FINANCIARE – TOTAL (rd.28 la 33)	34	53 439	217 654	372 939
Pierderi din creanţe legate de participanţi (ct.663)	35			
Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate (ct.664)	36			

PACEA ȘI IMPORTANȚA PRINCIPIULUI COOPERĂRII INTER-STATALE PENTRU PACE, LA ÎNCEPUTUL SEC. XXI

THE PEACE AND IMPORTANCE OF THE PRINCIPLE OF INTERSTAT FOR PEACE COOPERATION IN THE 21ST CENTURY

Madalina Virginia ANTONESCU[1]

Abstract

We can say, regarding the neo-westphalian order at the beginning of XXI-st century, that the "peace" concept accumulates extended meanings. It is not possible to realize a concrete "state of peace" without fulfilling with good-faith, as states, some specific legal obligations assumed at international level (to cooperate and to respect the treaties, as participants). It is essential, also, for states, to keep in their juridical and political engagements the full meaning of "peace", and not to see as "a formal, obsolete obligation" the compulsory condition to contribute actively to preservation of an international and regional environment based on the respect of international law, especially, of principles of peace and good understanding between nations. The contemporary international system, in force from 1945, is based on the inter-connected obligations of states to respect the UN Charter principles and to give them a plenary value within the inter-state relations. The principle of good-vicinity, linked to the principle of cooperation between states and pacta sunt servanda, can bring an enforced legal ground, necessary for better way of functioning of the contemporary international order and also, targeted to avoid inter-state wars.[2]

Key-words: *peace, neo-westphalian order, inter-state cooperation, international law, nation-state, good-vicinity principle*

[1] Doctor în drept, cercetător științific, Universitatea București, vam55ro@yahoo.com

[2] The present article represents only the personal opinion of the author and it does not involve in any form any other natural person or legal entity. All the rights over the present text are reserved. The quotations from the present text are made by mentioning the author and the complete source.

Rezumat

În ordinea neo-westphaliană de la începutul sec. XXI, putem spune că termenul de „pace" primește sensuri extinse. Nu este cu putință realizarea concretă a păcii între popoare fără îndeplinirea, cu bună-credință din partea statelor, a obligației lor juridice asumate la nivel internațional, de cooperare și de respectare a tratatelor la care sunt parte. Este esențial ca statele să păstreze, în angajamentele lor juridice și politice asumate, sensul plenar al păcii, și să nu considere o obligație formală, învechită, cea de a contribui activ la prezervarea unui mediu internațional și regional bazat pe respectarea dreptului internațional, îndeosebi a principiilor păcii și bunei înțelegeri între națiuni. Actualul sistem internațional, funcționabil din 1945, se bazează pe obligația interconectată a statelor de a respecta principiile Cartei ONU și de a le conferi o valoare plenară, în relațiile dintre ele. Principiul bunei vecinătăți, corelat cu principiul cooperării între state și cu principiul pacta sunt servanda, pot aduce o bază juridică întărită atât pentru funcționarea ordinii internaționale contemporane, cât și pentru evitarea războaielor între state.

Cuvinte-cheie: *pace, ordine neo-westphaliana, cooperare inter-statală, drept internațional, stat-națiune, principiul bunei-vecinătăți*

1. Conceptul de „pace" în ordinea neo-westfaliană

Pacea este adesea definită în doctrină ca o stare structurală caracterizată „prin absența războiului"[3]. Pacea indică o stare a mediului internațional „bazată pe încetarea sau absența ostilităților reale"[4]. Din perspectiva dreptului internațional contemporan, pacea reprezintă valoarea supremă a umanității, alături de justiție, echitate, libertate și constituie premisa axiologică pe care se întemeiază întreaga ordine juridică internațională contemporană.

După Hobbes, pacea este „o stare distinctă de cea de non-război" (ultima fiind definită prin faptul că «absența unui conflict armat este o parte necesară dar în niciun caz suficientă pentru întrunirea condițiilor de pace», și al cărui exemplu este dat de «războiul rece» între două blocuri)[5]. Pentru relațiile internaționale dintotdeauna, pacea a reprezentat un obiectiv, un ideal major, actorii politici fiind conștienți că nu se poate ajunge la consolidarea unui mediu internațional stabil, sigur, în echilibru, fără urmărirea *de către toți actorii* a obiectivului menținerii păcii și al evitării războiului

[3] Graham Evans, Jeffrey Newnham, *Dicționar de relații internaționale*, trad. Anca Irina Ionescu, Ed. Universal Dalsi, București, 2001, p. 434.
[4] *Ibidem*, pp. 434-435.
[5] *Ibidem*, p. 434.

(tendință de gândire politică dominantă în secolul XX)[6].

De asemenea, în doctrină se efectuează o distincție între starea de pace (definită aici ca „absență a unui conflict violent între statele majore") și noțiunea marxist-leninistă de „coexistență pașnică", ultima fiind considerată că «nu exclude conflictul violent între clase și că legitimează revoluțiile de eliberare națională și propagarea războaielor»[7].

Alți autori prezintă o perspectivă nouă, complexă asupra relațiilor internaționale de la începutul sec. XXI, ca fiind relații *afectate inevitabil de globalizare*; în acest sens, ei atrag atenția că nu mai avem de-a face cu o violență «clasică politică și inter-statală, produsă de un stat și dirijată contra altor state», în care « statul se comportă ca un gladiator, creând violență pentru a își demonstra puterea și a își consolida propria securitate»[8], ci ne confruntăm *cu noi tipuri de violență pe scena internațională*. Acestea *creează efecte asupra conceptului de „pace internațională", care devine o stare complexă, influențată de actorii non-statali cu acțiune regională, infra-națională, globală chiar*. Violența organizată devine transnațională, se desprinde de un teritoriu precis, controlat de statul-națiune și se desprinde de însuși acest concept al „statului-națiune"[9]. Putem spune că, într-o ordine neo-westfaliană, din pricina fenomenelor și proceselor *obiective* ale globalizării, statele-națiune nu mai sunt singurii actori care au monopolul violenței organizate și exercitate după reguli stricte, inter-statale. Doctrina remarcă apariția unor *forme de violență transfrontalieră, produsă de actori non-statali,* ceea ce afectează înțelesurile tradiționale ale conceptului „păcii", definit de regulă, ca „stare de absență a războiului *inter-statal"*. Astfel, la începutul sec. XXI, pacea nu mai poate fi privită exclusiv din perspectiva *relațiilor inter-statale*, *deși tendința de re-structurare a întregii ordini internaționale este favorabilă ascensiunii neo-westfalismului* (curentul de gândire politică al reafirmării preeminenței statului-națiune ca actor principal, originar, singular, suveran, în raport cu actorii non-statali).

Conceptul „păcii" primește sensuri noi, complexe, doctrina vorbind de un tip nou de violență internațională, *una de natură socială*, « efect al eșecului integrării sociale internaționale, al inechităților sociale, al eșecului dezvoltării, existente în special în ariile geografice de fractură ale spațiului mondial»[10]. Cu privire la această formă de violență, statele-națiune (în special, cele periferice, ne-dezvoltate) sunt considerate incapabile a le controla și elimina, de unde și proliferarea a ceea ce doctrina numește «*mici antreprenori ai violenței* », locali sau chiar transnaționali (mișcări contestatare, rețele teroriste)[11]. Mai degrabă, această nouă formă de violență

---

6 *Ibidem*, p. 435.

7 Bertrand Badie, *Dans quelle système international vivons-nous?,* în *Bertrand Badie et alii, Qui a peur du XXIe siècle ? Le nouveau système international*, La Découverte, Paris, 2005, p. 15.

8 David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt Jonathan Perraton, *Transformări globale. Politică, economie și cultură,* trad. de Ramona-Elena Lupașcu, Adriana Știaub, Mihaela Bordea, Alina-Maria Turcu, Ed. Polirom, Iași, 2004, pp. 171-174.

9 Bertrand Badie *et alii*, op. cit., p.15.

10 *Ibidem*, p. 15.

11 *Ibidem*, p. 16.

internațională socială este *atașată tiparului unei lumi afectate de haos*, care duce la un alt concept, folosit de unii autori spre a atrage atenția asupra tendințelor diverse de re-structurare a lumii contemporane: «*dezordinea internațională*»[12].

Statele nu pot controla și gestiona formele de violență internațională *socială*, prin metodele *tradiționale* de exercitare a puterii, deoarece aceasta este o formă de violență *a cărei rezolvare implică negocierea, parteneriatul*. Asumarea și exercitarea formelor de violență socială la nivel transnațional și internațional de către actorii non-statali nerecunoscuți și chiar vânați de statele-națiune (mișcări contestatare, rețele teroriste), implică paradoxul ca *statele să fie puse în situația de a nu avea mecanismele adecvate pentru controlarea acestor noi forme de violență, atipice și, deci, pentru atingerea stării de pace în sensul complex* (al unei lumi în plină restructurare, afectate deja de globalizare) *din prezent*.

Apariția unor *noi logici conflictuale*, diferite de vocabularul juridic strict al războiului, cu interdicții, principii, norme clare asupra a ceea ce statele, în ordinea juridică contemporană au sau nu voie să facă potrivit dreptului internațional, *reprezintă o provocare specifică pentru dreptul internațional ca atare, dar și pentru state*, ca actori politici ce revin în forță și își afirmă preeminența pe plan politic internațional, în raport cu actorii non-statali, conform modelului neo-westfalian în ascensiune.

Provocarea este însă și pentru modelul neo-westfalian ca atare, deoarece lumea secolului XXI diferă fundamental de lumea din a doua jumătate a secolului XX, unde putem spune că westfalismul și-a atins apogeul.

În lumea începutului sec. XXI, *globalizarea a creat deja condiții* pentru trasnaționalizarea violenței, pentru restructurarea a însuși conceptului de „violență”[13] (care nu mai este una inter-statală ci atipică, asimetrică, socială, nereglementată adecvat la nivelul dreptului internațional). Dacă *pacea, în sensul său tradițional, este garantată și păstrată de state*, în temeiul calității lor juridice specifice de membre în diferite organizații regionale și internaționale (în special, memebre ONU), în temeiul principiilor fundamentale consacrate în Carta ONU, cum ar putea statele-națiune, folosind *aceleași mecanisme juridice și politice consacrate pentru o lume a statelor*, să gestioneze și să controleze *o lume deja globalizată*, în care proliferează actori non-statali și forme de violență atipice, non-statale, transnaționale? *Ordinea juridică internațională contemporană fixează un înțeles tradițional al păcii,* unul *în funcție de obligațiile juridice stricte ale statelor,* le reglementează *un anume tip* de comportament pe scena internațională, deoarece dreptul internațional însuși este unul prin excelență inter-statal, coordonator[14], westfalian, deci.

Lumea sec. XXI nu este însă una tipică, ci este *afectată de globalizare în tot*

[12] David Held *et alii*, op. cit., pp. 126-127, vorbind chiar de existența unei „ordini militare globale”.

[13] Raluca Miga-Beșteliu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Ed. All-B, 1998, pp. 7-9.

[14] *Ibidem*, p. 39. Doctrina remarcă evoluția dreptului internațional contemporan „de la un drept de coordonare la un drept investit cu un rol crescut în promovarea intereselor pe termen lung ale întregii societăți internaționale, axat pe trei piloni: pacea, dezvoltarea și conservarea mediului înconjurător”.

ce înseamnă aceasta (apariția de actori noi, de forme noi de violență și conflict, de privatizarea violenței și de transnaționalizarea ei). Violența organizată *se desprinde* de statul-națiune și *se exercită atipic, la diferite nivele* (infra-național, regional, transnational, global), fără ca statele, *prin mecanismele tradiționale, oferite de dreptul internațional*, să le poată gestiona, controla sau elimina.

Din acest motiv, se creează o stare structurală nouă, pe care unii o definesc «nici pace, nici război » (deoarece *înseși conceptele de pace și război s-au redefinit*, s-au desprins de înțelesurile tradiționale date de lumea statelor), *o stare de dezordine internațională, de turbulență,* pe care *neo-westfalismul* (ca model de ordine alternativă la globalizare) *trebuie să o controleze prin norme, mecanisme și atribuții noi*. Din nevoia de redefinire a rolului statului-națiune în această lume complexă (dacă neo-westfalismul își propune să re-creeze statul ca actor politic preeminent, puternic, capabil să stapânească lumea actorilor non-statali și capabil să impună regulile), apare *nevoia de dezvoltare sau re-structurare a însuși dreptului internațional*.

Trebuie să remarcăm că dreptul internațional contemporan este *unul de tip westfalian-tradițional*, adică oferă norme, reguli, definiții ale conceptelor de pace și război care sunt *inevitabil limitate* și prin care statele nu mai pot asigura ordinea, starea de echilibru într-un sistem devenit turbulent, haotic, rebel, *prin acțiunile asimetrice și atipice ale actorilor non-statali.*

La începutul sec. XXI, ar trebui ca *dreptul internațional să primească o componentă nouă*, privind *definirea noilor forme* de violență existente în sistemul internațional, a *noilor actori* non-statali care folosesc noi forme de violență, prin consacrarea principiilor, normelor, mecanismelor, instituțiilor, atribuțiilor specifice, noi, prin care statele-națiune *ar putea să gestioneze* aceste noi forme de violență și *să asigure pacea, ca stare structurală, la nivelul provocărilor lumii secolului XXI.*

Cu alte cuvinte, *neo-westfalismul ar trebui să propună un drept internațional specific, adaptat ordinii complexe a începutului sec. XXI, un drept neo-westfalian*, în care statul-națiune să primească pârghiile juridice, instituțiile, competențele necesare pentru a opera la nivele transnaționale, globale, regionale, infra-naționale în *asigurarea stării de pace, definită în funcție de provocările asimetrice și de actorii non-statali de pe scena politică a începutului sec. XXI.*

Pacea nu este o noțiune abstractă și detașată de sistemul internațional concret în care operează actorii politici. *Dimpotrivă, pacea este o stare concretă, care trebuie definită corect, în funcție de provocările specifice dintr-un sistem la un moment dat*. Dincolo de înțelesurile tradiționale ale „păcii" cuprinse în principiile fundamentale ale Cartei ONU, dreptul internațional de la începutul sec. XXI trebuie să dezvolte dimensiuni noi de reglementare ale unor sensuri noi ale conceptului de „pace"[15], care să evite căderea sistemului într-o stare de haos generalizat sau de dezordine internațională.

Asumarea, gestionarea sensurilor noi ale conceptului „păcii" reprezintă,

[15] Kenneth N.Waltz, *Teoria politicii internaționale*, trad. Nicoleta Mihăilescu, Polirom, Iași, 2006, p. 162.

deci, o provocare majoră pentru statele-națiune în cadrul modelului ordinii neo-westfaliene, unde statele devin competitorii activi, fermi, ai ordinii globalizării (axate pe slăbirea și compromiterea modelului statului-națiune), dar și ai dezordinii internaționale (axate pe lipsa oricărui model de ordine care să fie gestionată de state).

Orice proces de stabilire a păcii și de generare a păcii într-un sistem, consideră doctrina, reprezintă o diminuare a tendinței anarhice din sistem, a haosului și dezordinii[16].

O altă provocare a sistemului neo-westfalian (ca alternativă viabilă la modelul globalizării ordinii politice de la inceputul sec. XXI), o constituie *incompatibilitatea dintre westfalism și intervențiile umanitare*[17] practicate, într-o ordine deja globalizată, între a doua jumătate a sec. XX și începutul sec. XXI, ca justificare pentru necesitatea de prevenire a extinderii haosului în zonele sigure, ca modalitate de asigurare a păcii în sistem. Intervențiile umanitare sunt privite ca având drept cauză nu globalizarea ca atare, ci incapacitatea statelor eșuate, slabe, de a gestiona niște probleme ce pot influența negativ, pot extinde dezordinea la nivel regional, influențând starea de pace, de ordine în întreg sistemul global. *Un sistem global este un sistem prin excelență interdependent,* în care o stare de dezordine instalată într-o componentă a sistemului generează haos și în alte componente, depărtate, dacă nu chiar în întreg sistemul. Este *o vulnerabilitate tipică a unui sistem de tip global*, ceea ce duce la respingerea ca *nesigur, ca model neviabil,* a sistemului de tip global, de către adepții neo-westfalismului și ai puterii consolidate a statelor-națiune. *Într-o lume neo-westfaliană, această vulnerabilitate nu ar exista sau ar fi controlată* de statele cu puteri sporite pe planul internațional, *în materia gestionării multilaterale a păcii*, deoarece dezordinea ar fi controlată și eliminată de state *conform unor mecanisme multilaterale eficiente, care să fie și conforme* principiului suveranității și neamestecului în treburile interne ale statelor *dar și capabile să răspundă adecvat* provocărilor globalizării (globalizarea violenței).

Intervențiile umanitare sunt privite ca *neavând legătură* cu modelul neo-westfalian, ca fiind instrumente de intervenție ale unei superputeri pentru a păstra sau extinde un tip de pace structurală pe care aceasta a creat-o și pe care o garantează cu forțe proprii. Intervențiile umanitare mai sunt privite și ca o formă de *acțiune selectivă, insuficient reglementată la nivel internațional și controversată* (se opune esenței principiilor Cartei ONU, în sens strict, suveranist, care sunt prin excelență principii de tip westfalian). Intervențiile umanitare pleacă de la ideea că « suveranitatea și legitimitatea unui stat nu mai pot fi conferite automat deținătorului de facto al puterii într-o țară»[18]; se operează astfel, o distincție dintre stat și reprezentantul puterii de stat, care poate fi înlocuit, printr-o formă de intervenție umanitară, în caz de afectare gravă și sistematică a unor valori fundamentale pentru întreaga ordine globală (respectarea

[16] Francis Fukuyama, *Construcția statelor. Ordinea mondială în secolul XXI*, trad. Mihnea Columbeanu, 2004, Ed. Antet, p. 104.
[17] *Ibidem*, pp. 104-105.
[18] *Ibidem*, p. 104.

drepturilor omului). Într-un sistem de tip global, principiul suveranității este mult limitat, în schimb practica intervenției umanitare se consolidează până devine un principiu cutumiar consacrat, prin practicile repetate ale unei superputeri sau ale unui grup de state. Protejarea democrației și a drepturilor omului într-un stat considerat ca fiind „eșuat", adică „fără capacități instituționale de gestionare și implementare a politicilor democratice și de respectare a drepturilor omului sau chiar considerat ca neavând legitimitate" (din care au derivat doctrina Bush, a descurajării și a războiului preventiv[19], care reprezintă forme de gestionare globală a unui sistem de tip global și nu forme neo-realiste, de gestionare a unui sistem clasic, de tip westfalian axat pe preeminența principiului suveranității și egalității în drepturi între toate statele) sunt considerate în doctrină ca motive de intervenție selectivă, în diferite părți *ale unui sistem de tip global*. Or, într-un sistem de tip westfalian, axat pe preeminența principiului suveranității, mergând până la sacralizarea lui, astfel de practici nu sunt legitimate în niciun mod.

De aceea, este important să vedem că *esența neo-westfalismului este incompatibilă cu practica războaielor preventive, a intervențiilor umanitare* (deoarece acestea sunt forme de asigurare a păcii într-un sistem de tip global; sunt incompatibile cu principiile fundamentale consacrate în Carta ONU, principii care se referă la interdicția *oricărei forme* de război în relațiile dintre state și *la ne-amestecul sub orice formă* în treburile interne ale altor state).

Preluând, practic, elemente din sistemele de tip global (precum războiul preventiv, intervenția umanitară), sistemul neo-westfalian *ar pune din nou în discuție* conținutul principiului suveranității statelor, al ne-amestecului în treburile interne ale altui stat, al cooperării pentru menținerea și consolidarea păcii internaționale, al obligației de soluționare pașnică a diferendelor inter-statale, al interzicerii recurgerii la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în relațiile internaționale.

Pentru *provocări tipice lumii în schimbare de la începutul sec. XXI*, precum problema gestionării statelor slabe, îmbunătățirea legitimității democratice pe glob, întărirea instituțiilor democratice, respectarea drepturilor omului la nivel global[20], statele-națiune, ca actori politici preeminenți într-un sistem de tip neo-westfalian ar trebui să știe *să răspundă prin mecanisme noi, prin proceduri, norme, instituții, atribuții noi, de tip multilateral* (și nu global), care să nu pună în discuție suveranitatea lor și a altor state, să respecte obligațiile lor specifice de conformitate cu principiile Cartei ONU și care să fie eficiente (capabile să elimine violențele atipice, generate de actorii non-statali din sistem).

Este deci, *o provocare inclusiv la adresa multilaterlaismului și bilateralismului* (ca mecanisme de cooperare clasică, tipic westfaliene) pentru statele-națiune, *singurele mecanisme compatibile cu ordinea de tip neo-westfalian*, pe care statele le pot folosi legitim, în lumea începutului sec. XXI, dacă decid să o structureze

[19] *Ibidem*, p. 106.

[20] Ilie Șerbănescu, *Suveranitatea națională și colaborarea internațională*, în Nicolae Ecobescu, vol. *Suveranitatea și progresul*, Ed. Politică, București, 1977, p. 316.

conform acestui model.

Capacitatea de creare a unor noi organizații regionale și internaționale, mult mai eficiente decât cele deja existente, capabile să opereze pe baza unor corpuri noi de norme juridice și cu atribuții, mecanisme, instituții noi, apte să răspundă provocărilor lumii deja globalizate, *este provocarea principiului bilateralismului și multilateralismului*, ca metode tradițional westfaliene, opuse mecanismelor integraționiste regionale și globale.

2. Suveranitatea și corelarea cu principiul cooperării inter-statale pentru pace

În opinia doctrinei, se consideră că există „o legătură indisolubilă" între suveranitatea națională și colaborarea între state, deoarece nerespectarea suveranității naționale înseamnă însăși negarea colaborării autentice, ducând la dependență, la subordonare"[21]; s-a propus și *o definiție extinsă* a noțiunii de „colaborare internațională", văzută ca „un raport între națiuni, între entități suverane, statale și egale în drepturi, și nu pe deasupra sau în afara acestora"[22]. „La rândul său, colaborarea constituie o condiție și o manifestare a suveranității", consideră doctrina.

A treia componentă a unui sistem internațional sigur și stabil, pe lângă respectarea *suveranității statelor și colaborarea internațională*, o constituie *pacea și securitatea internațională*. Astfel, colaborarea internațională corespunde, în opinia doctrinei, eforturilor popoarelor de a contribui la „rezolvarea problemelor litigioase dintre țări pe cale pașnică, la mai buna cunoaștere reciprocă, la eliminarea încordării, la instaurarea unui climat de destindere, securitate și pace"[23].

În ordinea juridică internațională contemporană, constituită pe baza principiilor fundamentale consacrate în Carta ONU, toate statele au obligația de a participa la colaborarea internațională și de a respecta dreptul fiecărui stat la colaborare, ca entitate suverană. Conform dreptului internațional contemporan, există, corelativ dreptului la cooperare a statelor, și interdicția corelativă de a nu ridica obstacole, piedici, restricții de tot felul în calea colaborării internaționale dar nici la adresa dreptului suveran al fiecărui stat de a se angaja în relații de cooperare cu alte state, în mod liber[24].

Acest lucru este foarte important din prisma asigurării unei respectării reale a interesului național al unui stat, din partea tuturor celorlalte state, mari puteri sau state mici și mijlocii. Conform dreptului internațional, toate statele sunt considerate entități suverane, egale în drepturi, având beneficiul dreptului de a se angaja în mod liber în relații de cooperare și prietenie cu orice alt stat doresc ele, conform interesului

[21] *Ibidem*, p. 316.
[22] *Ibidem*, p. 316.
[23] *Ibidem*, pp. 316-317.
[24] *Ibidem*, p. 317.

lor național. Nimeni nu poate ridica bariere sau restricții dreptului unui stat de a coopera pe plan regional, bilateral sau internațional, cu orice stat dorește. Acesta este un drept care își are fundamentul în Carta ONU, este bazat pe un principiu fundamental, cu opozabilitate *erga omnes*, deci nu se poate concepe o aplicare sau o recunoaștere restrictivă, selectivă, discriminatorie, a acestui drept doar cu privire la unele state și cu ridicarea de restricții sau interdicții la adresa acestui drept, în ce privește alte state. Chestiunea recunoașterii și în ordinea în schimbare a începutului de secol XXI, a acestui drept, se pune cu asiduitate, mai ales când în discursurile politice se vehiculează calificative precum „state rebele", „state bune"/„state rele", „care ar trebui sancționate" și „state care aplică sancțiuni". Aceste calificative politice nu sunt compatibile cu dreptul internațional, bazat pe egalitatea în drepturi a tuturor statelor, cât și pe dreptul statelor de a fi tratate egal, în organizațiile internaționale și în mediul internațional, în sensul de a li se recunoaște drepturile fundamentale, consacrate în documentele ONU la care sunt parte.

Nu sunt compatibile cu dreptul tuturor statelor la colaborare internațională, calificative aplicate asupra unui stat/grup de state ca fiind „state rebele", „state care trebuie pedepsite", „state rele" etc. Există riscul ca unor state calificate astfel de comunitatea internațională (chiar prin rezoluții în acest sens) sau de către un grup de state/un stat, să le fie împiedicat sau relativizat beneficiul participării *depline și cu drepturi egale* la colaborarea internațională, cu toate statele, prin impunerea de sancțiuni, embargouri, restricții, *având la bază calificativul sus-menționat*.

Or, dreptul internațional contemporan, care este prin excelență *un drept de coordonare*, nu admite sub nicio formă, *introducerea de criterii de departajare, de selecție, discriminări, bariere sau restricții de tot felul, între state*, pentru a împiedica sau limita pe unele *de la beneficiul egal al tuturor drepturilor recunoscute în documentele internaționale.*

Însăși Organizația Națiunilor Unite a fost concepută *ca o manifestare a principiului cooperării internaționale* (conform art.1, alin.4, ONU are un rol de „centru de armonizare a acțiunilor națiunilor pentru atingerea unor scopuri comune" menționate în Cartă[25]).

Tot în articolul 1, alin. 1, 2, 3 din Carta ONU, observăm *o strânsă legătură între cooperare și pace, care formează esența scopului fundamental de constituire a ONU* (menținerea păcii și securității internaționale; dezvoltarea de relații prietenești între națiuni și cu scopul de a lua orice alte măsuri adecvate de întărire a păcii universale; atingerea cooperării internaționale în rezolvarea problemelor internaționale de natură economică, socială, culturală umanitară, cât și în promovarea și încurajarea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale fără distincție).

În capitolul II din Carta ONU, art. 4, alin. 1, observăm din nou conexiunea directă între calitatea de membru ONU și calitatea de „stat iubitor de pace". *Pacea*

[25] United Nations, *Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice*, New York, November 2008, p. 6.

devine conceptul-cheie în funcție de care este definită și obținută apartenența unui stat la comunitatea internațională (care astăzi, practic, se confundă cu apartenența la ONU).

Crearea ONU însăși este privită în contextul necesității internaționale de restabilire a unui mediu pașnic, stabil, prietenos pentru toate statele iubitoare de pace, prin care să se asigure îndeplinirea tuturor obiectivelor majore prevăzute în art.1, Carta ONU.

Acest document major pentru întregul sistem internațional contemporan, în vigoare din 1945 și care se bazează *pe un concept specific al păcii (definit în funcție de principiile fundamentale de drept prevăzute în art. 2/ Cartă)*, conține chiar și un capitol dedicat cooperării economice și sociale internaționale (cap. IX). Astfel, în art. 55, se recunoaște nevoia de creare a unor condiții de stabilitate și bunăstare pentru relațiile dintre națiuni, pașnice și de prietenie, bazate pe respectarea principiilor egalității în drepturi și a auto-determinării popoarelor. Art. 56 instituie o obligație juridică a statelor membre ONU de a se angaja atât la nivel individual, cât și împreună, în forme de cooperare cu Organizația, pentru a îndeplini obiectivele prevăzute la art. 55. În opinia doctrinei, este vorba de o dublă obligație juridică a statelor membre ONU: de a coopera între ele, pentru a atinge obiectivele cooperării internaționale și de a coopera cu Organizația, pentru realizarea obiectivelor sus-menționate[26].

Cât privește sfera de cuprindere a principiului cooperării internaționale, o parte a doctrinei s-a pronunțat pentru *o aplicare limitată* (deoarece principiul s-ar referi doar la o îndatorire a statelor membre ONU de a coopera) în timp ce altă parte a doctrinei insistă pentru recunoașterea *caracterului universal* al principiului cooperării internaționale (el aplicându-se *în relațiile dintre toate statele*, indiferent dacă sunt sau nu membre ale unor organizații internaționale)[27].

Într-un alt document major pentru definirea unui cadru juridic internațional destinat cooperării între state, *Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor*/1974[28], se prevede dreptul statelor semnatare de a «participa la comerțul internațional și la alte forme de cooperare economică, independent de orice diferențe între sistemele politice, sociale, economice»[29]. Doctrina consideră că „un drept similar de cooperare există și pentru domenii precum menținerii păcii și securității internaționale ori pentru domeniul social-umanitar”[30].

Conform doctrinei, dreptul statelor de a coopera unele cu altele „*este inclus* în dreptul lor de a participa, în condiții de egalitate, la viața internațională și la soluționarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea”[31].

În *Declarația asupra întăririi securității internaționale*, adoptate prin

[26] Grigore Geamănu, *Drept internațional public*, vol. 1, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1981, pp. 236-237.
[27] *Ibidem*, p. 237.
[28] http://www.un-documents.net/a29r3281.htm, accesat în 17.10.2017.
[29] Grigore Geamănu, op. cit., p. 238.
[30] *Ibidem*, p. 238.
[31] *Ibidem*, p. 238.

rezoluția AG ONU 2734 (XXV) în 16 decembrie 1970[32], se arată încă din preambul „necesitatea unui comportament concertat al statelor pentru a feri generațiile viitoare de flagelul războiului și, în acest sens, necesitatea statelor de a trăi în pace unul cu celălalt, ca buni vecini și de a-și uni eforturile pentru întărirea păcii și securității internaționale".

Ordinea neo-westfaliană poate cunoaște modele organizaționale și instituționale pe plan internațional noi, mult evoluate chiar față de actualul ONU, formule de *multilateralism consolidat*, am spune, capabile să asigure, printr-o aplicare la nivel *internațional și regional* a principiului multilateralismului, *o nouă arhitectură de relații și tratate adaptate provocărilor lumii începutului de secol XXI*, ca tip de lume deja supusă impactului globalizării, provocărilor, amenințărilor și riscurilor globale, asimetrice, non-statale.

Există *formule flexibile de intervenție* prin mecanismele *deja existente* (în cadrul ONU), ale statelor, *încadrabile în limitele* principiului multilateralismului, permise de Carta ONU și detaliate în declarațiile semnate de statele membre ONU, precum *Declarația asupra întăririi securității internaționale*, sus-menționată. Potrivit pct.7, statele membre „sunt invitate să răspundă la nevoile imediate de a conveni asupra unor principii directoare pentru sporirea eficacității operațiunilor de peace-keeping conform Cartei, care ar putea să crească rolul ONU în tratamentul situațiilor care pun în pericol pacea și securitatea internațională". De asemenea, statele recunosc nevoia de „a adopta măsuri dinamice, efective și flexibile, conform Cartei, de a preveni și înlătura amenințările la adresa păcii, de a suprima actele de agresiune și încălcările păcii, și în special, de a adopta măsuri de restabilire și menținere a păcii și securității internaționale".

Declarația mai menționează și obligația de cooperare a statelor „pentru asigurarea păcii și securității pentru toate națiunile" și „stabilirea, conform Cartei, a unui sistem universal colectiv efectiv de securitate fără alianțe militare". Declarația stabilește o *legătură juridică directă între întărirea securității internaționale, dezarmare și dezvoltarea economică a statelor*, cerând statelor „să adopte o acțiune internațională urgentă bazată pe o strategie globală având ca scop reducerea și eliminarea cât de curând posibil a prăpastiei economice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, scop considerat ca fiind îndeaproape și esențial corelat cu întărirea securității tuturor națiunilor și cu stabilirea unei păci internaționale durabile". Tot în acest document observăm *conexiunea juridică dintre principiul cooperării* internaționale, regionale, sub-regionale și bilaterale între state și respectarea strictă a principiului suveranității și independenței statelor precum și a principiului egalității în drepturi între toate statele, ca „modalități de întărire a securității internaționale".

De asemenea, în *Declarația adoptată de Adunarea Generală ONU referitoare la principiile de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea*

[32] http://www.un-documents.net/a25r2734.htm, accesat în 17.10.2017.

dintre state[33]/1970, sunt înscrise principiul distinct al cooperării inter-statale precum și obligația statelor de a coopera între ele în conformitate cu Carta. Încă din preambulul Declarației, primele două alineate, observăm *conexiunea juridică directă între obiectivul menținerii păcii și securității internaționale și dezvoltarea relațiilor prietenești și de cooperare între națiuni, angajamentul statelor membre ONU de a trăi în pace unul cu altul într-un spirit de bună vecinătate*. În Declarație se enunță „îndatorirea statelor de a coopera unele cu altele conform Cartei", obligație juridică universală, care se aplică *tuturor statelor* (nu doar statelor membre ONU), *indiferent de deosebirile existente între sistemele lor politice, economice și sociale*. Scopul obligației universale de cooperare inter-statală este cel de a menține pacea și securitatea internațională și de a favoriza progresul și stabilitatea economică internațională, precum și bunăstarea generală a națiunilor.

Astfel, în *Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state* se prevede conexiunea dintre principiul cooperării inter-statale și principiile neamestecului și egalității suverane a tuturor statelor, ceea ce constituie *baza juridică pentru modelul de ordine westfaliană în înțelesul ei tradițional* (cooperare axată pe principiul multilateralismului și bilateralismului între state). Cooperarea inter-statală trebuie să aibă (indiferent de domeniu), potrivit Declarației, îndeplinirea scopului general al « menținerii păcii și securității internaționale ». Acest obiectiv *rămâne unul esențial și pentru un model de ordine neo-westfaliană,* care nu poate fi unul viabil dacă propune doar ascensiunea statului-națiune ca actor politic preeminent, dar, *în schimb*, menține mediul internațional într-o stare de dezordine, de suspiciune și tensiune între state, favorizând cursa înarmărilor și declanșarea conflictelor.

Concluzii

Revenirea modelului ordinii politice internaționale având în centru statul-națiune, consolidat și ferm în a-și apăra suveranitatea în raport cu provocările lumii globalizate și cu actorii non-statali, trebuie să se facă în raport cu *îndatorirea juridică a statelor de a acționa permanent pe plan internațional pentru menținerea, întărirea și promovarea păcii și securității internaționale.*

Conceptul „păcii" nu poate fi separat de principiile fundamentale consacrate în Carta ONU, interdependente și universale, printre care și principiul cooperării între state. Revenirea statului-națiune, în cadrul ascensiunii modelului ordinii neo-westfaliene, în centrul atenției, ca actor politic preeminent și singurul dotat cu suveranitate, precum și o întărire a conceptului „suveranității", în paralel cu reculul principiilor integraționiste, nu pot face abstracție *de necesitatea esențială a lumii, indiferent de modelul de organizare adoptat, de a se respecta dreptul la un mediu*

[33] Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 2625 /XXV, adoptată în 24 octombrie 1970. http://www.un-documents.net/a25r2625.htm, accesat în 17.10.2017.

internațional pașnic și stabil.

Acest drept din a treia generație de drepturi ale omului, numit și drept de solidaritate, nu este recunoscut în doctrină doar națiunilor și indivizilor, ci și umanității ca atare, pacea fiind valoarea supremă a umanității și premisa de construire și existență a întregului drept internațional contemporan.

Toate principiile Cartei ONU au legătură juridică directă sau implicită cu pacea și cu securitatea internațională, ca și însuși scopul creării ONU. Calitatea de membru ONU presupune calitatea juridică de „stat iubitor de pace" și un comportament permanent pe scena internațională în sensul creării, menținerii, promovării păcii, toleranței între națiuni, cooperării prietenești între state, stabilității internaționale, găsirii de soluții pașnice la diferendele între state, transmiterii către generațiile viitoare a unei lumi eliberate de flagelul războiului, al terorii și mizeriei, al injustiției și segregărilor de tot felul între popoare și oameni.

Este esențial *ca și ordinea neo-westfaliană* să pornească de la această moștenire onusiană și, în secolul XXI, să respecte valoarea păcii, să acrediteze un climat de prietenie, coexistență pașnică, toleranță și respect între națiuni, să descurajeze cursa înarmărilor, climatul de suspiciune între state care ar duce la un westfalism radical, de tip realist tradițional, prin care s-ar încuraja un mediu internațional conflictual sau care ar prezenta riscul izbucnirii unui război major între state, în urma căruia s-ar schimba întreg sistemul internațional și principiile lui, așa cum le știm noi astăzi.

Bibliografie

1. Ilie Șerbănescu, *Suveranitatea națională și colaborarea internațională*, în Nicolae Ecobescu, vol. *Suveranitatea și progresul*, Ed. Politică, București, 1977

2. Grigore Geamănu, *Drept internațional public*, vol. 1, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1981

3. United Nations, *Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice*, New York, November 2008

4. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 2625 /XXV, adoptată în 24 octombrie 1970

5. Graham Evans, Jeffrey Newnham, *Dicționar de relații internaționale*, trad. Anca Irina Ionescu, Ed. Universal Dalsi, București, 2001

6.Bertrand Badie, *Dans quelle système international vivons-nous?,* în *Bertrand Badie et alii, Qui a peur du XXIe siècle ? Le nouveau système international*, La Découverte, Paris, 2005

7. David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt Jonathan Perraton, *Transformări globale. Politică, economie și cultură,* trad. de Ramona-Elena Lupașcu, Adriana Știaub, Mihaela Bordea, Alina-Maria Turcu, Ed. Polirom, Iași, 2004

8. Raluca Miga-Beșteliu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Ed. All-B, 1998

9. Kenneth N.Waltz, *Teoria politicii internaționale*, trad. Nicoleta Mihăilescu, Polirom, Iași, 2006, p. 162.

10. Francis Fukuyama, *Construcția statelor. Ordinea mondială în secolul XXI*, trad. Mihnea Columbeanu, 2004, Ed. Antet

11. http://www.un-documents.net/a29r3281.htm, accesat în 17.10.2017.

12. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 2625 /XXV, adoptată în 24 octombrie 1970. http://www.un-documents.net/a25r2625.htm, accesat în 17.10.2017.

13. http://www.un-documents.net/a25r2734.htm, accesat în 17.10.2017

PREVENIREA ȘI COMBATEREA CORUPȚIEI ÎN EUROPA. ELVEȚIA

PREVENTION AND FIGHT AGAINST CORRUPTION IN EUROPE. SWITZERLAND

Av. Drd. Alexandru PEICEA[1]
Drd. Daniel Constantin BOSÎNCEANU[2]

Rezumat

Este îndeobște cunoscut faptul că fenomenul corupției afectează economia statelor lumii, buna conviețuire socială, nivelul de trai, încrederea cetățenilor în politicieni și funcționarii publici, statul de drept și siguranța națională.

Fiind evident faptul că, la ora actuală, corupția reprezintă o preocupare pentru conducătorii statelor membre ale Uniunii Europene, în cele ce urmează vom analiza cadrul legislativ existent în Elveția, țară aflată pe o poziție de neutralitate în raport cu celelalte state și care nu este membru al Uniunii Europene, dar care se află în relații externe concrete și eficiente cu factorii de decizie de la Bruxelles.

Cuvinte cheie: corupție, mită, codul penal, Elveția**.**

Abstract

It is widely known that the phenomenon of corruption affects the economies of the world, good social coexistence, the standard of living, the trust of citizens in politicians and public servants, the rule of law and national security.

It is obvious that, at present, corruption is a concern for the leaders of the Member States of the European Union. In the following, we will analyze the

[1] alexandru.peicea@gmail.com
[2] aanielbos2010@yahoo.com

existing legal framework in Switzerland, a country that is in a neutral position with respect to the other states and which is not member of the European Union, but who are in concrete and effective external relations with decision-makers in Brussels.

Keywords: corruption, bribe, Criminal Code, Switzerland.

I. Noțiuni introductive

Principalul act normativ care conține prevederi de natură a susține lupta împotriva corupției este Codul Penal Elvețian, document intrat în vigoare la data de 21 Decembrie 1937. Aspecte privind corupția sunt reglementate, pe de o parte, în cuprinsul art. 322 alin. (3) și 322 alin. (4) unde este incriminată corupția activă și pasivă săvârșită de funcționarii publici elvețieni și, pe de altă parte, în cuprinsul art. 322 alin. (5) și 322 alin. (6), prevederi care sancționează primirea sau acceptarea de avantaje sau foloase necuvenite de către un funcționar public de la un alt funcționar public, cu titlu de mită. Codul Penal elvețian reglementează corupția activă și pasivă săvârșită de funcționari publici străini în cuprinsul art. 322 alin. (7).

Corupția activă și pasivă existentă în sectorul privat a fost sancționată ulterior, începând cu 1 iulie 2016, atunci când aceste fapte au fost incriminate în cuprinsul Codului Penal elvețian la art. 322 alin. (8) și 322 alin. (9).

Interpretarea și punerea în aplicare a prevederilor referitoare la corupția activă și pasivă existentă în Elveția sunt asigurate, în general, de tribunalele elvețiene și, în anumite situații, de Curtea Supremă a Elveției.

În scopul obținerii unor rezultate mai bune în ceea ce privește lupta împotriva corupției, Secretariatul de Stat al Economiei (SECO) a edictat, în anul 2008, o broșură intitulată *Prevenirea Corupției – Informații pentru societățile de business din Elveția care întâmpină probleme din cauza corupției atunci când încheie tranzacții la nivel internațional*. La elaborarea acestei broșuri, au mai participat și alte instituții și ONG-uri din Elveția printre care amintim Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Transparency International Switzerland.

II. Convenții și tratate

Fiind una dintre țările recunoscute la nivel mondial care duce o luptă asiduă și susținută împotriva fenomenului corupției, Elveția a aderat la prevederile mai multor convenții internaționale care conțin dispoziții referitoare la prevenirea și combaterea corupției. Convențiile semnate de statul elvețian sunt:

a) Convenția Consiliului Europei adoptată la data de 8 noiembrie referitoare la prevenirea, cercetarea și confiscarea produselor infracțiunilor;

b) Convenția privind dezvoltarea cooperării economice și combaterea corupției

săvârșită de funcționarii publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale, adoptată la 21 noiembrie 1997;

c) Convenția penală privind corupția adoptată de Consiliul Europei la data de 27 ianuarie 1999 și, mai târziu, protocoalele sale adiționale, la data de 15 mai 2003;

d) Convenția Națiunilor Unite privind corupția, adoptată la 31 octombrie 2003.

Tot în scopul prevenirii și combaterii corupției, Elveția a semnat numeroase tratate bilaterale internaționale în special în materia asistenței judiciare reciproce. Aceste tratate conțin prevederi care facilitează confiscarea și restituirea produselor infracțiunilor de corupție.

III. Corupția în Elveția

Legislația penală elvețiană nu face o distincție între termenii de corupție și mită însă, Codul Penal recunoaște în această materie patru comportamente antisociale, astfel:

a) corupția activă și pasivă existentă în rândul funcționarilor publici elvețieni;

b) acordarea sau acceptarea de a avantaje săvârșite de un funcționar public;

c) corupția activă și pasivă existentă la nivelul funcționarilor publici externi;

d) corupția activă și pasivă în sectorul privat[3].

Mita este definită de legislația penală elvețiană ca fiind acel avantaj injust creat unui funcționar public sau unei persoane private și care are ca scop provocarea acelui individ de a efectua sau de a nu efectua un act ce se află în legătură cu atribuțiile sale de serviciu ori de a efectua un act contrar acestor atribuții. Avantajul acordat celui care ia mita poate fi de ordin material (financiar), legal sau personal. Cel mai uzitat mod prin care se oferă mită este darea unei sume de bani celui mituit în scopul obținerii de către mituitor a unui beneficiu de ordin economic, patrimonial.

În condițiile în care, în Elveția, mita este tot mai prezentă atât în rândul funcționarilor publici interni, cât și în rândul funcționarilor publici externi, putem afirma, fără putință de tăgadă, că mita se oferă pentru a convinge un funcționar să adopte un anumit tip de comportament, comportament care să conducă la dobândirea unui avantaj sau beneficiu al mituitorului.

Este de reținut faptul că avantajul sau beneficiul necuvenit funcționarului public poate îmbrăca mai multe forme. Astfel, acesta poate fi un serviciu, un bun mobil ori imobil evaluabil în bani, un cadou sau poate consta în scutirea de o taxă de valoare mare pe care mituitorul o datorează statului.

Corupția poate fi săvârșită și în mod indirect, prin intermediari. Art. 322 alin. (9) explică noțiunea de beneficiar al mitei, acesta fiind persoana care obține un avantaj injust ca urmare a exercitării faptei de corupție de mituitorul direct asupra funcționarului public, care, odată mituit, efectuează sau nu efectuează un act ce intră

[3] Benjamin Borsodi, Paul Gully-Hart, Peter Buckhardt, George Ayoub, *Chambers Global Anti-Bribery and Anti-Corruption Guide*, *1st Edition*, ianuarie 2018, p. 323

în conținutul atribuțiilor sale de serviciu ori efectuează un act contrar acestor atribuții.

IV. Sancțiuni

Pentru persoanele fizice care săvârșesc acțiuni ce intră în conținutul corupției active și pasive, legea prevede pedeapsa închisorii de până la 5 ani alternativ sau cumulativ, în funcție de circumstanțele săvârșirii faptei, cu amenda de până la 1.080.000 de franci elvețieni. De asemenea, pot fi aplicate și sancțiuni administrative, constând în interzicerea exercitării unei funcții sau retragerea permiselor de ședere pentru străini. Amenda ce poate fi aplicată societăților comerciale tip *„corporație”* poate avea un cuantum de 5.000.000 de franci elvețieni.

Banii sau bunurile date sau luate cu titlu de mită fac obiectul confiscării[4].

Concluzii

Având în vedere prevederile din legislația penală elvețiană, considerăm că, pentru eficientizarea luptei împotriva corupției, este necesară adoptarea unui pachet legislativ mai elaborat care să conțină, pe de o parte, obligativitatea declarării averilor funcționarilor publici și, pe de altă parte, modalități de transparentizare a finanțării partidelor politice.

De asemenea, opinăm că este necesară înființarea unei structuri specializate de parchet în cadrul căreia să își desfășoare activitatea procurori și ofițeri de poliție judiciară bine instruiți, care să cunoască în detaliu metodele și tehnicile de investigare a infracțiunilor de corupție de nivel mediu și mare.

Bibliografie

1. Benjamin Borsodi, Paul Gully-Hart, Peter Buckhardt, George Ayoub în *Chambers Global Anti-Bribery and Anti-Corruption Guide, 1st Edition*, ianuarie 2018;

2. Codul Penal Elvețian;

3. Convenția Penală privind Corupția a Consiliului Europei;

4. Convenția împotriva Corupției a Organizației Națiunilor Unite.

[4] Art. 70 din Codul Penal Elvețian;

PARADIGMA « SECOLULUI PACIFICULUI ». PACIFICUL, CENTRUL DE PUTERE GLOBALĂ ÎN LUMEA SECOLULUI XXI

THE PARADIGM OF THE "SECOND PACIFIC". THE PACIFIC, THE GLOBAL POWER CENTER IN THE WORLD OF THE 21st CENTURY

Mădălina Virginia ANTONESCU[1]

Rezumat

Materialul de față[2] *pleacă de la premisa mutării centrului mondial de greutate a lumii începutului sec. XXI, din Eurasia în Pacific, ceea ce înseamnă o revizuire a teoriei lui Mackinder asupra conceptului de „pivot al lumii", din prisma schimbărilor geostrategice ce au avut loc din 1904 în prezent și care au modificat ordinea internațională fundamental, nu doar cu privire la tipul de actori politici implicați, ci și cu privire la regiunile-cheie ale lumii. Teoria „Secolului Pacificului" a fost o constantă, dar și o prioritate a politicii externe a SUA în ultimele administrații, ea păstrându-și caracterul prioritar și în strategia de securitate a SUA, din decembrie 2017.*

Cuvinte-cheie: *"Secolul Pacificului", Eurasia, heartland, "paradigma dublu-ocean", "regiunea Indo-Pacific"*

[1] Ph.D., scientific researcher, Romanian Diplomatic Institute, vam55ro@yahoo.com

[2] Articolul de față reprezintă *doar opinia personală a autoarei* și nu implică în niciun fel o altă persoană fizică sau vreo persoană juridică. Toate drepturile asupra prezentului text, rezervate. Citările din prezentul text se fac cu precizarea autorului și a sursei complete. Articolul a apărut și on line, cu titlul „România în paradigma globală", la adresa: https://myslide.es/documents/rolul-romaniei-in-paradigma-globala.html

Abstract

The present paper is starting from the premise of a major shift concerning the center of global power, within the XXIst century world, a shift from Eurasia to Pacific area, that means implicitly, to abandon the Mackinder classical theory on the "world pivot" concept, in the light of the geostrategic changes that happened from 1904 until now, transforming not only the category of political actors involved, but also, the world key-regions. Theory of" Pacific Century" was a constant and also, a priority for the US foreign policy during the last administrations, preserving nevertheless, its preeminence in the US security strategy elaborated in December 2017.

Key-words: *"Pacific Century", Eurasia, heartland, "two-oceans paradigm", "Indo-Pacific region"*

1. Teoria lui Mackinder, a rolului de pivot geografic al istoriei universale, al Eurasiei

Conform teoriilor geopolitice clasice (studiul lui Mackinder, din 1904), pivotul lumii, centrul de greutate al lumii, îl reprezintă heartland-ul sau Eurasia, o zonă în care Rusia reprezintă în mod esențial, o arie centrală universală[3], creându-se un binom „Lumea-Rusia", analiza Rusiei, considerând analiștii[4], din această perspectivă necesitând analiza Lumii ca întreg[5]. Chestiunea rusă se suprapune cu chestiunea marelui spațiu pivot numit heartland, adică spațiul central al planetei[6]. Față de heartlandul eurasiatic, oceanele nu sunt decât un factor auxiliar dar și îngrăditor, dacă nu chiar competitor, antagonic. Pacificul ar fi, deci, în viziunea geopolitică tradițională, un factor de îngrădire, de rivalitate pentru Eurasia, pentru heartland-ul clasic.

2. Noul Heartland: Pacificul, nu Eurasia

Conform doctrinei, denumirea de „Marea Sudului", de „*Mare Pacificum*"

[3] A se vedea Alexandr Dughin, *Bazele geopoliticii și viitorul geopolitic al Rusiei*, Ed. Eurasiatica.ro, București, 2011, p. 113. A se vedea și Ionuț Constantin, *Rusia. Paradigma eurasiatică- între teorie și realități geopolitice,* Ed. Top Form, București, 2014, pp. 131-132.

[4] A se vedea și Martin Wight, *Politica de putere*, trad. Tudor Florin, Ed. ARC, Central European University Press, 1998, p. 82.

[5] Ilie Bădescu, *Geopolitica Heartlandului eurasiatic. Rusia, o perspectivă non-ideologică*, pp. 280-282, în Ilie Bădescu, Lucian Dumitrescu, Veronica Dumitrașcu, *Geopolitica noului imperialism*, Ed. Mica Valahie, București, 2010.

[6] Idem, p. 282. Paragh Khanna, *Lumea a Doua. Imperii și influență în noua ordine globală*, trad. de Doris Mironescu, Ed. Polirom, Iași, 2008, pp. 236-239.

(oceanul sau marea Pacificului) apare în hărțile de prin sec. al XVII-lea, iar după cel de-Al Doilea Război Mondial expresia de „Mările Sudului" sau „Marea de Sud" nu mai este folosită (doar în epoca prezentă mai persistând o anumită nostalgie în ceea ce privește fanii menținerii unei prezențe franceze în Noua Caledonie și în Polinezia, susținători ai acestei direcții politice, care utilizează conceptul de „Pacific Sud")[7].

După cum remarcă doctrina, pentru SUA, care dorește să își prezerve și să își consolideze rolul de jucător global în sec. XXI, este vital să își asigure o participare importantă în configurarea strategică planetară privind actorii dominanți ai oceanelor Pacific și Atlantic[8]. Mai precis, *pentru SUA se conturează un concept al „Celor Două Oceane"* (Atlantico-Pacific), care *vizează prezervarea Pax Americana* (sub aspect militar, politic și comercial, economic) *în aceste două oceane*, privite ca spații de influență și teren de extindere al firmelor sale[9].

Doctrina președintelui american Ford, după plecarea americanilor din Vietnam (1975), este cunoscută ca „noua doctrină a Pacificului", fiind un răspuns la proiectul japonez „Asia–Pacific". De la Ford apare și concepția că „bazinul Pacificului" (Pacific Rim) va deveni, în secolul al XXI-lea, centrul de greutate al lumii, al civilizației post-industriale, locul unde se vor decide principalele reguli ale jocului global de putere[10].

Cu toate acestea, în ceea ce privește *istoricul și dezvoltarea terminologiei* „Bazinului Pacificului", trebuie să remarcăm, după cum observă și doctrina, că marea parte a autorilor folosește frecvent referirea la această zonă ca la „*regiunea Asia-Pacific*" (înțelegând aici fie toată regiunea, ca atare, fie o parte din țările ei riverane, anume țările din zona de nord a Pacificului).

În ceea ce privește *istoricul sintagmei de „Secol al Pacificului" și importanța sa cheie pentru întreaga re-configurare a lumii secolului al XXI-lea,* trebuie amintite atât frazele vizionare ale lui Karl Marx (în 1858), potrivit căruia „Pacificul va juca rolul jucat acum de Oceanul Atlantic și rolul pe care l-a jucat Marea Mediterană în Evul Mediu: rolul marelui drum maritim al traficului mondial", cât și fraza președintelui SUA, Theodore Roosevelt care afirma că „istoria umanității a început prin era mediteraneană, a continuat printr-o perioadă atlantică și acum intră în faza Pacificului"[11].

Din anii 1980, în doctrina relațiilor internaționale, își face loc, din ce în ce mai frecvent, teoria „regiunii Pacificului, ca și centru nou al lumii", aspect sesizat și de Paul Kennedy, care previzionează, în lucrarea sa faimoasă, *Naşterea și decăderea marilor puteri* că „regiunea Pacificului își va continua ascensiunea, deoarece dezvoltarea sa este susținută de o bază foarte largă"[12].

Doctrina amintește aportul studiilor și al autorilor americani în evoluția

[7] Guy Faure, coord., *Nouvelle Géopolitique de l"Asie*, Ellipses, Paris, 2005, p. 11.

[8] Idem, p. 11. A se vedea și Graham Evans, Jeffrey Newnham*, Dicționar de relații internaționale,* trad. Anca Irina Ionescu, ed. Universal Dalsi, 2001, pp. 422-423.

[9] Guy Faure, op. cit., p. 10-11.

[10] *Ibidem*, p. 11.

[11] *Ibidem,* p. 12.

[12] *Ibidem*, p. 12.

conceptelor legate de Pacific, pornind de la sintagma de „Asia de Sud-Est" (din 1943) care desemna terenul operațional din Pacific, al cartierului forțelor aliate[13]. Țări ca: Birmania (din 1997, membră ASEAN) și Vietnam (membru ASEAN din 1995) sunt, treptat, considerate ca aparținând ariei „Asiei de Sud-Est". Doctrina însă nu a căzut de acord cu privire la limitele conceptului de „zonă a Asiei de Sud-Est" și a „Asiei de Nord-Est", coexistând două definiții (una restrânsă, una largă) privind „regiunea Asia-Pacific"[14] și o confuzie terminologică (Asia-Pacific cuprinzând atât Asia de Est cât și Asia de Sud-Est; într-o altă accepțiune, aceeași sintagmă cuprinde Asia de Sud, Asia de Sud-Est dar și Asia de Nord-Est)[15].

3. „Regiunea Indo-Pacificului" sau paradigma "Celor Două Oceane" în doctrina Modi

Conform doctrinei Modi (prim-ministrul indian), identificăm o direcție de politică externă a Indiei (țară care se percepe nu doar ca actor regional, ci *și ca actor global în secolul al XXI-lea*, fiind dispusă să își asume, în consecință, formularea unor concepte și strategii direct referitoare la regiunea-cheie pentru secolul XXI, anume „regiunea Pacificului"), direcție de tip „*Acting East*"[16]. Caracteristic viziunii politice a Indiei, cuprinsă în doctrina Modi, este conceptul „*Celor Două Oceane*" sau paradigma „*regiunii Indo-Pacificului*[17]", destinat să ridice India la o dimensiune credibilă, activă, de *actor global al secolului al XXI-lea*, *atât în Oceanul Indian* (considerat în mod tradițional, de către India, ca o arie de dominație a sa)[18], cât și în ceea ce se anunță a fi regiunea-pivot a întregii lumi a secolului al XXI-lea (*Oceanul Pacific*).

Ar trebui să urmărim cu atenție *poziționările Indiei* în calitatea pe care și-o asumă, aceea de un centru de putere regional (puterea predominantă în zona Oceanului Indian), *având în vedere mutarea fundamentală de paradigmă la nivel global*[19] (care *va defini din temelie întreg sistemul internațional la începutul secolului al XXI-lea,* forțându-l să se schimbe în sensul repoziționărilor cât mai favorabile ale actorilor statali și non-statali față de paradigma în cauză), anume *ordonarea lumii conform paradigmei „Secolului Pacificului" sau conform unei paradigme și mai extinse (Secolul Asiatic)*.

[13] *Ibidem*, p. 12.
[14] *Ibidem*, pp. 13-14.
[15] *Ibidem*, p. 14.
[16] Danielle Rajendram, *From "Look East" to "Act East"- India shifts focus*, www.dw.com, accesat la data de 15.04.2016.
[17] Arun Mohan Sukumar, *A shift from style to substance. A data driven analysis of Mr. Modi's foreing policy interventions in his second year in office indicates no sharp disjunctures from the stated views of previous governments*, December 15, 2015, www.thehindu.com/opinion/op-ed , accesat la data de 8 febr. 2016
[18] Henry Kissinger, *Ordinea mondială, Reflecții asupra specificului națiunilor și asupra cursului istoriei*, Ed. Rao, trad. Adriana Mădescu, București, 2015, pp.169-170.
[19] Patrick M. Cronin, Darshana M.Baruah, *The Modi doctrine for the Indo-Pacific Maritime Region*, December 02, 2014, http://thediplomat.com/2014/12/the-modi-doctrine-for-the-indo-pacific-maritime-region

India nu poate rămâne indiferentă la aceste *schimbări majore* pe care începe lumea politică internațională să se poziționeze, la începutul seccoluli XXI. India reprezintă unul dintre centrele de putere în care atributul de „regional" devine dintr-odată, unul propulsat la o dimensiune de interes *strategic global*, în condițiile celor două paradigme. A fi „regional asiatic" sau „regional pacific", în Secolul Asiatic sau în Secolul Pacificului înseamnă *a deține din start o poziție geopolitică avantajoasă* pentru a permite *statului respectiv să ia parte la deciziile unei lumi post-occidentale* (sau, potrivit lui Spengler, ale unei lumi în care Occidentul a intrat în declin și a pierdut poziția de „Primă Lume").

Prim-ministrul Japoniei, Shinzo Abe a fost cel care a introdus conceptul de „*regiune Indo-Pacifică*" într-un discurs din august 2007, referitor la necesitatea de consolidare a legăturilor dintre India și Japonia, țări „aflate la confluența dintre Oceanele Indian și Pacific", ceea ce le obligă, considera prim-ministrul[20], la un „parteneriat pentru asigurarea securității acestei regiuni dar și pentru dezvoltare economică"[21].

4. De la „alianțe civilizaționale" la alianțe cu adevărat novatoare: aliațele trans și multi-oceanice

Considerăm novator acest capitol, pentru cercetarea relațiilor globale de azi (preferăm termenul de „global" în locul celui de „internațional", tocmai spre a surprinde transformările accelerate, la nivel global, care privesc jocul de putere *adus la nivel global)*. Acest joc *depășește jocurile regionale sau sub-regionale de putere* și nu se mai poate duce, în opinia noastră, *de către actorii statali în formele și cu mecanismele existente*, inclusiv *în formele de alianțe existente*. Ar trebui o re-gândire a acestora, spre a corespunde *paradigmelor globale în ascensiune*, care pun provocări *trans-oceanice și trans-continentale* statelor, atât cele ce se vor participante la acest joc, cât și celor ne-participante, dar obligate, într-un fel, să suporte efectele.

În ceea ne privește, considerăm că, în secolul al XXI-lea, pe lângă actualele alianțe organizate după un criteriu al similitudinii/ al înrudirii civilizaționale (a se vedea alianța trans-atlantică[22], privită astfel de

[20] *În Declarația Indo-Japoneză, din decembrie 2015, s-a folosit din nou conceptul de "Indo-Pacific",* introdus oficial în lexiconul diplomației indiene. Pentru India, cele două regiuni (Asia-Pacific și Oceanul Indian sunt "regiuni conectate de istorie și de destin, indiferent cum am alege să le definim"). A se vedea Arun Mohan Sukumar, *A shift from style to substance. A data driven analysis of Mr. Modi's foreing policy interventions in his second year in office indicates no sharp disjunctures from the stated views of previous governments*, December 15, 2015, www.thehindu.com/opinion/op-ed , accesat la data de 8 febr. 2016

[21] A se vedea pe larg, Mădălina Virginia Antonescu, *Câteva direcții cheie ale politicii externe a Indiei, la începutul sec. XXI. Doctrina Modi*, policy paper, Institutul Diplomatic Român, nr.21/2016, p. 6, ISSN 2285-8938, ISSN-L 2285-8938, www.idr.ro). Patrick M. Cronin, Darshana M.Baruah, *The Modi doctrine for the Indo-Pacific Maritime Region*, December 02, 2014, http://thediplomat.com/2014/12/the-modi-doctrine-for-the-indo-pacific-maritime-region

[22] NATO, *Active Engagement, Modern Defence. Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*, NATO Summit, Lisbon, 19-20 November 2010. NATO Public Diplomacy

majoritatea doctrinei, ca o alianță care pleacă de la valori comun împărtășite politic, istoric, de tradiție politică), poate apare și un tip distinct de alianțe. Pe acestea, preferăm a le denumi „alianțe trans-oceanice", „alianțe multi-oceanice", care nu sunt neapărat organizate după criteriul sus-menționat, cel al similitudinii, al înrudirii civilizaționale sau al tradiției politice a valorilor comun împărtășite, ci mai degrabă, reprezintă rezultate concrete, inițiative luate de actorii globali (sau care se percep globali) pentru a participa eficient la jocul global de putere, joc ce, plecând de la premisa paradigmei enunțate în introducere, este cel al „Secolului Pacificului".

Or, este evident că, pentru a participa *la acest joc global de putere al cărui centru de greutate se mută din Eurasia înspre Pacific,* jucătorii globali vor fi interesați să formeze alianțe cu ceea ce percep ca „puteri regionale ale zonei Pacificului", cu superputeri care deja joacă un rol important în Pacific, cu puteri emergente asiatice sau non-asiatice interesate să se implice în zona Pacificului.

Bibliografie

1. Antonescu, Mădălina Virginia, *Câteva direcții cheie ale politicii externe a Indiei, la începutul sec. XXI. Doctrina Modi*, policy paper, Institutul Diplomatic Român, nr.21/2016, p. 6, ISSN 2285-8938, ISSN-L 2285-8938, www.idr.ro).

2. Bădescu, Ilie, *Geopolitica Heartlandului eurasiatic. Rusia, o perspectivă non-ideologică*, pp. 280-282, în Ilie Bădescu, Lucian Dumitrescu, Veronica Dumitrașcu, *Geopolitica noului imperialism*, Ed. Mica Valahie, București, 2010.

3. Constantin, Ionuț, *Rusia. Paradigma eurasiatică- între teorie și realități geopolitice,* Ed. Top Form, București, 2014, pp. 131-132

4. Cronin, Patrick M.; Baruah, Darshana M., *The Modi doctrine for the Indo-Pacific Maritime Region*, December 02, 2014, http://thediplomat.com/2014/12/the-modi-doctrine-for-the-indo-pacific-maritime-region

5. Dughin, Alexandr, *Bazele geopoliticii și viitorul geopolitic al Rusiei*, Ed. Eurasiatica.ro, București, 2011, p. 113.

6. Evans, Graham; Newnham, Jeffrey, *Dicționar de relații internaționale,* trad. Anca Irina Ionescu, ed. Universal Dalsi, 2001

7. Faure, Guy, coord., *Nouvelle Géopolitique de l"Asie*, Ellipses, Paris, 2005, p. 11.

8. Khanna, Paragh, *Lumea a Doua. Imperii și influență în noua ordine globală*, trad. de Doris Mironescu, Ed. Polirom, Iași, 2008

9. Kissinger, Henry, *Ordinea mondială, Reflecții asupra specificului națiunilor și asupra cursului istoriei*, Ed. Rao, trad. Adriana Mădescu, București, 2015, pp.169-

Division, Belgium, www.nato.int , accesat la data de 11.07.2016. A se vedea Pct. 2, *Warsaw Summit Communiqué*, issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw, 8-9 July 2016, Press releasd (2016) 100, 09 July 2016, www.nato.int, accesat la data de 11.07.2016.

170.

10. NATO, *Active Engagement, Modern Defence. Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*, NATO Summit, Lisbon, 19-20 November 2010. NATO Public Diplomacy Division, Belgium, www.nato.int , accesat la data de 11.07.2016.

11. Rajendram, Danielle, *From "Look East" to "Act East"- India shifts focus*, www.dw.com, accesat la data de 15.04.2016

12. Sukumar, Arun Mohan, *A shift from style to substance. A data driven analysis of Mr. Modi's foreing policy interventions in his second year in office indicates no sharp disjunctures from the stated views of previous governments*, December 15, 2015, www.thehindu.com/opinion/op-ed , accesat la data de 8 febr. 2016

13. *Warsaw Summit Communiqué*, issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Warsaw, 8-9 July 2016, Press releasd (2016) 100, 09 July 2016, www.nato.int, accesat la data de 11.07.2016.

14. Wight, Martin, *Politica de putere*, trad. Tudor Florin, Ed. ARC, Central European University Press, 1998.

REALITĂȚI ALE UNOR BĂTĂLII CARE POT DISTRUGE ROMÂNIA

RÉALITÉS DES BATAILLES QUI PEUVENT EN DÉTRUIRE LA ROUMANIE

- interviu cu general de brigadă (rtr) dr. Gheorghe VĂDUVA -

Paul STAN[1]

Résumé

La réalité d'aujourd'hui de la Roumanie c'est une perte dramatique des ressources vitales, de l'économie, du territoire en faveur de n'importe qui, facilité ou même génère d'une classe politique immature, irresponsable et tout à fait incapable de connaître et de se concentrer sur l'intérêt vital du pays. Depuis une trentaine d'années, ceux qui dirige la Roumanie se sont querellé sans cesse pour le pouvoir, acceptent la corruption comme une réalité indifférente et se comportent comme si la Roumanie ne soit leur pays, mais un échiquier qui supporte à l'infini leur bataille absurde. Ça pourrait, à un certain moment, détruire le pays.

Mots-clefs : classe politique, bataille, responsabilite, destruction

1. Cum percepeţi realitatea românească actuală: politică, economică, militară, socială?

Cu îngrijorare, dezamăgire şi amărăciune. Cea mai groaznică dintre ele este *realitatea politică*. După înlăturarea prin forţă a regimului comunist (fără ca românii să fi fost întrebaţi, deci printr-o lovitură de stat), mult-aşteptata libertate s-a transformat într-un coşmar naţional şi, în acelaşi

[1] Jurnalist

timp, într-un hău politic al luptei pentru putere între partide politice, cu tot ceea ce se află în ele, înapoia lor, în siajul lor, în susţinerea lor. Competiţia s-a transformat ab initio în vrajbă, vrajba a intrat în stradă, în oameni, în modul de viaţă. Finanţele româneşti au fost prăduite şi distruse în primii ani de după 1990, economia destructurată, mii de întreprinderi rentabile, unele dintre ele cu tehnologie de ultimă oră, cumpărată din Vest, pe bani grei (spre exemplu, combinatele de industrializare a lemnului), au fost rase de pe faţa pământului de parcă ar fi fost ciumate, în locul lor declanşându-se exploatarea sălbatică, de tip medieval, a resurselor, îndeosebi a celor vitale, de către oricine altcineva, în afară de români. Aşa s-a ajuns ca o firmă austriacă să taie cu acte în regulă codrii seculari ai României (este vorba de sute de milioane de tone de lemn brut pe an). Industria petroliferă – cea mai veche şi printre primele trei ca performanţă din lume –, industria constructoare de maşini, industria siderurgică, industria auriferă, industria minieră, industria uşoară, industria producătoare de unelte agricole, industria de apărare, tot, tot, absolut tot şi toate au fost desfiinţate cu o furie care, pe mine, m-a îngrozit. Economia românească nu a fost transferată corporaţiilor – ceea ce, dacă s-ar fi întâmplat, ar fi fost totuşi ceva –, ci pur şi simplu distrusă sau acaparată, în cadrul unui război economic în care noi, românii, n-am mişcat un deget. Privatizarea, la noi, nu a însemnat rentabilizare, performanţă, ci prăduire, distrugere, afacere oneroasă pentru hoţii şi chiar pentru pungaşii de drumul mare. Am asistat doar, ca tâmpiţii, la acest spectacol groaznic în care ni s-au distrus (de către mahării noştri politici, în primul rând, hoţi şi criminali economici notorii, în cârdăşie, sau nu, cu corporaţiile) tot ce a trudit şi a realizat poporul român prin secole. Singurul produs finit şi de cea mai înaltă calitate pe care România îl mai dă astăzi la cheie, gratis, marilor capitale ale cuceritorilor lumii sunt creierele. *Realitatea economică* – suportul oricărei alte realităţi dintr-o ţară – nu mai aparţine României, ci corporaţiilor sau oricui altcuiva în afară de români. Capitalul românesc este unul marginal, netolerat, nebăgat în seamă şi, pentru viziunea strategică a proiectului de ţară, neimportant. *Realitatea militară* este în ton cu celelalte realităţi româneşti. *Serviciul militar obligatoriu, serviciu care, în România, făcea parte din sistemul educaţiei naţionale*, a fost desfiinţat (fără să se pună nimic în loc) şi, chiar dacă profesioniştii noştri militari, cu dotările precare pe care le au, sunt printre cei mai buni din lume (aşa cum o dovedeşte comportamentul lor de excepţie din teatrele de operaţii), acest lucru nu este de-ajuns. România, ţară care se află pe falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică, falie reactivată în actuala criză declanşată după summit-ul de la Vilnius din noiembrie 2013, trebuie să aibă o capacitate de apărare proprie remarcabilă, iar realitatea militară românească a acestor vremuri este un efect al distrugerii capacităţii de apărare româneşti tocmai de cei care conduc România şi care nu înţeleg

că ţara noastră nu se află la adăpost de nimic, din punct de vedere militar, ci, dimpotrivă, în bătaia rachetelor de croazieră, a rachetelor nucleare strategice, a tunurilor şi mitralierelor tuturor. Singurul lucru pe care l-a făcut politichia românească, în acest ultim sfert de veac, pentru Armata României a fost transformarea ei într-o băltoacă mută şi surdă, cu nişte militari profesionişti de elită. *Realitatea socială* se vede în ochii oamenilor de pe stradă, în statisticile poliţiei, ale primăriilor, ale administraţiei. Reţele infracţionale ce zguduie lumea, migraţia masivă românească în căutarea unui loc de muncă, disperarea, nesiguranţa, tribunalele pline, satele prăpădite, iar unele aproape părăsite, pământul nemuncit sau făcut cadou la alţii, anomia socială, uriaşul consum de medicamente, idealurile risipite... sunt repere ale destructurării României, ale umilirii poporului român ...

Realitatea de azi: ţara pare lipsită de orice ideal, majoritatea românilor nu sunt siguri de nimic, nici măcar de propria lor viaţă şi cu atât mai puţin de ziua de mâine, cvasitotalitatea lor sunt datori pe viaţă la bănci, fără a avea certitudinea că vor scăpa vreodată de aceste datorii, chiar dacă aşa se trăieşte peste tot într-o societate de consum, valorile româneşti par a fi dispărut, sufletul nostru frumos, tolerant şi sensibil este pângărit de iarba rea a pământului înnegrit de interesele antiromâneşti, interese care par, azi, să predomine în ţara pâinii.

2. Mai ştim cine suntem, ce vrem şi unde ne îndreptăm noi, românii din această ţară?

Da, mai ştim. Fiinţăm frumos şi dramatic în propria noastră fiinţă, oriunde ne-am afla, îndurăm, suferim, într-o Românie percepută în Europa (şi chiar de către unii dintre cei care ne conduc, spre ruşinea şi nemernicia lor), ca inferioară, marginală, cu o civilizaţie îndoielnică, dar ştim cine suntem, ştim să răbdăm şi să tăcem, aşa cum au făcut-o, de mii de ani, strămoşii noştri, dar ţara noastră este, în sufletul nostru umilit şi mânjit cu noroi, singurul nostru colţ de rai, pământ din pământul lui Dumnezeu, aşa cum spune o vorbă pe care o veţi auzi prin toate bisericile româneşti din România şi în fiecare inimă românească.

3. În ultimii ani, mulţi dintre purtătorii de uniforme, fie de la Armată, Poliţie, Jandarmerie, SRI sau alte structuri militare s-au implicat masiv şi au chemat camarazii să facă politică, să facă jocuri nespecifice profesiei lor! S-au înfiinţat chiar şi partide ale generalilor! Cum vedeţi această implicare în politică a militarilor? Este benefică sau nocivă pentru societate?

Este vorba de militari, polițiști, jandarmi, SRI-şti etc. din rezervă şi din retragere. Cei activi nu au voie să facă politică de partid, potrivit legii. Ca şi în alte armate, de altfel. Dar nu în toate. Spre exemplu, în armata germană, dar nu numai în această armată, mai sunt şi altele, politica se opreşte la porţile cazărmii. În rest, militarii pot face parte din partide politice, pot fi aleşi în Parlament, pot candida pentru funcţii de primari şi pentru alte funcţii eligibile, ca oricare cetăţean etc. În cazul în care un militar este ales într-o funcţie publică, pe timpul mandatului, acesta nu mai face parte efectivă din armata activă, dar, după încheierea mandatului, se întoarce în unitatea din care a făcut parte, păstrându-şi gradul, funcţia, vechimea şi postul respectiv. Pentru că militarii nu induc în partidele politice mizerie şi conflictualitate, ci respect, disciplină şi patriotism. Este vorba de drepturile cetăţeanului, dar armata, în esenţa ei, într-o ţară democratică, nu participă la decizia politică, decât în calitate de expert militar. Decizia nu este niciodată militară, ci totdeauna politică. Faptul că unii dintre foştii militari alcătuiesc partide politice este în ordine. Este dreptul lor şi chiar datoria lor, în condiţiile în care văd că, din cauza unor politicieni corupţi, iresponsabili etc., conducerea politică a ţării este defectuoasă. Eu, personal, nu am însă nici încredere, nici consideraţie pentru partidele politice, în general pentru politica partizană. Eu cred într-o politică naţională matură, care să exprime, aşa cum de altfel îi este şi numele, interesul naţional vital, nu interesele diferitelor grupări, unele – aşa cum se observă azi (şi nu numai azi) în România – de-a dreptul antiromâneşti. Aşa cum bine se ştie, cam în toată lumea, cota de încredere a partidelor politice a scăzut foarte mult. Se vede după prezenţa la vot. Cred că soluţia ar fi trecerea la o democraţie directă. Dar, pentru aceasta, poporul trebuie să fie responsabil, angajat masiv la treburile ţării şi foarte bine educat. Nu poate exista democraţie directă, acolo unde există incultură şi dezinteres. De-a lungul timpurilor, în România, partidele alcătuite de militari – chiar şi după Marele Nostru Război Sacru din 1916-1919 – n-au avut nici mare aderenţă la public, nici succes. Toţi militarii români sunt însă patrioţi. Este raţiunea lor de a fi. Fără ei, fără eroismul şi preţul lor de sânge, România de azi n-ar exista, iar hoţii şi şacalii contemporani cu noi n-ar avea din ce se înfrupta. Pe cei trei generali care fac parte din conducerea partidului nou înfiinţat, Partidul Neamul Românesc, îi cunosc de ani de zile. Sunt prietenii mei. Cu generalul (r) Mircea Chelaru am fost coleg în Academia Militară, ulterior el a fost şef al Statului Major General, cum se numea atunci Statul Major al Apărării, un mare patriot, un militar desăvârşit, un om de onoare şi un camarad de excepţie, generalul (r) Constantin Onişor a fost, ani de zile, unul dintre cei mai buni profesori de strategie de la Universitatea Naţională de Apărare „Carol I”, un cercetător meticulos şi foarte competent, un om de o francheţe şi o eleganţă specială, iar generalul Nicolae Rotaru îmi este

camarad de jurnalism, de breaslă scriitoricească şi de combatere a josniciei acestor vremuri. Dar lumea nu ştie cine sunt cu adevărat aceşti oameni. Ştie doar ce au scris unii sau alţii despre ei. Sper că poporul român va avea înţelepciunea, capacitatea şi disponibilităţile necesare pentru a înţelege intenţia acestor oameni, deşi eu mă îndoiesc de toate partidele politice de până acum din România, care n-au făcut altceva decât să se războiască între ele pentru ciolan, pe trupul grav rănit al României. În concluzie, cred că foştii militari, huliţi îndeosebi de cei care nu sunt ca ei, ar trebui să se implice efectiv şi în apărarea politică – desigur, nu doar în context naţional, ci şi european şi euroatlantic – a României, chiar dacă nu au abilităţile şi şiretenia politicienilor dâmboviţeni autentici. Faptul că facem parte din NATO şi din Uniunea Europeană este cu totul deosebit. Dar acest lucru nu scuteşte conducerea României de elaborarea şi materializarea unui concept naţional puternic şi sustenabil de apărare naţională şi de securitate, viabil şi temeinic fundamentat, în context actual. Atâta vreme cât există state pe planeta Pământ, ele sunt suverane, iar suveranitatea nu înseamnă dictatură a conducerii statului respectiv, ci management înţelept, concept viabil de securitate şi apărare naţională, demnitate şi responsabilitate pentru identitatea şi soarta ţării. Iar aici, la răscruce de vânturi şi de colosale imperii, foste, actuale şi, probabil, viitoare, azi, ca totdeauna, acest concept este vital pentru România.

4. Chiar dacă Armata Română este o instituţie apolitică, în ultimii ani, aproape că a fost politizată şi căpuşată de oameni politici. Iar aceste lucruri se întâmplă în timp ce militarii adevăraţi îşi fac datoria cu prisosinţă, îşi pun viaţa în pericol, în războaie, precum cel din Afganistan. Comentaţi, vă rog, această situaţie.

În 1991, am efectuat, la invitaţia USIA, o agenţie americană din acea vreme, o vizită de o lună în Statele Unite ale Americii, de la Atlantic la Pacific şi înapoi, la Atlantic, la principalele publicaţii americane, în unele dintre bazele militare şi în câteva instituţii de învăţământ militar. Într-o discuţie pe care am avut-o cu un amiral, fost pilot în timpul războiului din Vietnam pe portavionul Enterprise, acesta mi-a relatat amănunţit un paradox al consecinţelor acestui război, care spune foarte mult în legătură chiar cu această temă. După ce s-a întors din Vietnam, armata americană a fost acuzată, de către o mare parte dintre americani, pentru acest război şi pentru ce s-a întâmplat acolo, când, se ştie, militarii americani s-au comportat acolo eroic şi nu au făcut altceva decât să execute o decizie politică. Pentru ca, pe viitor, să nu se mai poată întâmpla aşa ceva, în Statele Unite a fost elaborată

o lege care delimita clar atribuţiile, competenţele şi responsabilităţile decidentului politic şi pe cele ale armatei. Peste acea linie, în America, nu mai trece, de atunci, nimeni. Şi la noi există, implicit o astfel de delimitare, dar de bun simţ. Dar politicul a vrut să ştie, să controleze şi să facă ce vrea el, şi nu totdeauna doar ce este necesar. În acest sens, a făcut şi legile după care se conduce azi România. Iar rezultatul se vede. Chiar dacă statisticile şi unele analize sunt optimiste, în sensul că avem creştere economică sau că suntem pe drumul cel bun, realitatea în sine este dezastruoasă. Ea înseamnă deromânizarea României, distrugerea samavolnică a valorilor naţionale, a economiei, a culturii, a sistemului educaţional şi a sufletului românesc. Şi atunci, aşa cum bine aţi spus, în virtutea puterii lui absolute şi lipsei oricăror sancţiuni pentru deciziile arbitrare sau greşite pe care le ia, în afară de votul cetăţenilor, factorul politic s-a amestecat cam în toate. Desigur, politicienii nu comandă unităţile luptătoare (nici n-ar avea cum, ar fi foarte periculos pentru ei şi dezastruos pentru ceilalţi), dar populează o mulţime de alte structuri şi compartimente din instituţiile de forţă ale statului şi, prin deciziile pe care le iau sau nu (ne referim la înţelegerea sau neînţelegerea conceptelor, a pericolelor, ameninţărilor şi vulnerabilităţilor la acestea, ce ţin de domeniul apărării, la alocarea resurselor, la modul cum se pun în aplicare programele de înzestrare, cum se fac achiziţiile şi mai ales cum sunt trataţi militarii etc.), influenţează în rău această instituţie. Reforma de până acum din Armata Română a vizat, din păcate, doar reducerea drastică a efectivelor, nu şi dotarea armatei cu mijloacele necesare. Aproape toate guvernele de după 1990 nu au înţeles mai nimic (în afara unor generalităţi) privind rolul armatei în această epocă de bulversări şi reaşezări de concepte şi paradigme geopolitice şi geostrategice, au neglijat, vulnerabilizat şi chiar denigrat armata în faţa naţiunii, sugerând că militarii (mai ales pensionarii) sunt, practic, nişte impostori, nişte întreţinuţi sau chiar nişte privilegiaţi cu solde mari şi pensii nesimţite, care afectează grav bugetul de asigurări sociale etc., deşi toate cheltuielile militare, inclusiv plata pensiilor militare, se fac exclusiv din bugetul apărării şi din fondurile acumulate pentru pensionari de-a lungul anilor (dacă o mai fi rămas ceva din ele). Cu alte cuvinte, prin programele de guvernare, prin intervenţiile televizate ale unora dintre politicieni, ale guvernanţilor şi ale altor demnitari, s-au pus tunurile pe o armată căreia i s-au distrus resursele, baza de recrutare şi de selecţionare, a fost aruncată la coş industria naţională de apărare, ca şi cum armata ar fi o cenuşăreasă, o întreţinută, o îmbuibată, un lux sau chiar o structură de prisos, de vreme ce ne apără NATO. Alianţa Nord-Atlantică, cea mai puternică forţă militară din lume, nu apără pe nimeni în mod special. NATO nu este o instituţie de binefacere naţională şi strategică, ci o alianţă din care facem parte şi noi. NATO nu substituie apărarea naţională – care rămâne prioritară pentru

oricare stat suveran, chiar dacă este membru al Alianţei –, ci doar o face posibilă, o ajută, o operaţionalizează. În concepţia multora dintre politicienii noştri, exprimată nonşalant în spaţiul public, nu ar trebui să ne mai permitem luxul de a întreţine o armată şi nişte ofiţeri cu solde mari, de vreme ce nu mai sunt războaie cotidiene. Iar faptul că unii militari merg în Afganistan, în Irak şi în alte teatre de operaţii este afacerea lor – sunt plătiţi pentru asta – şi nu are nimic comun nici cu apărarea ţării, nici cu interesul naţional. Aşa cred unii politicieni şi o spun cu nonşalanţă pe sticlă şi, în general, în spaţiul public. Ei nu înţeleg că apărarea ţării, azi, deşi este, în primul rând, o responsabilitate naţională, nu se mai poate face doar prin dispunerea marilor unităţi şi unităţilor în lucrări de apărare pe teritoriul naţional, ci, fără a se exclude apărarea armată directă a teritoriului, este absolut necesară participarea la gestionarea crizelor şi conflictelor, la menţinerea sub control a conflictualităţii militare, la rezolvarea cât mai rapidă a oricărei situaţii periculoase şi stingerea din faşă a oricărui focar de război. Pentru că, din moment ce s-a declanşat o criză militară, peste 16.000 de vectori, cu zeci de încărcături nucleare, aşteaptă să fie lansaţi. Ei, aceşti politicieni nu văd (sau se fac că nu văd) că marile puteri ale planetei – inclusiv cele din vecinătatea noastră (Rusia şi Turcia) – se înarmează, că arsenalele clasice, cele ale armelor inteligente din noile generaţii, cele nucleare şi cele neconvenţionale au atins cote înspăimântătoare, că, oricând, pe falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică se poate declanşa un război devastator între Rusia şi NATO. Iar pentru a nu se întâmpla acest lucru (deşi va fi foarte greu de garantat), este necesar ca noi, toţi, să fim pregătiţi pentru a încerca măcar să ne păstrăm ţara şi să supravieţuim. Iar, pentru aceasta, trebuie să avem o armată foarte puternică, bine dotată şi foarte bine instruită, iar poporul să înţeleagă spiritul militar al noii epoci şi obligaţii pe care le are în apărarea ţării. Pentru că, pe planeta Pământ, războaiele lumii nu s-au terminat. Cei mai mulţi dintre politicienii români care comentează sub diferite forme problematica securităţii şi pe cea a apărării (aceste două domenii nu sunt identice şi nu trebuie confundate), dovedesc un simplism jenant în analiza şi înţelegerea misiunilor armatei, a războiului şi a contextului strategic. Situaţia este destul de asemănătoare cu cea din 1940, când Armata României a fost obligată să părăsească plângând, la ordinul decidentului politic, poziţiile de luptă şi să cedeze teritorii ale ţării, în urma ultimatumului sovietic şi a dictatului de la Viena, când, de fapt, trebuia să apere cu orice preţ fiecare palmă din pământul sfânt al ţării, chiar dacă dispărea în întregime pe câmpul de luptă.

Analiza, cunoaşterea şi înţelegerea conceptului de apărare a ţării în contextul geostrategic actual nu este o chestiune de bun simţ, benevolă, la îndemâna oricui, ci o prioritate strategică de gradul zero, o chestiune de calificare foarte înaltă, cu care nu se poate juca nimeni.

5. Ce ar trebui făcut?

Să se tragă, prin lege, clar şi categoric o linie de demarcaţie între domeniul politic şi domeniul militar, pe care să n-o încalce niciodată, nimeni. Ca în aviaţie: conducătorul de zbor nu este la manşă, ci în turn; la manşă este pilotul.

6. În urmă cu mulţi ani, aţi fost singurul jurnalist militar care a acuzat public inflaţia de generali din armată. Cum credeţi că sunt răsplătite, acum, meritele reale şi cum sunt apreciate valorile umane în Oştirea Română?

Da. Dar nu inflaţia de generali din armată – pentru că Armata României este instituţia cu puţine funcţii de general (comandanţii de mari unităţi, şefii de direcţii şi de unele secţii din instituţiile centrale, de la Statul Major al Apărării, din direcţiile ministerului, din statele majore ale categoriilor de forţe, din comandamente etc.) – este problema numărul unu, ci acordarea cu nemiluita, oricui şi oricum, a gradului de general. Am spus-o atunci, o spun şi acum, gradul de general nu este o alviţă politică, la îndemâna preşedintelui României să recompenseze pe cine vrea el sau pe cine i se propune. Gradul de general este un grad care aparţine nivelului strategic şi competenţei strategice, care ar trebui să se acorde numai coloneilor şi comandorilor în activitate, avansaţi pe funcţii de general de brigadă (echivalentul în celelalte arme), care îndeplinesc toate criteriile şi promovează toate examenele necesare. Acest grad nu este o recompensă, ci o însărcinare, o povară pe care cel ce o primeşte trebuie să o şi poată duce. Veteranului de război sau rezervistului nu trebuie să i se acorde acest grad, ca recompensă pentru ce a făcut el, pentru orgoliul sau mândria lui, pentru a-i spune camaradul său sau vecinul din bloc „domnule general”. Mai ales dacă nu a avut niciodată funcţie de general. El nu are nevoie de aşa ceva, ci de un alt fel de distincţii, de însemne ale armatei şi ale Republicii, de respect şi de o pensie mai bună. Generalii sunt, prin excelenţă, demnitari, persoane angajate la nivel strategic, cu responsabilităţi foarte mari. Din câte ştiu eu, în Armata Franţei, spre exemplu, atunci când primeşti gradul de general, devii adică demnitar al statului francez şi şef al tuturor militarilor din armata franceză, cu grade de la tine în jos. Desigur, pentru situaţia de la noi, vina nu este doar a politicienilor, ci mai ales a sistemului patronat de ei, a decidenţilor militari de la diferite eşaloane, care au în competenţe şi dreptul de a propune sau de a aviza astfel de avansări. Nimeni nu este avansat la gradul de general fără avizele celor în drept. Deci vina inflaţiei de grade de general le aparţine lor, acestor decidenţi – de la cei

care propun, până la şeful Statului Major al Apărării, ministrului apărării şi, evident, Preşedintelui Republicii –, în primul şi în primul rând. Iar efectele sunt dezastruoase: diminuarea autorităţii şi valorii funcţiei de general, umilirea acestui grad, banalizarea lui, luarea lui în derâdere. Chiar dacă, într-o armată puternică şi de calitate, fiecare soldat poartă în raniţă bastonul de general şi chiar pe cel de mareşal, la el nu ajung decât cei capabili să urce Everestul carierei, responsabilităţii şi valorii strategice militare. Din câte ştiu eu, la ora actuală, ghidul carierei militare prevede măsuri corespunzătoare în acest sens, aşa cum există şi în alte armate moderne, dar simplismul şi ignoranţa şi chiar reaua credinţă cu care se exprimă aceste lucruri în spaţiul public fac mari deservicii onoarei, demnităţii şi meritului militar. Militarii români şi-au purtat totdeauna cu demnitate şi mândrie uniforma şi gradele. Acum, mai vedeţi pe stradă vreun militar în uniformă? Acest lucru nu este o simplă copiere a stilului altor armate, îndeosebi a celor cuceritoare, ci mai ales efectul umilirii, de către conducerea ţării în primul rând, dar nu numai, a militarilor, îndeosebi a celor cu grade de ofiţeri superior şi de general. Vă daţi seama ce înseamnă asta în România, ţara în care populaţia avea (şi are încă) o încredere uriaşă în armată?

7. Vreţi să-spuneţi că nu sunt corect prezentate şi recunoscute valorile militare în spaţiul public?

Da. Deşi populaţia acestei ţări are mare încredere în Armata României, dezbaterea din spaţiul public a domeniului militar este destul de simplistă, fragmentară, fără conţinut şi amestecată cu bramboureala politicianistă din ţară. Nimeni nu cere ca armata să fie cap de afiş în dezbaterea publică şi pe ecranele televizoarelor – ar fi un mare deserviciu pentru această instituţie riguroasă, disciplinată, la locul ei şi de înalt patriotism –, dar toată lumea ar trebui să ştie şi să înţeleagă că Armata României nu are nici cultura, nici filozofia şi nici fizionomia forţelor armate ale marilor puteri care au cucerit lumea, ci pe cea a pământului românesc pe care-l apără, adesea cu preţul vieţii ostaşilor ei, de mii de ani. La noi, armata nu este detaşamentul ofensiv de impunere, şi prin forţa armelor, în spaţiul mondial sau regional a dominanţei strategice, îndeosebi asupra resurselor şi pieţelor lumii, ci unicul instrument înalt calificat de apărare a ţării, adică ultima piatră a rezistenţei naţionale (prima şi cea mai puternică fiind, aşa cum bine se ştie, cultura).

8. Recent, un fost şef al Statului Major al Armatei, generalul Degeratu, într-un interviu public, afirma că Armata Română este într-o stare deplorabilă din toate punctele de vedere, considerând că nu-şi poate îndeplini misiunea de apărare a patriei!!! Care

credeţi că este starea de fapt a celei mai importante instituţii de apărare a României la ora actuală?

Starea de fapt este, într-adevăr, cea pe care a spus-o generalul (r) Constantin Degeratu, cel care a condus, într-o perioadă foarte grea, Statul Major al Apărării, un militar desăvârşit, un om de onoare, integru, inteligent şi de mare valoare. Însă, această afirmaţie ar trebui explicată. Ea nu pune la îndoială calitatea militarilor români, a statelor majore şi a comandamentelor, ci efectele unui mod extrem de simplist prin care decidentul politic din această ţară a decis şi decide şi acum soarta armatei. Redusă la 75.000 de militari, cu o rezervă încorporabilă aproape egală cu zero, dependentă aproape sută la sută de armament şi tehnică militară de import, cu un buget precar, în comparaţie cu cerinţele uriaşe de înzestrare şi de modernizare, cu un concept strategic naţional de nişă, dar cu falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică reactivată, în coastă, cu o Rusie înarmată până în dinţi, care a declarat că principalul său inamic este NATO şi cu un NATO al nostru, din care facem şi noi parte şi la nivelul exigenţelor căruia trebuie să fim din toate punctele de vedere, cu războiul din Siria la o bătaie de rachetă de croazieră de noi, cu o migraţie musulmană masivă pe continentul european etc. etc., la care se adaugă inconştienţa decidentului politic românesc cu privire la noua paradigmă geopolitică din zona noastră de provocare şi de ameninţare strategică, nu poţi afirma că Armata României se află într-o altfel de stare decât cea în care se află efectiv. Într-o formă sau alta, ne-au spus-o chiar şi aliaţii noştri. Şi o spun şi eu acum: ***n-ar trebui să uităm nicio clipă că Armata Română are misiunea de a apăra România***. Şi este datoria conducerii României şi a României întregi să-i asigure toate condiţiile pentru a-şi putea îndeplini o astfel de misiune.

9. În prezent, după opinia dumneavoastră, care credeţi că este cel mai mare pericol la adresa ţării noastre şi cine ne sunt cei mai buni prieteni?

Situaţia geopolitică şi geostrategică din proximitatea frontierelor României este complexă, complicată şi incertă. Nici situaţia internă nu este strălucită. Noi, românii – cel mai unitar, mai chinuit şi mai înţelept popor din centrul geografic al Europei – suntem, la ora actuală, dezbinaţi, umiliţi, deposedaţi de avuţia naţională, mînţiţi, manipulaţi, alungaţi din ţară în căutarea unui precar loc de muncă. Acesta este cel mai mare pericol, generat şi întreţinut conştient sau inconştient, dar direct, permanent şi nonşalant de clasa politică românească, de conducerea României. Conducerea României de după 1990 a fost şi este coloana a cincea a oricărui inamic, indiferent

ce obiective strategice ar urmări acesta în dumnezeiescul nostru spaţiu românesc. Ea a produs mai mult rău României decât toate războaiele pe care le-a suportat ţara noastră de-a lungul mileniilor. Cu ceilalţi inamici, câţi or fi şi cum or fi, ne-om descurca noi cu sau fără NATO, cu sau fără UE, dar când inamicul numărul unu se află chiar în inima ta şi tu nu eşti capabil să faci nimic pentru a-l opri, drama este uriaşă, iar mizeria infinită.

10. Puteți comenta afirmația conform căreia „politica este o profesie mult mai periculoasă decât activitatea militarilor români în teatrele de război din Afganistan”?

Politica este periculoasă prin perversitatea ei, prin fluiditatea şi inconsistenţa reperelor, prin acel „orice este permis”. Evident, atunci când este aşa. Pentru că, totuşi, politica este expresie sintetică şi sinergică a interesului naţional vital, esenţa vremurilor în care trăim şi în care vom trăi. Fără politică, pe lumea aceasta, nimic nu se poate. De aceea, greşelile, erorile sau deciziile arbitrare ale unui politician sunt crime împotriva umanităţii, aşa cum spunea Eminescu, întrucât efectele lor distrug mii de oameni, afectează naţiuni întregi, generează crize, conflicte şi războaie în care se angrenează şi trecutul, şi prezentul şi, mai ales, viitorul. Acţiunea militarilor români în teatrele de război din Afganistan şi de oriunde este o acţiune în condiţii complexe şi incerte, în care trebuie să suporte pericolele şi meandrele unui război asimetric, fără limite şi, adesea, fără onoare.

*

General de brigadă (rtr) CS I dr. Gheorghe Văduva, fost redactor șef al ziarului „Observatorul Militar” și șef al Grupului de Presă al Armatei, fost cercetător științific gr. I la Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, fost director adjunct la Institutul Internațional pentru Drepturile Omului din Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Societății Scriitorilor Militari, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, președinte al Asociației „Presamil” a ziariștilor militari profesioniști, redactor șef al revistelor „Univers Strategic” și „Orizont Cultural XXI”, autor al peste 50 de volume (romane, versuri, eseuri, note de călătorie, lucrări de geopolitică, geostrategie, artă militară etc.). A fost prezent în toate teatrele de operații militare în care a acționat și acționează Armata României, a scris sute de editoriale, articole, reportaje, interviuri etc. de pe front și din numeroase alte situații-limită și de mare risc.

NR: Acest interviu a apărut şi în alte publicaţii tipărite sau on line, integral sau selectiv.

O PATĂ ȘI MAI NEAGRĂ DECÂT MAREA NEAGRĂ

UNE TACHE PLUS NOIRE QUE LA MER NOIRE

Agata POPESCU

Rezumat

E greu de spus de ce Marea Neagră este neagră și nu e violetă sau albastră. Desigur, ea nu este neagră, pentru că ar fi neagră. Sau pentru că ar fi neagră în cerul gurii. Nici pentru că furtunile ar fi mătrăgunizate, iar adâncurile ar fi, așa cum au fost mereu, misterioase și indescifrabile, ca o cutie neagră. Studiile întreprinse cândva de Antipa și de atâția alții care s-au îndoit (sau nu) că scumpa noastră mare ar fi chiar așa cum se spune, dar mai ales scufundările lui Robert Ballard au relevat câte ceva din tainele păstrate cu sfințenie în adâncurile neumblate ale apelor ascunse de oameni și de soare.

Cuvinte-cheie: Marea Neagră, adâncuri, valuri, flotă, distrugeri

Résumé

C'est difficile à dire pour quoi la Mer Noire est noire et non violette au bleue. Surement, elle n'est pas noire, parce qu'elle serait noire. Où parce qu'elle serait noire dans le ciel de la bouche. Ni parce que les orages seraient de la mandragore, et les abimes seraient, comme toujours, mystérieuses et indéchiffrables, comme une boite noire. Les études effectués autrefois par Antipa et par tant d'autres qui se sont doutes (ou non) d'identité de notre chère mer, comme on le dit, mais surtout les plongées du Robert Ballard, ont relevé quelque chose des secrets garde saintement dans les abimes inébranlables des eaux caches contre les hommes et le soleil.

Mots-clefs : Mer Noire, abîmes, vagues, flotte, destructions

Uneori, nu prea departe de Insula Șerpilor, apele Mării Negre simt nevoia să ia foc. Și chiar iau foc. Ele ard, oamenii se uimesc și se minunează, marinarii de acum o mie de ani, ca și cei de azi, își fac cruce – sau nu-și fac, dacă nu-s creștini – de ce văd, implorându-l pe Neptun sau pe bunul Dumnezeu să-i apere de foc, de focul mării, al apei care arde, că de valuri și de furtuni se pot apăra și singuri. Desigur, între timp au aflat că, probabil, hidrogenul sulfurat din adânc, deranjat de valuri, de unde seismice și de ce o mai fi pe acolo, prin pustietatea generată de lipsa curenților verticali, iese la suprafață și, în contact cu aerul, ia foc. Trebuie să sfârșească și el cumva, nu? Noi, când ne vine vremea, ne ducem în pământ (sau în foc); el se duce în atmosferă, arde și își sapă mormântul în aer. Sau, cine știe, poate că metanul, adică domnul gaz natural, aflat sub mare, în crusta cotropită de ape, vrea să ia o gură de aer și să-și găsească și el utilitatea lui pentru oameni și restul lumii. Sau pur și simplu, evadează de acolo, din strânsura pământului și a apei, spărgând bariera lichidului H_2O, format din două gaze care ard, pentru a-și cunoaște frații din atmosferă și a încinge o horă de foc cu ei. Tocmai s-au descoperit niște zăcăminte uriașe de gaz natural în străfundurile românești ale mării din vecinătatea Insulei Șerpilor, insulă care, azi, după ce farul și radarul rusesc au dispărut, nimeni n-a făcut-o cadou Ucrainei, chiar dacă toate mașinațiunile astea cu iz de geopolitică de cartier stalinist n-au nici lege, nici nelege, nici morală, ci doar, așa, o oarecare scofală… La urma urmei, și în Marea Neagră, ca peste tot în lume, nu contează ce există, ci ce spun cei puternici, cei oportuniști sau, și mai rău, cei neica nimeni că există. Iar politichia românească de la București citire a și concesionat cui a vrut ea zăcământul, chiar înainte ca Tribunalul de la Haga să spună că locul unde se află acest gaz este românesc… Ca și cum noi n-am fi știut asta…

Cândva – tot cândva, parcă într-o altă viață –, pe când România era o incontestabilă mare putere în petrol și în gaz natural, o platformă de foraj marin, *Gloria* se numea, sfredelea vârtos aceste adâncuri, undeva, în larg, căutând, sub ape, aurul negru și gazul natural, în numele dreptului nostru natural la resursele energetice vitale din pământul nostru, din apele teritoriale, din zona exclusivă și chiar din apele internaționale, care înnobilează arealul în care trăim. În consonanță cu vuietul petrolifer al mării, în șantierele navale românești, se fabricau – tot așa, cândva, parcă într-o altă viață – unele dintre cele mai mari petroliere din lume. România a avut șase petroliere construite în țară (două – Independența și Unirea – s-au scufundat) și patru fabricate în Japonia. Unul dintre aceste petroliere uriașe – *Biruința*, pe numele lui de atunci –, cu un deplasament de 163.647 tdw și lung cât trei stadioane, devenit, azi, *Armada Perdana,* o rafinărie plutitoare deținută de firma Agip. Această uriașă navă a fost comandată timp de vreo trei ani de cel mai tânăr căpitan de vas din acea vreme, Traian Băsescu, viitorul președinte al României, demnitar din piscul țării, sub care, cumplită ironie a sorții, s-a pulverizat întreaga flotă comercială a României, una

dintre cele mai mari de pe continent.

Pe atunci, noi, românii, eram, și în Marea Neagră, cu picioarele pe pământ. Cei de atunci nu uitaseră că România a construit prima rafinărie de petrol din lume, că inginerul Basgan a fost primul care a inventat, pe principiul sonicității, forajul la mare adâncime, spărgând bariera celor opt kilometri, că echipajele noastre de sondori erau printre cele mai calificate din lume...

Din păcate, cei de azi, care n-au nicio legătură cu ieșirea României la oceanul planetar, au uitat cu desăvârșire aceste lucruri. Și, la urma urmei, după mintea lor, de ce să exploatăm noi zăcămintele de petrol și gaz din România și din partea noastră-de mare – țară deținătoare cândva a unei industrii petroliere extrem de performante – când pot s-o facă austriecii sau cine poftește?! De ce să ne batem noi capul cu așa-ceva? Ce interes avem noi să extragem și să prelucrăm în țară propriile noastre resurse energetice vitale, când pot să o facă alții, în folosul lor?! Ce contează că noi am fost, doar cu un sfert de veac în urmă, printre cei mai buni din lume în acest domeniu? La naiba cu naționalismul acesta stupid, e timpul să ne părăsim țara și s-o dăruim oricui are nevoie de resursele ei, iar noi să ne luăm bagajul și să emigrăm pe alte meleaguri, în căutarea cailor verzi sau a unui loc de slugi sub soarele globalizării intempestive.

Din această perspectivă, Marea Neagră pare o povară inutilă pentru cei care conduc azi România. Am putea să cedăm dreptul nostru sacru altcuiva. Spre exemplu, austriecilor. Tot au visat ei, încă din vremea lui Franz Josef, să aibă ieșire la Marea Neagră. Și, dacă ne-au tîăiat pădurile, pot să ne golească și marea. De petrol, de gaze naturale, de relicve și de ce o mai fi pe acolo. Sau…,. olandezilor (tot vor ei să ia de-a gata portul Constanța, cel mai mare port la Marea Neagră, intrat și el în dizgrațiile conducerii de la București, mai ales după ce ne-am evaporat flota comercială, cândva, tot cândva, una dintre cele mai mari din Europa). Sau… cui o fi.

Între marile minuni mefistofelice ale sfântului spațiu românesc, devenit o povară imensă pentru conducerile de după 1989 ale țării sau ale cui or fi, se situează și sila lor endemică de pământ și de mare. Și, prin urmare, onorabilii noștri conducători au declanșat, probabil de bună voie și nesiliți de nimeni, cum spune sloganul, competiția accelerată de cedare, concesionare, înstrăinare, distrugere sau de dăruire a tot ce aparține de milenii românilor. Lor, acestor umbre dintre noi, apărute Dumnezeu știe cum și de unde, le aparțin cele mai teribile inițiative de cedare și retrocedare a pământului, pădurilor, spațiului maritim, zonei economice exclusive, chiar și apelor teritoriale, de umilire, nesocotire și înrobire pe termen lung a vieții, libertății și demnității celor care au durat România de azi, precum și a memoriei celor care au murit pentru ea și i-au asigurat ieșirea la oceanul planetar, chiar dacă, în România, nu s-a născut niciodată un amiral Mahan care să le spună guvernanților că puterea și libertatea, azi, mâine și totdeauna cât vor fi oameni pe planeta Pământ, sunt un efect al deschiderii drumurilor pe mări și oceane. Poate, abia atunci, când se va naște un astfel de om, de vizionar, vor înțelege și dâmbovițenii politruci de la

București că, pentru România, Marea Neagră nu este doar o băltoacă în care să-ți bagi picioarele când te arde soarele, nici doar un fragment de litoral cumpărat de noii proprietari de hoteluri pentru a câștiga averi de pe urma mahărilor cu mulți bani și cărora le dă mâna să ajungă la Mamaia, la Neptun sau unde vor ei, ci și o poartă spre oceanele și orizonturile lumii. O poartă spre rai.

Bucureștiul, orbit de orbii politici și economici, nu a înțeles nimic nici din filozofia și fizionomia ieșirii la mare, nici din darul dat de Dumnezeu de exploatare și valorificare a resurselor energetice vitale din spațiul maritim care ne revine și din marea internațională, nici din faptul că a existat și încă mai există un proiect de transformare a Capitalei României într-un port la Dunăre și la Marea Neagră, deci la oceanul planetar, nici din minunea că, avem, în spațiul național, cel mai frumos, mai râvnit și mai tulburător loc din Europa – delta Dunării și debușeul fluviului european în Marea Neagră –, nici faptul că, în pofida rapturilor teritoriale succesive și intempestive în urma cărora România este doar ce a rămas din ce a mai rămas, țara noastră rămâne, poate, cel mai minunat loc de pe continentul european, centrul lui geografic special…

Din modul în care conducătorii de după 1989 guvernează țara, rezultă fie că ei nu au înțeles și nu înțeleg nimic din rațiunea noastră de a exista și ființa aici, pe pământul strămoșilor, fie că nu le pasă de viața, valorile, interesele, vocația, resursele și șansele poporului român, popor cu una dintre cele mai fericite ieșiri europene la oceanul planetar, nici de supraviețuirea noastră în acest colț de rai…

Eforturile uriașe ale românilor de a moderniza portul Constanța, de a construi canalul Dunăre – Marea Neagră, de a lansa la apă o flotă comercială și de pescadoare care să străbată, în beneficiul României, mările și oceanele lumii au fost neantizate de niște decizii stupide (de care, azi, nu răspunde nimeni), în urma cărora, în loc să prosperăm, nu numai că am dat înapoi, ca racul, dar au și distrus, cu furie, ca niște nebuni, tot, dar absolut tot ce am construit timp de un secol, inclusiv această poartă fermecată spre oceanul planetar.

Conducerea României a obligat populația din România să se comporte ca și cum țara n-ar avea și n-ar fi avut niciodată ieșire la mare, ca și cum ar fi situată într-un deșert arid, cu șerpi veninoși și scorpioni negri, fără mare, fără păduri, fără cultură, fără știință și fără minte, ci doar blestemată să existe, când, de fapt, ar merita să piară…

Deși România se situează printre primele țări din lume în ceea ce privește inteligența nativă a populației, creativitatea, inventica și, în general, istețimea, spiritul creator și cunoașterea, parlamentul, guvernul, justiția și chiar intelectualitatea se comportă ca și cum noi, pământenii din Carpați, am avea un handicap față de celelalte populații din Europa, ca și cum am fi cetățeni sau non-cetățeni de mâna a doua, ca și cum n-am fi realizat nimic de-a lungul miilor de ani de trudă pe aceste pământuri, ca și cum am fi trăit din mila imperiilor care ne-au înconjurat și ne-au acceptat ca pe niște paria sau ca pe niște animale de povară și atât. Poporul român, în

primul rând prin voința sau neglijența conducătorilor săi, a fost ținut departe spiritul și vocație mării, astfel încât să nu se formeze, de-a lungul veacurilor, nimic din cultura populațiilor maritime, nici din cerința de a explora, deși avem și noi oameni care au participat cu succes la marile expediții de cunoaștere geografică a lumii, a polilor planetei, a spațiului în care trăim.

Unul dintre cele mai complexe și mai interesante studii științifice privind Marea Neagră a fost întocmit de Grigore Antipa, iar Gheorghe I. Brătianu a adus în orizontul politic, istoric și geopolitic, într-o manieră extrem de elegantă și de pertinentă, spațiul Mării Negre, prin fascinanta sa lucrare, intitulată chiar așa: *Marea Neagră*.

Azi, proiectul digului de larg, care intră în ansamblul modernizării portului Constanța, este la iernat. Și nu se știe dacă va mai fi vreodată pus pe rol. Timp de un sfert de veac, în loc de produse fabricate, de înaltă tehnologie, danele au fost pline de munți de fier vechi rezultat din distrugerea industriei românești, care a fost încărcat în cargouri și a luat drumul furnalelor din străinătate.

În portul Constanța. Azi, este liniște. Portul Constanța, unul dintre porturile cele mai tinere și mai viguroase din Europa, a ieșit la pensie. Iarba a inundat portul, magaziile sunt goale, pescărușii țipă a pustiu, forfota de acum un sfert de veac este înlocuită de liniște.

Deși litoralul este încă plin de turiști, românii de rând nu mai au acces aici, fie pentru că au plecat unde au văzut cu ochii, fie că nu au bani nici pentru hrana de zi cu zi, nici pentru a asigura copiilor plata taxelor puse de guvernanți pe educație, pe învățare. Deși învățământul general este gratuit în România./

Acolo, în adâncurile încă neumblate ale Mării Negre, se află, poate, multe din răspunsurile la întrebările care s-au pus, care se pun sau care însă nu s-au pus. Fiind o mare cu adâncuri dominate de hidrogen sulfurat, situată pe o falie seismică, s-ar putea ca, mâine, uriașa masă de apă, care încă nu s-a salinizat ca Mediterana, să explodeze pur și simplu. Oricum flota românească a dispărut. Iar cea care a rămas nu prea mai are ce transporta. Așa că ar cam fi timpul ca și pe drumurile de ape de odinioară să crească iarba prieteniilor uitate.

Marea Neagră din spațiul românesc nu mai este marea noastră teritorială nici măcar în porțiunea de 12 mile marine, ci marea flotei dispărute, culmea, chiar în timpul domniei unuia dintre cei mai buni marinari români, marea marelui port mort, a danelor părăsite, a macaralelor ruginite, a largului în care valurile plâng, dar în care, totuși, nave de război ale NATO și ale Rusiei încearcă să distingă, prin pata neagră de pe coama de val, prin ochii pescărușilor, posibila furtună de mâine. Care ar putea fi și ultima.

SPAŢIUL SCHENGEN, MIT SAU REALITATE

THE SCHENGEN AREA, MYTH OR REALITY

General (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU[1]

Abstract

Spaţiul Schengen a demarat după discuţii îndelungate între: Franţa, Luxemburg, Germania, Belgia şi Olanda, statuat printr-un acord semnat la 14.06.1985 în localitatea Schengen din Luxemburg.

A urmat semnarea Convenţiei de aplicare a acordului Schengen, la 19.06.1990, şi intrarea în vigoare, în 1995, eliminând controalele la frontierele interne ale statelor semnatare; creând o singură frontieră externă, cu reguli clare, comune în materie de: vize, migraţie, azil, cooperare poliţienească, judiciară sau vamală etc.

Cuvinte cheie: Spaţiul Schengen; Uniunea Europeană; migranţi; integrare; rute de migraţie; extrădare; Frontex; Europol.

Abstract

The Schengen Area commenced folowing extensive discussions: between Frontex, Luxembourg, Germany, Belgium and the Netherlands. It was officially estabilished trough an agreement signed in Schengen, Luxembourg on 14 th of June 1985.

The signing of the Schengen agreement's followed on the 19 th of June 1990 and it's enforcement started in 1995, removing the internal frontier controls among signing states, creating a single external frontier, with clear

[1] Membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România

and common rules with respect to visas, migration, asylum, police cooperation, judicial or custom etc.

Keywords: the Schengen Area; European Union; migrants; migration routes; extradition; Frontex; Europol.

Aşa cum am arătat în rezumatul de mai sus, Spaţiul Schengen a luat fiinţă după discuţii îndelungate între mai multe state din Vestul Europei. În cele din urmă, la această structură au aderat 24 de state din Europa. Acest areal a instituit o libertate de mişcare a persoanelor din statele membre, fără controale interne, din Portugalia în Polonia, din Grecia în Finlanda etc.

Trecerea frontierelor interne poate fi asemănată cu o călătorie în interiorul unei ţări.

Totuşi, controalele la frontierele interne ale Spaţiului Schengen pot fi introduse pentru perioade limitate în timp, din motive de ordine publică sau de securitate naţională, decizie pe care este în drept s-o ia, atunci când consideră că este necesar, fiecare stat membru Schengen.

Odată cu eliminarea controalelor la frontierele interne, au crescut pericolele pentru securitatea internă a ţărilor implicate prin faptul că se lasă cale liberă infractorilor, dar mai ales al jihadiştilor care se reîntorc acasă, în Europa. Vorba vulpoiului din „Micul prinţ”. Nimic nu este perfect pe lumea aceasta. Nici măcar spaţiul Shengen.

Toate acestea şi mai ales ultimele evenimente teroriste pe domeniu, cu efecte de tulburare gravă a ordinii publice în majoritatea statelor Europei de Vest, demonstrează slăbiciunea instituţiilor de ordine publică, de informaţii, cu acel concurs larg al liderilor politici europeni, inclusiv a celor 17 instituţii europene (Frontex, Cepol, Europol, Eurojust, Olaf etc.).

Acquis-ul Schengen a fost acceptat în totalitate şi de România şi Bulgaria, odată cu aderarea la UE. Ambele state au depus Declaraţia de Pregătire pentru Evauarea Schengen, începută din anul 2008 pe mai multe domenii bine stabilite.

Etapele de parcurs au fost multe, respectiv: chestionare cu întrebări; completarea acestora; vizite de evaluare; redactarea raportului; recomandări; Decizia Consiliului UE de eliminare a controalelor la frontierele interne, dacă votul în Consiliul JAI este în unanimitate şi ultima etapă; publicarea în Jurnalul al Oficial al UE despre decizia luată.

Din nefericire, după consultarea de la Budapesta, din anul 2012, s-au opus Germania, Finlanda şi Austria.

Deşi în anul 2011, în 28 ianuarie, România a depus ultimul raport tehnic, decizia a fost amânată. Şi chiar dacă Parlamentul UE a aprobat, s-a

invocat, totuşi, nerealizarea reformei în justiţie.

În martie 2013, Consiliul JAI nu a clarificat situaţia, chiar dacă:

- purtătorul de cuvânt Mark Gray al Comisiei Europene a apreciat că cele două state au îndeplinit condiţiile stabilite;

- ministrul slovac de externe a declarat, în anul 2016, că „România a îndepinit condiţiile impuse";

- la fel a declarat şi directorul Diviziei de Analize Strategice din Polonia etc.;

- Comisia Europeană a sprijinit în anul 2014 aderarea României la Spaţiul Schengen.

După anul 2015, majoritatea statelor UE au reintrodus controalele la frontierele interne, din cauza amplificării atentatelor teroriste în Europa.

Aşadar, Spaţiul Schengen a rămas cu numele, pentru că, între timp, au apărut numeroase provocări care au determinat intensificarea măsurilor de securitate internă, astfel:

- s-au reluat controalele;

- s-au introdus gardurile de sârmă ghimpată (Ungaria);

- alte măsuri care împiedică libertatea generată de uniune şi funcţionarea comună;

S-au născut multe întrebări:

- De ce se amână la nesfârşit luarea deciziei pentru ca toate statele din Uniune să beneficieze de filosofia şi fizionomia unui areal de libertate deplină constituit într-un spaţiu al unei uniuni care tocmai asta promovează? De ce o astfel de discriminare?

- De ce numai pentru România şi Bulgaria?

- De ce s-a ajuns, conform comunicatului prim-ministrului României, la ultimul termen, din anul 2019, când alte state europene au aderat în câteva luni?

Întrebarea fără răspuns este următoarea: „Mai este oare de actualitate Spaţiul Schengen atât de penetrat de migranţi şi teroriști, care vin aproape din toate direcţiile, dar nu şi prin România?"

Toate acestea, în condiţiile în care frontiera externă a României este a doua ca lungime după cea a Finlandei.

Situaţia actuală din Europa, referitoare la valul continuu de atacuri teroriste fără precedent, de tulburări grave ale ordinii publice, nu se datorează decât conducerii liderilor europeni, atitudinii discriminatorii cu privire la statele care constituie Uniunea Europeană şi care au aderat la Uniune, tocmai pentru a beneficia de ceea ce noi, românii, care ne-am reunit după secole, am spus-o prin HORA UNIRII. Se vede de la o poştă că, în Uniunea Europeană, hora unirii are cel puţin trei viteze: a filosofiei uniunii, a spaţiului Shengen şi a discriminării pe găselniţe sau pe criterii inventate.

Desigur, migraţia musulmană masivă în spaţiul european este o provocare uluitoare şi chiar o ameninţare de viaţă şi de moarte pe termen foarte lung. De aceea, noi considerăm că îndepărtarea despoţilor din Nordul Africii şi Orientul Mijlociu, în numele unei filosofii care nu este specifică civilizaţiei arabo-musulmane, a fost o mare eroare strategică a SUA şi a UE.

Nu s-a mers până la capăt cu o strategie coerentă şi nici în prezent nu se acţionează, astfel încât, deşi au înlăturat doi tirani, au provocat un haos nemaivăzut vreodată, determinând retribalizarea unor state, o dezordine totală într-o zonă şi aşa profund conflictuală şi generarea fluxuri migratoare spre Europa nemaiîntâlnite în istorie.

Din păcate, Bruxelles-ul a demonstrat că nu este în stare să aibă grijă de proprii cetăţeni, aşa cum procedează, spre exemplu, SUA cu migranţii admişi după o selecţie riguroasă (a se vedea şi Loteria Vizelor din anul 2018).

Invitaţia doamnei Merkel la o imigraţie liberă în Germania a fost total neinspirată, determinând acuzaţii grave din partea analiştilor pe domeniu.

UE a fost umilită de cererile lui Erdogan pentru a „închide robinetul" cu refugiaţi în schimbul a multor milioane de euro, plus admiterea mai repede a Turciei în UE.

Liderii europeni susţin discursuri la comemorări, în timp ce teroriştii comit acte teroriste sângeroase, nemaiîntâlnite vreodată (cazurile de la Nisa, Paris, Bruxelles, Londra etc.)

După refuzul ţării noastre şi a altor state a acelor cote de refugiaţi, România şi alte ţări membre UE din Estul Europei au fost etichetate ca bastioane rasiste, urmate de ameninţări privind suprimarea cotei de bani pentru dezvoltare.

Poate putem aminti celor care se comportă ca şi cum ţările Uniunii Europene, mai ales cele din Est, ar fi rude de mâna a doua şi a treia, sărace şi indezirabile, că România, din nefericire nu a impozitat profitul anual de peste 50 miliarde de euro la companiile străine din România şi că, din resursele noastre naturale, nu mai avem decât 3,5% pe hârtie, restul sunt acaparate de state din Europa pe nimic.

Mai multe studii referitoare la situaţia actuală din Nordul Africii şi Orientului Mijlociu demonstrează haosul creat şi consecinţele sale pe termen îndelungat, dezastruoase nu doar pentru ţările de acolo, ci şi pentru batrânul continent european. Între aceste lucrări de certă valoare se situează şi următoarele:

- Peter Mansfield, *O istorie a Orientului Mijlociu*, socotită cea mai avizată sinteză pe domeniu, din lume;
- Michael Weiss, Hassan Hassan, *Ascensiunea ISIS*;
- Loretta Napoleoni, *ISIS. Califatul terorii*;
- Robert Leiken, *Islamiştii Europei*, cel mai aprofundat studiu in

domeniu, respectiv situaţia gravă din 8 state şi 30 de oraşe ale Europei pe mai mulţi ani de zile.

Câteva exemple sunt edificatoare şi nu pot lăsa loc de incertitudini:

- Astfel, în Franţa, 8% musulmani veniţi din Nordul Africii, reprezintă 8% din populaţia ţării cu două oraşe importante: Roterdam şi Marsilia ajungând la 30% musulmani cu peste 1600 de moschei, în creştere rapidă şi, conform informaţiilor DST, 40000 de francezi convertiţi în câţiva ani la islam, plus întoarcerea celor aproape 1000 de foşti jihadişti ai ISIS în Franţa.
- Marea Britanie, cu 6% musulmani, peste 2000 de biserici creştine demolate şi în construcţie peste 2000 de moschei.
- Germania, cu 6% musulmani, 32000 de extremişti şi 18000 convertiţi la islam în ultimii ani.
- Bulgaria este statul european cu aproape 14% musulmani şi 1300 de moschei.
- România are 63000 de musulmani (conform recensământului din anul 2012), concentraţi în Dobrogea, destul de bine integraţi.
- Arabia Saudită a construit cele mai multe moschei în Europa şi în lume, peste 1500 şi a sponsorizat continuu pe teroriști, inclusiv „Al Qaida Albă" din Balcani, împreună cu bin Laden, acţiunile teroriste din Spania şi unele din Orientul Mijlociu.

S-a invocat migraţia, prin România, însă analizând rutele de migraţie, respectiv:

- Maroc, Spania, Franţa;
- Tunisia, Libia, Italia, Grecia;
- Turcia, Grecia, Bulgaria, Serbia, Occident şi o rută secundară spre România;
- Turcia, Marea Neagră, România (rută secundară);
- Ucraina – România şi Moldova;
- România, secundare,

conform datelor de la Poliţia de Frontieră Română din ultimii 3 ani, se poate aprecia, fără dubii, că suntem situaţi pe rute secundare, iar datele despre migranţi sunt transmise la instituţiile europene pe profil: Frontex, Europol etc.

Analizând situaţia operativă de la frontierele României, conform tabelului de mai jos, anexei) se poate constata foarte bine că Poliţia de Frontieră Română şi-a făcut datoria, infirmând acele afirmaţii potrivit cărora graniţelor româneşti ar fi fost penetrate de fluxurile migratorilor.

Tabel cu situaţia operativă de la frontierele României în perioada 2015-2017

2015	2016	2017
50,3 mil. pers.	56,3 mil. pers	59,7 mil. pers.
13,5 mil. mijl. transp.	16,6 mil. mijl. transp.	16,1 mil. mijl. transp.
8437 infracţ. depist.	8084 infracţ. depist.	16,1 mil. mijl. transp.
5000 intrare opr.	5500 intrare opr.	5462 intrare opr.
2611 trec ilegal	2922 trec ilegal	14788 trec ilegal

Drumul drogurilor spre Europa, din Afganistan; trece prin Nordul Turciei, Peninsula Balcanică, respectiv: Kosovo, Albania spre Vest, asigurând peste 80% din necesarul de consum în valoare de peste 700 miliarde de euro anual.

O anchetă a congresului SUA din anul 2001, referitor la perioada 1990-2000, a stabilit că „bănci din SUA şi Europa au spălat anual între 500 miliarde şi 1000 de miliarde de dolari proveniţi din activităţi criminale internaţionale”.[2]

În anii 1990, în bănci din SUA s-au spălat între 2,5 şi 5 trilioane de dolari proveniţi din activităţi criminale şi corupţie şi puşi în circulaţie prin circuitele financiare din SUA.[3]

Un alt autor[4] menţionează că, în fiecare an, crima organizată reprezintă peste 20% din comerţul mondial.

În concluzie, apreciem că este nevoie de un consens adevărat în domeniul politicii interne şi externe, de o consolidare a frontierelor externe, de o gestionare a fluxului de migranţi, inclusiv o politică de stabilitate din punct de vedere economic social în statele de unde provin migranţii.

România a demonstrat că are graniţe sigure, în ciuda reproşurilor UE, o ordine publică stabilă, fără atentate teroriste sau alte manifestări grave la securitatea populaţiei.

Nu acelaşi lucru se poate constata în Europa, de fapt enunţul următor este mai valabil ca oricând: „Să culegi ce-ai semănat se numeşte agricultură.”/ „Să te miri de recoltă, pentru că nu înţelegi ce ai semănat se numeşte impostură.”

[2] Daniel Estulin, *Stăpânii din umbră*, Editura Meteor Press, Bucureşti, 2001, p. 93
[3] I*bidem* pct. 1, p. 94
[4] Miguel Pedrero, Corupţia marilor puteri, Editura Litera Internaţional, Bucureşti, 2008, p. 130

O PERSPECTIVĂ EURISTICĂ ASUPRA PROCESELOR DE ELABORARE A DECIZIEI POLITICO-MILITARE

UNE PERSPECTIVE EURISTIQUE SUR LES PROCESSUS D'ÉLABORATION DES DÉCISIONS POLITIQUE-MILITAIRES

Col. (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU[1]

Rezumat

În acțiunea umană eficientă, decizia care o precede, o motivează și o declanșează este tot atât de importantă, sau chiar mai importantă ca însăși acțiunea. Totdeauna oamenii acționează conștient și, ca atare, planificat, chiar și atunci când acțiunea este doar o reacție. Și reacția este efectul unei procesualități conștiente și rapide. De aceea, considerăm că procesualitatea ei ar trebui privită și tratată mai ales dintr-o perspectivă euristică.

Cuvinte-cheie: decizie, perspectivă euristică, procesualitate organică, efect

Résumé

Dans l'action humaine efficiente, la décision qui la précède, la justifie et la déclenche est tant important ou même plus importante comme l'action aussi. Toujours, les gens actionnent consciemment et, par conséquence, planifie, même-si l'action soit seulement une réaction. La réaction aussi est l'effet d'un processualité consciente et rapide. De ça, on considère que la processualité de celle-ci devrait vue et traite d'une perspective euristique.

Mots-clefs : décision, perspective euristique, processualité organique, effet

[1] Academia Oamenilor de Știință din România

În practică există mai multe tipuri – maniere de analiză a procesului decisional:

1. Abordare de laborator (prin menținerea constantă a unor variabile);

2. Abordare electică (combină abordarea istorică, juridică, instituțională și comportamentală (behavionistă));

3. Abordare istorică;

4. Studii empirice (ale comportamentului politic);

5. Abordare tradițională (umanistă, legală și filosofică pentru a propune un mod de acțiune).[2]

De asemenea, de-a lungul istoriei au apărut o serie de școli de elaborare a deciziei[3] (tabelul nr. 1):

Tabelul nr. 1. Școli de elaborare a deciziei

ȘCOALA	CURENTE	AUTORI
Clasică	Autoritate; Răspundere; Unitate de comandă; Supraveghere; Control	Taylor; Fayol; Gantt; Zingota; Ford
Psiho-socio-logică	Inițiativă Creativitate Motivație Atașament față de organizații Responsabilitate	Elton Mayo Max Weber Moreno Mc Gregor
Cantitativă	Utilizarea matematicii Modelarea și simularea procesului decizional	Kaufman, Afanasiev, Kornay și Boldur-Lățescu
Sistemică	Analiza multidimensională și interdisciplinară Analiza sistemică a conducerii (organizației)	Drucker, Johnson, Lobstein
Procesual-organică (o nouă paradigmă)	Emergența și reproducerea națiunilor; Sociologia procesual-organică; Investigarea națiunii Situația națiunilor	Lucian Culda 1996 1997 1998 1999

[2] Francisc Tobă, *Decizia politică și securitatea națională,* Editura Licorna, 2003, p. 167.

[3] Francisc Tobă, *op. cit.,* p. 170.

Totodată calitatea deciziilor depinde de stilurile/caracteristicile decidenților[4]:
Stilul cognitiv și erorile cognitive:
- disponibilitatea;
- reprezentativitatea;
- certitudinea;
- unilateralitatea;
- controlul.

Caracteristicile obiective:
- vârsta;
- experiența;
- educația;
- poziția ierarhică;
- poziția financiară;
- atitudinea față de risc.

Cercetările euristice ne-au condus la un algoritm al procesului decizional (figura nr. 1):

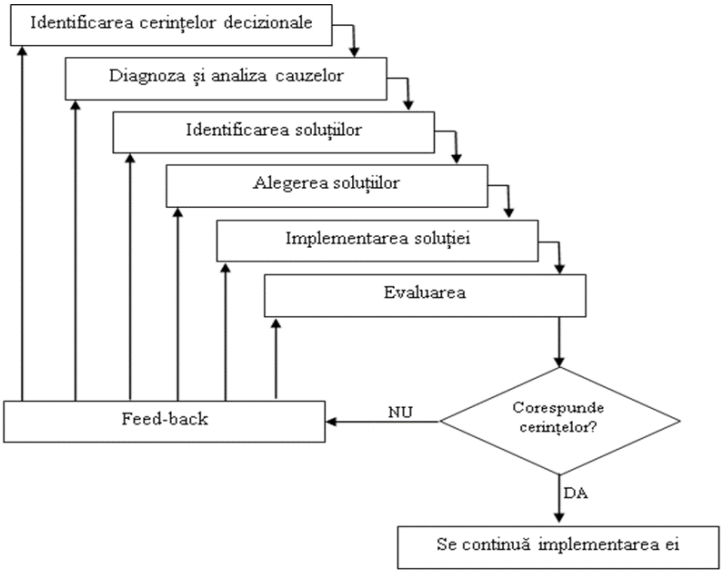

Figura nr. 1. Un algoritm al procesului decizional politico-militar

[4] Francisc Tobă, *op. cit.*, pp. 173-174.

Dar calitatea și oportunitatea deciziilor mai este influențată și de condiționările externe ale procesului decizional:

1) Condiționările de natură culturală; factorii determinanți sunt[5]:

- individualismul (individul/decidentul e centrat/focalizat pe propria persoană și își asumă riscul și responsabilitatea);
- distanța față de putere (gradul de centralizare și exercitare autocratică a puterii);
- evitarea incertitudinii (gradul de asumare a incertitudinii și riscului);
- masculinitatea (existența unui echilibru între numărul de bărbați și numărul de femei).

Asiaticii preferă consensul, dar, în alte zone geografice, de exemplu în Europa, sunt preferate deciziile raționale (planuri strategice formalizate).

2) Condiționările de natură economică impuse decidenților:[6]

- Dependența de resursele oferite de organizațiile internaționale (FMI, BM, UE, NATO etc.);
- Izomorfism acțional-tendința națiunii/statului care aparține unei organizații (UE, NATO etc.) de a se conforma regulilor impuse de acestea;
- ecologia populației.

În plus, se știe că arhitectura internă influențează procesul decizional în funcție de următorii factori:

1) Centralizată (concentrarea dreptului de a lua decizii)

- procesul decizional este rațional și deliberat

2) Formalizată (utilizarea regulilor și procedurilor de comportament)

- procesul decizional e declanșat imediat când se modifică parametrii de stare ai sistemului securității naționale.

3) Complexă (este determinată de numărul subsistemelor din sistemul de securitate și gradul de interdependență)

- la decizia politico-militară participă un număr mare de decidenți, iar stilurile lor cognitive își pun amprenta asupra calității procesului decizional.

Așadar, calitatea deciziei depinde de calitatea decidenților, de gradul de instruire și de calificare a acestora, adică de competența lor, și, la urma urmei de caracterul și personalitatea lor.

Pe baza acestor factori se disting următoarele modelele decizionale[7]

1) Model simplu = centralizat

2) Modelul mecanicist este propriu unei structuri formalizate (birocratice)

[5] *Ibidem*, p. 175.
[6] *Ibidem*, p. 176.
[7] *Ibidem*, pp. 174-175.

3) Modelul profesionist (corespunde unei structuri complexe, în car4e învățarea, calificarea și responsabilitatea au un rol esențial).

Modelele de decizie din punct de vedere „tehnic":

1) Model analitic-rațional (deciziile sunt elaborate și luate de decidenți senzitiv-raționali, sub presiunea timpului);

2) Model politic-comportamental (decidenți senzitiv-afectivi, în situații conflictuale; în acest caz, deciziile sunt dependente și de personalitatea lor);

3) Model intuitiv-emoțional (decidenți intuitiv-afectivi în condiții de incertitudine și timp scurt; aici este foarte importantă tăria de caracter a decidentului).

Modelul STRATEGOR are trei situații de decizie:

1. emergentă (decizii luate pe baza unui set de microdecizii);
2. anticipată (se iau decizii planificate de tip tradițional);
3. oportunistă (decizii în situații conjuncturale deosebite, de regulă, oportune, în sens de favorabile).

Modelele decizionale ale lui Allison (1971):

1. Modelul analitic-rațional (alegerea soluției optime);
2. Modelul organizațional (pe baza teoriei raționalității limitate a lui H. Simon, în condițiile informațiilor incomplete și a timpului scurt/limitat când se alege soluția satisfăcătoare);
3. Modelul politic-birocratic (când există mai multe centre de putere).

Modelele propuse de Mintyberg (1973):

1. Modelul planificat (proces rațional într-o organizație matură/decizie cu caracter normativ);
2. Modelul antreprenorial (liderul puternic își impune voința);
3. Modelul adaptativ (soluția de compromis a mai multor decidenți).

Herman Kahn – teoria scenariului social-politic pentru explorarea parametrilor viitori posibili și dezirabili. Scenariile se construiesc pe baza extrapolării datelor statistice, a intuiției și imaginației decidentului.[8] Oricum, deciziile se iau pentru viitor, iar acțiunea viitoare depinde în cea mai mare măsură de calitatea ei și de modul în care a fost anticipat, proiectat și pus într-un algoritm rațional comportamentul viitor al sistemelor și proceselor implicate și consonante.

Calitatea deciziei politico-militare depinde de premisele ontologice și metodologice (de realismul, calitatea și corectitudinea lor) și de aceea paradigmă procesual-organică prin care se înlătură posibilele erori și se ridică astfel valoarea deciziilor. De asemenea, aceasta asigură o analiză profundă și o interpretare științifică

[8] *Ibidem*, pp. 177-178.

pe măsură a stării de securitate/insecuritate a națiunii. Capacitatea unei națiuni de a-și edifica, asigura și câștiga dreptul la securitate și starea efectivă de securitate depinde de posibilitățile cetățenilor și factorilor de decizie de a identifica, descuraja și contracara amenințările și agresiunile, inclusiv a celor militare. Națiunile/statele care nu pot percepe noile modalități de concepere a agresiunilor nu pot crea acele capabilități de contracarare a noilor forme de agresiuni și devin dependente de agresorul care induce procese ce produc reorganizarea (dezorganizarea) națiunii-țintă.

Gestionarea științifică a națiunii impune scientizarea deciziilor politico-militare pentru asigurarea reproducerii naționale în siguranță (securitate) prin: normări juridice corecte; măsuri administrative-publice; tratate și convenții cu alte state; participarea activă și benefică la elaborarea normelor juridice internaționale și politicilor regionale, zonale și internaționale în modalități securizante.

UNELE ASPECTE ALE RĂZBOIULUI HIBRID DIN REPUBLICA MOLDOVA (1990-1992)

DES ASPECTS DE LA GUERRE HYBRIDE DE RÉPUBLIQUE MOLDAVIE (1990-1992)

Col. (r) conf. univ. dr. Anatol MUNTEANU[1]

Rezumat

Efortul Republicii Moldova de a-şi obţine cu adevărat independenţa şi chiar de a se uni cu patria-mamă n-a fost niciodată pe placul Rusiei. Rusia nu a renunţat la acest ţinut dumnezeiesc şi, începând cu anii 1989-1990, a declanşat aici un război complicat, un război de tip hibrid, folosind aproape tot arsenalul de forţe, mijloace şi acţiuni – economice, politice, diversioniste, informaţionale, etnice, separatiste, teroriste şi chiar militare etc. Acest război de tip hibrid se continuă şi azi şi, în pofida conştientizării unei mari părţi a românilor-moldoveni de la Est de Prut, obţine încă succese.

Cuvinte-cheie: război hibrid, diversiune, român-moldovean

Résumé

L'effort de la République Moldavie d'obtenir vraiment son Independence et même la réunion avec sa patrie-mère, n'a été jamais accepté par la Russie. L'Empire de la Russie n-a renonce encore a cette région divine et, en commencent avec les années 1989-1990, a déclenché contre lui un guerre compliquée, un guerre de type hybride, en utilisant presque tout l'arsenal de forces, moyens et actions – économiques, politiques, de diversion, ethniques, séparatistes, terroristes, et mémé militaires etc. Cette guerre hybride se déroule aujourd'hui aussi et, en dépit de la conscientisation d'une grande partie des roumains-moldaves de l'Est de Prut, obtient encore du succès.

Mots-clefs : guerre hybride, diversion, roumain-moldave

[1] Membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România

Pe teritoriul Republicii Moldova, în 1990-1992, s-a desfăşurat un război cu Federaţia Rusă, care sub lozinca „apărării Transnistriei şi a populaţiei rusofone", a atacat această republică, utilizând metode de tip ***politico-militar,*** *economico-financiar, propagandistic şi informatic, prin intermediul unităţilor paramilitare şi militare, serviciilor secrete,* partidelor politice afiliate, diverselor societăţi economice din teritoriu. Toate aceste acţiuni reprezintă *războiul hibrid contemporan* dus de sovieticii ruşi, experimentat şi bine testat în R. Moldova, extins în alte ţări şi puncte fierbinţi ale continentului, expresie a unui război modern, adaptat la condiţiile actuale.

Şi tinerele state independente ca Lituania, Letonia, Estonia, Georgia, Armenia, Azerbaidjan, Moldova ş.a. s-au trezit peste noapte, în ciuda independenţei recunoscute, cu trupe străine pe propriul teritoriu – *forţele armate ale Uniunii Sovietice C.S.I**. în componenţa căreia intrau Rusia, Belarus şi Ucraina, a preluat succesiunea URSS, dar fără a exista un tratat referitor la aceste trupe, pe care statele ex-sovietice le-au îmbrăcat, le-au hrănit şi le-au plătit, ca trupe de ocupaţie, mai bine de 50 de ani. Acesstă prezenţă străină, nereglementată, a fost nefastă mai ales în zonele unde au izbucnit conflicte militare şi separatiste, dirijate direct de la Moscova, în special în statele neslave, care nu mai doreau asocierea cu Federaţia Rusă.

În fostul Imperiu sovietic, inclusiv pe teritoriul Moldovei, forţele militare şi serviciile secrete erau concentrate în unităţile şi subunităţile Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne şi Comitetului Securităţii de Stat al URSS, fiind în exclusivitate subordonate Moscovei.

În 1989, Republica Moldova, această parte a Basarabiei, ocupată în repetate rânduri de ruşi (1812, 1940, 1944), se îndrepta cu paşi rapizi, cu „o viteză maximă" spre ţara ei mamă-România. A realizat câteva reforme naţional-democratice, a decretat limba română ca limbă de stat, a trecut de la alfabetul chirilic la alfabetul latin, a instaurat tricolorul şi imnul românesc. Toate acestea au alarmat Moscova. Ţinta românilor-moldoveni era Unirea Basarabiei cu România.

Funcţionarii şi demnitarii ruşi din R. Moldova au fost împotriva acestei hotărâri, îşi pierdeau slujbele şi, necunoscând limba română, nu vor mai putea conduce şi ocupa posturi mari în conducerea statului şi a partidelor politice. În această perioadă, Rusia sovietică *dezlănţuie un război informaţionala* asupra populaţiei băştinaşe româneşti, instigând minorităţile naţionale din Republica Moldova, şi anume: ruşii, ucrainenii, găgăuzii, bulgarii şi evreii, care, în total, constituiau circa 30%, la nesupunere, la nerespectarea legislaţiei adoptate de parlament. În Transnistria, pe partea stângă a Nistrului şi în partea de sud a republicii, cu sprijinul armatei sovietice şi formaţiunilor paramilitare, apar greve, mitinguri şi nemulţumiri în masă ale populaţiei minoritare, care destabilizează viaţa socială şi economică.

Pe teritoriul Republicii Moldova, şi anume în Dubăsari, Tiraspol, Râbniţa, Camenca, raioane dominate de separatişti, apăreau *tot felul de grupuri mici de oameni:*

agitatori, propagandişti, care organizau greve, mitinguri şi blocaje de circulaţie pe drumuri. Aceşti oameni erau sprijiniţi şi ajutaţi de cazaci militari aduşi din Rusia şi „omuleţii verzi" fără însemne, înarmați cu arme, pistoale şi pistoale automate. Asemenea scene şi personaje din civili şi militari, aşa numite „celule hibride", patrulau, în 1989-1990, prin satele din Transnistria şi sudul Basarabiei. Agresau intelectualii români-moldoveni, îi arestau şi dezarmau pe poliţiştii moldoveni, săvârşeau furturi de produse alimentare (vin, brânză, carne), automobile şi obiecte casnice, destabilizând situația socială şi economică în satele moldoveneşti.

Haosul, anarhia şi tulburările în masă produse de populaţiei rusă creaseră o situaţie de criză naţională în faţa ameninţărilor de război. Moldova era în pragul unui război civil, o primă etapă a *războiului hibrid.* Armata sovietică a jucat un rol crucial în teritoriul transnistrian. Deşi Transnistria reprezintă doar 12% din teritoriul Republicii Moldova, această fâşie de teren de pe malul stâng al Nistrului a avut, de-a lungul timpului, un statut privilegiat. Moscova a implementat aici, pas cu *pas, politica de sovietizare,* dezvoltând sectorul de apărare şi industria grea. Hidrocentrala de la Dubăsari şi termocentrala „Moldavskaia" (una dintre cele mai mari din sud-vestul fostei Uniuni Sovietice) furnizau cea mai mare parte a energiei electrice pentru Moldova şi partea de Sud a Ucrainei. Combinatul metalurgic de la Râbniţa, întreprinderile din Tiraspol si Tighina, livrau armatei sovietice mari cantităţi de tehnică, armament şi echipamente. Armata rusă sovietică a sprijinit și a dezvoltat separatismul transnistrean şi găgăuz, a înarmat în secret grupurile paramilitare şi a sprijinit cazacii ruşi şi ucraineni, veniţi să lupte.

Începând cu octombrie 1990, toate podurile peste Nistru şi drumurile din Transnistria erau controlate de patrule din cazaci şi gardişti înarmaţi „pentru a-i prinde şi demoraliza pe fasciştii români", infiltrați în Republica Moldova. Radioul și televiziunea rusofonă duceau, zilnic, *un război informaţional şi psihologic,* în limbile rusă, ucraineană şi moldovenească, îndreptat împotriva Republicii Moldova şi României. Miliţia si organele de drept au fost acaparate de separatiști. Conducerea Republicii Sovietice Moldoveneşti îndeplinea ordinele Moscovei, populația era îngrozită, speriată şi nu primea nici un ajutor de la organele de drept, iar poliţia locală care a fost, pur şi simplu, izgonită din Transnistria.

Chişinăul a pierdut controlul asupra raioanelor de sud şi din partea stângă a Nistrului. O parte dintre muncitorii şi slujbaşii ruşi din Tiraspol, Tighina, Dubăsari, Râbniţa, loiali liderului separatist Smirnov, s-au înarmat din depozitele armatei sovietice, au organizat detașamente de autoapărare, au împărțit populaţiei rusofone arme de foc. Prin posturile de radio şi prin separatiștii ruși au incitat populația rusofonă şi minoritățile naționale la nesupunere, la încălcarea legislației moldovenești.

Grupurile şi detașamentele de demonstranți erau organizați împotriva Republicii Moldova, însă nu erau „de capul lor"; erau supravegheați şi dirijați de grupuri mici de *„omuleţi verzi",* aşa numitele celule fără însemne, fără nume, care tensionau situația, când era nevoie foloseau forţa, uneori şi armele împotriva

poliţiştilor moldoveni. Grupuri înarmate de cazaci-mercenari, veniţi din regiunea Dori, Krasnodar şi Zaporojie, au baricadat drumurile principale şi podurile de peste Nistru. Reţeaua de telefonie a fost întreruptă. Astfel s-a întrerupt comunicarea cu toate localităţile din estul Republicii Moldova, adică cu Transnistria. Pe calea ferată a fost întreruptă circulaţia trenurilor, sute de vagoane cu marfă staţionau, pe drumurile naţionale si secundare, automobilele erau oprite, percheziţionate, ca în perioada de război. Moldovenii, muncitori sezonieri din partea dreaptă a Nistrului, erau suspectaţi că sunt împotriva Transnistriei, erau agresaţi, unii maltrataţi şi trimişi la cercetări în Tiraspol.

În august 1990, aşa numitele „*consilii raionale şi orăşeneşti de deputaţi"* din Transnistria au respins legislaţia reformistă a Republicii Moldova, au chemat populaţia rusofonă şi au obligat populaţia băştinaşă, prin forţă, să voteze *autonomia Transnisiriei* şi aderarea la *Tratatul unional, la Federaţia Rusă.*

La 2 septembrie 1990, Transnistria s-a declarat „republica sovietică socialistă moldovenească nistreană", ceea ce a adus la o neliniște socială, la o indignare a populaţiei autohtone, semnalându-se, în mai multe localităţi ciocniri între poliţia moldovenească şi insurgenţii transnistrieni. În conflictele şi neînţelegerile din localităţile aflate de partea stângă a Nistrului şi din Tighina, militarii ruşi au intervenit activ, cu scopul declarat de a-i „*apăra pe localnici de limba română şi de genocidul naţionalist al moldovenilor".*

Generalii ruşi ai Armatei a 14-a: Lebed și Netcaciov, susţinători ai separatismului, dezinformau, prin centrele mass-media, populaţia Moldovei, inclusiv din spaţiul URSS, şi anume, că *„populaţia transnistriană este anihilată sistematic, ipocrit şi brutal",* că *„fasciştii moldoveni s-au dedat la epurări zilnice"* în timpul operaţiunilor militare din Tighina, că moldovenii s-au comportat *„într-un mod, care i-ar face pe ofiţerii fascişti de acum cincizeci de ani, să pară nişte simpli amatori" etc.* Generalului Lebed, mândru și popular între ruşii transnistrieni, îi plăcea să discute politică, apărea des la televizor, dădea interviuri pentru presa scrisă. Făcea chefuri şi petreceri cu jurnaliștii, unde se bea, prin excelenţă, votcă, dădea sfaturi şovine. Pe superiorii din armata moldovenească îi considera *„incompetenţi si imbecili",* pe guvernanţi îi numea *„proşti si boi",* pe patrioţii basarabeni – *„fascişti români".* Vorbea despre România cu multă răutate, considerând că el, cu tancurile armatei ruse, poate ajunge în 24 de ore la Bucureşti, pentru a face ordine. Declarațiile publice ale acestor generali erau atât de exagerate, încât Ministrul Apărării din Federația Rusă şi personal preşedintele rus, Boris Elţîn, le-a ordonat să înceteze apariția acestora în presa scrisă şi audio-vizuală.

Armata rusă a jucat un rol hotărâtor în destabilizarea situației din Republica Moldova. Mulți ofițeri de la eșaloanele superioare ale armatei ruse au preluat funcții în noua armată transnistreană. Generalul de divizie Ghenadi Iakovlev a devenit, la începutul anului 1992, Şeful Direcţiei de Apărare, iar colonelul Ştefan Chiţac, fost ofiţer de Stat Major în Armata a 14-a, a devenit Comandant al apărării în „R. S. S.

M. Nistreană". În situația confuză creată după puciul de la Moscova, sute de ofițeri şi subofițeri le-au urmat exemplul, trecând în rândurile armatei separatiste.

Tactici de tip hibrid au fost folosite, de „omuleţii fără însemne", la Dubăsari, unde, la 13 decemberie 1991, 4 polițiști au fost omorâți şi 9 au fost răniţi, pentru că au ajutat populaţia băştinaşă să se evacueze. Cazacii ruşi de la Don şi Krasnodar, atacă cu blindate, Secţia orăşenească de poliţie Dubăsari: 35 poliţişti sunt transformaţi în prizonieri, maltrataţi şi întemniţaţi în subsolurile miliţiei din Tiraspol.

În această perioadă, se produce o epurare etnică a românilor-moldoveni din stânga Nistrului. Mulţi se evacuează, lăsând averile, agonisite de-a lungul anilor, casele, bunurile materiale. O altă parte dintre intelectualii şi băştinaşi, opunând rezistenţă bandelor înarmate, au fost arestaţi, maltratti, băgaţi la închisoare, iar circa 100 de persoane au sunt date dispărute, cadavre de bărbaţi şi femei au fost găsite în râul Nistru. Regimul de la Tiraspol a interzis Organelor de drept ale Republicii Moldova intrarea în zonă și cercetarea acestor cazuri. În Transnistria, se ascundeau infractori, persoane cu antecedente penale. Unele persoane penale erau folosite de serviciile speciale în acte criminale, de terorism, împotriva demnitarilor și persoanelor importante din Republica Moldova.

În perioada 1990-1992, una din tactici a Federației Ruse, specifice războiului hibrid, au fost materializată prin diversiuni economice, între care se situează și blocadele economice şi anume: oprirea sau limitarea de furnizare de gaze către Chișinău şi alte obiective din partea dreaptă a Nistrului. S-a întrerupt, pentru câteva zile, furnizarea de curent electric de la Centrala Termică „Moldaskaia" din Kuciurgan către localităţile moldoveneşti. În perioada septembrie-decembrie 1991, au fost blocate căile ferate la Tiraspol, Tighina, și întrerupt mersul trenurilor către Moscova, Kiev, Odessa. Organizatorul şi executorul blocadelor erau *serviciile speciale ruse,* ajutate permanent de 100 de femei şi *celule ale „omuleţilor verzi".* Aceste grupuri de oameni, sprijiniţi de autorităţile transnistriene, atacau depozitele militare ale Armatei a 14-a ruse, sustrăgeau armament, automate, aruncătoare de grenade, lăzi cu cartuşe, mine, care erau împărţite în toate satele nistrene, inclusiv si în satele moldoveneşti, pregătindu-se de război cu Moldova din partea dreaptă a Nistrului. Prin grevele permanente, oprirea trenurilor şi a garniturilor cu produse animaliere, fructe şi legume, spre pieţele mari din Rusia, Ucraina, Ţările Baltice, se aduceau mari pierderi economiei naţionale a Republicii Moldova. Sute de vagoane, încărcate cu produse alimentare nu ajungeau la destinaţie, iar produsele se degradau. Agenţii economici se ruinau din cauza pagubelor și pierderii pieţii de desfacere, contractele cu partenerii erau anulate, iar statul, Republica Moldova, pierdea credibilitatea ca partener economic.

La Tighina, Tiraspol şi Dubăsari, printr-un ordin din 15 noiembrie 1991 al liderului separatist Smirnov, este interzisă abonarea populaţiei la ziarele şi revistele din Chişinău. Citirea sau propagarea publicaţiilor în limba română se consideră infracţiune. În Tighina şi în Transnistria sunt stabilite posturi militarizate de control.

Românilor-moldoveni le este interzisă circulația fără motivație, cei care au luptat împotriva Transnistriei sunt arestați.

Din evenimentele prezentate mai sus, se vede clar diversitatea modalităţilor de acţiune a structurilor militare ruse şi a serviciilor, a formaţiunilor paramilitare, organizate şi îndrumate de specialişti şi instructori ai Federaţiei Ruse, amplasaţi în teritoriul Republicii Moldova, care au adus mari pagube politicii şi economiei Republicii Moldova, au oprit cursul de integrare cu România şi ţările UE. Aceste acțiuni sunt elocvente astăzi în cazul Ucrainei şi altor state, unde Federaţia rusă este implicată.

O altă situaţie *conflictuală, de război,* care face parte din ameninţările hibride şi din planul Moscovei de secesionare, dezmembrare a Republicii Moldova este operaţiunea „autonomie găgăuză". Acest plan, precum şi „autonomia transnistriei", a fost întocmit si realizat punctual de serviciile secrete ruse sub tutela lui A. Lukianov, președintele parlamentului sovietic, care a fost aplicat în practică în 1989. „Gagauzia", acest teritoriu din sudul Basarabiei, locuit compact de găgăuzi şi bulgari, aduși de Imperiul rus din zona Balcanilor în 1812-1814, cu scopul: primul - de a-i salva pe găgăuzi de robia otomană, al doilea scop - de a-i deznaționaliza pe *băştinaşii românii-moldoveni din stepa Bugeacului* unde pământurile, de veacuri, aparţineau *boierilor moldoveni si ţăranilor răzeşi* ai Ţării Moldovei, dintre care o parte au fost deportaţi, sub diferite motive politice în Rusia (Siberia) după ocupaţia din 1812; cu trei raioane şi cu o populație minoritară găgăuză, de 150.000 locuitori, sau 3,5% (în 1989) din populaţia Republicii Moldova (localitățile lor sunt amplasate pe cele mai fertile pământuri cernoziomice), această etnie visa la autonomie şi independenţă. Limba găgăuzilor, ca şi originea, este turcă, musulmană, dar ei vorbesc în limba rusă, sunt creştini-ortodocşi, ca şi moldovenii, au avut aceleaşi probleme de asuprire naţională din partea Rusiei ţariste si a ideologiei comuniste din URSS. Până în 1989, nu au avut probleme sau confruntări naționale cu populația băștinașă, cu românii-moldoveni, dar au avut rădăcini adânci naționaliste.

Pentru a împiedica procesul de implementare a limbii române, ca limbă de stat, şi pentru a stopa legislația nouă, orientată spre UE şi România, în această zonă a republicii, cu sprijinul serviciilor secrete ruse, a apărut o mişcare naţionalistă-separatistă a găgăuzilor, „Gagauz-Halkî". Scopul conducătorilor etnici găgăuzi era: de a se proclama „republică autonomă şi independentă" pe un teritoriu străin, care niciodată nu le-a aparţinut. În toamna anului 1990, populaţia Moldovei a ripostat acestei idei, s-au ridicat peste 100.000 de ţărani şi muncitori, veniţi la Comrat şi Cimişlia să-şi apere pământul. URSS şi, în continuare, Federația Rusă, au sprijinit ideea *federalizării şi autonomiei găgăuze.*

Armata a 14-a rusă a fost garantul principal, militar şi moral al separatiştilor, nemaivorbind de susţinerea materială şi cu specialişti din partea cercurilor reacţionare din Rusia. Serviciile secrete de la Moscova au ajutat separatiştii găgăuzi să organizeze congrese, întruniri politice, au asigurat o consultanţă eficientă pentru

elaborarea documentelor politice false şi diverselor declaraţii, publicate în presa locală şi internaţională.

În localităţile găgăuze s-au înfiinţat gărzi înarmate, de „autoapărare contra românilor-moldoveni". S-au organizat structuri paramilitare, numite „Batalionul Bugeac", „Miliţie", alte organizaţii administrative de conducere, susţinute şi aprovizionate de Transnistria şi de unităţile militare sovietice ale Districtului Militar Odessa. Numita „republică găgăuză" îşi revendica graniţele, luând în componenţă nu numai localităţi găgăuze, dar şi o mare parte din satele cu populaţie preponderent bulgară și moldovenească, deşi acestea s-au opus vehement deciziei de a intra în componenţa „găgăuziei". Forţele de ordine şi populaţia civilă de origine românească, au ripostat, dar fără succes. Conducerea Republicii Moldova a scăpat situaţia de sub control, nu a luat decizii concrete.

În toamna anului 1990, orașul Comrat a fost închis de găgăuzi, străzile principale şi arterele de circulaţie republicană au fost baricadate cu tehnică militară, autocamioane, tractoare. Bărbaților şi tinerilor cu stagiu militar satisfăcut li s-au distribuit arme şi muniţii, s-au oferit ajutoare militare şi blindate ale armatei sovietice, sosite în sprijinul separatiștilor. Organele legitime ale Republicii, Poliția, Procuratura, Judecătoriile, Comitetul Executiv raional şi altele, au fost închise de separatiști, iar unele organizaţii lichidate definitiv, s-a interzis pătrunderea în oraş a parlamentarilor moldoveni, a miniştrilor, poliţiştilor, altor demnitari de la Chişinău, Structurile de forţă moldoveneşti sunt oprite de şefii eirarhici să nu intervină pentru a nu destabiliza situaţia (decizie ordonată de președintele M. Snegur).

Trupele armatei sovietice dislocate în partea de sud a republicii şi în regiunea Odessa erau în permanență în stare de alertă, efectuau misiuni de patrulare şi recunoaştere, circulau zi şi noapte pe drumuri şi şosele, manifestându-şi forţa şi interesul de a menţine controlul asupra acestei regiuni.

La Comrat, Ceadâr-Lunga şi Vulcăneşti, forţele separatiste şi-au creat formaţiuni înarmate. Membrii acestor detaşamente au săvârşit, în anii 1991-1992, un şir de acţiuni criminale, acte de tâlhărie şi de jaf, omoruri, furturi, utilizând arme de foc. In data de 13 noiembrie 1991, la Vulcăneşti, localitate populată de găgăuzi şi moldoveni, „omuleţii verzi" şi separatiştii au opus rezistenţă armată Poliţiei cu Destinaţie Specială, sosită de la Chişinău în ajutorarea populaţiei şi poliţiei locale. Separatiştii au folosit tactici hibride de război, ca scut de apărare au folosit un grup de femei cu copii, găgăuzi, care strigau, ţipau şi care au atacat poliţia specială cu pietre. În mulţime, erau şi provocatori care au aruncat în poliţie cu sticle incendiare, au tras focuri de armă. La insitenţa organelor locale, de a retrage poliţia specială din centrul localităţii, separatiştii şi „omuleţii verzi" au acţionat în stil terorist, au împuşcat mortal un poliţist, au rănit alţi trei poliţişti. Clădirea Secţiei de poliţie a fost incendiată şi a ars până la temelie. După care au fost atacate procuratura şi judecătoria, clădirile fiind incendiate.

La Comrat, un orăşel cu populaţia preponderent găgăuză, separatiştii ruşi i-au

înarmat pe găgăuzii infractori, folosindu-i ca terorişti pentru lichidarea poliţiştilor şi persoanelor influente civile. Şi aici, în 1991, Poliţia locală a fost izgonită, iar clădirea în care a fost dislocată a fost devastată şi incendiată.

La 28 noiembrie 1991, în apropiere de oraşul Vulcăneşti, patru persoane înarmate din patrulele „omuleţilor verzi" au deschis foc asupra automobilului „Moscvici", condus de cetăţeanul ucrainean Dunaev, membrii familiei acestuia fiind răniţi şi transportaţi la spital

La 23 februarie 1992, un grup de gardişti înarmaţi ai formaţiunii separatiste din Comat a atacat un automobil, condus de cetăţeanul ucrainean Levcenco S.E., funcţionar la Şcoala Pedagogică din Ismail, care, pentru neprezentarea documentelor, a fost împuşcat. Astfel, prin forţă, s-a băgat spaimă în populaţia din sudul republicii, fiind obligată să-i sprijine pe găgăuzi şi mercenarii ruşi.

Populaţia bulgară din raionul Taraclia, Ciadâr-Lunga, Chirsova, ş.a. nu a fost atrasă în diversiune împotriva Republicii Moldova, luând de la început o poziţie moderată şi desigur, mai înţeleaptă. Factorul extern, îndepărtarea Bulgariei de URSS, sub o formă radicală şi rapidă, nu putea să nu exercite o influenţă benefică asupra bulgarilor din Taraclia.

Găgăuzii, în schimb, prin liderii lor, au fost atraşi în promovarea unui atentat împotriva Republicii Moldova. Prin deciziile *„congreselor extraordinare"* ale reprezentanţilor găgăuzi, prin manifestări în masă, prin acţiuni teroriste şi criminale, au reuşit să destabilizeze situaţia şi să menţină această zonă de sud a Basarabiei sub controlul Federaţiei Ruse.

La 19 august 1990, liderii găgăuzi de orientare prosovietică au convocat, la Comrat, un aşa numit *„Congres al deputaţilor poporului",* deputaţi falsificaţi, aleşi în viteză, încălcând flagrant legislaţia de bază şi electorală a Republicii Moldova. Executivul de la Chişinău a anulat aceste alegeri ca *nelegitime.* „Congresul" a fost pregătit de liderii mişcării „Găgăuz Halkî", avându-i drept consilieri pe activiştii separatişti din Comrat, Tiraspol şi Râbniţa, care aveau dosare penale, pentru furturi, acte de violenţă şi terorism. Aceştia, votaţi de populaţia găgăuză, au proclamat formarea „republicii unionale găgăuze", cu dreptul de a semna noul tratat cu URSS sau cu Federaţia Rusă. *O lovitură bolşevică de tip stalinist, în contratimp cu mersul istoriei planetare.* A fost încă un „succes", un pas important în realizarea proiectului de fragmentare a Republicii Moldova, un atentat la suveranitate deplină.

La 2 septembrie 1990, după reușita experimentului de la Comrat, forţele reacţionare ale URSS au susţinut crearea *„republicii moldoveneşti nistrene".* În consecinţă, URSS a creat, într-o perioadă scurtă de timp, august-septembrie 1990, două republici autonome şi independente în Republica Moldova, subordonate direct Moscovei: prima „republica sovietică socialistă găgăuză" şi a doua „republica sovietică socialistă moldovenească nistreană", care, nelegal, funcţionează şi astăzi (de 27 de ani), în conconanță cu vechi scenarii sovietice din anii 1924, 1940, 1944. Astfel, Federaţia Rusă, folosind elemente ale războiului hibrid, implementate în

minorităţi naţionale, a produs o puternică tensiune politică în Republica Moldova, urmărind stoparea mişcării naţionale a românilor şi aspiraţiile lor spre independenţă şi Unire. Și, cel puțin până în acest moment, au reușit.

Scenariul şi rezultatele „formidabile" ale experimentelor din „Găgăuzia" şi „Transnistria" au fost cu succes folosite de armata rusă şi serviciile secrete în războiul hibrid din Crimeea şi în regiunile de Est ale Ucrainei: Donețk, Lugansk, ş.a. Fostul președinte al Republicii Moldova, M. Snegur şi ex. vice-prim-ministru A. Sangheli, care, sub pretextul că nu doresc „vărsare de sânge", încă din 1990 au dat, pas cu pas, înapoi, au mințit poporul şi au retras voluntarii, poliţia din zonele de conflict, au promis poporului că vor rezolva pe cale paşnică problema transnistreană şi găgăuză, fără a se acorda autonomie populaţiei găgăuze.

Până la urmă, preşedintele nu şi-a onorat promisiunea, ci, tacit şi în secret, în 1994, ca un trădător, a semnat documente şi Decretul de autonomie găgăuză, cedând găgăuzilor, populaţie turcică, pământurile strămoşeşti ale Ţării Moldovei, pe care, *bravii noştri străbuni, le-au apărat prin lupte si sânge.*

Concluzii

In Republica Moldova, în scopul contracarării politicii fostei metropole, URSS, s-au adoptat cele mai democratice legi pentru ocrotirea drepturilor populaţiei alogene. Legea despre cetăţenie, adoptată la 4 iulie 1991, conferă tuturor locuitorilor cetăţenia Republicii Moldova, aderând la cele mai importante instrumente internaţionale referitoare la drepturile omului, exprimându-şi acordul deplin cu prevederile Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului.

Persoanele care apaţineau minorităţilor naţionale au căpătat dreptul de a învăţa limba maternă, limba oficială a statului, limba română fiind studiată conform legislaţiei în vigoare. Acest model de protecţie a a fost minorităţilor a fost apreciat de instituţiile europene şi dezapreciate de Federaţia Rusă. Scopul Rusiei a fost acela de a încuraja și realiza secesiunea Republicii Moldova, împiedicarea unirii cu România și integrarea acesteia în zona euroasiatică, sub controlul Moscovei.

NR: Acest text a fost difuzat, în această formă sau ușor modificat, în mai multe publicații, precum și în mediul online.

RUSIA E RUSIA ȘI ATÂT!

LA RUSSIE C'EST LA RUSSIE ET C'EST TOUT!

General de brigadă CS I dr. Gheorghe VĂDUVA[1]

Résumé

Le monde c'est loin d'être sage. La crevasse stratégique Mer Noir – Mer Baltique s'est réouvert, la Chine a repris son grand rang sur l'échiquier géostratégique, l'Inde se souvient qu'il porte le nom d'un Océan, les USA continue, de temps du Mahan, l'expansion globale du rêve américain, l'Europe résiste encore aux vagues des immigrants musulmane, bien qu'il n'ait appris suffisamment ni le respect de soi et de ses pays, ni la solidarité, ni l'idéal commun, le Moyen Orient se trouve en guerre avec soi-même et avec le reste du monde, comme effet de la tentative occidentale de démocratiser son l'absolutisme séculaire de celui-ci, et, ce qu'il est le plus important, le monde se trouve en guerre sans limite (comme le disent deux colonels chinoises), de laquelle, a vrai dire, personne n'est sorti jamais. Dans ces conditions, la Russie, le grand perdant de la guerre froid, se souvient que, après le démembrement de 1991 de l'Empire Rouge, a resté un Empire aussi, le plus grande comme territoire géographique, et, de plus, l'une des deux superpuissances nucléaires du monde, qui détient avec USA, toutes les deux ensemble, approximent 16.000 vecteurs nucléaires avec combien ogives ils le désiraient. Donc, notre monde d'aujourd'hui, de plus de 7,5 milliards de habitants de la Terre, se trouve dans cette guerre perpétue avec soi et en soi-même, qui s'approche vertigineux de sa phase totale. Et, dans ce vortex abasourdissant de bien et de mal, mais surtout de mal, la Russie reste la Russie, et c'est tout. Parce que, qu'on le sait, sur la Terre, seulement la paix est relative, la guerre reste absolue…

Mots-clefs: *Russie, armement, guerre sans limites, crise, cogno-civilisaation*

[1] Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Științe din România, redactor șef al revistei „Univers Strategic”

Rezumat

Lumea este departe de a se fi cuminţit. Falia strategică Marea Neagră – Marea Baltică s-a redeschis, China şi-a reluat locul ei uriaş pe panoplia geostrategică, India şi-a adus aminte că a dat numele unui ocean, Statele Unite ale Americii continuă, de la Mahan încoace, turnirul global al visului american, Europa încă suportă valurile migraţiei musulmane, deşi n-a învăţat îndeajuns nici respectul de sine, nici solidaritatea, nici idealul comun, Orientul Mijlociu este în război cu sine şi cu restul lumii, ca urmare a tentativei occidentale de democratizare a absolutismului lui secular şi, ceea ce este cel mai important, lumea se află încă în acel război nelimitat (cum îl numesc doi colonei chinezi), din care, la drept vorbind, n-a ieşit niciodată nimeni. În aceste condiţii, Rusia, marele perdant al Războiului Rece, şi-a adus aminte că, după dezmembrarea din 1991 a Imperiului Roşu, a rămas tot un imperiu, cel mai mare ca întindere geografică, şi, pe deasupra, una dintre cele două superputeri nucleare ale lumii, superputeri care deţin, împreună, vreo 16.000 de vectori nucleari cu câte ogive vor ele. Aşadar, lumea noastră, cea de vreo 7,5 miliarde de locuitori ai planetei Pământ, se află în acel perpetuu război cu sine şi în sine, care se apropie vertiginos de faza lui totală. Iar în acest vortex năucitor de bine şi, mai ales, de rău, Rusia e Rusia şi atât. Întrucât, aşa cum bine se ştie, pe Terra, doar pacea este relativă, războiul este absolut.

Cuvinte-cheie: Rusia, înarmare, război fără limite, criză, cognocivilizaţie

Introducere

Oricine deschide puţin ochii creierului şi priveşte, deopotrivă, la doi paşi în faţa lui, dar şi dincolo de ceea ce se vede, descoperă, cu sau fără surprindere – cum îi este firea, cultura şi inteligenţa –, că lumea se află într-un uriaş tornado de paradoxuri. Aparent, într-o frumoasă stare de pace şi, profund, într-o continuă stare de război. Pacea şi războiul nu sunt însă în competiţie, ci în consonanţă pe planeta Pământ. Pacea este liniştea, lumina, bunăstarea, bucuria, discreţia şi tăcerea meditativă, zâmbetul şi florile, războiul este furtuna, angoasa, conflictul, ciocnirea extremelor, vortexul, marea înfurtunată, valul care sparge ţărmul. Lumea noastră pământeană este, deopotrivă, un efect al unui efort cognitiv de zeci de milenii şi un ocean cu adâncuri încă neumblate şi neliniştite. Cu alte cuvinte, lumea noastră este, deopotrivă, armonioasă şi conflictuală, pusă pe fapte bune, dar şi pe fapte rele, doritoare de pace, dar obligată, de lăuntrul ei infinit, să se pregătească mereu pentru război. Şi, evident, să se războiască. Şi chiar dacă toate acestea par truisme, ele fac parte nemijlocit din viaţa noastră, iar noi le acceptăm aşa cum sunt, pe motiv că există, deopotrivă, dincolo de noi şi în adâncul nostru.

Este clar pentru toată lumea că omenirea progresează, îndreptându-se, într-un ritm foarte rapid, spre ceea ce noi numim cognocivilizație, sau civilizație a cărei esență o reprezintă cunoașterea. În acest tip de civilizație – probabil, ultima pe planeta noastră –, trec rapid în prim-plan conceptele, teoriile, valorile cognitive, iar sucala, vârtelnița, răşchitorul, obiceiurile, tradițiile, miturile și toate valorile civilizațiilor de odinioară rămân undeva, în amintire, precum piramidele, cetățile acadiene și celelalte minuni ale antichităților de tot felul.

Piramida trebuințelor pur și simplu se inversează, devine o piramidă cu vârful în jos (vârf metamorfozat în bază, pentru că trebuințele primare nu necesită, practic, aproape nici un efort cognitiv, în timp ce trebuințele cognitive se deschid spre univers, devin suportul efectiv al rațiunii existenței umane) și cu baza în sus, luând forma unui con cu deschiderea spre infinit, chiar dacă nivelul cunoașterii rămâne totdeauna finit. O reprezentare a acestei metamorfoze se sugerează în *Figura nr. 1*.

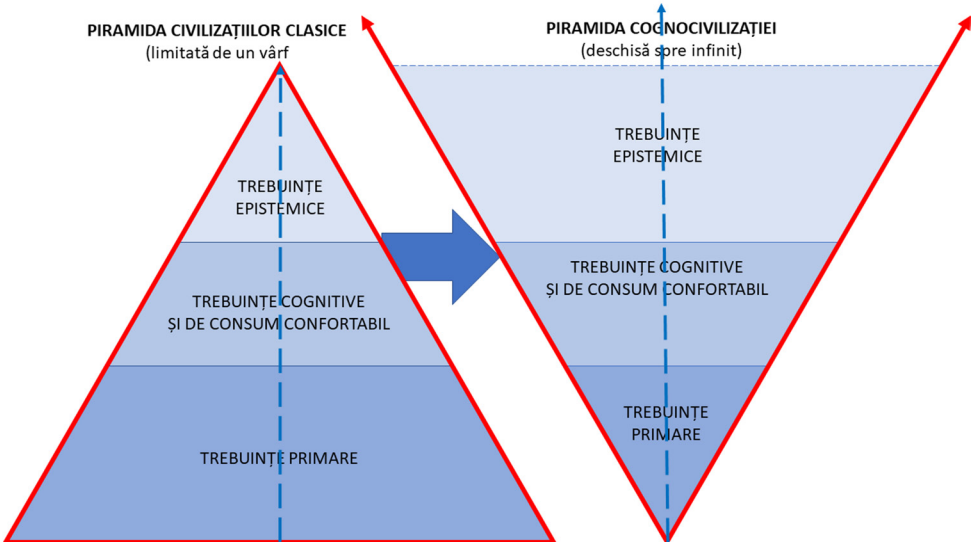

Figura nr. 1 Piramida evoluției omenirii spre etapa cognocivilizației

Spunem toate acestea, întrucât, din evoluția de până acum a civilizațiilor în care trăim, rezultă că, în timp, cunoașterea a operat și, în pofida conflictualității complicate a lumii, operează și azi o convergență a valorilor și, pe această bază, a civilizațiilor spre ultima dimensiune posibilă, cea a cunoașterii, cea cognitivă. Toate sistemele tind spre un echilibru absolut, dar acest tip de echilibru înseamnă excluderea oricăror tensiuni interioare care generează mișcarea, transformarea și devenirea, de unde rezultă entropia zero, deci moartea sau schimbarea radicală a sistemului, trecerea lui într-o altă dimensiune. Adică în cognocivilizație.

Noua paradigmă geopolitică și efectele ei de falie

Civilizațiile actuale ale planetei Pământ sunt, după cum se știe, consonante, prin sistemele lor de valori, întrucât valorile nu sunt conflictuale, și disonante și chiar conflictuale, prin sistemele lor de interese, cele care generează de fapt acțiunea umană și legitimează puterea. Din păcate, nu valorile îndeamnă la acțiune, ci interesele. Iar acestea vor fi totdeauna conflictuale. Interesele se asamblează în mari grupări de interese, în interese vitale, foarte importante, importante, mai puțin importante și comune etc., care generează politici democratice sau absolutiste, liberale, conservatoare, revizioniste, dominatoare de supraviețuire etc. Politica este expresia concentrată a interesului, dar și interesul este expresia generată de efectele formulelor și polilor politici de putere.

Trecerea de la bipolarismul specific Războiului Rece la o perioadă intermediară, cu un unipolarism american, s-a soldat cu atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 împotriva SUA, apoi cu declanșarea, de către SUA și aliații săi în marea coaliție împotriva terorismului, a războiului împotriva terorismului, cu cele două războaie de distrugere a regimului de la Bagdad, de fapt, a Irakului, ulterior a regimului autoritar din Libia, de generarea „Primăverii arabe” și chiar a actualului război din Siria, dar mai ales de recrudescența puterii militare a Rusiei și cu redeclanșarea unor politici de înarmare fără limite.

Această perioadă a reprezentat debușeul reintrării în ring a marilor puteri strategice, altele decât superputerea mondială americană. Niciodată, în istoria ei, omenirea nu a fost mai aproape de o catastrofă politico-militară și strategică, așa cum este astăzi. Iar această repotențializare a puterii militare este o urmare firească a intereselor economice și, mai ales, financiare ale puterii discreționare, a eternei bătălii pentru resurse și piețe, pentru dominanță geopolitică și geostrategică.

Nicio clipă planeta noastră nu a fost lăsată să-și trăiască liniștită viața ei cosmică și geofizică. Pentru că, oamenii – care sunt (sau nu) un produs al pământului – nu fac altceva decât să-și taie singuri creanga de sub picioare, sfredelindu-și zi și noapte planeta pentru a-i smulge și metamorfoza, în folosul lor, resursele ei, fabricând arme de distrugere și infrastructuri care nu au fost, nu sunt și nu vor fi niciodată utile Terrei. De aceea, planeta noastră a distrus totdeauna – și încă foarte rapid – casele, drumurile și celelalte infrastructuri ale civilizațiilor umane care au sălășluit pe aceste tărâmuri. Acesta este războiul omului cu Terra din care, probabil, învingător, în cele din urmă, va fi planeta Pământ.

Acum, când bătălia pentru resurse a atins cote inimaginabile, vastul teritoriu al Rusiei, care conține majoritatea resurselor energetice și mineraliere de pe planetă, este vizat în mod direct de marile corporații, care au în sprijin marea finanță și cam toate arsenalele de arme și alte mijloace ale marilor centre de putere ale planetei.

Unii dintre cercetători chiar scriau că Rusia nu are dreptul la vastul teritoriu pe care este dispusă, că, de fapt, resursele vitale care se află aici – petrol, gaze naturale, minerale etc. – aparțin tuturor oamenilor de pe pământ și nu doar rușilor.

Concomitent cu aceste afirmații ale unor oameni politici de peste ocean, între care și Brzezinski, Uniunea Europeană a declanșat procedurile de operaționalizare a Parteneriatului Estic, iar Statele Unite au încurajat atitudinea rezistenței ucrainene și fenomenul Maidan, fiind direct interesate, din punct de vedere geopolitic, de această țară care se află în coasta Rusiei și pe care Moscova o consideră ca făcând parte din arealul său sau, măcar, din zona sa de siguranță strategică nemijlocită și vitală.

De la Kiev până la Moscova, în linie dreaptă, sunt doar 700 de kilometri, adică jumătate din bătaia unei rachete de croazieră din primele generații…

Nu știm dacă Moscova are dreptul să gândească așa, dar, în întreaga istorie a omenirii, marile puterii și-au constituit totdeauna zone-tampon sau zone de siguranță strategică, cum le numim noi, pe teritoriul altora, fie în proximitatea operațional-strategică, fie oriunde pe glob.

Adică oriunde au vrut ele.

Iar Rusia este, bineînțeles, o mare putere strategică. Și, deși are un teritoriu imens – 10.000 km de la Est la Vest, n-a ezitat niciodată, în istoria ei, să-și proiecteze apărarea strategică și în afara frontierelor proprii. Oricum, de-a lungul secolelor, apărarea strategică a Rusiei avea, într-un fel, nu doar rolul de tampon strategic, ci și pe cel de bază de plecare la ofensiva strategică impetuoasă și de neoprit (a se vedea ofensiva strategică rusească victorioasă din cel de-Al Doilea Război Mondial, dar și manevra strategică a Flotei rusești din Marea Baltică, până la strâmtoarea Tsushima, unde a intrat în ambuscada amiralului japonez Togo).

Din același arsenal strategic al conceptului de apărare și a celui de securitate, din perspectiva Rusiei, face parte, bineînțeles, și actuala manevră strategică (pe linii exterioare, cum ar spune strategiștii de odinioară) a Rusiei prin intervenția sa în războiul din Siria.

Acțiunile Rusiei sunt simple și, în același timp, foarte complicate și foarte complexe. Îndiguită, prin toate mijloacele posibile (politice, economice, tehnologice, informaționale și militare) în timpul Războiului Rece, concomitent cu încercare sa (în cele din urmă, nereușită) de a genera, în vremea comunismului, o opoziție planetară la regimul capitalist, , Rusia și-a dezvoltat o componentă ofensivă strategică multivectorială, capabilă nu doar de o ripostă credibilă, cât mai ales de o capacitate de distrugere cu funcție disuasivă remarcabilă. O astfel de capacitate rusească, dată, în primul rând de forța nucleară strategică, a

generat, încă din vremea Uniunii Sovietice, conceptul de distrugere reciprocă garantată. Acest concept a fost doar o limitare relativă, cu funcție disuasivă, dar nimeni, niciodată, n-a renunțat la efortul de amplificare a puterii proprii și de diminuare a puterii celuilalt, prin absolut toate metodele posibile, trecându-se, practic, aproape peste orice. Bătălia dintre Rusia (Uniunea Sovietică) și SUA (SUA

urmărind supremația strategică mondială, URSS vizând partajarea acestei supremații și menținerea unui echilibru favorabil pentru Rusia) nu s-a încheiat după Războiul Rece, ci a intrat doar într-o nouă fază, cea a construcției unui multipolarism. Această etapă este în curs de desfășurare, iar efectele ei au dus la un adevărat haos strategic, în care se confruntă, din toate perspectivele – simetrice, disimetrice și asimetrice – toate puterile lumii: SUA, Rusia, China, Uniunea Europeană și marile țări care o domină și o gestionează în interes propriu, India, Turcia, Iranul, marile țări din America Latină, lumea musulmană care numără două miliarde de oameni și se află într-o creștere demografică vertiginoasă, băncile, corporațiile, oculta etc.

Haosul acesta este străbătut de câteva linii-forță, care se reconfigurează din ce în ce mai clar, și de câteva resurecții strategice în planul puterii ce contează. Pentru că, este foarte posibil ca bătăliile care urmează să fie extrem de subtile și, în același timp, extrem de dure.

Fără îndoială, Rusia, sub conducerea lui Vladimir Putin, reales în acest martie 2018, pentru al patrulea mandat de președinte al acestui uriaș Imperiu Eurasiatic, care se întinde de la Ural la Vladivostok, este una dintre aceste puteri esențiale participante active la acest război al tuturor împotriva tuturor.

Noua paradigmă geopolitică și geostrategică constă în redesenarea unor noi linii de forță, în care nu membrii permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU – SUA, Rusia, China, Anglia și Franța – dețin inițiativa strategică, ci marea finanță și marile corporații care domină lumea, precum norii de ploaie sau centrii dinamici de putere generatoare de uragane.

Ei, bine, Rusia este un astfel de centru generator de politici, strategii, forțe, mijloace și paradigme, care se întinde pe o șesime din suprafața ne-oceanelor, dar cu proiecte de ieșire intempestivă la toate oceanele.

Un concept dinamic, un dispozitiv geostrategic fluid, un viitor complicat

Rusia a înțeles că, pentru a supraviețui în noua eră a acestui război haotic permanent și nelimitat (care se duce prin toate mijloacele posibile, de la cele financiare, la cele cognitive și, bineînțeles la cele vitale, care sunt militare), trebuie să aibă și să-și mențină o putere armată colosală. Dar cum să faci acest lucru în condițiile în care PIB-ul Rusiei era, estimat, în 2016, doar de 3,862 trilioane de dolari, cel al SUA la 18,62 trilioane dolari, cel al UE la 19,97 trilioane, iar cel al Chinei la 21,29 trilioane de dolari?

În funcție de valoarea PIB-ului și de alocările pentru apărare, situația principalelor mari puteri aflate în colaborare sau în competiție geopolitică și geostrategică cu Rusia era, în 2016, următoarea[1]:

ȚARA	PIB (tril.$)	APĂRARE (tril.$)	% din PIB
Rusia	3,862	0, 212	5,5
Statele Unite	18,62	0,726	3,9
China	21,29	0,441	1,9
Uniunea Europeană	19,97	0,393	1,52
Turcia	1,994	0,034	1,73

Valoarea PIB-ului și cerințele de modernizare a forțelor sale armate și a celorlalte structuri (îndeosebi a celor economice și financiare, ca și a celor care țin de arhitectura și configurația de putere a unei țări) nu au permis niciodată și nu permit nici astăzi Rusiei să intre în competiție cu ansamblul marilor puteri occidentale, îndeosebi cu Statele Unite. Alocările Statelor Unite pentru cheltuieli militare sunt cât ale Chinei și ale Rusiei la un loc, în condițiile în care PIB-ul SUA este aproape șase ori mai mare decât al Rusiei.

Desigur, costurile Rusiei pentru înarmare sunt mai reduse decât cele ale SUA (un Suhoi 57 (în faza de proiect Suhoi PAK FA T-50), avion din generația 6, spre exemplu, costă cam jumătate din prețul de producție al unui F-22, dar puterea economică și financiară a SUA, căreia i se asociază, într-un concept consonant, și o dimensiune euro-atlantică, de asociere cu cea a Marii Britanii și cu cea a Uniunii Europene este net superioară celei de care dispune colosul din Est, chiar dacă, teritoriul Rusiei deține, așa cum afirmam mai sus, o mare parte dintre resursele planetei.

Cum-necum, între Occidentul condus de SUA, și Rusia nu mai există un parteneriat liniștit, ci unul cel puțin tensionat, ca să nu-i spunem ostil, iar atitudinea țărilor din centrul Europei – mai ales a Poloniei, a Cehiei, a țărilor baltice, a țărilor din Caucaz și a României – creează, în continuare, o situație care nu poate fi pe placul Rusiei. Trecutul, rapturile teritoriale de odinioară, experiența din atâtea războaie și situații dramatice care s-au derulat în ultima sută de ani, dar mai ales interesele totdeauna ostile ale marilor puteri strategice mondiale, ale marii finanțe și ale corporațiilor mențin și întrețin acest război multiplan continuu, cu geometrie flexibilă și evoluții imprevizibile, în care Rusia joacă, deja, tare. Și chiar dacă implicațiile și costurile de moment sunt și pot fi și în continuare suportabile, reconfigurările geopolitice și geostrategice care se așteaptă nu au darul și harul de a liniști pe cineva. Arma resurselor energetice de care dispune Rusia, chiar dacă poate fi oarecum contracarată prin noile tehnologii, unele dintre ele bazate pe resurse neconvenționale, secolul care a început n-a reușit să diminueze cu nimic

conflictualitatea venită din secolul care a trecut, iar Rusia se află din nou pe un teren foarte asemănător cu cel din preajma celui de-Al Doilea Război Mondial, în care a pierdut peste 20 de milioane de oameni.

Rusia, cea care este, în primul rând, o țară europeană și, în același timp, una euro-asiatică, poate fi privită și tratată, azi, nu doar ca o fostă țară în care s-a instaurat comunismul și care a impus acest sistem politic în Estul Europei, ci și ca un creuzet de populații și civilizații în care s-a plămădit spiritul rus, ca un areal geopolitic imens, pe care Mackinder l-a numit *heartland*, pe care americanii l-au îndiguit, potrivit teoriei lui Nicolas Spykman, pe *rimland*, pe care Brzezinski l-a propus să fie divizat în trei (partea europeană revenind Rusiei, partea centrală, Americii și partea răsăriteană, Chinei) etc. etc. Cu alte cuvinte, chiar și în timp de pace, Rusia s-a aflat într-un continuu război cu restul lumii și, în primul rând, cu lumea occidentală, cea mai mare consumatoare de resurse, iar ultimele două mari războaie la care a participat, i-au adus, dincolo de pierderi de vieți umane și sacrificii imense, și foarte multă putere.

De aceea, imediat după disoluția Uniunii Sovietice din anii 1991, când Rusia a pierdut nu numai o parte din teritoriu, ci și jumătate din populația sa (de la 300 de milioane de locuitori, cât avea înainte de 1991, la 142 milioane, cât are astăzi), Moscova a înțeles că trebuie să o ia de la capăt și să-și reconstruiască puterea sa uriașă, pe cele trei mari resurse de care dispune: resursele naturale, răbdarea și puterea dumnezeiască a poporului rus și forța strategică nucleară, singura capabilă, la acea vreme, să mai mențină cât de cât echilibrul strategic deteriorat grav odată cu finalul Războiului Rece. Desigur, nimeni nu moare de dragul unui echilibru strategic bazat pe calibrarea și echilibrarea amenințării strategice nucleare reciproce, dar, în condițiile în care toată lumea se înarmează, este absolută nevoie de un echilibru strategic, care ar trebui să se bazeze pe principiul logic al rațiunii strategice suficiente. Multă lume spune și susține că Rusia nucleară reprezintă o amenințare pentru toată lumea. Dar același lucru se poate spune și despre America nucleară și despre toate celelalte

țări care dispun de o astfel de armă, întrucât, prin însuși faptul că există, arma nucleară reprezintă un pericol pentru întreaga civilizația umană de pe Terra. Deocamdată, Rusia nu a întrebuințat niciodată, în nici un conflict, arma nucleară.

Astăzi, Rusia și-a re-modernizat forța sa strategică nucleară, ajungând, după unele date, pe primul loc în ceea ce privește cantitatea și calitatea mijloacelor nucleare. Desigur, o astfel de clasificare este relativă, întrucât forța financiară, economică și militară a Statelor Unite este mult prea mare în raport cu oricare altă forță de pe planetă, pentru a putea fi echilibrată sau contrabalansată. Dar, potrivit unor surse, situația celor zece țări care dispun de armament nuclear sau sunt pe cale de a-l produce ar fi cea prezentată în tabelul următor (cifrele au fost luate de pe internet, din surse publice):

ȚARA	POPULAȚIE	Sursa 1		Sursa 2		Sursa 3	
		MIJLOACE	LOC	MIJLOACE	LOC	MIJLOACE	LOC
Rusia	142.257.519	8500	1	8500	1	8000	1
SUA	326.625.791	7200-7400	2	7700	2	7400	2
Franța	67.106.161	300	3	300	3	300	3
China	1.379.302.271	250	4	250	4	250	4
Marea Britanie	64.769.462	225	5	225	5	225	5
Pakistan	204.984.861	120	6	120	6	100-120	6
India	1.281.935.911	100	7	90-110	7	90-110	7
Israel	8.299.706	80	8	80	8	80	8
Coreea de Nord	25.248.140	10	9	10	9	10	9
Iran	82.021.564	-	10	-	10	-	10
TOTAL	**3.582.551.386**	**16.755-16.955**		**17.275-17.295**		**16.455-16495**	

Armamentul nuclear se află sub un control strict, exercitate, în primul rând, de țările care îl dețin. Astfel, deși pericolul nuclear este uriaș, iar vectorii nucleari au deja în memorie țintele spre care sunt îndreptați, e greu de presupus că se va declanșa, cel puțin, pe termen scurt, un război nuclear. Dar, de aici, nu rezultă cu necesitate că nu se va declanșa. Iar Rusia lasă să se înțeleagă – ba chiar o spune explicit prin strategiile sale de securitate – că, dacă va fi nevoită, va întrebuința și o astfel de armă. Acest raționament este valabil pentru toate țările care dețin arma nucleară și nu numai pentru ele, pentru că, în caz de război, este foarte posibili ca și alte țări să dispună de astfel de arme sau, în orice caz, să și le procure. Deocamdată, să mulțumim Domnului că funcția armelor nucleare, ca și a înarmării, în general, este una de descurajare reciprocă și de suport armat pentru realizarea sau impunerea unor scopuri și obiective economice și, mai ales, financiare.

În acest context geostrategic, Rusia a trecut, de mai bine de douăzeci de ani, la modernizarea forțelor sale armate, iar acest lucru, pentru conducerea de la Kremlin, are ,considerăm noi, valoarea generării suportului de forță pentru slujirea unui interes vital. Iar interesul vital al unei dintre cele mai mari puteri strategice de pe planetă este PUTEREA. Iar Rusia ultimelor două decenii a devenit foarte atentă cu puterea sa militară, structurată în așa fel încât să facă față unui război complicat.

Cele patru comandamente strategice (districte sau regiuni militare) ale Rusiei sunt dispuse astfel: la Sankt Petersburg, pentru zona de Vest (culoarul strategic baltic, prima ieșire la oceanul cald); la Rostok pe Don, pentru zona de sud-vest (culoarul

strategice Marea Neagră, Marea Egee, Marea Mediterană, cea de a doua ieșire la oceanul cald); la Ecaterinograd, pentru zona centrală a Rusiei și la Habarovsk, pentru zona estică.

Pe cele două coridoare strategice maritime – cel baltic și cel al Mării Negre, Mării Mediterane –, sunt proiectate, azi, două conducte energetice: North Stream, deja realizată, și South Stream, amânată deocamdată, datorită redeschiderii faliei strategice Marea Neagră - Marea Baltică, dar nu abandonată – semn că rușii folosesc toate mijloacele unui război complicat, ale unui război hibrid (economic, social, informațional, special și, în ultimă instanță, militar), pentru a-și realiza scopurile și obiectivele politice, economice și strategice.

Azi, rușii nu mai au acces la culoarul strategic al Dunării, în sensul că nu mai pot să-l controleze (o pierdere imensă pentru ei), dar, de aici nu rezultă că au și renunțat la el. Așa cum am mai scris-o și în alte analize, este foarte posibil ca, in extremis, rușii să efectueze, prin surprindere, o manevră strategică foarte rapidă, dar complexă, deopotrivă, terestră, maritimă și aeriană, de pe uscat și din Marea Neagră, pe direcția Odessa, Cahul, Ismail, zona găgăuză, Transnistria, având ca obiective: deschiderea pentru ei a culoarului strategic al Dunării și reluarea în forță a navigației pe Dunăre, limitarea accesului Ucrainei la Marea Neagră, realizarea joncțiunii cu forțele lor din Transnistria, controlul total al Mării Negre, probabil, în cooperare cu Turcia (deci, oarecum, și cu îngăduința NATO) și crearea condițiilor pentru demararea proiectului South Stream. O astfel de manevră este, desigur, posibilă. Dar rușii nu ar face asta fără acordul unor țări din Occident, iar unele țări probabil chiar ar putea fi de acord cu revenire flotei comerciale a Rusiei pe marele fluviu.

Probabil că nu vor merge atât de departe, dar nu este exclus să o facă. Ei, ca și cei din Imperiul Austro-ungar de odinioară, au visat dintotdeauna să controleze gurile Dunării și, prin acestea, întregul fluviu, sau măcar Dunărea inferioară. Din acest motiv, sovieticii au luat, în 1948, de la noi, Insula Șerpilor, unde au plantat un radar foarte puternic, care să supravegheze o porțiune însemnată din Marea Neagră și Gurile Dunării. De asemenea, în tratativele de odinioară cu România, au impus devierea frontierei de pe ultima porțiune a brațului Chilia, spre sud, pe canalul Musura, în defavoarea României, pentru a fi cât mai aproape de brațul navigabil Sulina și a avea acces neîngrădit, ca țară riverană, la navigația pe marele fluviu, dar și ca mare putere strategică, interesată de căile de pătrundere, în caz de război, spre Vest sau de interzicere a pătrunderii Vestului, prin acestea, spre spațiul rusesc.

Azi, forțele și mijloacele Rusiei sunt dispuse în așa fel încât să asigure, pe de o parte, apărarea spre toate orizonturile și, pe de altă parte, pentru a sluji interesele sale în zonele de interes strategic major. În acest sens, Rusia, în ultimele decenii, a creat mijloace de luptă ofensive de mare performanță, cum ar fi avionul invizibil multirol Suhoi 57, bombardierele strategice supersonice, rachetele de croazieră de diferite tipuri, rachetele balistice cu bătaie mare Topol și Topol M, noile submarine nucleare, rachetele îmbarcate Bulava, rachetele balistice greu interceptabile sau

neinterceptabile, tancurile T-90 și Armata T-14, sistemele de rachete S-400 și S-500 Prometeus, sisteme ale războiului electronic, mijloace robotice etc.

Este foarte clar că Rusia se pregătește pentru ce este mai rău: pentru război. La fel fac și Statele Unite, la fel procedează și China, și India, și Japonia și oricare altă țară care știe că nu poate supraviețui în această lume conflictuală dacă nu are puterea și mijloacele necesare să se apere, în cadrul unei alianțe, într-o coaliție, sau chiar și de una singură, dacă toate celelalte aranjamente de securitate și apărare cad.

O parte dintre aceste mijloace produse de Rusia în ultimul timp au fost și sunt verificate în războiul din Siria și în alte zone de conflict, dar și prin foarte numeroasele aplicații pe care forțele armate ale Rusiei le desfășoară pe întregul teritoriu național, dar mai ales în zonele pe care le consideră amenințate.

Armata rusă, a doua din lume, după cea a Statelor Unite, se află încă în curs de modernizare. Rușii consideră că armata lor, cea care l-a învins pe Hitler în Al Doilea Război Mondial, este vitală pentru marea Rusie. Practic, nu există localitate importantă în Rusia unde să nu se fi ridicat un monument închinat acestei armate. Nu există familie de pe pământul Rusiei care să nu fi pierdut un om drag, un membru al său, în Marele Război pentru Apărarea Patriei, cum numesc ei Al Doilea Război Mondial. Jertfa de sânge a Rusiei în acest război a fost uriașă. Și, deși vremurile s-au schimbat, spiritul acela patriotic n-a dispărut. Rușii cred cu tărie că ei au salvat lumea, că ei l-au învins pe Hitler, că ei au dus greul războiului, întrucât au pierdut atâtea vieți cât toate celelalte țări beligerante la un loc.

De aceea, conducerea Rusiei, după ezitările de după 1991, și-a regăsit respectul față de armata țării și a înțeles care sunt și care pot fi prioritățile politice și strategice pentru Rusia de azi și pentru Rusia de mâine. Desigur, ele nu sunt pe placul tuturor și cu atât mai puțin pe placul vecinilor Rusiei, care cred că Rusia a revenit la politica sa de mare putere ofensivă, agresivă, la politica sa de forță, devenind o amenințare efectivă pentru ele și pentru proiectele lor de viitor. Bineînțeles, înarmarea Rusiei nu este nici pe placul nostru, al românilor. Ultimatumul din 1940, alipirea Basarabiei, a Bucovinei de Nord și a ținutului Herței și multe altele sunt încă vii în inima românilor.

Dar nu trebuie să uităm nici faptul că, în 1917, rușii au ținut frontul în Nordul Moldovei și în Galiția, pentru ca marile noastre bătălii de la Mărăști, Oituz și Mărășești să fie posibile, că, în multe momente din zbuciumata noastră istorie, ne-au sprijinit, urmărindu-și bineînțeles, obiectivele lor politice, economice, militare și strategice. O țară de la răscruce de imperii, cum este România, nu-și alege vecinii, nici prietenii și nici dușmanii. Dar aceasta-i realitatea și noi, ca toți ceilalți, trebuie să ne pregătim, tot așa, pentru ce-i mai rău.

Toate aceste țări fost socialiste, mai puțin Serbia și Macedonia, sunt membre NATO. Iar Rusia consideră NATO drept inamic...

Iată cum se prezintă, azi, cel puțin din punct de vedere cantitativ, dar și calitativ, după unele evaluări, primele trei armate ale lumii[2]:

[2] Sursa: http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us28.pdf

DETALII		S.U.A.	RUSIA	CHINA	Total
		3,9% din 18,62 tril. $	5,5% din 3,862 tril. $	1,9% din 21,29 tril. $	
	Buget militar	726 mld. $	212 mld. $	441 mld $	
Forțe Terestre	Efective	1.430.000	1.027.000	2.337.000	4.794.000
	Tancuri	8854	15.402	9162	33.418
	Vehic. blindate	41.065	31.305	4791	48.991
	Art. Autopropulsată	1934	5976	1712	9.622
	Artilerie tractată	1390	4633	6249	12.272
	Sisteme de rachete	1331	3797	1773	6.901
Forțe Aeriene	Avioane	13.856	3437	2863	20.156
	Vânătoare (multirol)	2207	772	1068	4.047
	Transport	2207	1085	1311	4.603
	Sisteme a.a.	280	1307	353	1.940
	Elicoptere	6196	1125	909	8.230
	Elicopt. de atac	923	464	198	1.655
	UAV				
Forțe Navale	Nave militare	475	355	677	1.507
	Portavioane	20	1	1	22
	Fregate	10		48	58
	Distrugătoare	63	12	25	100
	Corvete		75	24	99
	Submarine	73 (75)	55	69	197
	Costiere	13	66	12	91
	Război mine	8	35	6	49
FSN	Mijl. nucleare	7400	8000	250	15.650

Înarmarea Rusiei, ca a oricărei alte țări de pe mapamond, reprezintă un pericol. Așa cum și înarmarea Statelor Unite, a Japoniei, a Coreii de Nord sau a Iranului, oricare ar fi rațiunile și justificările ei, reprezintă tot un pericol. Acumularea de arsenale, amplificarea tensiunilor, multiplicarea suporturilor de criză sunt nu doar realități ale unei lumi conflictuale, ci și potențiale pericole și chiar amenințări pentru fiecare dintre noi și pentru întreaga lume.

Credem că Rusia studiază cu foarte mare atenție situația creată în urma crizei din Ucraina și redeschiderii faliei geopolitice și geostrategice Marea Neagră - Marea Baltică. Credem, de asemenea, că Rusia, dincolo de documentele oficiale pe care le găsim pe orice site, are un plan pe termen lung, prin care urmărește resetarea puterii sale militare, economice, financiare, la toate nivelurile, de la cele tactice, la cele operaționale, strategice și, mai ales, politice și geopolitice. Modernizarea flotei sale de submarine, reluarea patrulării în Mediterana și în oceanele lumii, intervenția în forță în Siria, pe direcția strategică Marea Caspică, Golful Persic, pentru asigurarea participării sale benefice la supravegherea geostrategică (probabil, dintr-un dispozitiv cu valoare geostrategică plantat și în Siria, la Tartus și Latakia, dar nu numai) a Estului Mediteranei și construirea rapidă a magistralei energetice Rusia - Turcia, o posibilă alternativă la South Stream etc., precum și controlul populațiilor musulmane exogene ostile[3] pot fi obiective importante rusești pentru zona Orientului Mijlociu. Peste 4000 de ceceni luptă în cadrul Statului Islamic, iar amenințarea de tip islamic este considerată de comandamentele strategice rusești ca fiind semnificativă. Și, de aceea, așa cum spunea chiar președintele Rusiei, se consideră că ea trebuie anihilată în afara frontierelor Rusiei. Este vorba de celebra acțiune preemptivă de care pomenea și George Bush, la declanșarea războiului împotriva terorismului.

În loc de concluzie

Războiul lumii – pentru că, în opinia noastră, lumea se află într-un permanent război în sine, cu sine și pentru sine, care face parte din propria-i ființare – este, în primul rând, unul cu planeta Pământ. Este un război exogen, întrucât omul, prin aproape tot ce face, se comportă cu ostilitate față de Terra, ca și cum n-ar fi pământean, ci doar exploatator de resurse vitale, și contribuie efectiv la distrugerea planetei și nu la protecția ei. Dar, ca și cum n-ar fi îndeajuns acest război al naturii umane cu natura Terrei, societatea oamenilor – ea însăși conflictuală și volatilă – este, ca și Terra, măcinată de propriul ei război endogen, adică de războaiele interminabile dintre diferitele componente ale societății oamenilor. Privite de undeva din Univers, aceste războaie ale oamenilor împotriva oamenilor par de neînțeles. Dar, nolens-volens, ele

[3] Rusia are 22 de republici, majoritatea dintre ele situate în Caucaz, în care trăiesc comunități importante de musulmani, iar relațiile dintre acestea și populațiile musulmane exogene ostile ar putea deveni o amenințare foarte serioasă pentru Moscova

fac parte din viața noastră, pentru că viața noastră este caracterizată de dorința de a avea și de a putea, adică de bogăție și de putere.

Puterea este orizontul împlinirii, dar și al discordiei oamenilor. Iar Rusia, ca mare putere nucleară și strategică planetară, nu poate renunța la idealul ei de a fi și în continuare ce a mai fost – și chiar mai mult –, de a accesa nivelul complet și discreționar de putere, alături de americani și, dacă s-ar putea, chiar mai sus ca ei. De aceea, oricât de mult ar costa-o eforturile refacerii puterii sale militare din vremea sovietică și chiar ale depășirii idealurilor de putere de atunci, ea nu va renunța, probabil, niciodată la acest travaliu uriaș de a se menține acolo unde a ajuns cândva, adică la nivelul celor care hotărăsc soarta lumii.

Desigur, nu aceasta este aspirația poporului rus, dar poporul rus trebuie să trudească din toate puterile sale pentru ea. Este însă foarte adevărat că nu Rusia a inițiat acțiunile de explorare și de cucerire a lumii, că nu Rusia și-a construit baze militare strategice în punctele cheie ale planetei, dar se pare că a învățat de la americani să-și asume și o astfel de „responsabilitate". Înainte de a interveni în Siria, Rusia, după implozia URSS, mai avea o singură bază militară în afara țării, în zonele sale de interes strategic, pe cea de la Tartus, din Siria, situată în Estul Mediteranei. Or, războiul declanșat în această țară o punea în pericol și pe aceasta. Moscova nu putea accepta așa ceva. Și, de aceea, la cererea guvernului legitim al Siriei, adică a președintelui Bashar al Assad, a declanșat prima sa intervenție de mare anvergură în afara zonei sale de siguranță strategică nemijlocită, care s-a aflat dintotdeauna în proximitatea frontierelor sale.

Pasul a fost făcut. *Fait accompli.* Rusia nu mai poate da înapoi. De aceea, odată cu realegerea lui Putin, din martie 2018, cu o majoritate zdrobitoare de voturi, așa cum nu a mai fost niciodată până acum, și cu declanșarea intervenției din Siria începând cu 30 septembrie 2015, Rusia a trecut la o nouă etapă în lupta pentru un rol decisiv în rândul marilor decidenți politici și strategici ai lumii. Și, probabil, va continua.

Acțiunile Rusiei pentru consolidarea statutului ei de mare putere globală prezentă și viitoare se desfășoară, cu prioritate, pe două planuri: planul puterii, îndeosebi militare; planul consonanței geopolitice, geostrategice și geoeconomice antioccidentale.

Planul puterii se manifestă nu neapărat ca unul de potențial economic și financiar (mai ales financiar) de mare anvergură, ci îndeosebi în domeniul puterii militare și în cea dată de resursele de care dispune. Din această perspectivă, Rusia derulează un sistem de acțiuni de disuasiune prin avertizare, amenințate și diseminare a forței nucleare în întreaga armată și pe întregul său teritoriu, într-o configurație cu geometrie fluidă, greu identificabilă. Prin comportamentul său și, mai ales, prin modul în care desfășoară exercițiile militare, Rusia arată că are posibilitatea efectivă a declanșării fulgerătoare și prin surprindere a unui atac nuclear, foarte complex, din sute de puncte situate pe teritoriul național și în oceanul planetar, combinat cu

unul cibernetic și cu altul cognitiv pe oricare direcție strategică și spre oricare punct al planetei, și chiar a unui atac multiplu, cu funcție preventivă, preemptivă sau de ripostă. Rusia nu a spus niciodată că nu va executa ea prima lovitură nucleară. Și, probabil, nici n-o va spune vreodată, ci doar că va riposta sau va acționa pentru propria-i securitate cu toate mijloacele de care dispune.

Prin manevra de recuperare a Crimeii și de asigurare a unui posibil control operațional al zonelor de siguranță strategică nemijlocită, precum și prin acțiunea expediționară din Siria, Rusia chiar a demonstrat că dispune de un astfel de potențial. Desigur, experiența Rusiei în ceea ce privește operațiile expediționare nu se compară cu cea a Statelor Unite, dar deja forțele armate ale marelui colos de pe heartland au început să acționeze și în această manieră.

Aceste acțiuni fac parte dintr-un război complex, cu geometrie fluidă, care se duce nu numai în teatrele de operații, ci și în mediul virtual, în mediul economic, politic, mediatic și asimetric.

Planul consonanței geopolitice, geostrategice și geoeconomice antioccidentale vizează, probabil, conexarea, în vectori de putere, a antioccidentalismului și a tuturor celor care se simt frustrați, exploatați, nemulțumiți și spoliați de către lăcomia și perversiunea sistemelor financiare actuale, a corporațiilor și rețelelor antinaționale și transfrontaliere. Aici, probabil că Rusia contează pe forumul BRICS și pe curentele tot mai puternice care condamnă actualul sistem financiar, în esența lui speculativ, care menține și întreține conflictualitatea lumii la un nivel generator de crize, conflicte, războaie și chiar de haos.

Este însă greu de prevăzut acțiunile viitoare ale Rusiei. Pentru că Rusia este Rusia și atât! Așa cum a fost mereu de-a lungul istoriei.

Bibliografie

1. Dr. Constantin Degeratu, dr. Mihai Tudose, dr. Gheorghe Văduva, *Război, cunoaştere adevăr*, Editura Nemira, București, 2012

2. Gheorghe Văduva, *Geopolitica. Teorii. Areale. Falii. Conexiuni*, Societatea Scriitorilor Militari, București, 2013

3. Agata Popescu, Gheorghe Văduva, *Redeschiderea faliei strategice Marea Neagră – Marea Baltică*, în Univers Strategic nr. 2(26)/2016, pp. 134-173

4. Teodor Frunzeti, Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Război și haos*, Editura CTEA, București, 2009

5. Revista *Univers Strategic*, nr. 29-32, http://iss.ucdc.ro/revista.html

NR: Acest text apare și în numărul din martie 2018 al revistei Geopolitica.

SOCIOGENIA COMUNICARII ACTUALIZARI IN INTERPRETAREA NONFORMALĂ SPECIFICĂ MEDIULUI DE SECURITATE

COMUNICATION SOCIOGENETIC – UPDATES NONFORMAL INTERPRETATION IN SECURITY ENVIRONMENT

Nicolae RADU

Rezumat

Ministerul Afacerilor Interne îşi exercită rolul principal în asigurarea apărării ordinii şi liniştii publice, integrand, într-o concepţie unitară, activităţile tuturor forţelor participante si activând interdependenţe sociogenetice prin strategii viabile de comunicare. Misiunile ce îi revin derivă din cerinţele, responsabilităţile şi împuternicirile specifice sistemului de ordine şi siguranţă publică, respectiv de a desfăşura acţiuni şi de a întreprinde măsuri pentru prevenirea tulburării grave a liniştii publice, conflictelor armate şi gestionarea crizelor.

Cuvinte-cheie: sociogenie, comunicare, decodificare

Abstract

The Ministry of Internal Affairs performs its primary role in ensuring the defense of order and public peace, integrating in a unitary conception the activities of all participating forces and activating socio-genetic interdependencies through viable communication strategies. Its missions

derive from the specific requirements, responsibilities and powers of the public order and security system, namely, to take action and take action to prevent the serious disturbance of public peace, armed conflicts and crisis management.

Keyword: sociogenesis, communication, decoding

Combaterea infractiunilor

Un loc aparte în asigurarea unui mediu intern de securitate revine Inspectoratului General al Jandarmeriei Române, dar şi Inspectoratului General al Poliţiei Române[1]. În îndeplinirea atribuţiilor ce-i revin, potrivit prevederilor legale în vigoare[2], Inspectoratul General al Jandarmeriei Române cooperează cu celelalte unităţi ale Ministerului Afacerilor Interne şi cu alte structuri cu atribuţii în domeniu şi colaborează cu organizaţii, instituţii şi autorităţi ale administraţiei publice centrale şi locale, îndeplinind misiuni complexe, precum: paza obiectivelor, bunurilor şi valorilor de importanţă deosebită pentru economie, ştiinţă, cultură, artă, a localurilor misiunilor diplomatice, a sediilor unor organisme internaţionale; paza transportului unor valori importante (titluri de credite, cecuri, înscrisuri de valoare, valori ştiinţifice, valori de cultură şi artă) şi transportul armelor, al materialelor explozive, stupefiantelor, substanţe radioactive sau toxice; îndeplineşte, împreună cu poliţia, misiuni pentru menţinerea ordinii publice, prevenirea şi combaterea infracţiunilor şi a altor încălcări ale normelor legale în vigoare.

Considerand complexitatea misunilor ce revin Ministerului Afacerilor Interne, o atentie cu totul specială trebuie acordată valorificarii resursei umane, în raport cu posibilităţile optime de comunicare existente, spre exemplu, la nivelul Inspectoratului General al Jandarmeriei Romane.

Câte misiuni din cele amintite ar fi posibil de îndeplinit fără o comunicare eficientă? Niciuna. Comunicarea oferă posibilităţi nelimitate în viaţa socială, implicit în cea organizaţională, ea jucând un rol imens în existenţa umană. Înţelesul noţiunii de comunicare se diversifică şi nuanţează odată cu multiplicarea activităţilor, formelor şi mijloacelor de comunicare, mai ales ca urmare a intervenţiei tehnicilor moderne în comunicarea umană naturală, ca mediatori şi transmiţătorii ai mesajelor (Drăgan, 1996). Ideea comunicării, ca element şi mijloc esenţial al vieţii individuale şi sociale, este larg acceptată, atât de sociologi şi antropologi, cat şi de psihologi. În mod cert, organizarea socială este imposibilă fără comunicare (Miller, 2005).

[1] *Legea nr.116 din 5 iunie 1998 privind organizarea şi funcţionarea Jandarmeriei Române*, in, "Monitorul Oficial", nr. 224, 18 iun. 1998.

[2] https://legeaz.net/legea-550/2004/jandarmeriei-romane/art-19-atributiile-jandarmeriei-romane/ accesat la data de 02.03.2018

Comunicare instituțională

Comunicarea este considerată ca reprezentând chiar un factor sociogenetic, fără comunicare societatea umană neputând exista. O societate este constituită din indivizi şi grupuri care comunică, de aceea am putea interpreta societatea, în ansamblul său, în funcţie de o teorie a comunicării (Levi Strauss, 1958). Relaţiile interpersonale, viaţa în grup ar fi de neimaginat în absenţa comunicării. Diferitele forme de organizare a vieţii sociale nu ar avea sens în afara comunicării. Comunicarea este atât de puternică încât substituie realul. Toate epocile şi toate tipurile de organizare socială au lansat şi utilizat diferite formule sau cuvinte magice, încercând să insufle idea că pronunțarea lor este în măsură a influenţa cursul natural al lucrurilor. Potrivit Verboncu (1995): „comunicarea este un proces de transmitere a informaţiilor, sub forma mesajelor simbolice, între două sau mai multe persoane, unele cu statut de emițător, altele cu statut de receptor, prin intermediul unor canale specifice". După unii autori (Petrescu, 1998) a conduce înseamnă a comunica.

Pentru mediile şi contextele organizaţionale, ca, de altfel, pentru om şi societate în general, comunicarea îndeplineşte un rol excepţional. Ea este liantul care îi ţine uniţi pe membrii unui grup, asigurând coeziunea şi consensul grupului; tot ea îi dezbină însă pe membrii grupului, conducând la disoluţia lui. Comunicarea este veriga cea mai importantă a lanţului organizaţional, de tăria sau slăbiciunea ei depinzând, tăria sau slăbiciunea organizaţiei.

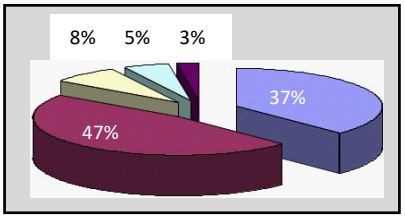

Item 1 - Comunicarea este esențială dezvoltării umane, cum apreciați apartenența omului la un grup, la valorile sale?

După cum se poate observa, urmare a unui studiu pilot[3], la întrebarea cum apreciaţi apartenenţa la un grup, la valorile sale, circa 47% din respondenți au răspuns că este important, 37% foarte important, iar restul de 16% acordă mai puţin sau chiar deloc importanţă acestui fapt. Acest lucru demonstrează că apartenenţa omului la un grup sau la valorile sale este puternic motivată şi bine determinată prin actul de comunicare.

Procesele prin care se stabilesc obiectivele, modalitățile de realizare a

[3] Ministerul Afacerilor Interne, *Studiu pilot, Semnificațiile comunicării interinstituționale*/ accesat la data de 07.02.2012

concordanței cu structura organizatorică, cele de armonizare a acțiunilor prezente sau viitoare cu obiectivele inițiale și de diminuare și chiar de eliminare a defecțiunilor, de pregătire și antrenare a personalului au la bază primirea şi transmiterea de mesaje, depind de calitat5ea actului de comunicare; comunicarea, întotdeauna, stabileşte, impune, corelează şi menţine relaţiile dintre angajaţi; prin feed-back-ul care se realizează continuu, comunicarea relevă posibilităţile reale de creștere a performanţelor individuale, a celor ale echipelor și, evident, cele generale ale organizației; comunicarea se află la baza procesului de motivare și, prin aceasta, face posibilă identificarea, cunoaşterea şi utilizarea corectă și eficientă a diferitelor categorii de nevoi și stimulente pentru optimizarea și orientarea comportamentului membrilor organizației spre performanţă şi pentru obținerea de satisfacții; contribuie la instalarea și dezvoltarea relațiilor corecte, consistente și eficiente, de înțelegere și de respect reciproc între şefi și subordonați, între colegi, precum și între persoane din interiorul şi exteriorul organizației[4].

Diversitate în comunicare

Aflată la baza coordonării, ca funcție a managementului, comunicarea este un proces de transformare a informațiilor, sub forma mesajelor simbolice, între două sau mai multe persoane, unele cu statut de emițător altele cu statut de receptor, prin intermediul unor canale specifice (Nicolescu, Verboncu, 1995). Comunicația este rezultatul firesc al comunicării (comunicarea fiind procesul de transmitere a informațiilor între E (emițător) și R (receptor), ca în figura următoare:

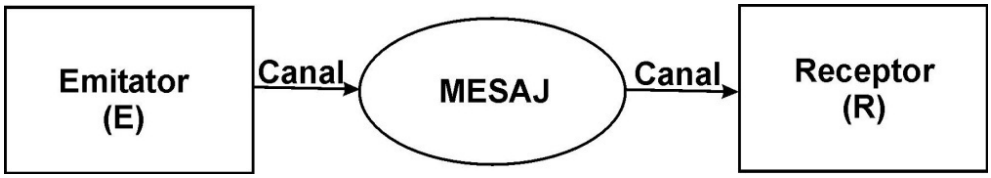

Schema lui Lawel, în, Nicolescu, Verboncu, 1995

Orice proces de comunicare are următoarele componente (T. Zorlentan; 2007):

- *emitentul*, aflat în ipostaza de manager sau executant, este persoana care inițiază comunicația. El formulează mesajul, alege limbajul, receptorul și mijlocul de comunicare. Deși are un rol preponderent în inițierea comunicării, nu poate controla pe deplin ansamblul procesului;
- *receptorul*, executant sau manager care primește mesajul informațional. Rolul lui nu este cu nimic mai mic decât cel al emitentului. Mulți manageri, neînțelegând pe deplin acest rol consideră că sarcina lor este de a transmite și nu de

[4] Tudorel, Nicolae si colab., *Comunicare Organizațională si Managementul Situațiilor de criză*, Ed. MAI, 2006

a primi.

Mesajul este simbolul sau ansamblul simbolurilor transmise de emiţător receptorului. In realitate, însă, el este mult mai complicat decât această simplă definiţie. Specialiştii vorbesc de *textul* adică partea deschisă, vizibilă a mesajului concretizată in cuvinte şi *muzica,* partea invizibilă conţinută în orice mesaj.

Contextul, mediul este o componentă adiacentă dar care poate influenţa mult calitatea comunicării. El se referă la spaţiu, timp, starea psihică, interferenţele zgomotelor, temperaturilor, imaginilor vizuale care pot distrage atenţia, cate pot provoca întreruperi, confuzii etc. (Un mesaj, rostit de aceeași persoană, va căpăta altă semnificaţie în funcţie de locul unde a fost rostit; de exemplu, şeful, în biroul său – importanţa oficială, în biroul subordonatului – simplu reproş, pe stradă – lipsit de importanţă, ori la domiciliu – atenţie, prietenie).

Forme de comunicare

Marea diversitate a formelor de comunicare derulate în cadrul organizaţiilor solicită încadrarea lor în anumite clasificări[5] utilizând mai multe criterii şi anume:

a) **În funcţie de direcţie**: descendentă (pe verticală de sus în jos), ascendentă (pe verticală de jos în sus), orizontală sau laterală, diagonală.

Comunicarea descendentă (de sus în jos) urmează, de obicei, relațiilor de tip ierarhic, derulându-se de la nivelul managementului de vârf către nivelurile de execuţie. Conţinutul acestei comunicări este dat de decizii, reglementări, instrucțiuni, transmiterea de sarcini, solicitarea de informatie. Principala problemă a comunicării descendente este probabilitatea ca mesajul să fie filtrat în timp ce este vehiculat de la un nivel ierarhic la altul, deoarece fiecare nivel interpretează mesajele în funcție de propriile necesități sau obiective. În organizațiile puternic centralizate şi în care se practică stilul autoritar, acest tip de comunicare este predominant în cadrul procesului de comunicare unilaterală. Caracteristicile comunicării de sus în jos sunt următoarele[6]:

- Asigură implementarea obiectivelor stabilite. Comunicarea de noi obiective furnizează informații despre obiectivele specifice şi comportamentele scontate. Această comunicare ghidează nivelele inferioare ale organizaţiei.
- Este însoțită de instrucțiuni de lucru şi argumente. Acestea sunt directive despre modul cum să realizezi o anumită sarcină şi despre modul în care o muncă are legătură cu alte activități organizaţionale.
- Comunicarea de sus în jos presupune reguli şi proceduri. Acestea sunt mesaje care definesc politica, regulile, reglementările şi aranjamentele structurale ale organizaţiei.
- O altă caracteristică presupune aprecierea performanțelor.

[5] *Ibidem*
[6] *Ibidem*

● Comunicarea descendentă este esențială pentru planificarea şi organizarea activității şi pentru antrenarea personalului.

Comunicarea ascendentă (de jos în sus) constă în transmiterea de mesaje de către subordonați şefilor direcţi şi, succesiv, nivelurilor superioare ale managementului. Prin ele se vehiculează rapoarte, cereri, opinii, nemulțumiri. Faptul că mesajul circulă de la executanți la manageri nu-l scuteşte de filtrele cognitive sau psihologice. Astfel, în cazul transmiterii unor informaţii, rapoarte, sugestii privind conținutul muncii şi modalitățile de îmbunătățire a acesteia, şefii pot fi încercați de teama că subordonații săi ar putea fi apreciaţi de superiori ca fiind mai competenți; ori în cazul în care informația constituie un feed-back la mesajul anterior, şeful poate interpreta comunicarea subordonatului drept o încercare de a-i testa competența profesională ori autoritatea. Comunicarea ascendentă presupune:

● Sesizarea problemelor importante şi a excepţiilor;
● Sugestii pentru îmbunătăţirea activităţii;
● Rapoarte privind realizările;
● Plângeri şi dispute.

Rolul comunicării ascendente este esenţial pentru eficiența procesului de comunicare. Informațiile care circulă de jos în sus reprezintă fie reacție (feedback-ul) la mesajele primite, fie rapoarte ale acțiunilor realizate.

Comunicarea orizontală sau *laterală* se stabileşte între personae sau compartimente situate la acelaşi nivel ierarhic. Rolul acestui tip de comunicare este de a facilita coordonarea activităţilor ce vizează obiective comune excluzând intervenția managerilor de nivel superior. Se poate realiza sub trei forme:

● Rezolvarea interdepartamentală a problemelor;
● Coordonarea interdepartamentală;
● Sfaturi ale personalului către departamente.

Comunicarea diagonală este posibilă în ocaziile în care membrii organizaţiei nu pot comunica prin celelalte canale. Spre deosebire de comunicările clasice acest tip prezintă avantajele economiei de timp şi costuri prin folosirea relațiilor informale şi prin potențarea unui climat bazat pe reciprocă apreciere[7].

b) **După modul de transmitere**:

● Comunicarea scrisă;
● Comunicarea orală;
● Comunicarea nonverbală.

Comunicarea scrisă este utilizată în proporție ridicată în cadrul organizaţiilor pentru solicitarea sau transmiterea de note interne, rapoarte, decizii, planuri, scrisori adresate unor persoane din interiorul sau din afara organizaţiei. Această formă de comunicare este potrivită pentru transmiterea informaţiilor de interes general, a mesajelor oficiale, formale sau pe termen lung, precum şi a mesajelor ce vizează un număr mare de oameni a căror activitate este interdependentă.

[7] *Ibidem*

Comunicarea verbală (orală) este cea mai frecvent utilizată în cadrul organizaţiei. Se desfășoară prin intermediul limbajului si include:

- relatări privind situatii, fapte, întâmplări ale existenţei,
- părerile despre alţii, societate, cultură etc.
- opinii, atitudini care exprimă poziţia unui individ într-o situaţie specifică, puncte de vedere subiective.

Cea mai mare parte a informaţiilor vehiculate într-o organizaţie sunt transmise oral. Comunicarea orală permite contactul direct atât în cazul relaţiilor formale, cât şi în cazul relaţiilor informale.

Comunicarea nonverbală este a treia formă prin care se pot transmite mesaje. Este, de regulă, un suport al comunicării orale şi se realizează prin expresia feţei (mimica) şi gesturi ale corpului. Nu intotdeauna există o corelaţie între conţinutul mesajului verbal şi expresia sau gesturile subiecţilor comunicării. Comunicarea nonverbală poate fi un instrument eficient care mânuit cu abilitate facilitează emiterea şi descifrarea mesajelor. Caracteristica acestei forme de comunicare constă în concurenţa ei cu comunicarea verbală, ceea ce permite transmiterea unor mesaje chiar în timp ce partenerii discută.

c) După gradul de oficializare:

- formală;
- informală.

Comunicarea formală constă în ansamblul mesajelor ascendente şi descendente care circulă pe canalele relațiilor organizatorice. Se poate prezenta sub formă orală, scrisă, directă, indirectă, bilaterală, multilaterală. Chiar dacă atributul de formal include semnificația unei ordini dusă până la rigiditate, creând un soi de refuz, acest tip de comunicare rămâne necesar pentru reglementarea funcționării organizaţiilor.

Comunicarea informală include zvonurile şi bârfele. Din lipsă de informaţii sau de informaţii trunchiate acest tip de comunicare încearcă să elimine nesiguranța, curiozitatea şi anxietatea unor persoane.

Individualitate si context organizational

Fiecare organizație se bazează pe o rețea proprie de comunicare[8]. Totdeauna, personalitatea şi individualitatea organizaţiei se regăsesc în compoziția atentă, inteligentă și chiar subtilă a mesajelor vehiculate. Aceste caracteristici sunt, într-un fel, și efectul unor influente exercitate de factorii interni şi externi organizaţiei, adică a unor factori de mediu endogeni și exogeni. De reţinut este şi aceea că, implicit, tipul de mediu nu constituie doar un suport al actului comunicării, ci și influențează structura comunicării organizaţionale. Astfel, un mediu normal și stabil poate încuraja

[8] *Ibidem*

și dezvolta comunicările scrise, în special, întrucât acestea rămân valabile mult timp, contribuind ele însele la stabilitatea și optimizarea continuă a unui astfel de mediu. În schimb, într-un mediu agitat, turbulent și predominant reactiv, în care schimbările se succed cu repeziciune, comunicările scrise tind să fie înlocuite cu cele verbale, cele informale trec în prim plan, echilibrându-le sau chiar depășindu-le pe cele formale, convorbirile telefonice expediate iau locul convorbirilor directe, față în față, cu argumente solide și bine chibzuite etc. Noile tehnologii și tot arsenalul dezvoltat de acestea nu numai că sunt promovate rapid în actul de comunicare, dar tind să schimbe însăși esența acestuia: fax-ul, pager-ul, telefonul mobil, emailul răspund prompt nevoilor comunicării rapide, dar tind, în acelaşi timp, să anuleze unul din marile atribute ale comunicării: personalizarea și mai ales umanizarea. Creşterea nivelului general de educaţie a oamenilor menține. Totuși, în pofida impactului de rețea și a posibilității intoxicării comunicaționale, un anumit prag de siguranță în ceea ce privește calitatea comunicării. Codificarea, decodificarea, interpretarea şi feed-back-ul pot elimina unele deficienţe generate de lipsa de educaţie, ignoranţa, rezistenţa la nou.

Tipul de cultură organizaţională – o cultură semnificativ înnoită cu valori cognitive și informaționale de mare profunzime – chiar dacă introduce noi concepte și noi orizonturi de așteptare, menține și chiar impune, prin componentele de perenitate (valori autentice, tradiții, patrimoniu) concepţiile de bază, valorile şi perspectivele, cultura – impune şi menţine reguli nescrise dar puternic înrădăcinate care se resimt în individualizarea procesului de comunicare al fiecărei organizații. Dacă tradiţia a impus, spre exemplu, comunicarea lipsită de formalizare dar selectivă, ca în cazul culturii de tip „pânză de păianjen”, modificarea ei spre o cultură cerută de cultura de tip „reţea” va cere o adevărată revoluție culturală. Modul de proiectare şi funcţionare a sistemului informaţional reflectă partea formală şi scrisă a comunicării. Sistemul informaţional poate interveni asupra mesajelor, canalelor şi mijloacelor de comunicare. Existenţa unor deficienţe la nivelul sistemului informaţional generate de supra sau subinformare se va reflecta în calitatea, cantitatea, viteza de circulaţie a mesajelor, în promovarea cu prioritate a anumitor tipuri de comunicare, gen metacomunicare.

Decodificări semnatice

Metacomunicarea („metalimbajul”) ne propune interpretarea cuvintelor şi expresiilor pentru a ghici intenţiile şi ideile vorbitorului, pentru a descoperi subtextul mesajului[9]. Ceea ce spunem nu reprezintă întotdeauna gândul nostru real. In orice comunicare rămâne mereu ceea ce cuvintele noastre spun despre noi fără intenţia noastră (mai ales semiotic) şi ceea ce chiar încearcă să ascundă. La aceste adevăruri putem ajunge numai dacă interpretăm şi înţelegem sub-textul interior al discursului

[9] http://www.comunicare.codoban.ro/ComNegAf0.pdf// accesat la data de 20.02 2017

sau textului, precum şi contextul exterior, cu pre-textul şi contextul : „dacă o doamnă spune „nu", aceasta înseamnă poate, dacă spune „poate", înseamnă „da", iar dacă spune „da" nu este o doamnă; invers, dacă un diplomat spune „da", aceasta înseamnă „poate", dacă spune „poate", înseamnă „nu", şi dacă spune „nu", atunci nu este un diplomat."

Foarte important este să asimilăm un posibil *Dicţionar al metalimbajului cotidian*[10]:

„Doar", „numai" minimalizează semnificaţia a ceea ce urmează să fie spus, atenuează vina unei persoane. (Nu au curajul să spună ceea ce ar vrea să spună sau încearcă să minimalizeze răspunderea - de a interpreta în funcţie de context) ;

„Incerc", „voi încerca", „să vedem ce se poate face", „aş vrea să pot spera", expresii favorite pentru cei care vor să se spele pe mâini;

„Da, dar", încercare de evitare a intimidării prin simularea unui acord.

„Trebuie să", „ar trebui" - indică de fapt numai părerea şi dorinţa vorbitorului;

„Sigur că..." are trei sensuri: sarcastic (întrebarea este prostească); plin de sine(ştiu tot ce se poate spune despre asta); politicos (ştiu că sunteţi destul de inteligent, dar trebuie să mă refer la….) ;

„Desigur" - supraaccentuează; putem bănui că vorbitorul exagerează pentru că nu este sigur de credibilitatea s*"Un fel de"* - nesiguranţa vorbitorului în identificarea obiectului ; *„De fapt"* – ne spune că realitatea e alta decât ni se spusese ;

„Oarecum" scuză pentru o afirmaţie irelevantă;

„Păi...", „aaa..." şi alte interjecţii similare sau repetarea întrebării (unei părţi din ea): „trage de timp", pentru a răspunde; reculegere, ordonarea gândurilor ;

„Credeţi-mă", „vorbesc serios" - vorbitorul simte că va fi greu de crezut. (Folclorul spune: „Atunci când zice zău şi zău / Atunci minte şi mai rău.") ;

„Sincer", „pe şleau" - arată că vorbitorul urmează să fie mult mai puţin sincer sau onest decât pretinde ;

A propós: permite schimbarea subiectului, uneori fără legătură cu ceea ce s-a discutat, deşi invocă asocierea dintre cele spuse ;

„Cum să zic", „un fel de" „ştiţi dumneavoastră" - expresii generalizante şi comuniante, care nu spun nimic ci te obligă pe tine să gândeşti şi să spui implicându-te. Ele refuză să spuna ceea ce este de spus şi te lasă pe tine să spui ceea ce este stânjenitor pentru cel care face afirmaţia ;

„Nu credeţi că", „nu vi se pare că", cer de la ascultător răspunsul: „da" (şi-i permit vorbitorului să-l manipuleze). La fel cu „n-am vorbit prea mult, nu ?", „n-am întrecut măsura, nu ?" cer răspunsuri asigurătoare: nu şi indică indiferenţa vorbitorului faţă de un da) ;

„Fiindcă veni vorba", „dacă tot sunt aici", „ca să nu uit", „dacă mă gândesc bine" au drept scop să atenueze importanţa a ceea ce vorbitorul vrea să spună, dar ceea ce urmează este de fapt problema cea mai importantă;

[10] Alan, Pease; Alan, Garner, *Limbajul vorbirii,* Editura Polimark, Bucuresti,1994;

„Aşa cum poate ştiţi", „fără indoială" - ascultătorul este la fel de isteţ ca vorbitorul, stabilesc un fel de egalitate ;

„N-o să credeţi, dar", „n-ar trebui să vă spun toate acestea, dar" - dorinţa de a furniza informaţia unui bârfitor sau a unei guri sparte. („o ştiţi pe aia cu", „asta-mi aduce aminte de", „ştiti ce a spus ?" cer răspunsul da) ;

„Nu suflaţi o vorbă despre ceea ce v-am spus", „nu vreau să stârnesc zvonuri" - negaţia este de fapt inutilă, intenţia e contrară;

„Să nu mă înţelegeţi greşit" = n-o să vă placa ceea ce auziţi, dar nu-mi pasă;

„Nu-i vorba de bani, ci de principiu" - este vorba de bani;

„Trebuie să ne faceţi odată o vizită" = aşteptaţi până vă vom chema ;

„Sper să vă placă mămăliga" = indiferent de opţiune veţi fi servit cu mămăligă ;

„Acum arăţi cu adevărat suplă" = ai fost o grasă;

„Doar n-ai crezut că eu..." = mută pe umerii celuilalt culpabilitatea de a fi gândit de rău despre cineva;

„Metaforic vorbind" = adică inadecvat;

La întrebarea: *„ce vă datorez pentru..."*, se răspunde: *„nu e vorba de asta..."*, ceea ce înseamnă: nu cer, dar nici nu refuz ;

„Nu depinde numai de mine..." = pot influenţa situaţia în direcţia dorită dar...

Reveniţi peste câteva zile..." = prima dată: nu am timp de asta; a doua oară: nu ma interesează asta ;

„Mă mai gândesc" = amânarea sau refuzul angajării ;

„Măcar am încercat" = nu mă prea aşteptam să reuşesc ;

„Nu te deranja pentru mine" = nu sunt obişnuit să fiu bine tratat, nu am pretenţii la un tratament deosebit ;

„Nu vrei să bei o cafea ?" = întrebarea negativă care poate sugera un răspuns negativ;

„Te mai servesc cu ceva ?" - sugerează răspuns negativ, atrage atenţia asupra încheierii întâlnirii ;

„Dacă nu ajung în 10 minute, înseamnă că nu mai vin" = puţine şanse de a veni ;

„A murit atât de tânăr" = sunt mai bătrân şi am supravieţuit sau sunt mai bătrân şi mă simt vulnerabil ;

„După umila mea părere", „dacă vreti să aflaţi părerea mea" - expresii care introduc păreri personale autoapreciate ;

„Cu o condiţie / anumite condiţii" când punem condiţii o facem adesea pentru a putea să nu fim de acord mai apoi ;

„Dacă vrei să vii, vii acum" = ni se forţează mâna ;

„Faci cum crezi", „nu vreau să te oblig" = o spune cineva uşor frustrat de libertatea de decizie a celuilalt şi care gândeşte: „de fapt eu asta aş vrea să faci!"

***

Prezența pronumelor sau adjectivelor posesive indică implicarea emoţională. (maşină/maşina *mea*; prietenă/ prietena *mea*). Egolatrii infatuaţi vorbesc despre ei la persoana a treia. „Noi", de regulă, nu este un simplu plural ci un eu amplificat (Benveniste): discursul pronunţat este făcut să fie comun fără certitudinea că subiecţii integraţi sunt de acord. „Noi am hotărât" - spune şeful în numele subordonaţilor, după ce el a luat de fapt decizia respectivă (Pease ; Garner, 1994).

În loc de concluzii

- Misiunea Ministerului Afacerilor Interne este de a-şi pregăti astfel structurile încât să poată răspunde adecvat riscurilor, pericolelor şi ameninţărilor la adresă ordinii publice;
- Comunicarea, ca schimb de idei, opinii şi informaţii prin intermediul cuvintelor, gesturilor şi atitudinilor este fundamentul coordonării activităţilor umane. Dacă scrisul şi vorbitul, în sine, sunt acţiuni relativ simple, înţelegerea lor corectă reprezintă dificultatea principală a comunicării;
- Înţelegerea corectă reprezintă pentru manager o problemă esenţială pentru că munca lui se bazează pe comunicarea cu persoane de care nu-l leagă neapărat prietenia, simpatia, rudenia[11]; explicaţiile neînţelegerilor, dezacordurilor şi chiar conflictelor se găsesc în comunicare, în barierele pe care oamenii – managerii şi executanţii – le ridică, mai mult sau mai puţin intenţionat în calea comunicării. Aceste bariere pot fi generale şi specifice procesului de management.

Bibliografie selectivă

Legislație

*** *Legea nr.116 din 5 iunie 1998 privind organizarea şi funcţionarea Jandarmeriei Române*, in, "Monitorul Oficial", nr. 224, 18 iun. 1998.

*** legea-550/2004/jandarmeriei-romane/art-19-atributiile-jandarmeriei-romane/ accesat la data de 02.03.2018

*** *Hotărârea de Guvern nr.196 din 2005 privind aprobarea Strategiei Ministerului Administraţiei şi Internelor de realizare a ordinii şi siguranţei publice, pentru creşterea siguranţei cetăţeanului şi prevenirea criminalităţii stradale*, in, http://www.actenormative.ro/acte-normative/hg/Hg-196-2005-Strategie-MAI-Siguranta-Publica.html, 2016

[11] Tudorel, Nicolae, *op.citat.*

Autori

ALAN, PEASE; ALAN, GARNER, *Limbajul vorbirii,* Editura Polimark, Bucuresti,1994

BRATIANU, CONSTANTIN, Management si marketing public, 2007

CISMARU DIANA MARIA, *Comunicarea interna in organizații*, în, https://www.scribd.com/doc/32073131/Curs-Comunicarea-Interna-in-Organizatii/ 2015

CONSTANTIN, TICU, *Evaluarea psihologică a personalului*, Editura Polirom, Iaşi 2004

DURAC, LIVIA, *Laborator de comunicare*, suport de curs, in, https://www.scribd.com/document/17221657/Comunicare

OVIDIU NICOLESCU, ION VERBONCU, *Management,* Editura Economică, Bucureşti,1995

OMER, IOANA, *Psihologia muncii,* Editura Fundației România de Mâine, Bucureşti, 2003

PANISOARA, ION-OVIDIU, *Comunicarea eficientă,* Editura Polirom, Iaşi, 2006

PETROVICI MERIMA si colab., Comunicarea Educațională, Suport de curs, în, https://www.scribd.com/document/58790195/Comunicare-educationala-11-04/ 2015

RASCANU, RUXANDRA, *Psihologie şi comunicare*, Editura Universității Bucureşti, Bucureşti 2003

STANCIU STEFAN și colab., *Comportament Organizaţional*, Suport de curs, SNSPA, 2004

TUDOREL NICOLAE si colab., *Comunicare Organizaţională şi Managementul Situațiilor de criză*, Ed. MAI, 2006

ZLATE, MIELU, *Tratat de psihologie organizaţional-managerială*, vol. I, Editura Polirom, Iaşi, 2004

ZOLTAN, BOGATHY, *Manual de tehnici şi metode în psihologia muncii şi organizaţională,* Editura Polirom, Iaşi, 2004.

*** http://biblioteca-digitala-online.blogspot.ro/2013/01/comunicarea-organizationala.html, 2015

*** *Diagnosticul stilului de conducere*, Documentar, Universitatea Craiova, 2011, manuscris

*** *Documentar, Tehnici si strategii de comunicare*, 2015, manuscris

*** *Documentar, Psihologie Organizaţională*, 2015, manuscris

O SUTĂ DE ANI DE CREATIVITATE ŞI PROGRES A ELITEI OAMENILOR DE ŞTIINŢĂ ŞI CULTURĂ ROMÂNI (1 dec. 1918 - 1 dec. 2018)

ONE HUNDRED YEARS OF CREATIVITY AND PROGRESS OF ELITE ROMANIAN SCIENTISTS AND CULTURE (1 dec. 1918 - 1 dec. 2018)

Conf. univ. dr. **Gabriel I. NĂSTASE**

Motto:

„Ce noroc ar avea omenirea acă ar exista multe naţii care să-i fi adus – faţă de numărul de locuitori – atât cât i-a adus naţia română."

(Henri Coandă)

Rezumat

Cunoaşterea a devenit principalul obiectiv al existenţei umane, iar progresele în acest domeniu au stimulat activitatea creatorilor de ştiinţă, tehnică şi tehnologie. Astăzi, este un adevăr accesibil tuturor faptul că soluţii pentru problemele cu care se confruntă omenirea sunt aşteptate din sectorul creaţiei.

Cuvinte cheie: creativitate, progres, elită, cultură, ştiinţă, oameni de ştiinţă români.

Summary

Knowledge has become the main objective of human existence, and progress in this area have stimulated activity of creators of science, engineering

and technology. Today, it is a truth accessible to all, that solutions to the problems faced by mankind are expected in the creative sector.

Keywords: creativity, progress, elite, culture, science, Romanian scientists.

Cunoaşterea şi inovarea sunt standarde pentru definirea unei societăţi, a locului pe care acestea îl ocupă în sistemul mondial al valorilor.

Privindu-l pe „Gânditorul de la Hamangia", vom observa expresia plastică de excepţie a celui care parcurge un proces de creaţie! „Gânditorul" ne spune că actul de creaţie este individual; în mintea lui frământată de întrebări şi plină de fantezie în realizarea conexiunilor, se va naşte necunoscuta celor mulţi.

Soluţiile inovative sunt răspunsuri la momentele de criză ale gândirii; asemenea rezolvări produc salturi cantitative şi calitative care generează progres şi dezvoltare.

Odată cu 1 decembrie 2017, începe numărătoarea inversă spre cei 100 de ani de la Marea Unire din 1 Decembrie 2018.

Sărbătorirea acestui eveniment remarcabil ar trebui să evidenţieze şi rolul pe care l-au avut oamenii de ştiinţă şi cultură Români. Creatori de excepţie, aceştia au trudit pentru dezvoltarea României, a celor mai diverse domenii de activitate, dar şi pentru integrarea României în Universul marilor valori ale Omenirii. Prin ei, România va trăi veşnicia recunoştinţei semenilor săi, dar şi a celorlalţi cetăţeni ai planetei care se bucură de rezultatele creaţiei lor.

Plecând de la însuşirea caracteristică a omului – creativitatea, capacitatea de a crea –, realizăm că fără acest potenţial, omul nu s-ar fi desprins de celelalte animale, nu ar fi putut deveni pe scara evoluţiei sale homo sapiens sau homo faber.

De aceea, ne-am propus ca, începând cu anul 2018 şi până la sfârşitul lui, să-i prezentăm, în fiecare număr al revistei „UNIVERS STRATEGIC"[1], pe cei mai mari şi reprezentativi creatori români care au contribuit timp de 100 de ani (1 dec. 1918-1 dec. 2018) la realizări de răsunet mondial. Inventatori şi creatori români, care au oferit omenirii invenţii şi creaţii, utilizate în toate ţările lumii şi fără de care aceasta nu ar fi cunoscut prosperitatea şi progresul.

În perioada 1 dec. 1918-1 dec. 2018, poporul român a trecut prin momente istorice grele şi care, din păcate, nu se vor opri aici. Cu toate acestea, poporul român s-a aflat în fruntea creaţiei umane, contribuind determinant, în cele mai multe domenii, la creşterea nivelului de dezvoltare materială şi spirituală a societăţii omeneşti. În cei 100 de ani (şi nu numai) inventatorii şi creatorii români s-au remarcat prin invenţiile şi prin creaţiile lor, uimind lumea prin originalitate şi eficienţă economică şi socială, ca urmare a valorificării lor.

Contribuţia lor – a inventatorilor şi creatorilor români – a reprezentat o cotă

[1] O variantă asemănătoare, dar personalizată a fost publicată şi în revista „CRONICA TIMPULUI", anul III, nr. 35, decembrie, 2017, p. 9; anul IV, nr. 36, ianuarie, 2018, p. 18; anul IV, nr. 37, februarie, 2018, pp. 10-11; anul IV, nr. 38, martie, 2018, pp. 10-11.

aparte la participarea acestora la progresul ştiinţei şi tehnicii mondiale.

În paginile revistei „UNIVERS STRATEGIC", îi vom evidenţia pe acei inventatori şi creatori români ale căror rezultate, cu totul şi cu totul originale, au revoluţionat numeroase şi diverse domenii de activitate: sonicitatea, aviaţia, telefonia multiplă, unele medicamente (insulina, benzedrina, gerovitalul, aslavitalul), bacteriologia, endocrinologia, extracţia şi rafinarea petrolului, introducerea betonului armat în construcţii, chimia coloizilor, puterea electrică deformantă, chimia organică, rachete etc.[2]

*

Pentru a înţelege miracolul creativităţii şi ingeniozităţii tehnice româneşti, trebuie să le cunoaştem originea lor, izvorul nesecat din care se revarsă cu generozitate, de mii de ani, binefacerile acestora asupra poporului român şi asupra umanităţii.

Tot ceea ce s-a creat pe aceste meleaguri româneşti a fost efectul influenţei divine asupra creativităţii acestui genial popor binecuvântat de Dumnezeu.

În continuare vom prezenta câteva dintre momentele de referinţă ale creativităţii şi inteligenţei româneşti manifestate de la începuturile civilizaţiei şi până în prezent, pentru a înţelege dimensiunea uriaşă a geniului românesc şi a putea „vedea" cu ochii minţii „firele nevăzute" care leagă, discret dar trainic, aceste ţinuturi pline de mister de creaţia inspirată şi fără sfârşit a lui Dumnezeu.

Creaţia generată de poporul român şi, în special, creaţia tehnică s-a format de-a lungul timpurilor şi s-a identificat cu începuturile omului pe această Planetă.

Mărturie stau nenumăratele descoperiri arheologice făcute în spaţiul carpato-danubiano-pontic.

Uneltele de os prelucrate rudimentar, dar eficiente pentru a îndeplini funcţii multiple (străpungere, tăiere, despicare, răzuire, zdrobire) şi descoperite la Bugiuleşti (jud. Vâlcea), a căror vechime este estimată la 1,8-2 milioane de ani, sunt dovezi de necontestat ale originii creaţiei tehnice pe teritoriul românesc. Cercetările arheologice şi avalanşa descoperirilor au scos din măruntaiele pământului acestor ţinuturi româneşti binecuvântate de Dumnezeu, cele mai multe şi surprinzătoare unelte, construite încă din paleolitic (considerate cele mai vechi din Europa), din cele mai diverse materiale – de la silex la oase şi coarne de cerb – cu cele mai multiple utilizări.

Este semnificativă şi de răsunet descoperirea, în anul 1979, a primelor picturi rupestre în România, respectiv în peştera Cuciulat (judeţul Dolj). Aceste desene înfăţişau în viziunea „artistului" momente de viaţă cu nelipsitele ei prezenţe: un cal, o felină, o pasăre şi o siluetă umană.

În arealul celor trei provincii româneşti: Moldova, Muntenia şi Transilvania, ingeniozitatea creatoare a fost debordantă încă din epoca neoliticului, recunoscută

[2] *** *Inventatori români*. Editura OSIM şi editura AGIR, Bucureşti, 1999, p. 9

ca o epocă a folosirii uneltelor din piatră lustruită şi din bronz. În această epocă se dezvoltă culturi şi civilizaţii remarcabile care au durat, pe teritoriul acestui spaţiu românesc, până pe la anii 2000-1800 î.H. Multe dintre aceste descoperiri au scos la iveală civilizaţii complexe, specifice organizării în statele tribale.

CULTURA PRECUCUTENI-CUCUTENI (după numele localităţii Cucuteni, situată în vestul oraşului Iaşi). Semnificativ pentru această cultură este GÂNDITORUL de la Târpeşti (4900-4756 î.H.), comuna Petricani, judeţul Neamţ.

- CULTURA HAMANGIA (după localitatea Cernavodă din Dobrogea). În această zonă, plastica antropomorfă a produs două capodopere ale neoliticului: perechea de la Hamangia – GÂNDITORUL ŞI FEMEIA. Cele două capodopere ale artei neoliticului, peste câteva mii de ani, îl vor inspira pe genialul Auguste Rodin (anul1880) să realizeze GĂNDITORUL, ca simbol al ingeniozităţii creatoare a fiinţei umane.

Speculând în termenii jurnalismului de senzaţie, ne întrebăm: *Să fi fost Auguste Rodin reîncarnarea spiritului creatorului din neolitic, a celui care a realizat GÂNDITORUL de la Hamangia şi pe FEMEIA SA?!*

- CULTURA CRIŞ (din regiunea râurilor cu acelaşi nume)
- CULTURA BOIANA (lângă Dunăre, judeţul Ialomiţa)
- CULTURA VĂDASTRA (anii 3500-2800 î.H., denumită după satul respectiv din judeţul Olt).
- CULTURA GUMELNIŢA (după satul dunărean din judeţul Ialomiţa)
- CULTURA GLINA III (lângă Bucureşti)
- CULTURA DACIA MUREŞULUI (sat transilvănean).

Arheologii apreciază că pe teritoriul României s-a dezvoltat, între altele, prelucrarea bronzului şi a fierului (până în anii 450-300 î.H.) şi a aurului. Valorificarea aurului din zona intercarpatică era un indicator important al nivelului de dezvoltare.

Specialiştii în OZN-uri consideră că aurul a fost şi a rămas un metal preţios, apreciat de extratereştri, fapt pentru care acesta se tranzacţionează, în secret, cu reprezentanţii ocultei mondiale. În urma acestui comerţ secret, pământenii primesc, la schimb, tehnologii pe care noi le considerăm de vârf, dar depăşite cu mult, din punct de vedere moral, pentru „vizitatorii intergalactici".

Vocaţia tehnică a poporului român s-a dezvoltat şi s-a manifestat fără întrerupere, aidoma unui izvor nesecat care revarsă cu generozitate fluidul creativităţii, binecuvântând poporul român, dar şi alte naţiuni. De aceea acest pământ, numit România, este binecuvântat de Dumnezeu şi considerat Ţinutul Sfânt al Maicii Domnului.

La Sarmisegetuza, fosta Capitală a Daciei, s-a realizat **marele sanctuar rotund**.

Talentul tehnic al poporului român, capacitatea deosebită, care ne face să asimilăm uşor noile meserii şi profesii, se datorează înzestrării neamului românesc cu foarte multă pricepere manifestată în cele mai diverse domenii:

- Construcţii civile, industriale, religioase;
- Drumuri, poduri, căi ferate;
- Aviaţie;
- Exploatarea subsolului;
- Metalurgia;
- Construcţia de maşini;
- Electroenergetica;
- Centralele termoelectrice;
- Concepţia şi realizarea amenajărilor hidroenergetice;
- Liniile electrice aeriene de 150-750 KV;
- Instalaţii tehnice rurale;
- Inventica.

De la dacii politehnici (cuvânt grecesc), care practicau numeroase şi variate meserii şi până la primul laureat al Premiului NOBEL, românul George Emil PALADE, poporul român a parcurs mii de ani de perfecţionare continuă, devenind „Maeştrii ingeniozităţii româneşti".

Ca expresie a caracterului creator al activităţii inginereşti, în diverse domenii, este şi înfiinţarea la Iaşi a **Şcolii de Inventică**, întemeiată de prof. univ. dr. Gheorghe CAŞLER, la Institutul Politehnic „Gheorghe Asachi", continuatorul activităţii.

Toate aceste realizări nu s-ar fi împlinit dacă nu am fi avut şi un învăţământ tehnic superior. Tradiţia acestuia este de mai bine de 2000 de ani în urmă, când pe pământul românesc au existat forme de învăţământ organizate în şcolile greceşti de pe ţărmul Mării. Ulterior acestea s-au extins peste tot în ţările române: în Moldova, în Muntenia şi în Transilvania. Din păcate, după 1989, învăţământul tehnic superior, precum şi celelalte forme de învăţământ au cunoscut o decădere continuă. În cei 28 de ani, Legea educaţiei s-a schimbat de 59 de ori producând disfuncţii majore în funcţionarea sistemului de educaţie.

În cartea sa **„100 de personalităţi din toate timpurile care au influenţat omenirea"** (autor Michael M. Hart), România ocupă locul al III-lea cu 10 personalităţi (inclusiv ingineri), după Marea Britanie, pe primul loc, cu 18 personalităţi şi după Germania şi Austria, locul doi, cu 15 personalităţi. Dintre cele 100 de personalităţi, 41 sunt oameni de ştiinţă şi inventatori, printre care: Charles Darwin, Albert Einstein, Galileo Galilei, Isaac Newton ş.a.

În cadrul acestei rubrici, în numerele viitoare ale revistei, vom prezenta ingineri şi inventatori români, personalităţi care au adus contribuţii de excepţie în tehnică, priorităţi româneşti absolute, apreciate ca realizări de vârf la timpul respectiv, care, prin creaţiile lor, sunt consideraţi primii în Europa, primii în lume.

Îmi doresc ca aceste pagini dedicate ingeniozităţii româneşti să fie mai puţin umbrite de nedreptăţile care ni s-au făcut de către marile puteri ale lumii, când acestea, în numele democraţiei, ne-au furat sistematic, fără scrupule, aşa cum o fac şi în prezent, în numele aşa zisului „parteneriat" resursele şi truda poporului român.

Un slogan banal, golit de orice conţinut, nesincer şi lipsit de regret faţă de România şi de poporul român. Sloganurile acestor „borfaşi internaţionali" ne hăcuiesc ţara de 28 de ani şi continuă să o facă fără remuşcări. Furând, aceştia şi-au construit imperii şi îşi permit să se lefăiască în lux în detrimentul sutelor de milioane de oameni.

În sensul celor afirmate, doresc să citez câteva fragmente scrise de prof.univ. dr. Nicolae P. LEONĂCHESCU în prefaţa cărţii „**Ion Basgan un inventator de geniu**" (autor Gabriel I. NĂSTASE, Editura RAPANA, Bucureşti 1997).

„ ...Românul Ion Şt. Basgan nu avea nicio şansă. Orice tentativă a lui de a-şi apăra invenţia a fost blocată de mecanismele democraţiei (un vis de aur al omenirii, o utopie ca şi comunismul. Cele două ideologii s-au dovedit falimentare. În prezent sunt alte mecanisme politice, care s-au dovedit mult mai eficiente în rezolvarea problemelor naţiunilor – n.a.) americane, care permite furtul sub diferite lozinci şi, apoi, îi dă şi girul juridic prin instituţii specifice. O mare putere fură, deci, cu stil mare şi demonstrează, chipurile, că ceea ce a făcut este legal şi chiar necesar. Metoda a fost aplicată şi altor români. Îmi amintesc de celebrul caz al lui Nicola Tesla (Nicolae Teslea), un extraordinar inginer român ale cărui invenţii au adus SUA venituri uriaşe, precum şi statutul de ţara cu tehnologie avansată. Bietul Tesla! A fost declarat nebun, laboratorului său i s-a dat foc şi el a murit într-o cameră de hotel; nu reuşise a-şi face măcar o casă pentru el. Acum tehnologiile Tesla revin în actualitate. SUA nu mai trebuie să plătească folosirea celor peste 900 de brevete ale lui N. Teslea. Marile puteri fură totul şi tragedia lui Ion Şt. Basgan ne atrage atenţia, încă o dată, asupra bunelor intenţii cu care este pardosit iadul şi care sunt afişate în faţa cortinei numite, pompos, democraţie".

*

Începând cu acest număr și până la 1 decembrie 2018, vom prezenta cele mai ilustre personalități românești care au contribuit la dezvoltarea modernă a României.

Aptitudinile lor creative, geniul lor, au revoluționat economia țării , dar și pe cea a lumii, lăsând în urma lor progres, bunăstare și recunoștință.

Pentru toți acești creatori români pe care-i prezentăm, ca și pentru toți ceilalți pe care nu am reușit să-i cuprindem în rubrica noastră, generația de azi le aduce un pios omagiu, purtându-le numele în mintea și sufletul nostru pentru a le duce mai departe amintirea și recunoștința noastră, a generațiilor viitoare, salvându-i de la ingrata uitare.

***

ION AGÂRBICEANU

(6 ianuarie 1907, comuna Bucium, judeţul Alba - 9 martie 1971, Cluj)

Fizician, cercetător şi inventator în tehnica laserului şi a luminii polarizate

Fiu al cunoscutului scriitor român, **Ion Agârbiceanu**, a făcut studiile tehnice superioare la Institutul Electrotehnic Bucureşti, între 1925 şi 1929, apoi la Facultatea de Ştiinţe din Paris, unde şi-a luat doctoratul, în 1934, susţinând lucrarea *„Recherche sur le spectre de fluorescence et d'absorption des vapeurs de Iodine"*, rămasă de referinţă în domeniu.

A fost profesor la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti, începând din anul 1948, la Facultatea de Matematică şi Fizică a Universităţii Bucureşti, între anii 1955 şi 1971. Din anul 1956, a organizat, la Institutul de Fizică Atomică din Bucureşti, laboratorul de Metode Optice în Fizică Nucleară, în care s-au realizat cercetări privind structurile atomice hiperfine şi izotopice, rezonanţa magnetooptică şi păturile subţiri dielectrice.

Sub conducerea sa, pe linia cercetărilor iniţiate în domeniul amplificării cuantice a luminii, a fost realizat, în 1962, primul laser cu gaz (heliu-neon) cu radiaţie infraroşie, după o concepţie originală. Prin focalizarea fasciculului luminos produs de laser, foarte intens, monocromatic, coerent, se obţin densităţi enorme de radiaţie pe suprafeţe foarte mici. Invenţia lui **Ion Agârbiceanu** este cu atât mai valoroasă, cu cât a fost realizată la scurt timp după inventarea primului laser din lume (Invenţie pionier), în anul 1960, de către fizicianul american Theodor Harold Maiman (n. 1927). A studiat plasmă de mare energie.

Deosebit de importante sunt lucrările sale în domeniul luminii polarizate. Dintre lucrările publicate, de mare valoare în domeniul fizicii, se citează: *Polarizarea parţială a luminii de emisie* (1951), *Polarizarea fluorescenţei* (1951), *Lumina polarizată* (1956), *Contribution a l'etude des lasers aux gas, Paris* (1963).

Mare personalitate a ştiinţei româneşti, a fost reprezentantul României la **International Union of Pure and Applied Physic** şi în **European Group for Atomic Spectroscopy**. **Profesorul Ion Agârbiceanu** a fost ales membru corespondent al Academiei Române, la 21 martie 1963.

EUGEN ANGELESCU

(4 ianuarie 1896, Râmnicu Vâlcea - 19 februarie 1968, Bucureşti)

Chimist, profesor, academician, pionier al chimiei coloizilor („efectul Angelescu")

Eugen Angelescu a fost chimist, absolvent al Facultăţii de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti, precum şi doctor în chimie, la Universitatea din Roma (1924).

A predat ca profesor de chimie organică la Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti.

Eugen Angelescu a fost prorector al Universităţii din Bucureşti, membru ai Academiei Române, al Asociaţiei Chimiştilor din Franţa, al Kolloid Gesellschaft, din Germania, profesor emerit.

A efectuat cercetări fundamentale, privind relaţiile dintre structura şi proprietăţile fizico-chimice ale compuşilor organici, adsorbţia şi solubilitatea selectivă în dizolvanţi polari şi ale amestecurilor de dizolvanţi, natura combinaţiile moleculare, dintre aminele aromatice şi acizii alifatici, cinetica unor reacţii chimice, aia compuşilor organici, hidratarea ionilor.

A fost unul dintre pionierii chimiei coloizilor, prin cercetările sale fundamentale, asupra coloizilor organici, urmărind variaţia proprietăţilor unor sisteme coloidale, în domeniul de trecere de la dispersia coloidală la dispersia moleculară, în terminologia ştiinţifică internaţională a intrat „*efectul Angelescu*", constând din acţiunea dublă de solvatare şi dispersie exercitată de un agent liofilizant, adăugat unei soluţii coloidale.

Eugen Angelescu a inventat metode de analiză şi caracterizare a unor compuşi organici, destinaţi industriei.

Pe baza cercetărilor asupra solubilităţii uleiurilor vegetale, stabileşte o metodă de determinare a „*punctului de furfurol*", parametru de mare eficienţă în urmărirea şi îmbunătăţirea calităţii produselor din domeniile rafinării uleiurilor, nitrocelulozei, răşinilor sintetice.

GRIGORE ANTIPA

(27 noiembrie 1867, Iaşi - 9 martie 1944, Bucureşti)

Zoolog, ihtiolog, academician. A introdus, pentru prima oară în lume, dioramele biologice

A urmat liceul la Iaşi, avându-i colegi pe Emil Racoviţă şi Dimitrie Voinov, iar ca profesori, pe Grigore Cobălcescu, Petru Poni şi pe A.D. Xenopol. A făcut studii universitare la Jena, cu celebrul naturalist Ernst Haeckel (1834-1919). A continuat cercetările ştiinţifice în Franţa şi în Italia. Din această perioadă datează un studiu asupra evoluţiei glandei timus la peşti. În apropierea insulei Capri (Italia), **Grigore Antipa** a descoperit o nouă meduză fixă, Capria Sturdzii, stârnind un deosebit interes în rândul hidrobiologilor. Grigore Antipa s-a consacrat studierii Mării Negre şi a Dunării. În 1393, a participat la o expediţie în jurul Mării Negre, care a durat nouă luni, expediţie organizată de ţările riverane. Cu această ocazie a întreprins primele cercetări de biologie marină. Cele mal semnificative rezultate au fost obţinute în domeniul hidrobiologiei, el fiind considerat ca un precursor, în acest domeniu, atât în ştiinţa românească, cât şi în cea mondială. **Grigore Antipa** a reuşit să elucideze problemele productivităţii biologice a Dunării, cât şi a părţii de nord-vest a Mării Negre. De asemenea, a pus bazele şcolii româneşti de ihtiologie, hidrobiologie şi ecologie. În anul 1910, a devenit membru al Academiei Române, fiind şi membru al mai multor Academii din străinătate. Datorită numeroaselor sale cercetări, el a descoperit o serie de specii noi, printre care şi peşti din fauna Mării Negre. A publicat o lucrare despre clupide, şprot şi sturionii din Marea Neagră. Munca sa ştiinţifică a fost orientată, constant, spre practică, lucru care reiese şi din cele 111 lucrări publicate. A elaborat o lege a pescuitului în România, care va fi preluată cu succes şi în alte ţări. **Grigore Antipa** a creat o staţiune de hidrobiologie la Tulcea, iar în anul 1932 a înfiinţat Institutul Biooceanografic din Constanţa, care va fi transformat, în 1949, în Staţiunea de Cercetări Maritime şi Proiectări Piscicole, înglobată, în anul 1970, în cadrul Institutului Român de Cercetări Marine. În 1942, a prezentat un plan de amenajare a Deltei Dunării, semnalând importanţa valorificării stufului existent aici. A fost

director al Muzeului de istorie Naturală, din Bucureşti (1892-1944). Principiile şi inovaţiile sale muzeologice, privind organizarea muzeului, modul de expunere, aranjamentul şi explicarea colecţiilor, au stârnit interesul specialiştilor străini, aceştia solicitându-i o lucrare referitoare la organizarea muzeelor de istorie naturală. Această lucrare va vedea lumina tiparului, în anul 1934, purtând titlul „*Principes et moyens pour la réorganisation des musées d'histoire naturelle*". Antipa va porni la reorganizarea muzeului bucureştean, de la principiul separării colecţiei ştiinţifice, destinată studiilor şi cercetărilor, de colecţia care este expusă spre vizitare. Astfel, în anul 1907, apar pentru prima dată dioramele biologice, create de către **Grigore Antipa**, acestea reprezentând o nouă etapă, în evoluţia şi organizarea muzeelor de Istorie naturală. Primele diorame prezentau viaţa de pe piscurile munţilor Carpaţi, din regiunea colinelor, din Bărăgan, precum şi din zona inundabilă a Deltei Dunării. De asemenea, în sălile Muzeului de Istorie Naturală, există şi numeroase diorame care înfăţişează fauna din regiunile de tundră, prerie, savană sau din deşertul Saharei. Datorită acestei prezentări deosebite, numeroase muzee europene şi americane au solicitat sprijinul savantului român, pentru organizarea colecţiilor lor muzeistice. Cu ocazia marcării a 100 de ani de la organizarea primelor colecţii, la 23 mai 1933, regele Carol al II-lea a decis ca acest muzeu să poarte numele lui Antipa.

ION S. ANTONIU

(27 august 1905, Roman, judeţul Neamţ - 10 martie 1987, Bucureşti)

Inginer electrotehnician, profesor, om de ştiinţă (a fundamentat, matematic, regimul energetic deformant şi a dat expresia simplificată a puterii deformante)

A absolvit Liceul „Mihail Kogălniceanu" din Vaslui, în anul 1923. Între anii 1923 şi 1928 a urmat cursurile Şcolii Politehnice, din Bucureşti, obţinând titlul de inginer diplomat în electrotehnică. Îşi completează studiile în Franţa şi, în 1929, a devenit inginer diplomat al Şcolii Superioare de Electricitate din Paris. La 27 octombrie 1948, a devenit doctor inginer al politehnicii din Bucureşti, cu menţiunea „*Magna cum Laudae*", cu teza „*Studiul funcţionării aparatelor de măsură într-un regim deformant, privind funcţionarea aparatelor de inducţie, a contoarelor şi wattmetrelor*". Aceasta a fost prima lucrare referitoare la comportarea aparatelor electrice de măsurat în regim deformant,

lucrare ce a constituit baza cercetărilor sale ulterioare. Între anii 1930 şi 1947, a fost angajat la Societatea de Gaz şi Electricitate, din Bucureşti. În acest interval de timp a proiectat şi a urmărit execuţia unor linii de transport al energiei de înaltă tensiune, a unor reţele de distribuţie, a electrificării rurale s.a. A organizat Serviciul de măsurări, control şi relee şi a înfiinţat un laborator cu toate aparatele şi instalaţiile necesare, elaborând şi o metodologie originală de încercări. Din 1941, a fost profesor suplinitor la Politehnica din Timişoara şi, din 1945, a funcţionat ca profesor la Institutul Politehnic, din Bucureşti. A studiat singur sau împreună cu Constantin Budeanu (1886 - 1959) caracteristicile energiei deformante. În 1967, i s-a conferit titlul de doctor docent. A lucrat ca inginer la Ministerul Apărării Naţionale, având şi sarcina de analizare tehnico-ştiinţifică a oportunităţii aplicării invenţiilor prezentate ministerului. Prin cercetările efectuate, **Ion S. Antoniu** a rezolvat probleme teoretice fundamentale, elucidând funcţionarea anormală a maşinilor electrice şi aparatelor de măsură şi a stabilit influenţa regimului deformant în sistemele bifazate, simetrice sau dezechilibrate. În colaborare cu inginerul Mihail Leon, a inventat un aparat pentru măsurarea puterilor activă, reactivă şi deformantă într-un regim deformant (PDQ-metru), brevetat în România, SUA, Anglia, Elveţia, Franţa s.a., obţinând în 1969 pentru această invenţie, medalia de aur la Expoziţia Internaţională de la Nürnberg. Este primul aparat din lume care măsoară direct puterea deformantă. A publicat lucrări de mare valoare, fundamentale în domeniul electricităţii, ca: „*Introducere în aplicarea calculului matricial la studiul circuitelor electrice*” (1953) şi „*Bazele electrotehnicii*” (1974). A fost ales membru corespondent al Academiei Române, la 24 martie 1963.

ANA ASLAN

(1 ianuarie 1897, Brăila - 20 mai 1988, Bucureşti)

Medic, profesor, om de ştiinţă, inventatoare a unor medicamente esenţiale pentru tratamentul îmbătrânirii (GEROVITAL H3, ASLAVITAL), academician

Ana Aslan a urmat cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti (1915-1922). A fost profesor, titular de clinică medicală, la Timişoara (1945-1949), şef de secţie la institutul de Endocrinologie, din Bucureşti (1949-1958), iar din 1958, director al institutului Naţional de Geriatrie şi Gerontologie, din Bucureşti. Ana Aslan a fost şi membru al Academiei de Ştiinţe, din New York, ai Uniunii Mondiale de

Medicină profilactică şi igienă socială, membru de onoare al Centrului European de Cercetări Medicale Aplicative, membru în Consiliul de Conducere al Asociaţiei Internaţionale de Gerontologie, membru al Societăţii Naţionale de Gerontologie din Chile, preşedintă a Societăţii Române de Gerontologie etc. În 1952, prepară vitamina H3 (Gerovital), produs farmaceutic cu acţiune în tratamentul fenomenului de îmbătrânire, precum şi în bolile bătrâneţii, în ateroscleroza, vitiligo, sclerodermie etc. Produsul se bazează pe descoperirea proprietăţii regeneratoare a troficităţii, procainei aplicate în tratament cronic. În 1958, începe prepararea produsului pe scară largă şi introducerea sa în circuitul farmaceutic. Ea a evidenţiat importanţa novocainei în ameliorarea tulburărilor distrofice, legate de vârstă. Gerovitalul a fost brevetat în peste 30 de ţări, fiind considerat, iniţial, un medicament miraculos; are o acţiune de echilibrare a sistemului nervos vegetativ, cu vizibile efecte de ameliorare a diverselor afecţiuni psihice. Sub conducerea **Anei Aslan**, se înfiinţează, în 1952, institutul de Geriatrie din Bucureşti, primul de acest fel din lume, al cărui mod de organizare a fost recomandat de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) pentru toate institutele similare. **Ana Aslan** primeşte în 1952, la palatul ONU din Geneva, premiul internaţional şi medalia – „Leon Bernard", prestigioasă distincţie acordată de OMS, pentru contribuţia adusă la dezvoltarea gerontologiei şi geriatrie. A inventat (împreună cu. I. Polovrageanu) noul produs geriatric Aslavital, brevetat şi introdus în producţie industrială, în 1980. **Ana Aslan** a mai fost distinsă cu Merito della Republica (Italia), Cavaler al Ordinului Palmas-Academica (Franţa), Profesor Honoris Causa şi Doctor emerit al Universităţii Braganza Paulista, din Brazilia. Medicamentele esenţiale pentru tratarea îmbătrânirii (Gerovital H3, Aslavital), create de **Ana Aslan** şi brevetate în numeroase ţări, sunt garantate şi de marca olografă.

BAZIL Gh. ASSAN

(1 august 1860, Bucureşti - 16 iunie 1918, Montreux, Elveţia)

A inventat metode de extracţie cu benzină, a uleiurilor vegetale

Bazil Assan a fost fiul industriaşului Gh. Assan, cel care a introdus, la moara pe care a construit-o, în anul 1853, în Bucureşti, maşina cu aburi, prima în industria românească. A studiat ingineria la Politehnica din Liege (Belgia). Întors în ţară, preia conducerea fabricilor Assan, împreună cu fratele său, Gheorghe (1862-1900). După moartea fratelui,

Bazil Assan devine proprietar exclusiv al Industriilor Assan, pe care le-a adus la o mare înflorire. El a construit două mori, o fabrică de săpun, una de uleiuri vegetale, de vopsele şi lacuri, cu clădirile anexe, şi un siloz de grâu, cu 28 de celule, cu o capacitate de 700 de vagoane, având o înălţime de 41 m, care, în 1904, era cea mai înaltă construcţie din Bucureşti. A introdus în ţară industria de prelucrare a uleiurilor comestibile, din porumb. A conceput proiectul unui canal navigabil, între Cernavodă şi Constanţa, despre care a publicat un articol în Buletinul Societăţii Politehnice, în anul 1899. A lăsat, prin testament, suma de 80000 lei: „pentru facerea studiilor, la faţa locului, pentru construirea unui canal Navigabil între Cernavodă şi Constanţa" şi 15000 lei pentru „facerea unor studii la faţa locului, pentru construirea unui tunel la o mică adâncime sub nivelul Dunării, în apropiere de Turtucaia". În colaborare cu fratele său, Gheorghe, a elaborat, în 1893. Un procedeu original de extracţie, cu benzină, a uleiurilor vegetale. Procedeul de extracţie cu benzină a folosit, în primul rând, la fabricarea uleiului de rapiţă, pe lângă procedeul de presare, folosit iniţial de Bazil Assan. Explorator pasionat, a participat în vara anului 1896, cu vasul norvegian „Erline Jart", împreună cu un grup de oameni de ştiinţă, din diferite ţări, la o expediţie în regiunile arctice, până la 81 „35' latitudine nordică, fiind primul român care a ajuns în ţinuturile polare. În Arhipelagul Svalbard, a studiat şi a descris structura geologică, resursele naturale, formarea aisbergurilor şi condiţiile bioclimatice. De asemenea, a fost primul român care a efectuat o călătorie în jurul lumii, cu o durată de cinci luni (1897-1898), pe ruta Bucureşti - Istanbul - Suez - Aden - Ceylon - Singapore - Hong-Kong - San Francisco - New York - Liverpool - Bucureşti. Relatările despre aceste expediţii au fost publicate în Buletinul Societăţii Române de Geografie, în anii 1897 şi 1898. A publicat numeroase articole care conţineau soluţii privind dezvoltarea industriei româneşti, introducerea iluminatului cu gaz şi a tramvaielor, în Bucureşti.

VICTOR BABEŞ

(28 iulie 1854, Viena, Austria - 19 octombrie 1926, Bucureşti, România)

Medic bacteriolog şi anatomopatolog: unul dintre fondatorii microbiologiei moderne, al seroterapiei şi precursor al ideilor moderne despre antibiotice

Victor Babeş a studiat medicina la Budapesta şi Viena. A fost asistent, docent şi profesor de histopatologie. Ia Facultatea de Medicină, din Budapesta (1881 - 1887), şi profesor de anatomie patologică şi

bacteriologie, la Facultatea de Medicină, din Bucureşti (1887 - 1926). A efectuat stagii de specializare la München, Heidelberg, Strasbourg, Paris şi Berlin. A fondat, în anul 1887 Institutul de Patologie şi Bacteriologie Bucureşti, care-i poartă numele. Tot el a pus bazele publicaţiilor: „*Analele Institutului de patologie şi bacteriologie*" (1889); „*România medicală*" (1893) şi „*Archives des sciences médicales*" (1895). **Victor Babeş** a publicat circa 1300 de lucrări şi articole ştiinţifice. A fost fondator, în 1900, al Societăţii Anatomice din Bucureşti. A înfiinţat, în Bucureşti, în anul 1888, al doilea Centru de vaccinare antirabică, din lume, după cel înfiinţat de Louis Pasteur (1822-1895), la Paris. Victor Babeş a fost membru al Academiei Române, al Academiei de Medicină, din Paris, al Comitetului Internaţional pentru combaterea leprei. A fost distins, de trei ori, cu premii academice, de către Academia de Ştiinţe din Paris, cu premiul Montyon, în 1886 şi 1924, şi premiul Breant în 1913. A fost cavaler al Legiunii de Onoare.Savantul român a fost unul dintre creatorii microbiologiei moderne şi a avut contribuţii esenţiale în studiul turbării, leprei, difteriei, tuberculozei, pelagrei, malariei etc. A publicat, în 1885, la Paris, împreună cu savantul francez André-Victor Corni (1837-1908), primul tratat din lume, complet şi sistematic, de bacteriologie: „*Les bactéries et leur rôle dans l'anatomie et l'histologie pathologiques des malad ies infecţiei*", distins cu premiu Montyon. **Victor Babeş** a descoperit corpusculi virotici din celulele creierului animalelor turbate („corpusculii Babeş - Negri") şi peste 50 de germeni patogeni, pe care i-a studiat şi i-a descris. În Memoria sa, au fost denumiţi „babesii". Agenţii patogeni care provoacă unele boli la animale, iar respectivele boli „babesiose" (babesia bovis şi babesia ovis). A descoperit valoarea serului imun, capabil să inactiveze microbii, a enunţat principiul imunizării pasive şi a inventat o metodă originală de imunizare antirabică (tratament asociat: vaccin şi ser antirabic), cunoscută în lume ca „*Metoda Română de tratament antirabic*", (1888). A fost promotorul concepţiei morfopatologice, despre procesul infectuos, orientare biomedicală bazată pe sin teza dintre bacteriologie şi anatomia patologică. Savantul român a inventat un nou tip de termostat, precum şi o serie de metode de colorare a bacteriilor şi ciupercilor din culturi şi din preparatele histologice. A studiat, al doilea după Louis Pasteur, „concurenţa vitală" dintre speciile bacteriene şi a introdus, pentru prima oară în lume, tehnica antibiogramei, preluată imediat de elveţianul Karl Garsé care a folosit-o în cercetări similare de antagonism bacterian şi, în 1887, de către biologul german Iulius Richard Petri (1852-1921), care a realizat placa de diagnostic Babeş-Petri, folosită şi astăzi în toate laboratoarele de microbiologie. **Victor Babeş** a enunţat şi principiul teoretic al antibiozei, care explică antagonismul dintre microorganisme, pe baza secretarii de către acestea a unor substanţe cu acţiune reciproc inhibitoare. Constatând că aceste substanţe pot opri chiar dezvoltarea speciei care le-a indus, el a fost primul care a emis ideea ce stă la baza principiului auto antibiozei. În Bucureşti se află Muzeul „prof. Dr. Victor Babeş", înfiinţat în memoria să.

DUMITRU I. BAGDASAR

(17 decembrie 1893, comuna Roşieşti, judeţul Vaslui -15 iulie 1946, Bucureşti)

Medic neurochirurg, profesor. A pus bazele practicii neurochirurgicale, în România, a elaborat tehnici operatorii originale şi a perfecţionat instrumentarul chirurgical

Studiile secundare le-a făcut la Bârlad. A studiat medicina la Bucureşti, între anii 1913 şi 1919, unde a obţinut şi titlul de doctor în medicină, cu teza „*Contribuţiuni la studiul sindromului parkinsonian post encefalic*", în 1922. Între anii 1922 şi 1926, a lucrat la Serviciul Neurologic al Spitalului Militar din Bucureşti. Pentru perfecţionare şi specializare în neurologie, a plecat în SUA, la clinica din Boston a lui H.W. Cushing, unde a lucrat timp de trei ani. Ca rezultat al cercetărilor sale a publicat două studii importante în domeniul tratamentului chirurgical al gomelor cerebrale şi al chorioblastomului intracranian şi, împreună cu doi cercetători americani, a realizat culturi în vitro din toate tumorile cerebrale, operate de prof. Harvey Cushing. A lucrat, ca medic neuropsihiatru, la Serviciul Neurologic din Jimbolia (1929- 1931) şi Cernăuţi (1931-1933). În acea perioadă a publicat şi primele comunicări de neurochirurgie, de România. Din anul 1934, revine la Bucureşti, la început, la Spitalul de Urgenţă şi, din 1935, la Spitalul Militar Central. A depus o susţinută activitate ca profesor la Clinica Neurochirurgicală a Facultăţii de Medicină din Bucureşti. A fost ministru al sănătăţii în perioada 1945- 1946. **Dumitru I. Bagdasar** a inventat tehnici operatorii şi a perfecţionat instrumentarul chirurgical, precum şi metodele de investigare a simptomatologiei neurologice. Rezultatele cercetărilor sale, în domeniul traumatismelor cranio-cerebrale, al abceselor intracraniene şi al investigaţiilor histopatologice şi clinice asupra tumorilor cerebrale, au fost publicate în tratate de referinţă, dintre care „*Tuberculoamele cerebrale*" (1940), „*Traumatismele cranio-cerebrale*" (1943), „*Boala lui Lindau*" (1944). În 1941, a publicat o metodă originală de tratament neurochirurgical al oxicefaleei ş.a. Lucrările sale au fost apreciate pe plan mondial. A fost ales post-mortem, la 28 octombrie 1948, membru de onoare al Academiei Române.

ION ŞT. BASGAN

(24 iunie 1902, Focşani -15 decembrie 1980, Bucureşti)[3], [4]

Inventatorul forajului cu aplicarea sonicităţii, descoperitorul efectului Basgan

Ion Şt. Basgan a obţinut diploma de bacalaureat, în 1920, după ce a urmat cursurile Liceului Internat din Iaşi. Beneficiind de o bursă, prin contract cu Societatea Petrolieră „Steaua Română", a urmat, Şcolii Superioare de Mine din Austria, cursurile şi Metalurgie, din Leoben, în perioada 1920-1925, după care, imediat (1925), a lucrat pe şantierele Societăţii „Astra Română", devenind, în 1930, directorul şantierelor din Moldova. În 1933, îşi susţine, în Austria, la Montanistische Hochschule Leoben, teza de doctorat „*Die Arbeitsweise und Form des Rotary Meissels*", publicată în 1934, la Editura „Hans Urban",din Viena, cu o prefaţă a celebrului inginer şi inventator George (Gogu) Constantinescu (1881- 1965), descoperitorul sonicităţii. În acelaşi an, a frecventat, la Universitatea din Londra, cursurile de vară pentru specializarea în economie politică. Tot în 1933, îşi începe şi cariera didactică, fiind profesor onorific la catedra de Economia Petrolului, de la Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale. A fost director la „Petrolifer" , Muntenia, între anii 1944 şi 1949. În perioada 1949-1954, a lucrat în cadrul Ministerului Agriculturii, ca proiectant şi executant de foraje hidrogeologice, pentru alimentarea cu apă potabilă şi industrială, a oraşelor în anul 1932. A început cercetările în domeniul forajului de explorare şi extracţie a petrolului, a forajului sonic, combinat cu „**Efectul Basgan**". Ca rezultat al studiilor şi cercetărilor întreprinse toată viaţa, a realizat o serie de invenţii brevetate şi inovaţii recunoscute şi aplicate în produse. Invenţia „*Metodă pentru îmbunătăţirea randamentului şi perfecţionarea forajului rotativ, prin rotaţie percutantă şi prin amortizarea presiunilor hidromecanice*", brevetată în România (brevet nr. 22789/1934) şi apoi în SUA, a revoluţionat, în epocă, tehnica forajului. În anul 1937, a obţinut brevetul SUA nr. 2103137, pentru invenţia cu titlul „*Rotary Well Drilling Apparatus*". O perfecţionare a acestei invenţii a fost brevetată în România, cu titlul „*Forajul prin ciocan Rotary*" (brevet nr. 37743/1945), Aceste invenţii constituie o aplicare a „Efectului Basgan" şi a sonicităţii descoperită

[3] NĂSTASE, I., Gabriel, *Ion Basgan un inventator de geniu*. Editura RAPANA, Bucureşti, 1997.
[4] NĂSTASE, I., Gabriel, *Ion Basgan un inventator român pentru eternitate*. Editura ION BASGAN – Bucureşti şi editura PERFORMANTICA, Iaşi, 2004.

de George (Gogu) Constantinescu, la forajul rotativ cu prăjini grele, suplimentare. Iniţial, aceste invenţii au fost folosite la săparea sondelor structurale şi de exploatare în ţară. Începând cu anul 1937, invenţiile Basgan au fost aplicate în SUA, de marile companii petroliere. În timpul celui de-al doilea război mondial, aceste invenţii au fost sechestrate şi deblocate abia în anul 1965, de Ministerul Justiţiei din SUA, prin Ordinul 838/13.10.1S65, comunicat inventatorului, cu scrisoarea nr. 20530. Din 30.11.1965. Cu toate demersurile întreprinse ulterior, drepturile cuvenite autorului, ca urmare aplicării acestor invenţii, nu au fost obţinute. În 1967, a fost brevetată în Franţa, SUA, Portugalia şi Emiratele Arabe, invenţia „*Sistem de foraj rotativ şi percutant cu frecvenţe sonice, limitarea efectului presiunii arhimedice, precum şi instalaţia şi aparatură respectivă*", prin care se depăşeşte adâncimea critică, de 8000 m. **Ion Basgan** a publicat peste 60 de lucrări - articole, teme dezbătute în conferinţe şi tratate referitoare la tehnica forajului.

EUGEN BĂDĂRĂU

(19 septembrie 1887, Ismail -11 martie 1975, Bucureşti)

Fizician, profesor, om de ştiinţă, academician, Inventator de interferometre şi al unui vizualizor raze-canal

Eugen Bădărău a studiat ingineria, timp de doi ani, în Austria, la Techniche Hochschule, din Graz. A absolvit, în Italia, în 1911, Facultatea de Fizică a Universităţii din Pisa. A fost asistent la Institutul de Fizică Experimentală, din Pisa, unde a desfăşurat activitate de cercetare privind gazele şi amestecurile gazoase. Teza de doctorat în fizică, cu titlul: „*Constanta dielectrică a gazelor şi a amestecurilor gazoase*", a susţinut-o cu profesorul Batelli, în laboratorul căruia lucrase. În 1914, pleacă din Italia, în Rusia, la Sankt Petersburg, unde a funcţionat ca asistent şi profesor de fizică. A revenit în România, în anul 1921 şi a fost, până în anul 1934, profesor şi decan al Facultăţii de Ştiinţe a Universităţii din Cernăuţi şi director al Institutului de Fizică Experimentală, afiliat Universităţii. Din 1934, a fost invitat, ca profesor de fizică, la Universitatea din Bucureşti. **Eugen Bădărău** a fost membru fondator al Academiei de Ştiinţe din România (1938), membru al Academiei Române, fondatorul şcolii româneşti de descărcări electrice în gaze şi de fizica plasmei. A fost distins cu titlul de om de ştiinţă emerit. În domeniul opticii, a elucidat

birefringenta corpurilor izotrope în câmpuri magnetice şi electrice (1916). **Eugen Bădărău** a efectuat cercetări în domeniile cineticii ionilor pozitivi, descărcărilor electrice în gaze, fizicii plasmei, opticii, spectroscopiei, acusticii şi ultraacustice, transferului de sarcină şi al noilor surse spectrale. A contribuit la dezvoltarea fizicii descărcărilor în gaze, prin lucrări referitoare la descărcările în gaze la presiuni joase, influenţa sarcinii la pereţi asupra tensiunii de aprindere a gazelor, fenomenul de emisie electronică, procesele elementare din descărcările electrice şi din plasmă, potenţialele explozive, transferul de sarcină, reacţii chimice în descărcări, dioda cu cesiu şi cadmiu, lămpile cu catod rece etc. A efectuat cercetări privind influenţa ultrasunetelor asupra germinaţiei plantelor, combaterea poluării sonore, controlul materialelor de construcţie. **Eugen Bădărău** a fost considerat ca fiind unul dintre cei mai talentaţi fizicieni experimentatori. A inventat, în scopul vizualizării energiei cinetice a razelor-canal, un dispozitiv cu o microelice (în greutate de 0,017g), care a fost fabricat de firma Leybold, din Köln. Pentru determinarea indicilor de refracţie, ai gazelor, a inventat un nou tip de interferometru. **Eugen Bădărău** a fost şi inventatorul unor procedee pentru obţinerea de parfumuri, prin descărcări electrice în amestecuri gazoase de metan şi brom, şi a unor metode de testare a materialelor de construcţii, folosind ultrasunetele.

GHEORGHE BOTEZATU

(18S3, Iaşi - 1940, Dayton, Ohio, S.U.A.)

Matematician, inginer, primul doctor din lume, cu o teză de doctorat cu subiect aviatic

Gheorghe Botezatu a urmat studiile liceale la Iaşi, iar studiile universitare, la Iaşi şi în Rusia, la Petrograd, absolvind facultăţile de Matematică şi Ştiinţe Tehnice. Doctoratul l-a susţinut la Sorbona, cu Paul Palnlevé (1863-1933), matematician şi mecanician francez, cunoscut prin consideraţiile sale asupra mecanicii clasice şi a teoriei relativităţii. **Gheorghe Botezatu**, cunoscut şi sub numele **Georges de Bothezat**, a fost primul, din lume (1911), care a susţinut o teză de doctorat,

cu un subiect din domeniul aviaţiei - „*Etude de la stabilité de l'aéroplane*". A fost profesor la laşi, director al Laboratorului de Aerodinamică din Dayton, statul Ohio, S.U.A. şi profesor ia Universitatea din Dayton. A fost autorul unei teorii generale, a elicei propulsive şi a calculului ei şi a dezvoltat teoria elicopterului. **Georges de Bothezat** a inventat şi construit un original elicopter, având patru elice portante - fiecare cu şase pale, cu unghi de incidenţă variabil - montate pe un şasiu de aluminiu - care erau antrenate de un motor rotativ Gnome-Rhône, de 170 O.P. Elicopterul GB (**Georges de Bothezat**) a zburat, la 18 decembrie 1922 (două minute, la înălţimea de 1,8 m) şi apoi la 19 şi 23 ianuarie 1923 (la înălţimile de 1,2 m şi, respectiv, de 1,8 m, având şi doi pasageri la bord). O ultimă variantă a elicopterului („GB - 5") Inventat de **Gheorghe Botezatu** a constituit cel mai perfecţionat elicopter al epocii (C. Dolfuss, H. Bouché, „*Histoire de l'Aéronautique*", Paris, 1932). A studiat traseele Pământ-Lună-Pământ şi a realizat un foarte mare număr de calcule privind variante de traiectorii probabile. Calculele efectuate de Gheorghe Botezatu au fost consultate, la pregătirea programului american de cercetare a spaţiului cosmic-APOLLO.

(Va urma)

SPAŢIUL SCHENGEN - MIT SAU REALITATE

L'ESPACE SCHENGEN – MYTHE OU RÉALITÉ ?

Rezumat

Capitolul I din amplul studiu semnat de Anghel Andreescu, un specialist în domeniu, şi Gabriel Ola, intitulat chiar aşa „Spaţiul Shengen – mit sau realitate" prezintă acest spaţiu, aşa cum este el azi, precum şi câte ceva din bătălia noastră pentru a avea şi noi acces la el. Cu permisiunea autorilor, inserăm aici, pentru o primă lectură a celor interesaţi, chiar primul capitol din această necesară lucrare, cel care, de altfel, a dat şi titlul volumului ce a văzut recent lumina tiparului.

Cuvinte-cheie: Shengen, frontiere, securitate, unitate

Résumé

Premier chapitre de l'ample étude signe par Anghel Andreescu, un specialiste en ce sujet, et Gabriel Ola, intitule, comme le volume aussi L'espace Schengen – mythe ou réalité, présente cet espace, tant comme il l'est aujourd'hui, et quelque chose de notre bataille pour lui. Avec la permission de auteurs, nous y insérons pour ceux qui sont intéressé d'une première lecture, même le premier chapitre de ce livre, celui qui, d'ailleurs, a donné le titre du volume qui a vu dans ces jours la lumière de l'imprimerie.

Mots-clefs: Schengen, frontière, sécurité, unité

Analiza Spaţiului Schengen presupune tratarea conceptelor despre Europa, respectiv Uniunea Europeană, iar aceasta impune trimiterea la cea mai apreciată lucrare în domeniu, respectiv: *O istorie a Europei* a renumitului scriitor Norman Davies[1], pe care ziarul „The Times" a numit-o: „una dintre acele mari cărţi".

Autorul de mai sus arată că: „Europa este o idee relativ modernă, care a înlocuit treptat conceptul de lume creştină în urma unui complicat proces intelectual ce s-a întins din secolul XIV până în secolul XVIII". Rousseau enunţa că peste mai mulţi ani: „Nu mai există francezi, germani şi spanioli, nici englezi, ci doar europeni".

Europa şi-a delimitat frontierele terestre cu Asia până la fluviul Don încă din antichitate, iar în anul 1730, un ofiţer suedez din armata Rusiei le-a apreciat până la Munţii şi râul Ural.

Aşadar, Europa geografică se întinde de la Atlantic la Munţii Ural. însă există şi noţiunea de Europa din punct de vedere cultural, unde religia joacă un rol important, respectiv creştinismul.

Interesante sunt aprecierile autorului de mai sus[2] referitoare la titlul de Europa, care ar cuprinde doar câteva regiuni din vestul Europei, aşa cum susţin unii lideri europeni, însă Europa de Est, mai puţin dezvoltată, nu poate fi scoasă din joc pentru că este diferită, dimpotrivă chiar este mai ataşată valorilor europene decât celelalte regiuni ale sale.

Conceptul în favoarea unificării Europei a apărut în Occident după anul 1945, respectiv prin înlăturarea atitudinilor naţionaliste care au alimentat atâtea războaie de-a lungul timpului, mai ales ultimele două războaie mondiale.

După anii 1990, noţiunea de Europă nu se mai limita la Europa Occidentală, ci şi la estul Europei.

Extinderea Europei spre est a avut loc după colapsul URSS. al mişcărilor

[1] Norman Davies, *O istorie a Europei,* Editura RAO. Bucureşti, 2015.

[2] *Ibidem* pct. l. p. 46

populare din fostele state comuniste, în condiţiile transformării profunde din toate punctele de vedere, mai ales ale globalizării.

Acest fenomen este analizat de un alt autor[3], sociologul cel mai citit şi citat la nivel mondial, cel mai influent ideolog al stângii contemporane, Anthony Giddens cu zeci de lucrări în domenii de mare actualitate precum: *Structura societăţii; Consecinţele modernităţii; Transformarea intimităţii; A treia cale* etc.

Globalizarea a modificat radical lumea, dezvoltând un nou tip de relaţii între societăţi şi indivizi[4], un nou stil de viaţă.

De analizat şi alte caracteristici ale societăţii contemporane:

- creşterea delicventei şi a dezordinii sociale;
- incapacitatea autorităţilor de a conduce;
- dezordinea din cartiere, unele cu mari probleme economico sociale;
- scăderea gradului de încredere în instituţiile statului;
- schimbări mari în viaţa de familie;
- scăderea continuă a populaţiei din Uniunea Europeană, cu o singură excepţie: Franţa;
- necesitatea ordinii sociale pentru bunul mers al societăţii.

Sisteme de valori mai importante promovate au fost: egalitatea de şanse, justiţie socială, multiculturalism, toleranţă etc.

Politicile schimbării poartă numele de ingineria schimbării pe care trebuie să o stăpânească foarte bine actualii şi mai ales viitorii politicieni, conducători ai statelor și ai Uniunii Europene.

De remarcat şi că Uniunea Europeană actuală este mai puţin rezultatul mai lungii istorii şi mai mult un produs nemijlocit al prăbușirii comunismului, al apariției uriașului spaţiu geopolitic şi social din estul Europei, după anul 1989.

Uniunea Europeană este totuşi şi o adaptare la globalizare, nu o confruntare a acesteia cu restul lumii, fie SUA sau celelalte state în curs de dezvoltare.

Autorul A. Giddens apreciază că Uniunea Europeană se realizează prin regândirea tradiţiilor şi nu prin aruncarea acestora la coş. Modelul European (al Uniunii Europene) este diferit de cel din SUA, Rusia. Asia ori statele arabe etc.

Se subliniază importanţa competitivităţii pe pieţele globale, esenţială pentru viitorul Uniunii Europene.

Uniunea Europeană înglobează mai multe modele: precum cel Nordic, caracterizat printr-un grad înalt de impozitare, dar cu oportunităţi mari de angajare; Corporatist, specific Germaniei, Franţei, Italiei, adică o contribuţie mare a salariaţilor, al statelor Scandinave care au reformat radical sistemul de pensii, încurajarea lucrului de către vârstnici, performanță şcolară excelentă, şcoli alese de părinţi şi copii; liberal (anglo-saxon); mediteraneean (Spania, Portugalia, Grecia) şi cel postcomunist specific estului Europei.

[3] Anthony Gîddens. *Europa în epoca globală.* Editura Ziua, Bucureşti, 2007.

[4] *Ibidem*, p. 11

De menţionat rolul deosebit, pozitiv al mişcării sindicale din statele nordice în procesul de reformă a societăţii actuale din Uniunea Europeană.

La toate beneficiile, se adaugă gradul ridicat de justiţie socială, reforma pensiilor, şomajul rezolvat în mare parte, protecţia pozitivă, diversităţile culturale etc.

Destule state europene trec însă prin momente grele, precum Grecia, cu cel mai înalt grad de îndatorare din lume, Portugalia. Spania, Italia etc.

Statele nordice ale Europei au nivelurile cele mai scăzute de sărăcie a copiilor, de moştenire socială, egalitatea şanselor în viaţă.

Se poate vorbi de o protecţie social pozitivă prin: distribuirea ajutorului social: solidaritatea socială; migraţi a, multiculturalismul, dar şi acceptarea socială; integrarea economică, deşi, în ultimii ani, nu se poate vorbi de o integrare rapidă a imigranţilor, ci şi de pierderea chiar a controlului periferiilor marilor oraşe ale Europei, cu probleme deosebite în respectarea regulilor de ordine şi convieţuire paşnică, cu degradări mari ale ordinii publice şi siguranţei cetăţenilor în ultimii 2-3 ani în Europa.

Imigraţia este un proces care aduce câştiguri mari economice statelor gazdă, dar pericolul degradării siguranţei cetăţenilor este foarte mare în prezent şi viitor. De fapt, migraţia este un proces care trebuie gestionat, nu rezolvat.

Migraţie a fost tot timpul, însă aceasta trebuie controlată, limitată, mai ales cea ilegală. Aşadar, instituţiile europene trebuie să-şi facă datoria până nu va fi prea târziu pentru Uniunea Europeană.

Al Qaida și, mai ales, ISIS reprezintă o sursă reală de pericole demonstrate în ultimii ani din nefericire pentru bătrâna Europă, care este asediată din toate părţile de imigranţii legali şi ilegali.

Multe ţări membre ale Uniunii Europene încep să exprime îndoieli şi critici importante. Pentru prima dată apar situaţii în care o naţiune sau alta examinează alternative de a ieşi din Uniunea Europeană.

Cu siguranţă, Uniunea Europeană intră într-o fază nouă, de maturitate responsabilă sau de dezagregare[5].

De avut în vedere şi posibilitatea dispariţiei Uniunii Europene, dar şi diminuarea fondurilor alocate de Uniunea Europeană, multe fiind repartizate în viitor pentru integrarea imigranţilor.

Uniunea Europeană oferă oportunităţi, competenţe, interese, dar şi o viziune a construcţiei, uneori confuză (vezi situaţia migranţilor, a urmărilor incidentelor de tulburare gravă a ordinii publice şi securităţii cetăţenilor din Uniunea Europeană, la care se adaugă atentatele jihadiștilor care parcă nu se mai sfârșesc).

„Ne-am integrat într-o Europă care se dovedeşte a fi diferită de cea pe care ne-am imaginat-o. Şi Europa se confruntă cu crize, ţările componente se află şi ele în competiţie. Este vital să ne definim mai realist şi responsabil poziţia noastră

[5] Academia Română. *Institutul de Cercetare a Calităţii Vieţii.* Bucureşti. 2017, p. 20.

europeană[6].

Studiul prezintă şase scenarii posibile, iar cel mai pesimist se referă la posibilitatea dezintegrării şi forţarea Germaniei să adopte o politică reactivă.

Ordinea internaţională se dezintegrează după decenii de instabilitate în care sistemele de valori îşi pierd influenţa şi procesul de globalizare este abandonat.

Lărgirea UE este abandonată în mare măsură. Europa şi-a pierdut avantajul competitivității globale. Noua ordine mondială este mult mai instabilă şi uneori haotică, înclinată spre conflicte.

Unele state din Europa de Est renunţă la integrare, iar altele se pare că se vor alătura Estului. Extremismul va creşte în multe state europene, mai precizează sursa citată.

Emigraţia din România, după admiterea acesteia în Uniunea Europeană, este estimată la 3,5 milioane, oficial, la care se adaugă cei sezonieri, cu efecte distructive asupra economiei şi societăţii româneşti.

Aceştia reprezintă 17% din totalul populaţiei României şi cea mai viguroasă parte din populaţie între 20 şi 50 de ani, la care se adaugă specialişti IT, peste 60.000 de medici si asistenţi şi alţi specialişti cu studii universitare.

Cei care au emigrat în Europa, conform Institutului de Statistică, în cei 27 de ani au trimis, între anii 2005-2014, oficial în ţară peste 45 miliarde de Euro, mai ales între anii 2005-2008, după datele existente la BNR.

În acelaşi timp, românii plecaţi în UE au produs pentru statele unde s-au stabilit peste 85 miliarde de Euro, adică jumătate din PIB-ul actual al României.

Emigrarea persoanelor cu o educaţie ridicată este un fenomen în creştere (medici, specialişti IT şi în alte domenii importante ale economiei) şi, în plus, îmbătrânirea populaţiei a determinat o scădere drastică a populaţiei României, de la 23.180.000, în 1990, la mai puţin de 18 milioane de locuitori, dar în realitate mai puţin de 14-15 milioane de locuitori.

Uniunea Europeană este și se comportă așa cum este:

- o putere regională, nu un superstat sau o superputere;
- o asociere democratică de naţiuni suverane sprijinindu-se pe capacităţile colective;
- o putere deliberativă;
- puterea guvernării în reţea şi pe scena internaţională;
- statele membre sunt autonome și suverane;
- trinomul (Comisie, Consiliul Europei, Parlament);
- Uniunea Europeană se globalizează;
- Uniunea Europeană este europeană prin poziţia geografică, moştenire culturală şi a simbolurile ei etc.;
- Uniunea Europeană este un experiment de guvernare fără stat şi, mai

[6] Academia Română, *Strategici României pe 20 de ani,* Bucureşti. 24.02.2017.

precizează autorul, „Uniunii Europene îi lipseşte entuziasmul”[7].

In concluzie, Uniunea Europeană este cel mai original şi reuşit experiment de construcţie politico-instituţională de Ia sfârşitul celui de-Al Doilea Război Mondial, cel care a reunificat Europa, a menţinut pacea în Uniune, deşi gândirea naţionalistă sau izolaţionistă poate deveni cel mai mare duşman al naţiunilor şi intereselor ei.

De precizat că unitatea Uniunii Europene nu este egală cu uniformitatea acesteia. Se impun măsuri deosebite pentru: buna funcţionare a instituţiilor statelor Uniunii Europene, accelerarea schimbării prin reforme, justiţie socială şi controlul migrării prin recâştigarea periferiilor marilor oraşe, a siguranţei cetăţenilor europeni faţă de actele teroriste care au îngrozit lumea.

Multiculturalismul presupune:

- accent pe învăţarea limbii naţionale;
- acceptarea identităţii naţionale generale;
- recunoaşterea obligaţiilor ce decurg din cetăţenie;
- reforme sociale, economice ample (şomaj mare, piaţă de muncă divizată, cartiere ghetou, acte antisociale grave);
- politici pentru contracararea rasismului;
- pluralism cultural şi protecţie socială pozitivă;
- limitarea migraţiei ilegale, întrucât Europa nu poate face faţă valului de migranti.

Aşadar, multiculturalismul presupune, odată cu dobândirea cetăţeniei statului respectiv, cu reformele sociale, politice şi economice, şi respectarea legislaţiei din statul care i-a adoptat , aşa cum nu se întâmplă în ultimii ani în Europa.

După nenumăratele acte teroriste comise pe teritoriul Europei şi în întreaga lume, se poate aprecia că „lumea se află pe punctul unui război global între civilizaţii tară câmpuri de bătălie şi frontiere”[8].

După anul de referinţă 2001, s-au comis în lume peste 27.000 de acte teroriste, cu multe pierderi de vieţi omeneşti, cu distrugeri materiale şi escaladarea continuă a violenţei, mai ales în Europa, în Orientul Mijlociu şi Apropiat, ori în Asia.

Lumea musulmană îşi apără identitatea, inclusiv prin recurgerea la terorism, chiar mai mult, doreşte înfiinţarea Califatului Mondial din Asia până în Spania, Nordul Africii, Peninsula Iberică şi Balcanică, inclusiv în România.

Islamul este o religie expansionistă, mai ales în Europa, unde creştinismul este slab şi pierde continuu adepţi în favoarea Islamului care câştigă mereu teren.

Islamul a ocupat aproape marile oraşe ale unor state europene din: Marea Britanie, Franţa, Spania, Germania. Numărul moscheilor creşte continuu, în detrimentul lăcaşurilor de cult creştine.

Multiculturaliătii de pretutindeni alimentează fundamentalismul islamic, chiar în Marea Britanie funcţionează peste 423 de noi moschei, iar numărul celor convertiţi

[7] *Ibidem*, pct. 3, p.308
[8] *Ibidem*.

la islam creşte continuu. La fel și în alte state ale Europei, precum Spania, unde funcţionează peste 2000 de moschei, la care se adaugă cele din Franţa, Germania, Albania, Bosnia etc.

În multe state ale Europei, populaţia musulmană o va depăși pe cea creştină cu toate consecinţele politice, sociale şi de securitate publică, ce decurg de aici.

Studiile recente privind natalitatea în Europa ultimilor ani demonstrează, prin cifrele seci, că: „Natalitatea musulmanilor stabiliţi în Europa este aproape dublă faţă de populaţia statelor gazdă".

In perioada 2005-2010. rata medie a natalităţii musulmanilor în Europa a fost de 2,2, iar cea a nemusulmanilor de 1,6. La aceasta se adaugă valurile interminabile de imigranţi în perioada 2015-2017.

In Irlanda, rata natalităţii musulmanilor a fost de 3, iar a celor băştinaşi de l,9. La fel și în Franţa şi Anglia. Statele din Estul Europei sunt, totuși, ceva mai omogene din punct de vedere etnic.

Integrarea migranţilor este provocarea stringentă a Europei actuale, în menţinerea valorilor civilizaţiilor europene.

Generozitatea Europei faţa de migranţii din Africa de Nord și Orientul Mijlociu şi Îndepărtat este fără precedent, însă respectarea normelor, valorilor Occidentului este o necesitate obligatorie şi necesară.

La toate aceste schimbări se adaugă neputinţa factorilor politici din multe state europene care, în numele multiculturalismului interpretat greşit, au aprobat funcţionarea unor tribunale conform legii islamice (SHARIA), ignorând cu bună ştiinţă legislaţia şi instituţiile europene pe domeniu.

Destule personalităţi statale din Uniunea Europeană sprijină continuu legea islamică SHARIA şi tribunalele acesteia. De fapt, se acceptă orice pentru a nu-i supăra pe musulmani. Multe reguli specifice islamului se introduc în învăţământul naţional din statele Uniunii Europene.

Politica paşilor mărunţi a dat roade şi mai este un pas până la obligarea îmbrăţişării acestei noi credinţe, Islamul.

Necesitatea integrării sociale a musulmanilor rămâne doar o ipoteză de lucru şi nu o realitate chiar foarte crudă în momentul de faţă.

Studiile întreprinse în Vest au demonstrat că musulmanii din generaţia a Il-a şi a IlI-a din rândul migranţilor sunt mai puţin integraţi decât părinţii sau bunicii acestora, deci un eşec total pe domeniul acesta, mai ales că s-au transformat în frustraţi, neintegraţi, victime sau viitori terorişti.

Izolarea lor în cartierele de la periferia localităţilor a determinat pierderea pentru totdeauna a acestora, atât a indivizilor cât şi a cartierelor, unde, de mai mulţi ani, nici măcar forţele de ordine nu mai intră pentru menţinerea ordinii şi siguranţei publice.

Radicalizarea deosebită a musulmanilor din aceste zone reprezintă un pericol în creştere continuă, demonstrat de at#tea ori de actele teroriste aproape zilnice care

zguduie Europa.

Forţele de ordine publică şi de informaţii din multe state europene precum: Marea Britanic, Germania, Franţa, Italia au dejucat multe atentate teroriste în aceste state. Astfel, Marea Britanie a prevenit atentatele din anul 2009 de Paşte în Manchester, fiind arestate 12 persoane din Pakistan. Idem în anul 2010, în Londra, şi în alte oraşe importante, printre care şi Manchester, unde a fost dejucată producerea unor atentate teroriste, dar au culminat cu atentatele din iunie şi iulie 2017. In multe oraşe din Italia, Franţa, Germania etc., au fost prevenite alte atentate teroriste.

După mulţi ani de analiză, în sfârşit s-au închis câteva moschei din Paris, Berlin, Hamburg. Lyon, care, de fapt, deveniseră adevărate şcoli de recrutare şi pregătire a viitorilor terorişti.

Bandele de imigranţi au creat mari probleme pe linia ordinii publice în multe oraşe ale Europei în anii 2016 şi 2017 cu ocazia sărbătorilor de iarnă, profitând de lipsa de exigenţă a factorilor politici şi de ordine publică.

S-a profitat din plin de efectele negative ale Primăverii Arabe, care a deschis Cutia Pandorei pentru jihadiştii din Africa de Nord, Siria, Irak, Yemen, Nigeria ctc.

Bătăliile de la periferiile Londrei, Parisului. Bruxelles-ului etc. sunt de mult pierdute de forţele de ordine publică şi de informaţii.

Populaţia musulmană din Europa este cea mai mare minoritate, cu tendinţa evidentă de a o egaliza ca număr pe cea creştină în anii 2040-2050, însă prin influenţă şi solidaritate la apartenenţa musulmană, va domina societatea.

Se discută tot mai mult despre islamizarea Occidentului, ajungând ca, în mari oraşe precum Marsilia, Rotterdam, Malmo, musulmanii să reprezinte 25-30% din populaţie.

Musulmanii reprezintă peste 29% din populaţia Terrei, cu un ritm foarte ridicat de creştere; conform prognozelor, îi vor egaliza peste 20 de ani pe creştini, cu toate consecinţele care decurg din această perspectivă.

Problema imigranţilor va afecta pe termen lung Europa care şi-a subminat prestigiul şi credibilitatea. O mare parte din fondurile structurale ale Uniunii Europene va merge la refugiaţi, însă nu va rezolva problema acestora, întrucât şansele de control al acestora sunt minime. Ceea ce se întâmplă în Orientul Mijlociu este o bombă cu efect întârziat care va detona în coasta Europei.

Aşadar, Europa va deconta cea mai mare parte din consecinţele negative ale acestor conflicte, afectând mersul ascendent al construcţiei europene, de fapt va fi testul suprem pe care trebuie să-l treacă Uniunea Europeană cu sau fără Marea Britanie.

De ce s-a ajuns la această situaţie deloc plăcută pentru Uniunea Europeană, de ce s-au neglijat măsurile politice şi de securitate pe care trebuiau să le ia factorii politici conducători din Uniunea Europeană?

De ce s-au rupt și înlăturat barajele care îi opreau, îi filtrau pe imigranţi şi odată cu ei mulţi terorişti cu ani mulţi de experienţă în domeniul terorist, respectiv în ISIS?

Sunt multe întrebări la care trebuie să răspundă factorii politici conducători din Uniunea Europeană, care au participat, alături de SUA, pentru înlăturarea unor dictatori din Orientul Mijlociu şi Nordul Africii şi nu au pus nimic în loc. Dimpotrivă s-a instalat haosul, dezordinea, dispariţia statelor în gestionarea situaţiilor de ordine din aceste regiuni. Stabilizarea ordinii din aceste state ar reprezenta o soluţie primordială în lungul proces de stabilitate şi ordine statală, după retribalizarea Libiei şi Irakului, luptelor pentru putere în Siria.

în nici un caz gardurile de sârmă la frontierele Uniunii Europene nu reprezintă o soluţie, însă debirocratizarea instituţiilor europene în număr foarte mare şi la fel de bine remunerate (peste 17) şi aplicarea cel puţin a legilor existente inclusiv în ce priveşte ordinea şi siguranţa publică din statele Uniunii Europene, pregătirea forţelor de ordine din statele de unde vin refugiaţii, crearea de condiţii acceptabile în acele state eşuate etc.

Totul poate afecta serios mersul înainte al construcţiei europene şi supune Uniunea Europeană unui test chiar mai sever decât orice criză economică de până acum. Previziunile instituţiilor de informaţii din Uniunea Europeană, inclusiv ale statelor componente nu sunt optimiste.

Nici previziunile CIA nu ne dau multe speranţe pe această linie. Astfel, CIA pentru perioada de cinci ani apreciază:

- creşterea tensiunilor între state şi în interiorul acestora;
- ameninţarea teroristă va creşte;
- statele tot mai divizate vor întâmpina dificultăţi în a răspunde, a combate terorismul;
- şomajul va creşte;
- populaţia va fi tot mai săracă;
- statele tot mai izolate;
- măsurile protecţioniste prevalează asupra dialogului internaţional;
- lume fragmentată în defensivă;
- statele construiesc ziduri:
- tensiuni diplomatice între puterile regionale;
- represalii economice, diplomatice, război hibrid, atacuri cibernetice (aşa cum au fost în anul 2017, inclusiv în România).

Instituţiile statului român în domeniu, respectiv SRI, au cerut instanţelor judecătoreşti expulzarea multor musulmani periculoşi pentru siguranţa statului român.

De remarcat că, în România, nu au funcţionat taberele de pregătire ale teroriştilor, aşa cum au fost în Peninsula Balcanică, la graniţa dintre Albania, Bosnia şi Kosovo, în număr de trei, încă din 1990, şi în alte state europene. Să nu uităm că, în această zonă balcanică, s-a înfiinţat Al Qaida Albă, ai cărei membri au ajuns în toată Europa după divizarea Iugoslaviei şi bombardarea acesteia de către NATO. Desigur şi România este pe lista neagră a organizaţiilor teroriste, pentru că suntem membri

NATO şi ai Uniunii Europene, însă politica de zeci de ani a României încă rămâne apreciată de multe state musulmane din lume.

Previziunile nu sunt deloc favorabile, iar amplificarea actelor teroriste din ultimii 2-3 ani demonstrează intenţiile viitoare ale teroriştilor ISIS.

Ultimele atentate demonstrează ingeniozitatea acestora de a surprinde forţele de ordine prin modalităţi diferite precum: folosirea maşinilor mai mari sau mici în locul bombelor, a cuţitelor, a săbiilor, topoarelor şi nu în ultimul rând a bombelor de tot felul, precum și a buteliilor de aragaz.

Multe celule teroriste sunt în adormire (aşteptare) în diferite state ale Europei, iar la semnalele prestabilite pot reactiva, având listele pregătite, cu instituţiile care trebuie atacate, persoanele de neutralizat etc. La toate acestea se adaugă bogata experienţă de luptă în domeniu a teroriştilor înrolaţi în ISIS sau Al Qaida, care după atâţia ani de luptă în domeniu, au devenit experţi în acest gen de luptă.

Fascinaţia exercitată de ISIS a fost analizată de mulţi specialişti în domeniu, încercând să dea un răspuns la nişte întrebări fireşti, de ce sunt atraşi atât de mulţi tineri din multe state ale lumii precum: Canada. Germania, Marea Britanic, Franţa, alte state din alte continente, să lupte în războaie care nu au nicio legătură cu ţările lor, sunt practicanţi de alte religii, nu neapărat educaţi de imami, deşi mii au îmbrăţişat noua religie, adică cea musulmană, şi cu o situaţie materială acceptabilă.

Mulţi adolescenţi tânjesc după acţiune, patriotismul nu mai este de actualitate ca în trecut în rândul acestora, instituţia familiei se erodează continuu în lumea modernă, internetul a devenit un drog, ducând la o dependenţă mai mult decât periculoasă pentru adolescenţii în formare, cu multe consecinţe dezastruoase pentru sănătatea acestora, dar şi a societăţii în care trăiesc.

Educaţia din şcolile actuale nu mai pune accent pe formarea de cetăţeni ai statului, religia creştină este abandonată în alte state, deci multiplicare unor condiţii favorabile de promovare a altor religii, precum islamismul şi mai ales îndemnul la nesupunere, la dezordine, contestare etc.

ISIS s-a folosit de noile mijloace de persuasiune, respectiv internetul, a recrutat online, ori prin intermediul imamilor din marile moschei ale Occidentului destui adepţi, dar şi din închisorile din Orientul Mijlociu şi Apropiat, din Nordul Africii, Asia Centrală şi de Est, mulţi aderenţi, inclusiv din jihadiştii formaţi în anii grei de luptă din Afganistan. Irak, Somalia, Caucaz, Nordul Africii etc.

Aceştia au fost ademeniţi cu salariile acordate de ISIS, hrană, cazare, împărţirea prăzilor de război, ori aventura, după cum precizează autori în domeniu[9].

ISIS a devenit, de câţiva ani, cea mai bogată organizaţie teroristă din lume, procurând bani din vânzările ilegale de petrol din rafinăriile cucerite de pe teritoriul Irakului şi Siriei, contrabandă cu arme. muniţii, droguri şi mai ales din răpiri de jurnalişti, angajaţi ai unor companii, a unor tineri occidentali care au călătorit în Africa de Nord, Orientul Mijlociu şi Apropiat, alte zone istorice periculoase etc.

[9] Mark Bourrie. *ESIS jocul morţii. Martiri, asasinate şi fascinaţie.* Bucureşti, Editura Corint, 2016. p. 139.

Se apreciază că, între anii 2003-2013, sumele de bani care provin din răscumpărări pentru jurnalişti occidentali sau din alte state moderne se ridicau chiar la milioane de dolari.

La toate acestea, se adaugă numărul tot mai mare al migranţilor din statele eşuate: Siria, Irak, Libia, Somalia, Sudan etc. care au nevoie de paşapoarte false, vize de intrare în Uniunea Europeană, ambarcaţiuni pentru traversarea Mării Mediterane, a Mării Negre etc.

De aceea Europolul aprecia că 90% din migranţii care sosesc în Europa au călătorit prin intermediul unor organizaţii criminale, deci un alt mod de a tace bani pe seama refugiaţilor.

Se aprecia că „este cel mai mare exod după cel de-Al Doilea Război Mondial, o afacere care generează peste un miliard de euro pe an, bani care ajung la organizaţiile criminale de lot felul”[10].

S-a ajuns deja la situaţia penibilă să se considere că industria traficului de persoane poate rivaliza cu traficul de droguri.

Situaţia se prezintă şi mai gravă prin faptul că fiecare migrant trebuie să participe la o formă de pregătire prin cursuri de o săptămână, unde aceşti refugiaţi sunt îndoctrinaţi cu prevederi din Sharia pentru a putea fi în siguranţă, după cum afirmă jihadiştii, de fapt pentru a-i îndoctrina şi a-i folosi la nevoie.

Exodul migranţilor este înlesnit şi de deficitul forţei de muncă din Europa, pe seama îmbătrânirii populaţiei şi a scăderii continue a acesteia.

Studiile actuale au apreciat că, în intervalul 2010-2030, în Uniunea Europeană, deficitul forţei de muncă se va ridica la 20-30 milioane, în timp ce populaţia statelor musulmane se dublează, iar China şi India au un surplus de forţă de muncă de peste 500 de milioane, numai în 2016.

Multe organizaţii, companii profită în Europa de banii contribuabililor, dar integrarea rămâne fără efectele dorite.

Combaterea reţelelor neoficiale, interdependente lăsate de ISIS în adormire, va fi tot mai dificilă în Occident. A se vedea ultimele atentate teroriste din Spania, Franţa, în anul 2017.

Internetul va face în continuare minuni pe linia propagandei jihadiste, privind recrutarea, pregătirea ideologică, doctrinară şi chiar de luptă a teroriştilor.

Nimeni nu poate fi la adăpost în actualul context internaţional, aşa cum s-a văzut la recentele atentate teroriste din Spania.

O amploare deosebită o va constitui securitatea maritimă a Uniunii Europene, avându-se în vedere valurile de imigranţi din zona Mării Negre, dar şi pirateria practicată în Marea Roşie, Oceanul Indian şi, parţial, în Marea Mediterană (Nordul Africii).

Porturile de la Marea Mediterană ale Uniunii Europene nu trebuie neglijate, întrucât tot mai multe nave acostează în aceste porturi, unele sub identitate falsă. Se

[10] Loretta Napoleoni, *ISIS. Negustorii de oameni.* Editura Corint, 2016. p. 235.

folosesc chiar și unele submarine, alte nave improvizate care vin dinspre Africa de Nord şi Orient sufocate de migranţi.

Oricum, migraţia se va amplifica, iar forţele de ordine şi informaţii din Uniunea Europeană vor fi depăşite și, prin urmare, vor acționa anemic, în condițiile ezitărilor factorilor politici decizionali, cu consecinţe nefaste asupra bătrânului continent

Desigur, Occidentul nu trebuie să devină o fortăreaţă, ci trebuie create condiţii în statele de unde provin migranţii, prin ajutoare economice, politice, diplomatice, de trai modest, de securitate, care să nu mai determine o migraţie excesivă cum s-a întâmplat în ultimii ani în Europa.

Tot la negativ se adaugă lentoarea factorilor politici, care, de teama punerii la zid de către multiculturaliști, tolerează siguranţa propriilor cetăţeni (vezi atacurile teroriste din Spania şi Franţa din anul 2017). Nici măsurile luate împotriva statelor care sponsorizează actele teroriste nu sunt decât de faţadă, fără rezultate practice deosebite. Astfel, Arabia Saudită, Yemen, alte state arabe, au sponsorizat continuu terorismul internaţional.

Pericolul terorismului creşte în orice clipă, odată cu restrângerea teritoriului ISIS, cu reîntoarcerea teroriştilor care au luptat în Orientul Mijlociu în ţările de origine, precum în Franţa (peste 1000 de luptători, inclusiv 200 de femei), Germania, Marea Britanic. Belgia, Canada etc.

Experienţa în domeniul terorismului din Orientul Mijlociu, Nordul Africii reprezintă un mare pericol, după revenirea în statele din care provin, la care se adaugă lipsa de exigenţă a instituţiilor din Uniunea Europeană care nu îi expulzează conform legilor în vigoare pe cei care nu s-au integrat şi atentează la siguranţa statelor din cadrul Uniunii.

Nu există în lume o politică valabilă de combatere a terorismului universal. SUA şi Israelul au apelat frecvent la utilizarea dronelor pentru neutralizarea şefilor mai mari sau mai mic, teroriști, în peste o mie de cazuri.

Statele Europei au dezvoltat tactici de reacţie rapidă cu echipe de elită privind intervenţia, salvarea de ostatici şi pe alte domenii de interes.

S-ar impune ca Uniunea Europeană să-şi sporească capacităţile instituţiilor specializate: Europolului, Eurojustului, Frontexului etc., să adopte o definiţie comună a terorismului; măsuri dure pentru oprirea finanţării fenomenului terorist; mandatele europene de arestare să fie puse în practică cât mai rapid cu putinţă, în timp operativ; să se realizeze în timp util schimbul de date privind pasagerii; utilizarea eficientă şi responsabilă a bazei de date; controalele în Spaţiul Schengen şi la frontierele interne (în multe state din Uniunea Europeană au început să se aplice); ataşaţii de interne ai statelor Uniunii Europene să-şi aducă rapid contribuția pe domeniile stabilite; să se facă la timp și corect analiza periodică a rezultatelor pe domenii de interes şi direcţii clare de acţiune etc.

Terorismul nu poate fi eradicat niciodată complet, acesta fiind un fenomen caracteristic societăţii omeneşti de pe vremea zeloţilor din timpul lui Iisus şi conform

previziunilor marilor vitotologi precum Alvin Toffler, James Conton etc., nu va dispărea niciodată, dar poate fi diminuat prin eforturi comune ale statelor lumii.

Pregătirea forţelor de ordine publică, de informaţii ale armatei, ale statelor cu probleme pe acest domeniu, poate fi o soluţie, întrucât acestea cunosc foarte bine teritoriul, limba, populaţia, obiceiurile etc., aşa cum procedează SUA şi alte state.

Probabil că a sosit momentul în care statele responsabile, liderii mondiali, să tacă front comun pe această linie pentru diminuarea pericolului atacurilor teroriste.

De analizat faptul că, în aceste momente, unii lideri fanatici conduc unele state musulmane care ucid sistematic creştini, iar grupurile tribale din Africa de Nord şi Centrală, Orientul Mijlociu si Apropiat, ori Asia, îi învaţă pe copii, pe adolescenţi să ucidă sau, şi mai rău, îi educă în spiritul luării de vieţi omeneşti, chiar cer drepturi deosebite religiei islamice în defavoarea religiei creştine sau contestă denumirile europene ale unor alimente, meniuri, alte reguli de îmbrăcat etc.

Aşadar, s-a ajuns ca o minoritate să hotărască în defavoarea unei majorităţi, ba chiar mai mult, să li se ceară forţelor de ordine din statele care îi găzduiesc să se conformeze regulilor religioase specifice Coranului, în caz contrar comportamentul, echipamentul forţelor de ordine (în special al femeilor în uniformă) poate fi interpretat ca o ofensă împotriva Coranului.

Se poate aprecia că s-a mers prea departe cu amestecul în treburile interne ale statelor care i-au adăpostit, le-au dat cele necesare supravieţuirii.

Tulburările grave din ultimii ani în marile oraşe din Europa: Bruxelles, Berlin, Londra, Paris etc., mai ales cu ocazia sărbătorilor de iarnă, ar fi trebuit să-i îndemne pe factorii politici să ia măsuri radicale împotriva infractorilor, fie ei refugiaţi sau de altă natură, până nu va fi prea târziu, iar ultimele atentate din Spania şi Franţa ar fi trebuit să îndemne la măsuri urgente.

Expulzarea, pedepsele dure faţă de cei care viciază climatul normal al localităţilor din Europa trebuie de îndată aplicate.

Francis Fukuyama apreciază că „cea mai bună strategie de anihilare a teroriştilor este lupta pentru cucerirea sufletelor musulmanilor”.

Acest lucru îl subliniază şi Aii Laidi, precizând necesitatea îmbunătăţirii condiţiilor de trai, de pregătire etc., însă acest lucru durează, iar desfăşurarea evenimentelor cere cu stringenţă soluţii viabile, imediate.

Unitatea Uniunii Europene lasă de dorit, unele state precum Turcia, stat important în flancul drept, membru important în NATO, prezintă mari probleme, cu consecinţe deosebite la adresa securităţii Europei.

Preşedintele Erdogan declara la inaugurarea unei secţii locale a partidului său la Istanbul: „Nu putem fi în acelaşi timp laici şi musulmani, căci Allah. creatorul musulmanilor, dispune de puterea absolută”[11]. Credem că a spus totul despre intenţiile Turciei. Deci o nouă Turcie total diferită faţă de cea construită de Atatürk, nu o democraţie, ci un autoritarism.

[11] Ahmet Insei, *Turcia J ui Erdogan,* Editura Corint, 2015, p. 205.

Erdogan, după înăbuşirea revoltei, pune condiţii tot mai multe Uniunii Europene, în timp ce noua conducere nu respectă drepturile omului, chiar a comis abuzuri grosolane, de fapt este incertă situaţia de stat laic a Turciei, ci mai degrabă, este vorba de o islamizare treptată a statului turc.

Într-o lucrare considerată de *The Washington Post Bookword* „cea mai bună privire de ansamblu asupra evenimentelor politice, rivalităţilor regionale şi aspectelor economice din lumea arabă contemporană", autorul se întreabă: .cât nu va fi pace în lumea islamică (va fi vreodată?), nu vom fi în deplină siguranţă aici, în mica noastră Europă, pe care ne place să o mai credem creştină (încă), dar baricadarea într-o fortăreaţă poate doar amâna ceea ce nu poate fi pe fond evitat. Autoizolarea este o iluzie amară a celor care nu înţeleg că lumea în care trăim se schimbă accelerat"[12].

Aşadar, sunt necesare măsuri urgente, de ieri, dacă se poate şi nu de astăzi sau mâine, până nu va fi prea târziu. Liderii europeni parcă sunt orbiţi de mirajul pacificator al proiectului Uniunii Europene şi de iluzia garanţiilor de securitate oferite de NATO şi nu întreprind aproape nimic pe această linie. Se trezesc doar când se comit acte teroriste oribile, cu pierderi de vieţi omeneşti, pagube materiale consistente, instaurarea fricii, neliniştea că rude, prieteni pot fi ucişi de către teroriştii islamici, cei care au fost instruiţi de imamii moscheilor să ucidă în numele lui Allah.

Pentru continuarea acestei măreţe construcţii europene, se impune o radiografie cât mai aproape de realitate, fapt realizat de un alt autor, istoric, politologul american Robert Leiken[13] care analizează destinele primelor generaţii de imigranţi şi ai urmaşilor acestora.

Autorul ne introduce în lumea ghetourilor de la periferia oraşelor Europei, a moscheilor radicalizate, a atentatorilor sinucigaşi care au speriat populaţia bătrânului continent.

Problema care se pune este chiar continuarea proiectului european cu sau fără Marea Britanie, care de fapt chiar a criticat controlul superficial al frontierelor europene şi combaterea migraţiei în Europa.

Atentatele teroriste din Europa sunt considerate de specialişti ca o ciocnire a civilizaţiilor cu consecinţe deosebite şi imprevizibile pentru destinul Uniunii Europene.

Imaginea este ca o apocalipsă iminentă, mai ales după valurile nesfârşite de refugiaţi din Siria, unde, din 25 de milioane de locuitori, mai mult de jumătate au plecat din ţară şi sunt prin taberele de refugiaţi din Turcia, Liban, ori au ajuns în Europa. Acelaşi lucru se poate spune şi despre celelalte state eşuate (făcute să eşueze) din Orient şi Nordul Africii.

Analiza întreprinsă de autorul sus-menţionat[14] pe o perioadă de mai mulţi ani, desfăşurată în majoritatea statelor Europei scoate la iveală adevăruri care ne îngrozesc despre comportamentul refugiaţilor, deosebirile capitale între primele

[12] Peter Mansfield, *O istorie a Orientului Mijlociu,* Editura Humanitas, Bucureşti, 2015, p. 517.
[13] Robert S. Leiken, *Islamiştii Europei. Revolta tinerei generaţii,* Editura Corint, Bucureşti, 2017. „Idempct. 13
[14] *Ibidem*, p. 13

generaţii şi cele care au urmat.

Astfel, părinţii, adică refugiaţii din primele generaţii, au acceptat muncile grele şi slab plătite, sperând să strângă bani şi să se întoarcă acasă, însă copiii şi nepoţii acestora au devenit nemulţumiţi, furioşi, respingând în totalitate modelul generaţiei anterioare, cel al părinţilor. Treptat, aceştia s-au radicalizat, unii au plecat să lupte în Al Qaida şi apoi ISIS, alţii s-au întors să se răzbune.

De aceea, se apreciază, în literatura de specialitate, că autorul mai sus citat a întreprins cel mai profund studiu în cele opt state europene asupra comunităţilor musulmane, în 30 de oraşe mari ale Europei, timp de mai mulţi ani.

Concluziile sunt de mare valoare, mai ales pentru forţele de ordine publică, de informaţii din statele europene, dar şi pentru factorii politici conducători ai statelor şi ai Uniunii Europene. Informaţiile au fost culese din studiile întreprinse, discuţii purtate personal cu migranţii musulmani, cu şefii serviciilor de informaţii din principalele state europene care se confruntă cu problema integrării refugiaţilor.

Analiza se referă în principal la:

- Graniţele statelor eşuate (Libia, Irak. Siria, Liban) sunt uşor de penetrat sau nu mai există deloc;

- Atacurile teroriste din Madrid au fost operele primelor generaţii de imigranţi;

- Celula de la Hamburg este cea care a pilotat avioanele la atentatele teroriste din 11 septembrie din SUA;

- Nu a existat nicio strategie coerentă în Orient şi Nordul Africii, din partea ONU şi nici din partea marilor puteri mondiale;

- Serviciile de securitate din statele Europei, dar şi ale altor state, nu s-au concentrat pe jihadiştii reveniţi acasă ori pe imamii care predicau în moschei, care de fapt îndemnau la jihad;

- Nu există o viziune de ansamblu asupra fenomenului terorist în statele eşuate, în cele cu probleme economice, sociale, dar mai ales politice, după eşecul Primăverii Arabe;

- Se risipesc 9 milioane de dolari pe zi, 3 miliarde de dolari pe an în lupta cu 1SJS. dar fără rezultate notabile;

- Atitudinea musulmanilor moderaţi, dar şi a cetăţenilor europeni din această categorie destul de numeroasă, aproape că lipseşte;

- De integrare nici nu se mai pune problema, atâta timp cât elevii musulmani din Franţa, de exemplu, refuză să se uite la tot ce are legătură cu iudaismul şi creştinismul, unele ştiinţe, precum biologia, sunt refuzate, la fel şi simbolul adunării „+” fiind asociat cu semnul crucii.

Tot în aceeaşi notă nu sunt acceptate desenele cu figura umană, muzica de cor sau la instrumente, nu sunt vizitate operele de artă din muzee şi mai mult de atât operele din limba franceză sau engleză ale lui Voltaire sau Russeau. La toate acestea, se adaugă interdicţiile privind portul specific musulman, mai ales pentru sexul feminin, în instituţiile statului, inclusiv în învăţământ.

Lista poate continua, însă integrarea imigranţilor este incertă, mai ales că unele organizaţii teroriste precum Frăţia Musulmană şi alte organizaţii le-au respins de la început, fiind considerate erezii, opresiuni asupra musulmanilor.

Migranţii din primele generaţii se comportă total diferit de ceilalţi, aceştia stau mai retraşi, în general respectă legile, muncesc zi lumină, trimit acasă o parte din câştiguri şi doresc să se întoarcă acasă, după un timp, pentru totdeauna.

Copiii şi nepoţii primelor generaţii sunt cei care s-au revoltat la Paris, Lyon, Toulouse, Lille, în toamna anului 2005, şi au incendiat 8.700 de maşini, 30.000 de tomberoane, au distrus 140 de autobuze şi 225 de şcoli, lăcaşuri de cult musulmane, în toată Franţa au fost incendiate 28.000 de maşini, au fost arestaţi peste 5.000 de oameni, iar 597 au fost condamnaţi.

Şomajul în rândul acestor generaţii este în floare. Dacă, în alte state, precum în SUA, se vorbeşte de asimilare ori integrare totală, în Europa, asimilarea poate însemna integrarea în cultura găştilor de cartier ori de străzi.

Jihadismul s-a dezvoltat cu adevărat în Europa la finalul secolului XX. Se apreciază că extremiştii s-au infiltrat în Europa Occidentală în timpul Războiului Rece, sfârşitul războiului din Afganistan, secesiunea Iugoslaviei, respectiv Al Qaida Albă în Peninsula Balcanică, prin mujahedinii care au luptat împotriva armatei iugoslave, cu cel puţin trei baze de pregătire care au fost vizitate şi de Osama bin Laden în zonă.

Extremismul musulman european provine din rândul migranţilor din generaţia a doua şi a treia. Un expert olandez în domeniul terorismului. Edwin Bakker[15], aprecia, în decembrie 2006 că „proporţia de postmigranţi în rândul generaţiilor a doua şi a treia este tot mai mare". Studiile din Franţa, Germania, Marea Britanie, au demonstrat că numai cei din generaţia a doua de migranţi mai au şanse de integrare, deşi este puţin probabil.

Legăturile din familiile foarte puternice la musulmani au influenţat, chiar au determinat totul în ceea ce priveşte migraţia, respectiv, turcii au migrat în general în Germania, pakistanezii în Marea Britanie, mexicanii în SUA, nord africanii în Franţa etc.

Directorul Serviciului de Securitate din Marea Britanie aprecia, în anul 2008, că, în Regatul Unit, sunt peste 2000 de persoane implicate în activităţi teroriste, comploturi şi desfăşurate, iar, în anii următori 2009 şi 2010, ameninţarea teroristă a crescut mult. Aceleaşi probleme le-au susţinut şi oficialii agenţiilor de informaţii din alte state ale Uniunii Europene.

Paradoxal, începând cu anul 1990, Marea Britanie a acceptat şi finanţat predicatorii extremişti pentru moscheile din ţară, centre culturale, adunări, librării, reviste etc. prin acord secret, condiţionându-i pe aceştia să nu întreprindă nimic împotriva Marii Britanii.

[15] Edwin Bakker este director al Centrului pentru Terorism şi Contraterorism (CTC) al Campusului Universitar din Leiden din Haga şi profesor de studii (Counter-Terrorism) la Institutul de Administraţie Publică din aceeaşi universitate.

Abia după reacţia la *Versetele satanice,* oamenii politici, şefi de partide, britanicilor în general li s-au deschis ochii faţă de măsura luată în acest domeniu atât de important.

Multiculturalismul, mult lăudat de Giddens sau de fostul ministru al muncii din Regat, a fost abandonat. Toleranţa serviciilor secrete britanice, a factorilor politici din această ţară, a creat condiţiile ca, în anul 2005, în atentatele teroriste din Londra, să-şi piardă viaţa 52 de pasageri din trenurile de metrou, autobuze şi peste 700 de răniţi, plus alte consecinţe grave pe linie de comunicaţii, piaţă financiară, siguranţă publică etc.

De remarcat că numai profesionalismul din domeniul antiterorist din Regat a salvat prestigiul acestei ţări de la un dezastru în anii 2006, 2009 și 2010, când au fost dejucate mai multe atentate teroriste planificate pe teritoriul acestui stat.

Numai în anul 2016, au fost identificate peste 200 de reţele cu 1600 de persoane extremiste.

Germania s-a confruntat cu aceleaşi probleme, mai ales când a participat cu trupe germane în Afganistan, însă au fost luate şi măsuri concrete: șerifii pe liniile aeriene, monitorizarea transferurilor de bani, a unor reprezentanți ai religiilor extremiste etc.

Instituţiile de securitate din Germania au reuşit să anihileze atentatele teroriste din 2006, cu ocazia Campionatului mondial de fotbal, acele valize cu explozibil din trenurile care-i duceau pe cetăţeni la stadioane, precum şi alte atentate pregătite, vizând aeroportul din Frankfurt, metroul, consulate, dar şi atacuri cu arme albe în metrou.

De analizat informaţia oficială din 23.06.2017 care anunţa că „peste 170 de luptători ISIS, sinucigaşi s-au îndreptat spre Europa în condiţiile restrângerii Califatului Islamic". Aceştia se adaugă la cei peste 1000 de luptători ISIS, din care 200 de femei care se întorc în Franţa, alţii în celelalte state ale Europei.

Procesul de asimilare este greoi, astfel încât în SUA se întinde până la a treia generaţie sau chiar mai mult, dar se aplică, în timp ce în Europa nu se face trimitere la asimilare, fapt contestat energic de multiculturalişti.

Ofensiva declanșată de unele state musulmane în Europa este evidentă: zeci de mii de francezi (40.000), englezi, germani au fost convertiţi la Islam, numărul moscheilor construite în Europa creşte mereu; sume mari de bani sunt alocate în această direcţie.

Arabia Saudită a construit, numai în perioada 1973-2000, peste 1500-2000 de moschei, 210 centre islamice pe cinci continente, alte ajutoare pentru taberele de pregătire ale jihadiştilor din Afganistan, Pakistan, Africa de Nord. Peninsula Balcanică, Iberică etc.

Nu există în lume o politică vizibilă, adaptată momentului istoric pe care îl trăim, de combatere a terorismului universal! Statele au dezvoltat diverse tactici, care nu au dus la rezultatele aşteptate de toţi.

Se impune ca Uniunea Europeană să sporească capacităţile instituţiilor Europol, Eurojust, Frontex etc. să adopte o definiţie comună a terorismului, măsuri dure pentru oprirea finanţării terorismului, mandatul european de arestare să fie aplicat tot mai rapid, precum şi schimburile de date privind pasagerii, controalele în Spaţiul Schengen şi la frontierele interne (care deja se execută), ataşaţii de interne ai statelor Uniunii Europene să-şi aducă rapid contribuţia, inclusiv analiza periodică a rezultatelor obţinute pe domenii, direcţii de acţiune etc.

„Nu există nicio politică de combatere a terorismului universal aplicabil pentru democraţii. Fiecare conflict împotriva terorismului are propriile sale caracteristici."[16].

Manualul Armatei SUA, precizează referitor la combaterea terorismului: „operaţiuni care includ măsuri ofensive luate pentru a preveni, descuraja, anticipa şi răspunde împotriva terorismului."[17].

Aşadar, „nimic nu va mai fi la fel. Viitorul va fi complex prin: turbulenţe, riscuri, ameninţări noi, oportunităţi pe care nimeni, nici măcar liderii noştri nu îl înţeleg pe deplin"[19].

Acelaşi futurolog menţiona că viziunea asupra viitorului nu înseamnă noroc sau intuiţie, ci pricepere şi experienţă.

Este ceea ce regretatul academician Florin Constantiniu preciza în ultimul interviu înainte de a pleca dintre noi: *Ce ne lipseşte? O mare idee şi un mare proiect naţional, însă nici nu vrem şi nici nu putem.*[18]

De fapt, există proiecte actuale viabile precum *Strategia României pe 20 de ani*, elaborate de Academia Română, cu 11 direcţii de acţiune, care aşteaptă să fie pusă în practică, dacă politica o agreează.

De asemenea, Institutul de Cercetare a Calităţii Vieţii din cadrul Academiei Române, printr-un raport social din anul 2017, prezintă direcţiile de acţiune ale statului român, până în anul 2038, în vederea aducerii la normal a situaţiei grave în care se află ţara, caracterizată ca fiind *„o societate reformată, sărăcită, dezorganizată, fără industrie, agricultură, un stat capturat de un grup de interese şi exploatat de acesta"*.

[16] Paul Wilkinson, *Terrorism versns Democracy.*
[17] Manualul armatei SUA, 2006. p. 4.
[18] Interviul din 31 august 2011. Florin Constantiniu, ziarul „Cotidianul".

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”
STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURITATE

Către colaboratori și cititori

Revista „Univers Strategic” – revistă trimestrială universitară română de studii strategice interdisciplinare și de securitate a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” – se dorește a fi o publicație a tuturor celor interesați de problematica strategică a interdisciplinarității și securității. Paginile sale sunt onorate să găzduiască studii, articole, eseuri și alte produse ale cercetării științifice elaborate de cercetători științifici, de profesori, masteranzi și studenți ai Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, de personalități din mediul academic și universitar, de personalități ale lumii politice, științifice și culturale din țară și din străinătate. Dorim să participăm activ la dezbaterea științifică de profil, să contribuim la extinderea universului cunoașterii, la calitatea mediului și a vieții, la asigurarea – și pe această cale – a condițiilor necesare progresului, prosperității și dezvoltării durabile.

Revista apare atât aîn format tipărit și pe suport electronic (DVD-ROM), cât și on line, astfel încât paginile ei să ajungă rapid la un public cât mai larg, deopotrivă avizat și interesat, oferindu-i rezultatele activității de cercetare științifică din cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, informații și analize pe temele cele mai acute ale domeniilor predominant strategice, dar nu numai, ale interdisciplinarității și securității naționale, regionale, internaționale și globale.

Revista poate fi accesată on line la adresa: http://iss.ucdc.ro/revista.html

Cei care doresc să publice articole în revistă pot aduce textul direct la redacție, în format electronic, îl pot trimite prin poștă sau prin email. Textul trebuie să fie scris cu diacritice, în Word, în limba română și în limba engleză sau franceză, cu un abstract de 8-10 rânduri și cuvinte-cheie, cu trimiteri bibliografice la subsolul paginii.

Nu se percep taxe pentru publicare.

Conținutul articolelor publicate, pe părți sau în întregime, poate fi descărcat și folosit, cu citarea sursei.

Ne găsiți la adresa:

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
Revista „Univers Strategic”
Splaiul Unirii nr. 176, sectorul 5, București
Telefoane: (021(330.70.00; 330.79.11; 330.79.17 Fax: (021)330.87.74
Web: http://iss.ucdc.ro/revista.html
Email: iss@ucdc.ro sau office@ucdc.ro
Telefoane redactor șef: 0766.747.305; 0771.573.616, email: vaduvageorge@yahoo.fr

Articolele pot fi trimise pe adresa revistei, pe cea a redactorului şef: vaduvageorge@yahoo.fr și pe cea a secretarului general de redacție: av.agata@yahoo.com

REDACTARE ŞI TEHNOREDACTARE
Gheorghe VĂDUVA
Email: vaduvageorge@yahoo.fr

RESPONSABIL DE NUMĂR
Gheorghe VĂDUVA

ADRESA
Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”
Studii Strategice Interdisciplinare și de Securitate
Splaiul Unirii nr. 176, Sectorul 5, Bucureşti
Telefoane: (021)330.70.00; 330.79.11: 330.79.17. Fax: 021.330.87.74
Email: iss@ucdc.ro sau office@ucdc.ro

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ „DIMITRIE CANTEMIR”

STUDII STRATEGICE INTERDISCIPLINARE ȘI DE SECURIATE

UNIVERS STRATEGIC este o revistă de studii strategice interdisciplinare și de securitate a Universităţii Creştine “Dimitrie Cantemir”, cu apariţie trimestrială, care reuneşte, în paginile sale, în cadrul unor rubrici permanente, studii şi articole pe teme ale managementului strategic educational, ale universului strategic economic, ale universului juridic, precum si pe teme geopolitice, geostrategice și de securitate și apărare, dialoguri, prezentări ale unor centre şi institute de studii şi cercetări ştiinţifice de profil din ţară şi din străinătate, baze de date, bibliografii şi alte rezultate ale cercetării ştiinţifice, cu scopul de a oferi profesorilor, doctoranzilor, masteranzilor, studenţilor, persoanelor publice şi tuturor celor interesaţi de problematica domeniilor strategice educationale, economice, juridice si ale securităţii și apărării, informaţii, analize, sinteze, comentarii, puncte de vedere etc., precum şi un cadru generos de dezbatere ştiinţifică. Revista apare în format tipărit, în format DVD-ROM şi în format pdf la adresa http://iss.ucdc.ro

STRATEGIC UNIVERSE is an academic scientific journal of The Christian University "Dimitrie Cantemir" with quarterly appearance, which meets in its pages, in some permanent columns, articles and studies on topics of strategic management education, the strategic economic universe, the universe legal and on security issues, dialogues, presentations of centers and institutes for studies and scientific research in the country and abroad, databases, bibliographies and other results of scientific research in order to provide teachers, PhD, MA, students, public figures and all those interested in the problem areas educationale strategic, economic, legal and security information, analysis, synthesis, comments, views, etc., and a generous framework of scientific debate. The journal appears in print, on DVD-ROM and in PDF format at http://iss.ucdc.ro.

ISBN 2067-7464 Print ISSN 2068-1682 Online

ADRESA: Splaiul Unirii nr. 176, sector 4, București
Tel: 021.330.99.56; (021)330.70.00; 330.79.11; 330.79.14
Fax: 021.330.87.74; http://iss.ucdc.ro; email: iss@ucdc.ro

București, 2017